

710.

220 { 790 790 790

710.

31

جلد 1

سازمان علم و تحقیقات

Copyright © King Saud University

اهل عرفان منبري اسنربك جسته بوا
عافيت اولسوز افندم ايكه ريسك وان شنه لهما

در

مكتبة جامعة الملك سعود	قسم المخطوطات
الرقعة:	١٥٠ - ٦٧٩ ١٤٢٩
الاوراق:	مجموع - شمل على ستة سائل اول/٢
الف:	-----
الغ:	الغاني على العبري
الكتاب:	-----
الاوراق:	٣٠ - ٢٧
الملاحظات:	-----

جامعتهم من نهار اس جزاء بعض النهار ثلاثة اربعة ثلاثة
ولم اعتل في ذلك اليوم سرارة اليوم الذي وقع فيه الحجاج سرمداً اصلاً
وكنيت صحيح الجسم والحد حافر والحال ان كنت عارياً عن العذر المانع
فقدت وصليت الحرس في الجماعة مسجداً وما فعلت هذا ارفع العذر
والعلة مع الجماعة على سبيل البذل الامتداد وهذا القيد لدفع
النسيان وانما على دين القوي احمد وهذا الكلام لدفع كون العلم
على مذاهبنا من اهل السنة ان البذل مقدمة على النذر لان البذل عبارة
عن الظلم كما قال الله وجعل الظلمات والنور اراييد والنار حاصلة هذا الكلام
لاستئذان الارز كيار مثلاً من صلوا ليلة الجمعة كالغروب والغيا
وصبح تلك الليلة النجم والظلم والعصر مع الجماعة في المجد واجتمع مع اهل
بعد العصر ثلاثة مرات واعتل بعد غروب الشمس فكل جماعة مع اهل آه

سجده

د عالم عالم سر ابرم فتنه و شور و شمت
دوزخ اصل حقیقت این باد شش درشت

خواجہ عصمت

رایت فقر از لوازم پادشاهی برترست
سلطنت شاهی دیگر و ذوق که ابر و دیگرست

رسم

عالم عالم که در روی شادمانی کمترست
اصلش که کج مار و شست خاکش برترست

معدن

فقر شد آوی که خوشبختی فقر و خوشبختی زورست
سرمه بوی لای می آرد که در کشش برترست

رسم

خواجگانهت که ز صبح هفتین بالا ترست
چشم ما بر هم زنی خشت لحد زیر ترست

کتابخانه المجلد

Copyright © King Saud University

جوان گفت پیر را چه ندیدم
که بار از من کرد چون بنوم پیر
جوانین را و پیر نظر کن
که پیر ی تو هم بگری از بار

حافظ
در آنی که چنان و عود چه تقریر میکنند
بیخان خورید از آن که تقریر میکنند

خونهای
ان مع العسر و یسره
فان مع العسر و یسره
فان مع العسر و یسره

لفظ و معنی در دیار مدینا یا خنی
لفظ این و اولی یکین است

اهل ایمان و رومی
تاریخ و وفات سلطانی
در سلطنت جلوس
۹۱۰

در این روز که...

در این روز که...

باب بیست و ششم
کتاب اول طریقی
قطع این است
اینی او را است
برده بابت است قدم اعتباری
کم رستم بعثت اوله
وقتی بنده بر عمل
اعماله و راه و راه
وقف و فطره مضطر و راه
لطفک و راه بشارت

جس بود و قد فخر و صفت
اوله بجا و اوله سلطانی
حاشا که سندن و اوله
بن با هم بجا و اوله سلطانی
منع این و اوله سلطانی

مقلوب هستی
شکر تباروی و وزارت
شکر همه بلب لب هر مهوش

کلامی و دیوانه
کلامی و دیوانه
کلامی و دیوانه

Copyright © King Saud University

بر بلند ز که کنته استوی و قننه بر رجه و در رجه
جمع اوله اول وقت بهر نه دعا که مراد اوله
السلامه الیه مستول اولور

فهرسته یکی فرق
عقده کوله

مونت ارتفاع
۷۹ ورق

در کتب معتبره و معتبره و معتبره و معتبره
در کتب معتبره و معتبره و معتبره و معتبره

و ابکو و ابکو و ابکو و ابکو و ابکو و ابکو
و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

۱۲۳
و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

استخراج حصه الشفق
و الفجر دفعة
۱۲۴

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

اسفراط اسم حکیم و هو استاد افلاطون
تلمیذ لقمان حکیم و هو من تلامذ داود النبي
ولقمان بن مرسل و هو من تلامذ داود النبي

و اعلم ان ارسطو هو المعلم الاول و هو وزير اسکندر بن فيلقوس الرومي
و المتشبهون تلاميذه و اتباعه الذين يمشون في ركابه فيستقلون في الحكمة

حيث لم يكن لي فراغ من اشتغال الوزراء الا ذهابه الى باب اسکندر
و وقت ابائه عنه و يقال لهم الطبيعيون و هو تلميذ افلاطون الذي هو

رئيس الحكماء الاشرافيين الذي كانوا يسمون الحكمة بتصفية قلوبهم
و باطنهم حيث يباحثون بلا تكلم و تلفظ اصلا و كانوا يزدادون

الرياضية عند اشكال امر عليهم في مسألة حتى يتكشف لهم مطلوبهم
و لم يكن في زمانهم تعليم و تعلم اصلا قبل لافلاطون قد علم ارسطو الحكمة

للناس و كثير في ما كتب قال في تصحيح الحكمة ارسطو
مذهب المتشبهين قيل هم طائفة من الحكماء كانوا يمشون في ركاب افلاطون للتعليم و التحقيق

ان الحكماء مسلكين في تحصيل الحقائق الفكر و التصفية قال لكون للملك الاول هم
المتشبهون لان طريقهم في الوصول الفكر و هو حركة فكانهم يمشون في طريق

وال لكون للملك الثاني هم الاشرافيين لان التصفية موجبة لاخرات
النوار المعروفة على قلوبهم الصافية

فروا و اكون بيان ايد
و رجه شمس بيان ايد

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی و علفی

السيد خالق الارض والسما والسموات والارض
 الذي رين السماء بنجوم لامعات ونظر الارض
 بانواع النباتات وانهار عذبة بيضا وشرف النيل
 بالقمر والنهار بالضياء ليتامل الناظر فيها فيستقن ان
 لها صنعا واحدا حكما واجبا الدولام والنبعا
 وممتنع الحدوث والنعنا فبحان من لا يغرب
 عن علمه ويبس النملة السوداء على الصخرة الصماء في
 اليلة الظلمة وانعم على مخلوقاته نعماء لا تعد ولا
 تحصى والصلوة على سيد الاصفيا وخاتم الانبيا
 محمد المبعوث على كافة البرايا صلوة متوالية متصلة
 الى روضة الشريعة بعد جميع الاشيا في كل صباح
 ومساء وعلى اله الاتقيا واصحابه الاوليا ما احضر

نجم في الغبراء وطلع نجمهم في الحضرة **اما بعد** فلما دلت
 البراهين العقلية والادلة النقلية على ان معرفة الله
 نفسا وصفاته واجبة على كل مكلف وتلك قد تحصل
 بالتفكر في المبدعات والتدبر في المصنوعات لاستيما في
 خلق السموات والارض وصورها واشكالها وكيفية وصفها
 كما قيل المبعوث على البعير واثرا لاقدام على المسير افساء
 ذات ابراج وارض ذات فجاج لا تدل على اللطيف الخبير
 الفت رسالة في علم الهيبة الباحت من السموات واشكالها
 وحوكاتها والكاشف عن الغامض والواها متملة على الحاشية
 المشهورة لوضع مسائل المستورة ورثتها على مقدمة وبابين
 وخاتمة **اما المقدمة** فيما يتوقف عليه المباحث الالهية النقطة
 شئ ذو وضع لا جوده والخط ماله طول بلا عرض والسطح
 ماله طول بلا عمق وحد نهائية الشئ والشكل هيئة حالية
 باحاطة حد او حدودا بالمقدار الدائرة شكل سطح مستدير
 مستوي محيط به خط واحد في وسطه نقطة بحيث يكون

كل الخطوط المستقيمة الخارجة منها إلى المحيط متساوية وذلك
لأن المحيطها وتلك النقطة مركزها قطر الدائرة هو الخط المستقيم
الذي يمر بمركزها وينتهي من الجانبين لا محيطها وبالضرورة
يقسمها بنصفين الكرة شكل مجسم مستدير محيطه سطح
واحد في وسطه نقطة كل الخطوط المستقيمة الخارجة منها إلى
المحيط متساوية قطر الكرة ومركزها كقطر الدائرة ومركزها قطبا
الكرة هما النقطتان المتقابلتان الغير المتحركتان بحركة الكرة
محور الكرة هو القطر المار بمركزها وينتهي من الجانبين إلى قطبها
منطقة الكرة هي أعظم دائرة بين القطبين نسبة بعدها عن
القطبين على السوية الفلك جسم كروي محيطه سطحان متوازيان
في داخل نقطة نسبة بعدها عن المحيط في كل الجوانب على السوية
المراد من توازي السطحين أن يكون البعد بينهما في جميع
الاضراف على السوية والسطح المحذب هو الأعلى من السطحين
والمقعر هو الأسفل منها **الباب الأول** في هيئة العالم
وفي بحث البحث الأول في بيان تحقيق وضع العالم الأرض

جسم كروي يميل بطبيعته إلى حيث مركز العالم كرة الماء جسم
كروي محيطه بأكثر الأرض ولا يحيط بكلمها إذا الحكمة لا لم يثبت
أن يكون بعض الأرض عن الماء بمنزلة جزيرة واحدة في وسط
البحر فصار الماء مع الأرض بمنزلة كرة واحدة ولا يقدر
التضاريس الواقعة من الجبال والوهاد في كرية الأرض أن يهي
بمنزلة حبات شجر الرقت في ظاهرها بيضيتها والوهاد جسم كروي محيطه
بالماء وما ظهر من الأرض والظاهر جسم كروي محيطه بالماء والصحاح
الاستدارة محدبا ومقعر أعلى المذهب المنصور ويأس سطحها
المحذب السطح المقعر فلك القمر وهناك نهاية الأجسام
الغنيمة ثم فلك القمر محيطه بالنار ثم فلك عطارد ثم فلك الزهرة
ثم فلك الشمس ثم فلك المريخ ثم فلك المشتري ثم فلك زحل
ثم فلك الثوابت ثم فلك الأفلاك وهو المحيط بجميع الأجسام
ليس وراءه شيء لا خلا ولا ملاء ويطلق على هذا الجرم وما فيها
اسم العالم والعلم عند الله العالم

195

جسم

المبحث الثاني في بيان عدد الافلاك للقمر ثلاثة
افلاك شاملة للارض وفلك صغير غير شامل لها **اما** الفلك الاول
المحيط بجميع افلاك القمر فجسم كروي يحيط به سطحان متوازيان
مركزهما ومركز الفلك مركز العالم مقعر سطحيه مما تنس لمحيط الفلك
الثاني للقمر ومحيط سطحيه لمقعر فلك عطارد ويسمى هذا الفلك
الممثل واما الفلك الثاني فجسم كروي ايضا يحيط به سطحان
متوازيان مركزهما ومركز الفلك مركز العالم محيط سطحيه مما تنس
لمقعر الفلك الممثل ويسمى هذا الفلك المائل **اما** الفلك الثالث
فجسم كروي شامل للارض بين سطح الفلك المائل والارض جوفا مائلا

الى جانب منه بحيث تصل نقطة من محبته الى محب المائل ويسمى
تلك النقطة الاوج ونقطة في مقابل الاوج من مقعره الى مقعر
المائل ويسمى الحضيض فبالضرورة يصير المائل بهذا الفلك كرتين
غير متوازيتين السطحين احدهما حاوية لهذا الفلك والاخرى
محوية ورقة الحاوية في طرف الاوج وغلظها في طرف الحضيض
ورقة الخوة وغلظها بالعكس ويسمى كل واحد منهما مائلا وهذا
الفلك الثالث خارجة المركز **اما** الفلك الصغير فجسم كروي غير
شامل للارض مصمت مركزه في جرم الفلك الخارج المركز ومفرق فيما
بين سطحيه بحيث يساوي قطره ما بين السطحين ويسمى فلك
التدوير والقمر جسم كروي مصمت مركزه في جرم فلك التدوير
كالقصر في الخاتم ولعطارد ايضا ثلاثة افلاك شاملة للارض
وفلك صغير غير شامل للارض **اما** الفلك الاول المحيط بجميع افلاك
عطارد كالفلك الاول للقمر الا ان محيط سطحيه مما تنس لمقعر
فلك الزهرة ومقعرها لمحيط فلك القمر ويسمى الفلك الممثل
ايضا **اما** الفلك الثاني فجسم كروي شامل للارض بين سطح

الفلك الاول يحيط به سطحان متوازيان ذكرهما خارج عن مركز العالم
 ما نلنا الى جانب بحيث تصل نقطة من محده الى محب الاول ومن
 مقعرة الى مقعرة كما في القمر ويسمى هذا الفلك المديم **والفلك**
 الثالث ويسمى الخارج المركز فلكا الفلك الثالث للقمر والفلك الصغير
 لعطارد كالفلك الصغير للقمر وعطارد في الفلك الصغير
 كالقمر في الخاتم والزهرة ثلثة افلاك الممثل والخارج المركز والتدوير
 والزهرة في التدوير على الرسم المذكور وللشمس فلكان الممثل والخارج
 المركز والشمس في الخارج المركز كالقمر في الخاتم فلكه من العلوتين
 ثلثة افلاك كما للزهرة والافلاك الخارجة المركز للقمر الشمس
 يسمى حوامله وفلك الثوابت ويسمى فلك البروج كرة واحدة
 على الراي الصحيح محب سطحه تماس لمقعر الفلك الاعظم ومقعرها
 تماس لمحب فلك زحل والفلك التاسع كرة واحدة بالاتفاق
 غير موكب ولهذا يسمى فلك الاطلس وايضا يسمى
 فلك الاعظم وفلك الافلاك والله اعلم بحقيقة

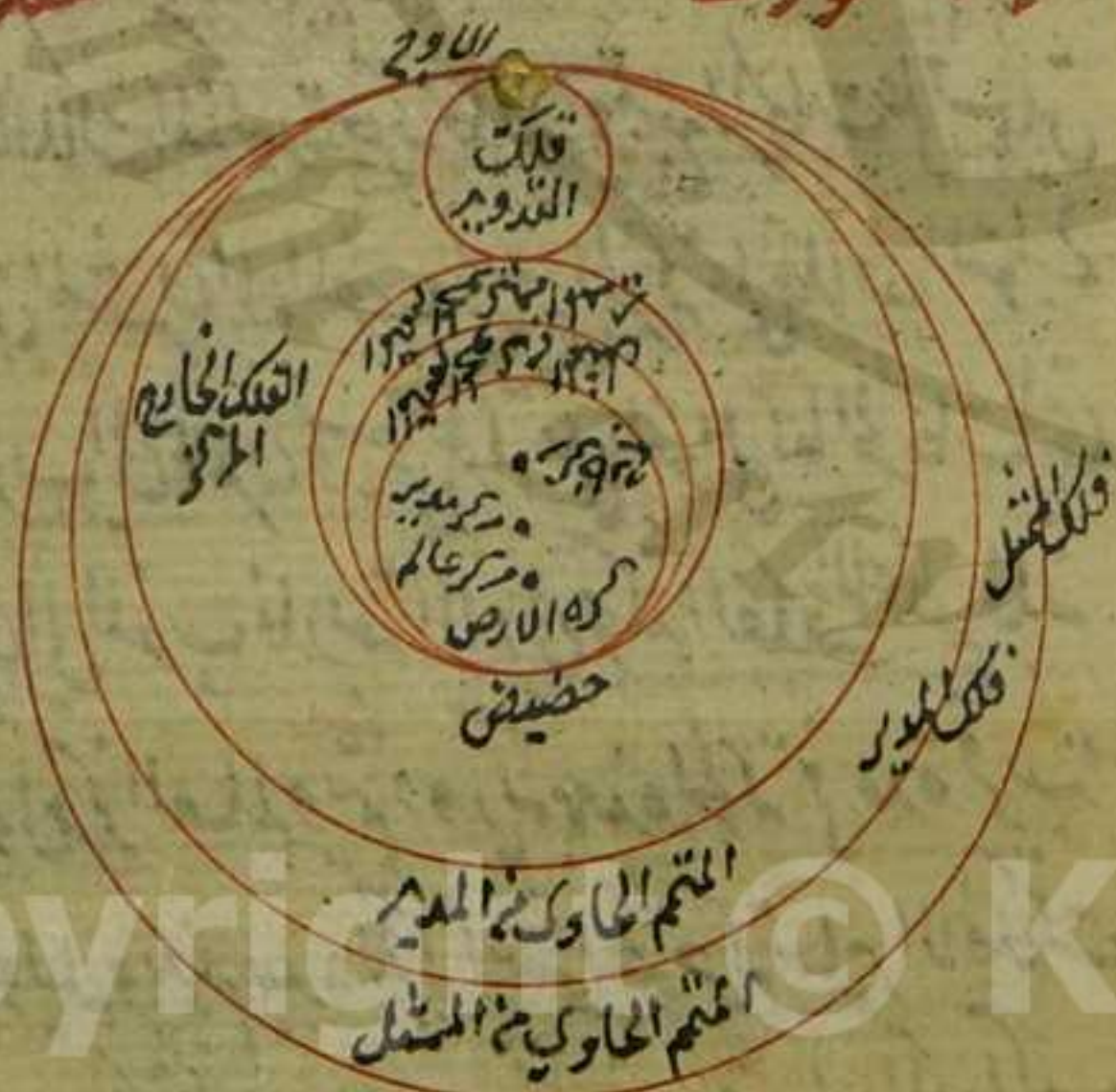
هذه الصورة

الفلك القمر

هذه الصورة

الفلك العطارد

هذه صورة الفلك الشمس والزهرة والعلويات

المبحث الثالث في بيان جهة حركات الافلاك اعلم ان لكل فلك من الافلاك المذكورة حركة خاصة وجميع الحركات على قسمين اما حركته من المشرق الى المغرب ويسمى الحركة على خلاف التوالي او من المغرب الى المشرق ويسمى الحركة على التوالي اما الحركات التي من المشرق الى المغرب فاربعه الاولى حركة الفلك الاعظم فانه يتحرك حول مركز العالم ويتم دورته بهذه الحركة في مدة قريبة من يوم وليلة ويلزم هذه الحركة السريعة حركة ساير الافلاك وما فيها من الكواكب فيها طلوع الشمس وسائر الكواكب

وغيرها

ونحوها ويسمى الحركة الاولى وحركة الكل ويسمى قطبا هذه الفلك قطبي العالم احد القطبين يسمى بالشمال والاخر بالجنوب ومنطقة معدل النهار والثانية حركة مديم عطار فانه يتحرك من المشرق الى المغرب حول مركز الخارج عن مركز العالم ويسمى هذه حركة الاوج والثالثة حركة حطيم مركز القمر فانه يتحرك من المغرب الى المشرق حول مركز العالم على خلاف التوالي ويسمى هذه حركة الراس والذنب والرابعة حركة المائل للقمر فانه يتحرك على خلاف التوالي حول مركز العالم ويسمى هذه حركة اوج القمر واما القسم الثاني من الحركة وهي التي على التوالي فكثيرة منها حركة فلك الثوابت وهي حركة بطيئة حول مركز العالم ويقطع على راي اكثر المتأخرين درجة واحدة في ستة وسبعين سنة شمسية وهي ثمان وستون سنة قمرية وسينان الفرق بينهما ويتم دورته في ثلثة وعشرين الف سنة وسبعمائة وستين سنة وعند محقق المحدثين يقطع درجة واحدة في سبعين سنة ويتم الدورة في خمس وعشرين الف سنة ومائتي سنة وهو المطابق للرصد الجديد

برأيه وعند صاحب المجسطي انه ترك ويقطع في مائة سنة دورة
 واحدة فيتم دورته في ست وثلاثين الف سنة والعلم عند الله
 انخير ويسمى قطبا هذا الفلك قطبي البروج ومنطقة منطقة
 البروج ومنها حركات الافلاك المشددة بجميع الكواكب سوى
 مثل القمر فانها تتحرك حول مركز العالم مثل حركة فلك الثوابت
 ومنها حركات الافلاك الخارقة المراكز للكواكب السبعة
 السيارة فان كل واحد منها يتحرك على التوالي حول مركز
 الخارج عن مركز العالم واما حركات التدوير للكواكب الستة
 فهي خارج عما ذكرنا من قسم الحركات لكونها غير شاملة للارض
 لكن حركتها اعاليها مخالفة لحركة اسافلها لا محالة وفلك
 تدوير القمر كونه اعلا من المشرق الى المغرب وحركته اسفله
 بالعكس وباقي افلاك التدوير حركات اعاليها من المغرب
 الى المشرق وحركات اسافلها بالعكس والعلم عند الله العليم
المبحث الرابع في بيان الدوائر المفروضة على الافلاك
 وقسم الفلك الثامن البروج اعلم ان الدوائر المفروضة

اما

اما عظيمة وهي التي تنصف العالم ومركزها محالة مركز العالم
 واما غير عظيمة وهي التي تنصفه ويسمى الصغيرة والدوائر العظام
 المذكورة هي من اربع الاولى معدل النهار وهي منطقة الفلك
 الاكبر ويسمى الفلك المستقيم والدوائر الصغار الموازية
 لها يسمى بالمدارات اليومية والثانية دائرة البروج وهي
 منطقة الفلك البروج وقطبها قطبا البروج والدوائر
 الصغار الموازية لها يسمى مدارات الارض والثالثة دائرة
 الاقي وهي دائرة عظيمة مركزها مركز العالم يفصل بين ما يرى
 من الفلك وبين ما لا يرى وقطبها سمت الرأس والقدم
 وبها يعرف الطلوع والغروب وهي التي تنصف معدل
 النهار وتقاطعها بنقطتين متقابلتين يقال لاحدهما
 وهي التي من طرف المشرق نقطة المشرق ومطلع الاعتدال
 والتي من طرف المغرب نقطة المغرب ومغرب الاعتدال
 والخط الواصل بينهما خط المشرق والمغرب والرابعة دائرة
 نصف النهار وهي دائرة عظيمة تمر بقطبي العالم وقطبي

الرديا
 في قسمة الارض

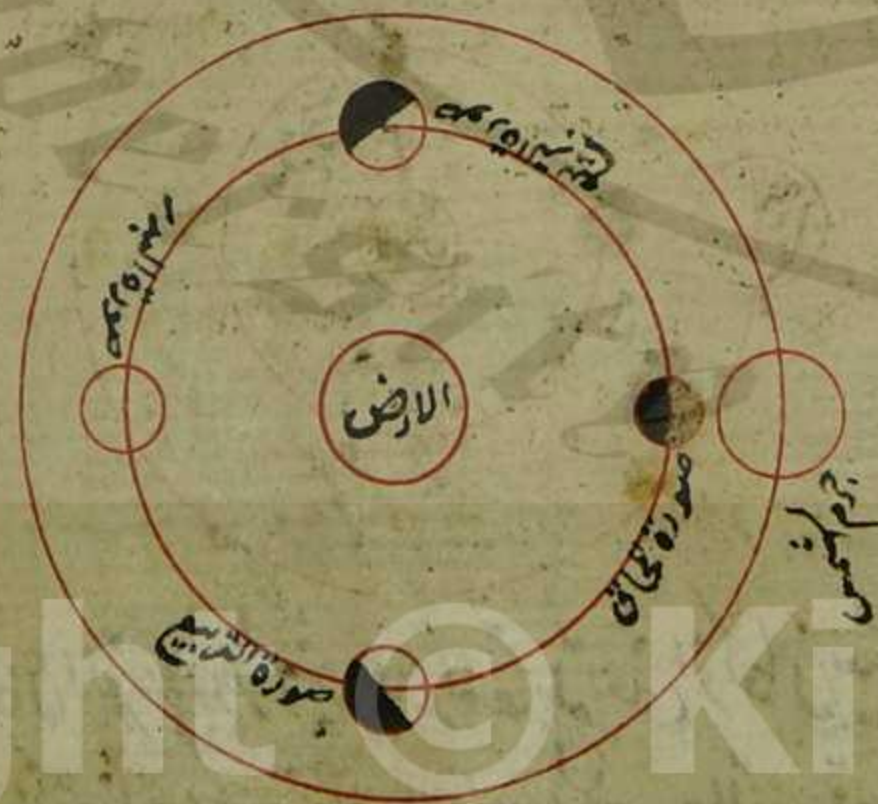
الاقنوقطبا بنقطة المشرق والمغرب وهي تنصف دائرة
 الاقنوقطبا بنقطتين متقابلتين يقال لاحدهما
 نقطة الجنوب والاخرى نقطة الشمال والخط الواصل بينهما
 خط نصف النهار ولما كان قطبي البروج غير قطبي العالم يلزم
 ان يقاطع دائرة البروج معدل النهار في السطح الظاهري
 عند نقطتين متقابلتين لينتصفان بهما ويسمى احد النقطتين
 نقطة الاعتدال الربيعي وهي التي يأخذ منها فلك البروج
 على التوالي الى الشمال عن معدل النهار والاخرى نقطة
 الاعتدال الخريفي وهي التي يأخذ منها دائرة البروج على التوالي
 الى الجنوب عن معدل النهار ولا بد ان الدائرتين المتقاطعتين
 يتباعد كل واحدة منهما عن الاخرى الى حد من الطرفين فغاية
 بعد منطقة البروج عن معدل النهار عند نقطتين متقابلتين
 احدهما في طرف الشمال من المعدل ومنصف نصف الشمال
 من دائرة البروج ويسمى نقطة الانقلاب الصيفي والاخرى
 في طرف الجنوب من المعدل وهو وسط النصف الجنوبي من دائرة

البروج

البروج ويسمى نقطة الانقلاب الشتوي فتعين بذلك التقاطع
 في دائرة البروج اربعة نقط تسمى بها ارباعا احدها من
 الاعتدال الربيعي الى الانقلاب الصيفي ومدة قطع الشمس
 هذه الربيع هو زمان الربيع والثاني منه الى الاعتدال الخريفي ومدة
 قطع الشمس اياه زمان الصيف والثالث منه الى الانقلاب
 الشتوي ومدة قطعها اياه زمان الخريف والرابع الى الاعتدال
 الربيعي ومدة قطعها اياه زمان الشتاء وكل ربع قسم
 الى ثلثة اقسام متساوية فيقسم الفلك الثامن بهذه الدوائر
 على اثني عشر قسما متساويا كل قسم منها يسمى برج وكل برج
 على شكل مثل الى من القطب الى القطب والقوس من منطقة
 البروج الواقعة بين كل دائرتين من الدوائر الست تسمى برجاً
 وهو ثلثون جزء فيكون جميع الفلك ثلثمائة وستين جزء
 وكل جزء ستون دقيقة وكل دقيقة ستون ثانية واسماء
 البروج مشهورة واذ توهمنا هذه الدوائر قاطعة للعالم
 حدث على كل فلك من الافلاك اثني عشر قسما كل قسم يسمى

برجا وتصور البروج على الكرة وافصح العلم عند الله الاعلم **المبحث الرابع** في بيان سبب الهلال والزيادة والنقصان والحاج
 والكسوف والخسوف اعلم ان القمر لا ضوء له في نفسه بل هو جسم
 كد فظلم انما يستضيء بضياء الشمس ويكتسب الضوء منها لمصداقائه
 كالمرآة المجترة اذا قابلته الشمس فيكون نصفه المواجهة للشمس
 مستضيئا ابد ابضياء الشمس والنصف الآخر الغير المواجهة
 للشمس ياتيا على ظلام الاصل فعند الاجتماع يكون القمر بيننا وبين
 الشمس ويكون نصفه الباقي على ظلام مواجها لنا فلا ترى شأ
 من ضوء القمر وهذا هو الحاق واذا ابتعد القمر عنها مقدار اقربا
 من اثني عشر جزءا او اقل او اكثر بحسب اختلاف اوضاع المساكن
 مال نصف المضيئ اليها وينحرف الظلام الى الجانب الاعلى فيرى
 طرفا مضيئا وهو الهلال ثم كلما ازداد بعد من الشمس ازداد
 ميل المضيئ اليها وميل المظلم الى الاعلى فازداد ضياؤه قليلا
 قليلا الى ان يصير بينه وبين الشمس ربع الفلك فيرى كنصف
 دائرة واذا قابلها بان صار البعد بينهما مقدارا ثمانية

درجته وهو غاية البعد صرنا بين الشمس والقمر وصار ما يوافق
 الشمس من حجم القمر مواجها لنا فيرى صفحة القمر كلها مضيئة وهو
 الكمال والبدر واذا انحرف عن المقابلة واخذ في القرب ايسر
 الشمس مال اليها من نصفه المظلم ويقع في ضياء ثلثه ثم ياخذ
 الظلام في الزيادة شيئا فشيئا والضياء في النقصان الى
 ان يصير في ربع الشمس فيرى المضيئ كنصف دائرة ثانيا ثم يقرب
 منها على التدرج حتى يجامع الشمس وينحرف نورها ثانيا هكذا
 يتصور في الدائرة والعلم عند خالقها

واذا كان القمر عند الاجتماع على مدار الشمس يعني على موازاة
منطقة البروج وقد كان القمر ما كذا وفلكه دون فلك الشمس
حال القمر بيننا وبين الشمس كالسحابة فيستر ضوء الشمس
عنا وهو كسوف الشمس وان كان على نفس موازاة منطقة
البروج تنكسف الشمس كلها وان كان اقرب منها غاية القرب
تنكسف بقدر ما يقع القمر في محاربتها واسود الذي يظهر
في جرم الشمس هو لون القمر والله اعلم

صورت الكسوف

واذا كان القمر على مدار الشمس عند المقابلته يعني اذا كان بينهما
مقدار مائة وثمانين درجة حال الارض بين الشمس والقمر وقع في

ظل الارض وهو على شكل مخروطي قاعدته عند الارض ورأسه
يشتمل الى فلك الزهرة فلم يصل ضوء الشمس الى القمر فبقى على
ظلمة الاصل وهو خسوف القمر ولا يعلم حقيقة الحال الا الله
والخسوف يتصور من هذه الدائرة فافهم

هذه صورت الخسوف القمر

الباب الثاني في بيان احوال الارض وما يتعلق بها وفيه
ابحاث **البحث الاول** في بيان كيفية الارض الى الاقاليم
السبعة وبيان المعجزة منها قد سبق في اول الرسالة ان
الارض كرية الشكل فاعلم ان ارباب هذا الفن فرضوا عليها
ثلاث دوائر عظام احدها الحادثة من معدل النهار اذا فرض

قارعا للارض ومن خط الاستواء وثانيها الحادية فيها من قطع
 دائرة افق خط الاستواء وثالثها الحادية عن قطع دائرة
 نصف نهار خط الاستواء فالدائرة الاولى يقطع الارض
 بنصفين ارجحها جنوبا والاخر شمالا والدائرة الثانية ينصف
 كل واحد من هذين النصفين فتصير كرة الارض بها بين الدائرتين
 المتقاطعتين اربعا ربعان شماليا واربعا جنوبيا والمعمور
 من هذه الارباع اربعة اربعين الشماليين مع ما يركب فيه من
 الجبال والصحاري والبحار ونحوها من المواضع المحبوبة وباقي
 الارباع الثلاثة لا يعلم حالها على التحقيق والدائرة الثالثة
 هذا صورت
 الاقاليم السبعة

يقطع

يقطع المعمور بنصفين شرقي وغربي ولقطة التقاطع بين الدائرة
 الاولى والثالثة على سطح الارض يسمى قبة الارض وتسمى
 هذه المعمور سبع قطع مستطيلة على موازاة خط الاستواء
 طولها من المشرق الى المغرب وتسمى كل قطعة منها بالاقليم
 ويتصور من هذه الدائرة صورة الاقاليم ولا يعلم حقيقة
 الحال الا بالسير ومبدأ الاقليم الاول من خط الاستواء على
 المذهب المشهور والنهار هناك ابد اثني عشر ساعة ووسطه
 بالاتفاق حيث النهار الاطول ثلث عشرة ساعة وابتداء
 الاقليم الثاني آخر الاقليم الاول حيث النهار الاطول
 ثلث عشرة ساعة وربع ساعة ووسطه حيث النهار الاطول
 ثلث عشرة ساعة ونصف ساعة وابتداء الاقليم الثالث
 آخر الثاني حيث النهار الاطول ثلث عشرة ساعة ونصف
 وربع ووسطه حيث النهار الاطول ربع عشرة ساعة وابتداء
 الاقليم الرابع آخر الثالث حيث النهار الاطول اربع عشرة
 ساعة ونصف ومبدأ الخامس آخر الرابع حيث النهار الاطول

خمس عشرة ساعة ومبدأ السادس آخر الخامس حيث النهار
 الاطول خمس عشرة ساعة وربيع ووسط حيث النهار الاطول
 خمس عشرة ساعة ونصف ومبدأ السابع آخر السادس حيث
 النهار الاطول خمس عشرة ساعة ونصف وربيع ووسط حيث
 النهار الاطول خمس عشرة ساعة وآخره حيث النهار ست عشرة ساعة
 وربيع اعلم ان وراء مبدأ الاقاليم عمارات على ما زعموا اهلها
 يكون في الحمامات ومواضع غريبة الى حيث يكون السنة يوما
 وليلة احوالها مذكورة في المطولات **البحث الثاني** في خواص
 خط الاستواء منها ان يعدل النهار تسامت رؤس اهلها دائما
 والشمس تسامت رؤس اهلها في كل سنة مرتين وذلك عند
 بلوغها الى اول الحمل واول الميزان فهما ان دور الفلك
 بالحركة الاولى دولابتي لا حاييل ولا رجوى ومنها ان الشمس
 اذا بلغت الى اول السرطان وقع ظل اهلها نحو الجنوب واذا
 بلغت الى اول الجدي وقع الظل نحو الشمال ومنها ان كل كواكب
 ونقطة تطلع وتغرب في كل يوم وليلة اذا افقه تنصف جميع

المدارات

المدارات اليومية الا قطبي العالم فانها يكونان على الاقتران دائما
 ومن مد يكون الليل والنهار هناك متساويين ابدًا ومنها ان
 الفصول هناك ثمانية **البحث الثالث** في موفت الليل والنهار
 والساعات والشمس والسنة واليوم بليدة عبارة عن زمان
 مفارقة الشمس دائرة نصف النهار الى عودها اليها بحركة الفلك
 الاعظم عند الحجاب والنجيم وعند الغاية اليوم بليدة عبارة عن
 زمان ما بين غروب الشمس اليوم الى غروبها غدا لكن ابتداء مع
 ليلته يمكن اعتباره من مفارقة الشمس كل نقطة يفيض على الفلك
 الى عودها اليها و زمان النهار بحسب العرف من طلوع الشمس
 الى غروبها وبحسب الشرع من انحراف الصادق الى غروب الشمس
 و زمان الليل بحسب العرف من غروب الشمس الى طلوعها وبحسب
 الشرع من غروبها الى انحراف الصادق اعلم ان اهل هذه الصناعة
 قسموا اليوم والليلة الى ساعات معتدلة وساعات زمانية
 فالمعتدلة ويسمى المستوية من مقدار ما يدور الفلك الاعظم
 خمسة عشر جزءا والزمانية ما هو جزء من اثني عشر جزءا من النهار

وجزء من اثني عشر جزء من الليل ابد سواء كان النهار اطول
 من الليل او بالعكس فالمعدلة تختلف عددها على قدر طول النهار
 وقصره ولا يختلف مقدارها والزمانية يختلف مقدارها باعتبار
 طول النهار وقصرها ولا يختلف عددها واعلم ان السنة على
 قسمين سنة شمسية وسنة قمرية اما السنة الشمسية فهي
 عبارة عن زمان مفارقة الشمس اية نقطة يغرض على تلك
 البروج الى عودها الى تلك النقطة بحركتها الى صيرتها التي هي
 من المغرب الى المشرق الا انهم جعلوا ابتداء هذه السنة من
 حين وصول الشمس الى رأس الحمل وهناك يستوي الليل والنهار
 في اكثر العارة فاذا سارت عنها نحو الشمال في ياخذ الصعود
 حتى يبلغ الى رأس السرطان وهناك غاية الارتفاع في الشمال
 وغاية طول النهار في اكثر العارة ثم ينحدر عنها حتى ينتهي
 الى رأس الميزان وهناك يستوي الليل والنهار في ياخذ
 في الهبوط نحو الجنوب حتى تصل الى رأس الجدي وهناك غاية
 الانخفاض في الجنوب وغاية طول الليل في معظم العمارة

في ياخذ في الصعود نحو رأس الحمل فاذا انتهت اليه تمت الشمسية
 واختلفوا في مدة هذه السنة والمشهور انها ثلثمائة
 وخمس وستون يوما وربع يوم والمراد باليوم ههنا اليوم مع
 ليله **واما** السنة القمرية فهي اثني عشر شهرا من الشهور القمرية
 الشهر القمري عبارة عن مفارقة القمر من اية وضع تعرض
 له من الشمس الى عودته اليه مثلاً من الهلال الى الهلال
 او من البدر الى البدر واطهر الاوضاع هو الهلال الغربي لكن
 رؤية الهلال تختلف باختلاف اوضاع المساكن وباختلاف
 البروج الذي حل القمر فيها فلم يلتفت الى رؤية الهلال الا
 في الامور الشرعية وجعل ابتداء الشهر من اجتماع الشمس
 والقمر في درجة وزمان الشهر زمان ما بين الاجتماعين
 وهذه السنة القمرية ناقصة عن السنة الشمسية بعشرة
 ايام وعشرين ساعة ونصف ساعة بالتقريب وحقيقة الحال
 يعلم من خلق الكائنات واحاط علمه بالموجودات والمعدومات
خاتمة اعلم ان اهل هذه الصناعة زعموا ان دور الارض

سبعة الاف وثمانمائة فرسخ وقطرها الفان ومائة واربعه
وستون فرسخا واتجو الذين بين السماء والارض خمسة وثلاثون
الف وثلاثة عشر فرسخا وغلظ فلك القمر يعين من سطح مقعده
الى محده ثلثة وثلاثون الفا ومائة واحد وعشرون فرسخا
وجرم القمر جزء واحد من ستين جزء من الارض وقطر
القمر ستمائة واربعون فرسخا وغلظ فلك عطارد مائة
واربعة عشر الفا ومائتان واربعون فرسخا وقطر عطارد
خمسة واربعون فرسخا وغلظ فلك الزهرة الف الف مرتين
وسبعمائة وثمانون فرسخا وجرم الزهرة ما جزء واحد من اربعين
جزء من الارض وقطرها ست مائة واثنان واربعون فرسخا
وغلظ فلك الشمس مائة الف وثمانية الاف وسبعمائة وثلاثة
وعشرون فرسخا وجرم الشمس ضعف جرم الارض مائة وستة
وستين مرة وثلاث وقطرها احد عشر الفا وسبعمائة وستة
وثلاثون فرسخا وغلظ فلك المريخ ثمانية الف الف مرتين
وخمس مائة وستة وخمسون الفا واثنان في ثمانون فرسخا

وغلظ

وغلظ فلك المشتري سبعة الف الف مرتين وتسعمائة
واربع وتسعون الفا وسبعمائة وثمانية وسبعون فرسخا
وجرم المشتري ضعف جرم الارض خمسة وتسعين مرة
وقطره تسعة الف وثمانمائة وثلاثون فرسخا وغلظ فلك
زحل اربعة الف الف مرتين وخمسا وستون الفا ومائة و
ثلاثة وخمسون فرسخا وجرم زحل ضعف جرم الارض اثنين و
سبعون مرة وقطره تسعة الاف وسبعمائة واثنان
وسبعون فرسخا وغلظ فلك الثوابت عشرة الاف ومائتان
واحد واربعون الف الف مرتين وثلثمائة واحد عشر الفا
واربع مائة وستة واربعون فرسخا وطول البرج الواحد
من البروج الاثنى عشر احد عشر الف الف مرتين وسبعمائة
وثمانون فرسخا ما قالوا والف لم يحقايق الاشياء كما هي
عند رب العالمين تمت بعون

الله الملك المعين

تم

والمرکز معا فان كان الحائط عن يمينك فشرقي والا فغربي هذا ان كانت النقطة
نقطة الجنوب وبالعكس ان كانت نقطة الشمال **بقية** متى زادت تمام الوقت
على القوس التي في جهة فالزاوية هو الانحراف في الربع المقابل لربع السميت
ان كانت الزيادة في جهة الهدف وان كانت في الجهة الاخرى تمام الزاوية
هو الانحراف واعلم ان القوس التي بين ظل الخيط وخط الهدف هو بعد السطح
عن دائرة الارتفاع وما ينتظم في هذا العقد معرفة انحراف الاسطوانة المائلة
وطريقة استخراج ارتفاع السطح المائل بان تسند سطح الربع الى جانب
السطح المائل بحيث يكون سطح الهدف وسطح المائل سطح واحد فاقطع الخيط
في درج القوس فهو ارتفاع ذلك السطح وتماه الى ص هو ميل السطح ثم ادور
في السطح دائرة وخط فيها قطر موازيا لسطح الافق ثم علق شاقولا في خيط
وساير بظلم مركز الدائرة ومحيطها فان قاطع القطر على قائمة فست الوقت هو
الانحراف وان قاطع على حادة فاعرف مقدار قوسها ثم ضع الخيط على السيتي
والمرى على حبيب مقدار الزاوية ثم انقل الخيط الى قدر ارتفاع السطح وانزل المرى
الى القوس فما وجدت حصل ظلم ثم اجعل ظل ارتفاع السطح جيبا وضع الخيط على
قوس المرى على قطر الظل الذي حصلت ثم انقل الخيط الى السيتي وانزل المرى
الى القوس تجد بعد السطح فافعل به كما تقدم يحصل الانحراف وان اسندت هدتى
الربع لقطر الدائرة اسنادا موازيا للافق وفعلت كما تقدم حصل المطلوب **م**

مثال استخراج قبل در عمق

شس نور اولنده اوله واربع او تو ز اوله ستمتون درم اولور ودرج
دائرة اول السموتدن طشره اولد وبعون اول سمت جنوب اولور وشرقي اولور
ارتفاع شرقي اولد وبعون بعده عضاده خط علاقتك شرقي طرفنده اون
ايكي سمت مقداري درج او زرينه وضع ايدوب بعده اسطرلاب بر دوزيره
يتحرر ووب عضاده يوقار واوله وبع حيطه شاقول اصوب الوكره طوتوب
او سطرلاب دورا تدوره سن اول خيطك ظلمنه عضاده موازي اوله وعضاده
جنوب طرفنده اوله يعني خيطك ظلمتك يوقار والكن طرفنده اوله علاقه
طرفنده اوله بس او سطرلاب يرده ايكن عضاده سني وفس مانك فرق ايكن درج
انحراف قبل سني مقداري درج او زرينه وضع ايدوب عضاده سنك كنار
قبل اولور **م** معنى خط نصف النهار ون فرق ايكن درج انحراف اوله مقدار
البا واوله

استخراج کردن مرکب على قاع

جوغن درام چهار قرقر درم ده لوتر درم دهنه سبب درم نصف وايكي وقية
مقدار صويي بر طبراق طبره باكت ايچنده جوغن ايله بيل قيوب كمال ورتبه قينايه
بعده ايندروب صويي سوزه تخمين آتة وطره باكت ايدوب اول جوغن صويي ايچنه
قيوب وقرقرى سحي ايدوب اول صوايچنه قيوب طبره ايله آتة قيوب
بر ساعت مقدار قينايه بعده ايچنه سحي اولمش لوترى قيوب بر مقدار
قينايه بعده ايچنه شب قيوب ايندروب سوزه لر جناقارده بر قون طبره

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

فإذا اردت وضع الساعات فضعه من القطب واجعله واقفاً فسطح دائرة نصف النهار وتساوي جبهة المواقف
 بعد العرض ولا مسافة لطوله فان اردت ان تضع على الخطوط قوساً وغيره فاقطع الشخص من أي موضع
 شئت وافرج من طرفه عموداً على المسطح تنقاه على نقطة مركزه وهذا العمود هو طول الشخص الا قصره فاعمل
 على المركز ما شئت من خطوط الساعات وقوس العصر وعلى ظل الشخص على الخطوط بيده وعلى قوس العصر
 والساعات بطرفه فهو الاطول باعتبارها واقصر باعتبارها والله اعلم

سنة قمرية بالاهلة	وبالحساب	يوم	ساعة	دقيقة
٤٥٤	٤٥٤	٨	٤٨	
سنة شمسية	يوم	دقيقة	ثانية	
٤٦٥	٥٠	٥٥	١٢	

عصر اول در حجب

في معرفة وضع قوس العصر في الجيب انزل من جيب التمام كه درجة ومن المستقيم
 خط درجة ل دقيقه في حيث تقاطعها مع نقطة على التقاطع الحاصل واعمل
 قوساً من جيب م ه وهو م ل الي اول القوس بحيث يمر على نقطة التقاطع
 فيكون قوس العصر الاول الا فاقى واما خط العصر الثاني فهو ان تضع
 خطاً على استقامة من اول القوس الي لو درجة يرد دقيقه من الجيب المبسوطة

عصر در حجب

وضع قوس العصر در حجب اول مستقيمن دن اعداد مستويين سندان
 فرق ايكي ينجق واور تاسي كنه سيني نو ك يكرمي طقوز ينجق وجيب
 تمامك يكرمي بنس جيبى ايله تقاطع ايله باي يركا ره نه محلله اولور سر اوله

عصر اول در مقنطره لعرض

حصة اول سرطان **اربعاع لرك**
 حصة اول حمل **اربعاع كرك**
 حصة اول جد **اربعاع سرك**
 معرفت عصر ثانی در مقنطره
 حصة اول سرطان **اربعاع كرك**
 حصة اول حمل **اربعاع سرك**
 حصة اول جد **اربعاع لرك**
 قوس فجر در مقنطره لعرض

حصة اول سرطان **لوك**
 حصة اول حمل **كهك**
 حصة اول جد **كرل**
 قوس شفق در مقنطره لعرض
 حصة اول سرطان **لا**
 حصة اول حمل **لج**
 حصة اول جد **لدمه**

درسان قسمت منطقه البروج

قاعده اوله که اول مدار الحمل او جیوز آلتی قسمت اوله
بعده میزان اوله زن میل کل قدر عده اوله نوب نشان اوله
بعده بونشان ایله حل اوله مسطره قیوب خط نصف النهار
تقاطع اوله و کی محل بر نشان اوله که مرکز قسمت بروج اوله
بعده بومرکز بروج ایله مدار الحمل تقسیم اوزرینه منطقه
چهار درجه تقسیم انک مراد ایل مسطره قیوب دایره
بروج اوزرینه و اهی جزئیوب اشارت اوله تمام اوله قد
بعده قطب دن اول و اهی اشارت لک هر برینه مسطره قیوب
جزئیو تکمیل اوله

اسطرلاب صحنه موصوع اوله مقنطرات اوزرینه
نسبه السوت و وایرین رسم شده طریقی اوله که مدار الحمل
اون ایکیه قسمت ایله اوله مدار الحمل بعد الشریع هر ربع اوچه
تقسیم اوله نور بعده جزئیه هر دایره او جزئیو تقطیع اوزرینه بریاب
قطرک بریائنده اوله نقطه و بر نقطه نیک اول بریائنده اوله نقطه
و بریائنده اوله و تدالارض تقاطع کی جمله آنده جمع اوله

جدول مطالع البروج بالفلك المستقیم محسوب من اول الحمل

الجزء البروج	الحمل	الميزان	الثور	الجوزا
الجزء البروج	الحمل	الميزان	الثور	الجوزا
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4
5	5	5	5	5
6	6	6	6	6
7	7	7	7	7
8	8	8	8	8
9	9	9	9	9
10	10	10	10	10
11	11	11	11	11
12	12	12	12	12
13	13	13	13	13
14	14	14	14	14
15	15	15	15	15
16	16	16	16	16
17	17	17	17	17
18	18	18	18	18
19	19	19	19	19
20	20	20	20	20
21	21	21	21	21
22	22	22	22	22
23	23	23	23	23
24	24	24	24	24
25	25	25	25	25
26	26	26	26	26
27	27	27	27	27
28	28	28	28	28
29	29	29	29	29
30	30	30	30	30
31	31	31	31	31
32	32	32	32	32
33	33	33	33	33
34	34	34	34	34
35	35	35	35	35
36	36	36	36	36
37	37	37	37	37
38	38	38	38	38
39	39	39	39	39
40	40	40	40	40
41	41	41	41	41
42	42	42	42	42
43	43	43	43	43
44	44	44	44	44
45	45	45	45	45
46	46	46	46	46
47	47	47	47	47
48	48	48	48	48
49	49	49	49	49
50	50	50	50	50
51	51	51	51	51
52	52	52	52	52
53	53	53	53	53
54	54	54	54	54
55	55	55	55	55
56	56	56	56	56
57	57	57	57	57
58	58	58	58	58
59	59	59	59	59
60	60	60	60	60

نقد عددیایه هر سنه او زیننه اون بر عدد زیاده اول نور
اگر او تو زدن زیاده اولور او تو زنی طرح اول نور باقیسی الیم ده
لیا طه اولور و دخی استعالمه لیا طه او زیننه خارجدن دخی
اون عدد ضم اول نور و بو قاعده ده سنه اولی مارتدر پس بیک
سکسن بش مارتنه لیا طه در تدر و مارتدن بر قی آی کچه هر برین
بر عدد طومارز مثلاً مارتک اون بری اول لیا طه دخی درت
اون عدد دخی خارجدن ضم اولندی یکر می بش اولدی پس ایکت یکر می
بش اولور مثلاً تموزن بشی اول لیا طه که درتدر اون دخی
خارجدن ضم اولندی اون درت اولدی مارت بر نیشان ایکل مایس
اوج خیزان درت اون درده ضم اولندی اون سکر اولدی تموزن
دخی بشی ایدی بشی دخی یکر می اوج پس ایکت یکر می اوجی اولدی کم

لیا طه خوار

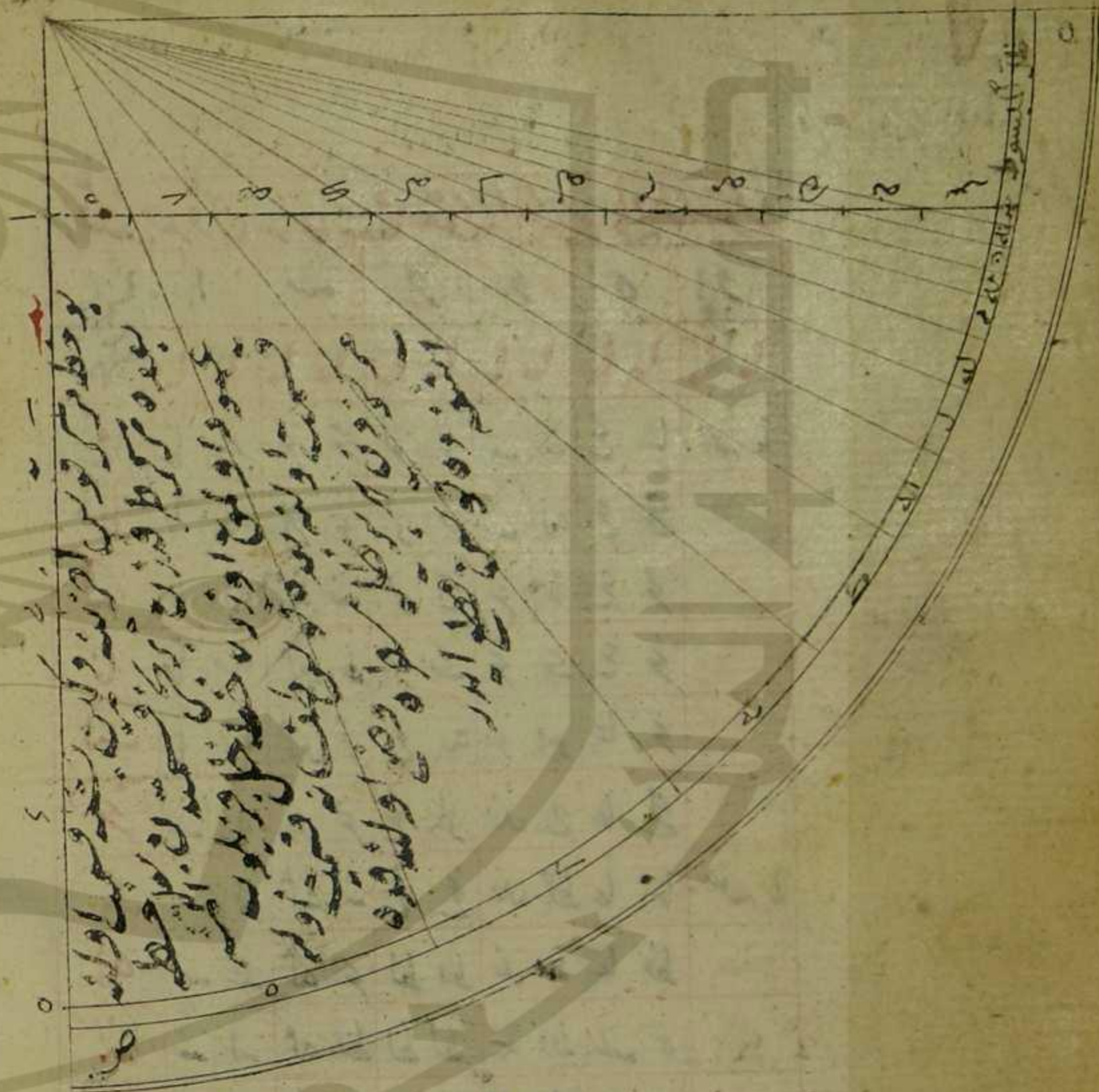
هو الذي جعل الشمس ضياء والقمر نورا اول الله تعا شمسی ذات
ضياء وقمری ذو نور و قدره منارل و اول قمر چون منارل تقدیر ایندیکه
قمر اندی بخارزایتم و کرو دخی قالمز و اول منارل یکر می سکر در لیا طه شریطین
و بطنین و شریا و دیران و هقیقه و هنیعه و ذراع و نثره و طرفی
و جبهه و زبره و صرفه و عوآه و سماء و غفر و زبان
و اکلیل و قلب و شوله و نغایم و بلده و سعد الذابح و سعد بلع
و سعد السعود و سعد الاخبیه و فرخ الدول المقدم و فرخ الدول المؤخر
و بطن الخواتر و بو منارل اون ایکل برجه منقسمدر اول محل و ثور و جوز
و سلطان و اسد و سنبله و میزان و عقرب و قوس و جدی و دلو و خونه در
و هر برج ایکل منزل و شلندر هر کجه ده قمر اول منارلک بر سنه نزول ایدر
و ایکل کجه مستر اولور اگر شدر او تو ز اولور سه و بر کجه مستر اولور
اگر شدر یکر می طقوز اولور سه و شمسک اول منارلک هر برنده مقامی
اون اوجر کوته رانک انقضای سنه دخی منقضیه اولور
تفسیر تبیان فی سورة یونس

جدول ساعات مستوره اندر بسايله مستور

و	۵	د	۲	ب	ا	ن
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸
۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵
۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲
۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹
۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶
۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳
۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰
۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷
۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴
۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱
۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸
۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۴	۱۰۵

بقعه جدول ساعات مستوي اندر بسايله مستور

و	۵	د	۲	ب	ا	ن
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸
۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵
۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲
۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹
۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶
۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳
۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰
۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷
۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴
۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱
۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸
۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۴	۱۰۵

ظل منكون من زاوية
اول ارتفاعك ظل منكون
اول ارتفاعك ظل منكون
ظل منكون من زاوية
اول ارتفاعك ظل منكون
ظل منكون من زاوية

تنبه متى كانت الدرجة شمالية وكانت الارتفاع اقل من ارتفاع قطر الدار وجب ان يكون
فضل الدائر اكثر من تسعين فان كان خارج خط المشرق قوس صغير فانقل الدرجة الى مثل
مقطعة الارتفاع كما مر في المسمى وما قطعته الخط هذه القوس الصغرى زده على
يحصل فضل الدائر واطرح من نصف الفضلة الباقي هو الدائر وان لم تكن هذه القوس موصلة
فضع الخط على خط الزوال وابعد عن مدار الحمل بقدر الارتفاع من المقنطرات في جهة
المركز ثم حرك الخط حتى يقع المري على مقنطرة تساوي الميل مبتدياً من الافق فما
بين الخط وخط الزوال من السموت اطرحه من مائة وثمانين فما بقي فهو فضل الدائر
اطرحه من نصف القوس يفصل الدائر وان شئت فزد ما قطعته المري من السموت
وهو ما بينه وبين دائرة اول السموت على تسعين يحصل فضل الدائر وقطعه
من نصف الفضلة الباقي هو الدائر وما قطعته الخط من القوس هو السموت
وهو شمالي في هذه الحالة دائماً والله اعلم

الاصل الحقيقي فهو خط مسهم يخرج من موضع غاية الجزء في سطح دائرة نصف النهار عموداً على
خط يوازي خط نصف النهار وما دام كمر مدار الجزء وكذا احده حتى رجع اسفل وقام جماعة من الميسرين
انه من خواص الاعداد وضع لنقل مقدار جيب الزاوية من اقطار الدوائر والاعظام الى اقطار
المدارات الزمانية وعلى هذا يكون وقاية وينتهي الى درجة واحدة ولا يتغيرها في ذوات العود
قلت وما قاله اخيراً الجداظهر وهذا الخط المسمى بخط نصف النهار وبينه وبين خط نصف النهار
ابداً مقداره بعد القطر وجيب الغاية خط يخرج من موضع الجزء وعمود على خط نصف النهار وقطعه
يكون الاصل هو الفاضل بين جيب الغاية وبين مقدار بعد القطر الموائى ومجموع جيب الغاية
وبعد القطر المخالف

الميل الثاني وهو قوس من دائرة تمر بقطبي فلكت البروج وبالجزء المفروض منه
فيما بينه وبين معدل النهار والميل الأعظم قوس من الدائرة المارة بالقطب
فيما بين المنطقتين فعلى هذا يكون نهاية الميلين واحدة وطريقه ان تضع الخيط
على تمام الميل الأعظم والمرى على حبيب الميل الأعظم ثم انقل الخيط الى بعد الدرجة
عن اقرب الاعداد الى داخل المرى الى الستيني تجد الظل الستيني
للميل الثاني فانزل من الستيني بنصفه وفي الحبيب تمام ثلاثين وضع الخيط
على التقاطع فاجازه الخيط من درج القوس فهو الميل الثاني وان وضعت
الخيط على تمام الميل الأعظم والمرى على حبيب الميل الاول ثم نقلت الى الستيني
وجدت الظل الستيني للميل الثاني فاستخرج قوسه كما تقدم بحصل المطلوب
وجه آخر انزل من حبيب تمام حبيب تمام الميل الأعظم وفي الستيني حبيب
الميل الاول وضع الخيط على التقاطع فاجازه الخيط من درج القوس فهو الميل الثاني

بعد القطر فهو خط مستقيم يخرج من طرف قطر المدار عمود على سطح الافق فيما بينه وبين القطر
قلت ذلك ان تقوله هو قطعة من عمود الارتفاع فيما بين مركز العالم والخط المودي للخط نصف
النهار المار بمركز مدار الجوز والمدار بعد القطر مدار الجوز عن سطح الافق

در مورد طول بلد بدانکه طول قوس باشد از دایره معدل النهار که واقع باشد
میان دایره نصف النهار جزایر خالیه است و نصف النهار بلد استخراج حال
بود که در شهری که طول آن مطلوب باشد عایت ارتفاع آفتاب برصد
گرفته باشند که تقوم آفتاب بر قایق معلوم کنند و مطالع تقوم آفتاب
از جدول مطالع خط استوا گرفته نگاه دارند پس مطالع تقوم آفتاب
در آن نصف النهار از شهری که طولش معلوم باشد گرفته نظر کنند
اگر هر دو مساوی باشند طول بلد در مورد مساوی طول آن شهر باشد
و اگر مخالف باشند فضل میان هر دو مطالع گرفته تفاوت مابین الطولین
باشد پس اگر مطالع آن شهر زیاده بر مطالع شهر در مورد باشد آن
تفاوت را از طول آن شهر نقصان کنند باقی طول شهر در مورد باشد
از جانب غرب و اگر کمتر باشد برافزیند حاصل طول شهر در مورد باشد
از جانب شرق و از اینجا معلوم شود که طول شهرها بیشتر از طول
شهرهای غربی باشد زیرا که ابتدای طول تجارت عالم از مغرب کرده اند

2 معرفة المتوسط من المنازل ليلا اذا اردت ذلك فاستقبل الجدي
 ليلا وانت قائم ورجلاك مقوسان ثم ان كان الفرقان عن يمين
 الجدي او عن يساره فاحرف عن الجدي الى ناحيتها بقدر شبر في
 رأي العين او اقل وان كان الفرقان فوق الجدي او تحته فلا تحرف
 عنه واجعل بين العينين ثم ادر رجلك اليمنى حتى يكون بينها وبين اليسرى
 كركن البيت ثم انقل اليسرى اليها ثم ادر اليمنى مرة اخرى كالاولى
 ثم انقل اليسرى اليها ثم ارفع بورك من الارض الى السماء غير ناظر ايمينا
 وشمالا فما وجدت من المنازل بين العينين فهو المتوسط في كبد السماء
 وان شئت فاجعل بين رجلك عصي ممدودة على الارض
 وانت مستقبل للجدي ثم استدر الجدي واجعل العصا بين رجلك
 من غير تحريك للعصا ثم ارفع بورك على استقامة من الارض الى السماء
 تجد المتوسط من المنازل بين عينيك واعلم ان الفرقان
 اذا كانا فوق الجدي كان المتوسط من المنازل الزمانا وان كان
 غربي الجدي في محاذاته كان المتوسط سعد البلع وان كان تحته

كان المتوسط من المنازل البطيخ واذا كانا مشرقين عن الجدي في محاذاته
 كان المتوسط من المنازل الطرف فاذا عرفت ذلك وتعدت رتبة
 المتوسط نظرت الى الفرقان مع الجدي وعرفت المتوسط

في معرفة الماضي من الليل من جهة القمر تقريبا يغرب على ما مضى نصف سبع
 الليل في اول ليلة من الشهر وفي الليلة الثانية على سبع كامل وفي
 الثالثة على سبع ونصف وفي الرابعة على سبعين وقس على هذا
 ويطلع ليلة خامس عشر على ما مضى نصف سبع وسادس عشر على سبع كامل
 وسابع عشر على سبع ونصف وثمان عشر على سبعين وقس على هذا

وان كان بعد الكوكب اكثر من الميل الاكبر تعذر الابعاد به عن مدار الحمل فضع الخط
 على تقاطع بعده من المقنطرات لمدار الحمل فاقطع الخط في اول القوس فهو سبعة
 وما بين التقاطع ونقطة المشرق من السموات نصف فضلة زوايا سبعين
 ان كان بعده شماليا وانقص منه ان كان جنوبيا يحصل نصف قوسه ضعفه يحصل قوس
 اسقطه من الدور بفصل قوس خفاء وان طرحت نصف قوسه من مطالع بق مطالع
 وان ردت عليه حصل مطالع مغيبه كما في الشمس وان كان بعده شماليا وضع الخط

في معرفة نصف الفضلة ثم نغير احتياج المعرفة الاصل ولا الى معرفة نصف القطر
ضع المحيط على السمتين والمرى على حبيب نصف العرض ثم انقل المحيط الى الدرجة
من القوس وانزل من المرى في الجنوب المبسوطة الى القوس تجد من اوله نصف الفضلة
زدها على ص في الشمال وانقصه من ص في الجنوب يحصل نصف القوس اضعفه
يحصل قوسه كاملا اسقطه من شمس يحصل قوس الليل وان اسقطت نصف قوس النهار
منه وقف يحصل نصف قوس الليل والله اعلم

في معرفة طلوع النور ومغيبه

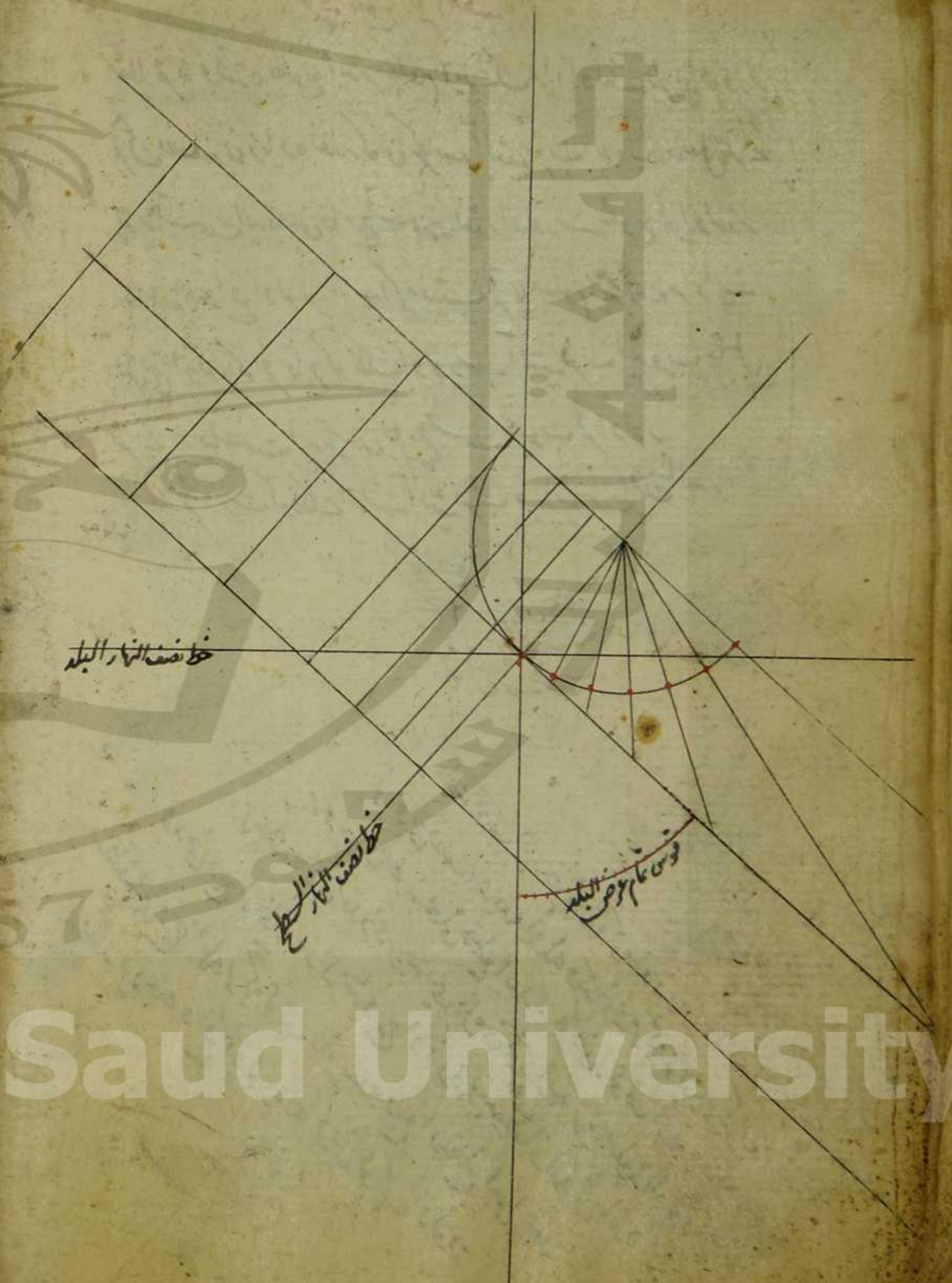
مثلاً قمری وقتہ طلوع ایدر معلوم اید نمک مراد اولیٰ طریق بود کہ
قمری نصف ن زیادہ نقد کون کچرہ آلتیہ ضرب ایدوب حاصل ضرب
پدیہ قسمت ایدہ سن خارج قسمت نقد اولور سے طلوع قمر اولقدر
ساعتہ واقع اولور ۶ و اگر منیب قمری معلوم اید نمک مراد ایہ
طریق اولور کہ قمر قاج کونلک اولور سے آلتیہ ضرب ایدوب حاصل
ضرب پدیہ قسمت ایدہ سن خارج قسمت غیوب قمر اولور
مثلاً قمر درت کونلک اولور سے آلتیہ ضرب ویدیہ قسمت انک مثالیہ

۳
۶
~~۲۴~~
۲ ساعت غروب
۶ صبح
قسمت
نسبت اینها ساعتی است
صباح

۲۵
۲۱
مصر
اربع

[illegible]

ب في معرفة تجديد تحولات البروج بالحساب هر سطرک ساعتان ۱۵ که بشمار ۳۹
 و بر دقیقه در نقص ایدوب باقی قلان اعداد بر جدولین برچ آتیه ثبت ایدر اگر سطرک
 ساعتان ۱۵ دن اکس اولور سرگرت نه ایدر و گرت لیل
 اما سطرک ساعتان ۱۵ دن اکس اولوب و هم نه ایدر و خن اولور محرد کط
 اول مطلوب اولان کونک و کیچ سنک ساعتان ۱۵ نقص
 ایدوب ما باقی سطرک ساعتان جمع ایدوب علامت میم رینه علامت مل یا زب جدولده
 ثبت ایلیم و اگر سطرک ساعتان اکس اولوب و هم لیل اولور اول کیچ دن
 اول کچان کونک سطرک ساعتان نقص ایدوب ما باقی سطرک غایتیله جمع ایدوب
 علامت لیل رینه علامت نه ایدوب ما باقی سطرک نصف قطر مدار الحمل و المیزان
 جمیع خطو جمیع عرضده افاقی ص ایله انصاف اقطار جدولده دخول ایدجک
 خدا سنده ثبت اولان اعداد نصف قطر مدار الحمل و المیزان در طان در باب
 فی معرفة مدار الجدی میل کل که کج کل در که اگر میل اعظم در که آینه ص اوزرینه
 زیاده ایدوب جمله اعداد انصاف اقطار جدولده دخول ایدجک خدا سنده ثبت
 اولان اعداد مقدار مدار الجدی در مثال المیل الاعظم کج کل ص اوزرینه زیاده
 ایدک قج کل اولیر و بونکه انصاف اقطار جدولده دخول ایدک خدا سنده ۱۵
 ثبت اولنمش که جمیع عرضده مدار الجدی در ما باقی معرفة بعد مدار السطح
 مرکز الصیفه میل اعظمک تا میل انصاف اقطار جدولده دخول ایدجک خدا سنده
 ص اولان بعد مرکز مدار السطح طاندر مثال المیل الاعظم کج کل تمامه سول بونکه
 انصاف اقطار جدولده دخول ایدک خدا سنده و کج کل وارد بعد مرکز مدار السطح
 ما باقی معرفة بعد مرکز مدار السطح طان بعد مدار الحمل و المیزان که طان در رینه همان
 بونکه نصفه ضرب ایدجک حاصل ضربیک ربعی مدار السطح طاندر ما باقی میل کل
 ص دن نقص ایدوب ما باقی انصاف اقطار دخول و خدا سنده که بعد مرکز مدار
 السطح طاندر ما باقی معرفة نصف قطر منطقه شمال و جنوب نصف قطر مدار
 الجدی اید نصف قطر مدار السطح طاندر جمع ایدوب بعد تصحیف ایدجک نصف افق
 تصحیف

نصف قطر منطقة الجنوب و شمال اولور مثلا بعد مدار الجدي و بعد مدار السرطان
 و كذا و لكن جمع اتك كذا اولور تنصيف اتك نصف قطر منطقة البروج
 اولور ... و بعد مدار السرطان بعد مدار الجدي
 ايله جمع ايدوب بعد تنصيف ايدوب و نصف آخر دن بعد مدار السرطان
 نقص ايدوبك بعد مركز منطقة البروج اولور مثال بعد مدار الجدي و بعد مركز
 مدار السرطان و كذا جمع اتك كذا اولور و تنصيف اتك ... و اولور
 و بوندن و كذا بعد مدار السرطان نقص اتك كذا اولور بعد مركز منطقة
 ... و بعد مدار السرطان عرض بلدي تضعيف ايدوبك جمل
 مبلغيه انصاف اقطاره دخول و خراسنه اولان بعد مركز در مثال عرض بلد
 ميب تضعيف اولندير قد بوفد ايله انصاف اقطاره دخول اولور ...
 ... و اولور بعد مركز ... طريق آخر تمام عرض بلد ايله انصاف
 اقطاره دخول ايدوب تقاطع ده اولان اعدادير تضعيف ايدوبك بعد مركز
 دايره اول السموت در مثال تمام عرض بلد جمع بونكله انصاف اقطاره
 دخول ايدوبك دكب بولنور تضعيف ايدوبك ... مدار اولور بعد مركز دايره

در بيان ارتفاع قوس قبل
 اول قوس ارتفاع قبل قوس ارتفاع اولندن اولور
 ايدوبك درجه و مدار جمل او زمره او تونوخي مقنطه
 ايدوبك اولور و مدار سرطان او زمره الشمس در
 ايدوبك الشمس التي مقنطه مابينه قرار ايدوبك
 ۱۸ ۴۵
 ۱۵
 ۱۱۵
 ۱۵
 ۱۵
 ۱۵

استخراج کردن قبل از جیب

جیب دن استخراج قبل مراد اولد قده مکنک طولی و عرض و مراد اولور
 شهرک طولی و عرض معلوم ایدوب زیاد اولان ناقص اولاندن
 طرح ایدوب باقی نه قنور ... اولور مثلاً مراد اولور ...
 اولور و غی تغییر ده مکنک طولی عرض در ... و ...
 ... در ... در ... ایدوبک ... باقی قنور که مابین
 الطولین در مکنک عرض کام در ... و ... نیک عرض مآدره
 کانه مآدرن طرح ایدوبک ... باقی قنور که مابین العرضین اولور پس
 مابین الطولین مقدار جیب تمام ایل خط مشرق و مغربن اینه سن و
 مابین العرضین مقدار ایل ... سن اینه سن اکل جیب تقاطع
 اندو که محل خیمی وضع ایدوب سن بعد نظر ایدوب سن خط قوس ارتفاع
 اولندن نه مقدار درجه قطع ایدوب مراد اولور شهرک سن قبل پس
 اولور پس خط اولور و غی طالع حج درجه قطع ایدوب سمت قبلنک
 ... و اولور ... احواف قبل اولور پس ایدوب مراد اولور و قده
 ارتفاع آوب وقت سمتی معلوم ایدوب سن اگر وقت سمتی شرقی جنوبی

و یا غریبه شمالی قوس ارتفاع اول ندن و اگر غریبه جنوبی و یا شرقی شمالی ایست
 آخر ندن سمت مقدارینه خیطی وضع ایدوب موم ایل مضبوط اندره سن بعد
 ربعی بر دوزیره وضع ایدوب مرکز شمس طرفه اوله و مرکز بر اکنه وضع
 اولنه پس اول اکنه تک ظلی اول مضبوط اول خیطه مطابق اولنجه ربعی
 اوزرنده تحریک اولنه تمام مطابق اوله قوه ربع جات اربعه اوزره وضع
 اولش اولو پس اول خط که ابتداء سمتی اندن طوطی خط مشرق و مغرب
 اول بر خط نصف النهار در پس هر برین اوزاده سن بر برین تقاطع ایدوب
 درت ربع حاصل اولو ربعه قبله بودرت ربعی قنقی سنده ایست
 ربع دایره اول ربعه متوره سن اما مرکز تقاطع راست اوله ایل اولنجه
 اول موم ایل بر کتد و کن خیطی قبله راست اولو پس قوس ارتفاع
 طرفی قبله اولوز

که در ربع مشرق و مغرب کتد قنقی مقدارینه وضع
 قبله وضع اولو ربعه متوره سن اما مرکز تقاطع راست اوله ایل اولنجه
 اول موم ایل بر کتد و کن خیطی قبله راست اولو پس قوس ارتفاع

فصل در معرفت نایت ارتفاع کواکب و عرض و بعد از معدل النهار و عرض از فلک
 چون مرکز کواکب بخط نصف النهار نهند بر مقنطره که واقع شود نایت ارتفاع آن
 کواکب بکند در آن افتا پس نظر کنند اگر مرکز کواکب در داخل منطقه البروج بیرون
 رأس الحمل گذرد یا بین سرحدی و منطقه البروج از اجزاء مقنطرات شمرده

عرض کواکب باشد شمالی و از سر مرکز کواکب در اندرون منطقه داخل مدار رأس الحمل باشد عرض کواکب
 از فلک البروج و بعد از معدل النهار شمالی باشد و اگر مرکز کواکب در بیرون منطقه البروج داخل
 مدار رأس الحمل باشد عرض کواکب جنوبی بود و بعد از معدل النهار شمالی و اگر خارج باشد
 عرض کواکب از منطقه البروج و بعد از معدل النهار هر دو جنوبی باشند و اگر کواکب بیرون
 العرض باشد درجه تقویم او را بر خط نصف النهار نهاده نایت ارتفاع و میل اول
 آن کواکب باشد م

فصل در استخراج تقویم هر دو خط متحرکه از ارتفاع وقت و ارتفاع وقت یکی از ثوابت که
 در ثوابت موضوع باشد چون ارتفاع یکی از کواکب متحرکه یا قمر گرفته باشند
 و بر آن مقنطره شرق یا غربی نشان کرده بتجیل ارتفاع یکی از ثوابت
 بگیرند و بر مقنطره موجود نهاده نظر کنند تا که ام جزو از منطقه البروج
 بر آن نشان افتاده است آن درجه تقویم آن کواکب باشد تحقیق اگر
 کواکب بیرون العرض باشد و بتقرب اگر ذو عرض باشد م

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹ ۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹ ۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹ ۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹ ۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹ ۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹ ۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹ ۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹ ۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹ ۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹ ۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹ ۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹ ۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹ ۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹ ۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹ ۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹ ۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹ ۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹ ۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹ ۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹ ۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹ ۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹ ۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹ ۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹ ۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹ ۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹ ۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹ ۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹ ۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹ ۹۴۰ ۹۴۱ ۹۴۲ ۹۴۳ ۹۴۴ ۹۴۵ ۹۴۶ ۹۴۷ ۹۴۸ ۹۴۹ ۹۵۰ ۹۵۱ ۹۵۲ ۹۵۳ ۹۵۴ ۹۵۵ ۹۵۶ ۹۵۷ ۹۵۸ ۹۵۹ ۹۶۰ ۹۶۱ ۹۶۲ ۹۶۳ ۹۶۴ ۹۶۵ ۹۶۶ ۹۶۷ ۹۶۸ ۹۶۹ ۹۷۰ ۹۷۱ ۹۷۲ ۹۷۳ ۹۷۴ ۹۷۵ ۹۷۶ ۹۷۷ ۹۷۸ ۹۷۹ ۹۸۰ ۹۸۱ ۹۸۲ ۹۸۳ ۹۸۴ ۹۸۵ ۹۸۶ ۹۸۷ ۹۸۸ ۹۸۹ ۹۹۰ ۹۹۱ ۹۹۲ ۹۹۳ ۹۹۴ ۹۹۵ ۹۹۶ ۹۹۷ ۹۹۸ ۹۹۹ ۱۰۰۰

المكتبة المركزية - قسم المخطوطات

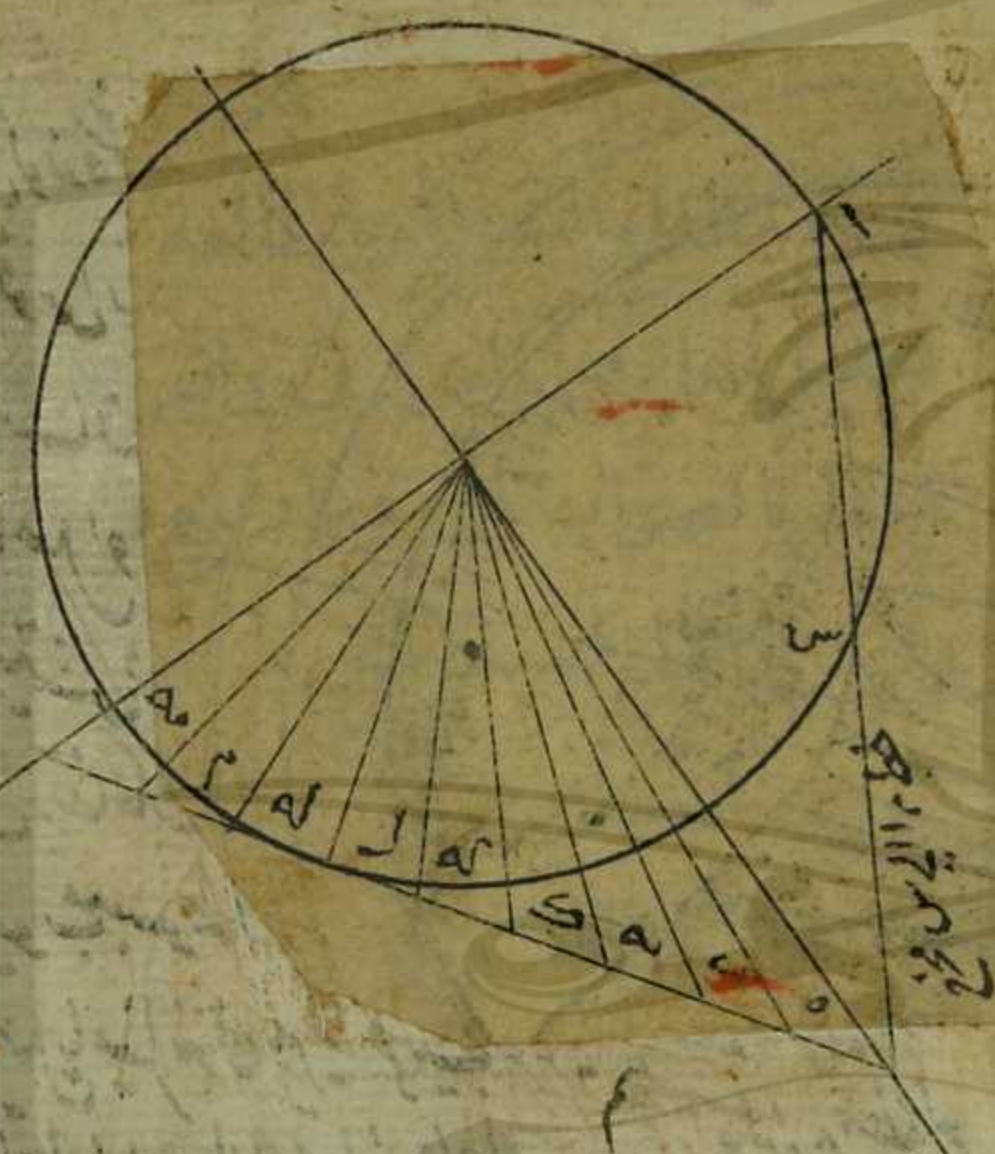
Handwritten text in Arabic script, likely a list or table of astronomical data, including dates and times.

لغز لو

مدار سرطان	مدار حمل	مدار جدك
دائر مطر	دائر مطر	دائر مطر
١١١ ١٢ ٢٢ ١٤	٨ ٥٦ ٢ ٨١	٣ ٦٨ ٥٨ ٥٠
١٠٣ ٥٧ ٢٨ ٢٧	١٢ ٢٧ ١٧ ٧١	١٦ ٣٦ ٥٠ ٣٩
٩٥ ٣١ ١٧ ٥٥	١٣ ١٧ ٤٠ ٥٩	٢٠ ٢٥ ٦ ٢٧
٨٧ ٢٢ ١١ ٥	١٤ ١٢ ٣٨ ٤٤	١٩ ٢١ ١٢ ١٢
٧٦ ٢٩ ٧ ٤	٣٦ ٩ ٣٤ ٢٤	٢٨ ٢٠ ١٨ ٣٥
٥٧ ٢٧ ٤ ٢٠	٤٤ ٨ ٦ ٦	٤٧ ٢٢ ٤٨ ٣٤
١٣ ٥٦ ٢ ٥٦	٣٦ ٩ ٢٦ ٣٥٥	١١ ٢٩ ٤٦ ٣٢٦
٣١٧ ٢٨ ٣ ٥٣	١٤ ١٢ ٢٢ ٣١٥	٢٤ ٤٦ ٤٢ ٣١٤
٢٩١ ٧ ٦ ١٩	١٣ ١٧ ٢٠ ٣٠٠	١٥ ١٣ ٩ ٢٧
٢٧٧ ٩ ٤٣ ٢٧٧	١٢ ٢٧ ٤٤ ٢٨٨	٦
٢٦٨ ١٤ ١٣ ٢٦٨	٧ ٥٦ ٥٨ ٢٧٨	٦
٢٦٠ ٤٠ ٢٢ ١٠	٦ ٢٧٠	
٢٥٢ ٤٥ ٤١ ١٩	٦	
٢٤٤ ٢٢ ١٥٥ ٤٣		

طول معاس
دفع دفع
١٩

رسم کردن ساعات مستوی در صفحه اسطرلاب چنان بود که یک پای بر کار در مرکز صفتی کنند
و فتح چندان کنند که پای آخر در مرکز افق افتد پس بدان بده دایره بکشند پس آنگاه
آن دایره را چهار قسم مساوی کنند که چهار ربع شود مطابق اربعه صفتی پس هر ربع را
شش قسم کنند که تمام دایره بیست و چهار قسم مساوی شود بعد از آن بر کار از آن مقدار
نصف قطر افق بکشند و پای بر کار بر قسم اول از آن اربعه نهند که اول جدی است
در طرفه افق مغرب قوسی بکشند از مدار جدی بمدار سرطان پس بدان فتح بر قسم دوم
نهند قوس دوم بکشند تا تمام کنند آنگاه بمقدار غایت ساعات در آن بده بکشند
تا باید که خط ساعات دو از دهم بر موضع تقاطع خط مشرق و مدار حمل افتد و الا درست نیست

انوار است نادرین فی الدلیل
واردت ان تعلم ایها اقرب
الیک وایها البعد عنک فخذ
ارتفاعها بالاسطرلاب فاکثرها
ارتفاعا اقربها الیک و اقلها
ارتفاعا البعدا عنک

در بیان استخراج عرض بلد

ربع شمالیده دایما میل شمس تمام عرض بلد او ز رینه زیاده اولنه شمس بروج
شمالیده اوله قد و نقص اولنه جنوبیده اوله قد نه حاصل اولور بغایت ارتفاع
او مقدار اولور و اگر حاصل اولان طبق آن زیاده اولور نصف دور
طرح اولنه باقیست غایت ارتفاع اولور اما ربع جنوبیده عمل بر عکس اولور
در بیان مطالع فلكیه اندر جیب آنکه مطالع بروج و مطالع استواء و مطالع
فلك استقیم و مطالع زوال دخی در آنوقت مبدائی جدی اولید و مطالع
فلكیه دید اول جدی دایره نصف النهار در آن گذراتد و کی زمان ایل
شمس دایره نصف النهار در آن گذر و کی زمان آنک ما بینند اولان قدره در

و انزل في المرى الى القوس نجد المطالع
 و انزل في المرى الى القوس نجد المطالع

بيلنك طریقی اولدر که اول کونده شمسن میل اولر نه خیط اول حمل یا اول میزان
 اوزرینه وضع ایدیه کی قوس ارتفاع آغوندن طقسان درجه بولور اول
 طقسان درجه یوزسکان درجدهن طرح ایدیه کی حمل اول کینک طقسان
 درجه مطالع فلکیسی حاصل اولور آینه اوچوز التمش در طرح ایدیه کی
 میزان اولینک ایکوزیتمش درجه مطالع فلکیسی حاصل اولور و اگر سکن
 میل اولور خیط قوس ارتفاع آغوندن اول کونک مقداری درجه اوزرینه
 وضع ایدیه کی و مری جیوب مبسوطه دن الی شجیب اوزرینه نشانلیس
 و نظر ایدیه کی شمس یا حمل یا میزان دن برینه قریب اوله یا ایکسده دخی برابر اوله
اگر برابر اولور جدی اول ایله سر طالع اولنده اولور **و جدی** اولنده مطالع
 فلکیه اوطر و جوی طالع در **اما** سر طالع اولنده اولور خیط اوزرینه وضع ایدیه کی
 و نظر ایدیه کی قوس ارتفاع آغوندن سکن بولنیز که اول درجک اوزرینه
 زیاده ایدیه کی اولیه اوله سر طالع اولینک یوزسکان درجه مطالع فلکیه
 حاصل اولور **اگر** ایکسده برینه قریب اوله خیط قوس ارتفاع اولنده
 اول مقدار درجه اوزرینه نقل ایدیه کی و مری جیوب مبسوطه ایله قوس ایدیه کی
 و نظر ایدیه کی قوس ارتفاع آغوندن قاج درجه واقع اولور مطالع فلکیه اول اولور
 شمس جدی ده و دلو ده و حوت ده اولور **اگر** حمله اولور ده و جوزا ده
 اولور اول حمل اولور درجه یوزسکان درجه طرح ایدیه کی **و اگر** سر طالع
 و اسده و سنبله ده اولور اول حمل اولور درجه یوزسکان اوزرینه زیاده
 ایدیه کی

که حقیقت
 ایدیه کی

میل

و انزل في المرى الى القوس نجد المطالع

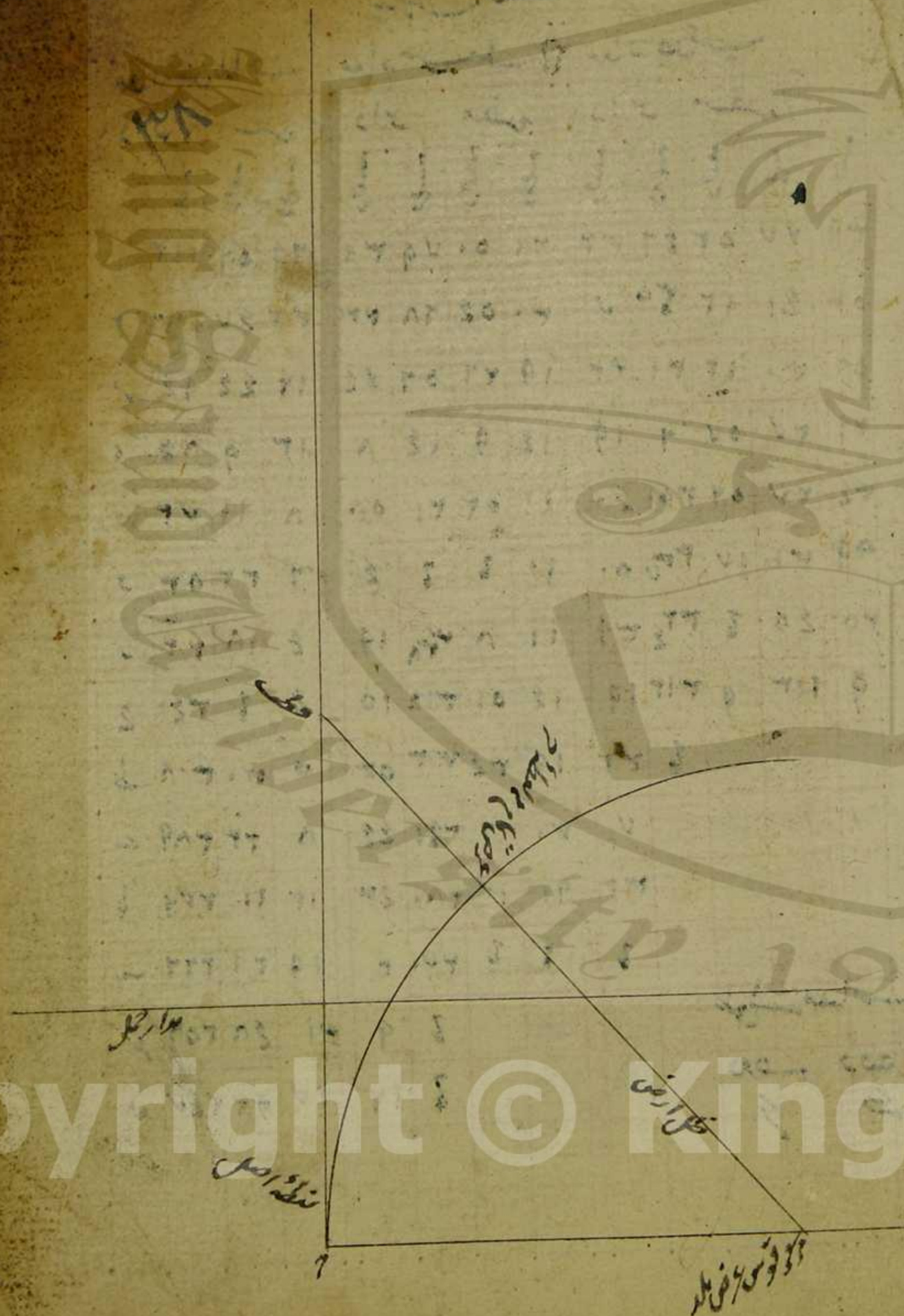
ایدیه کی **و اگر** میزان ده و عقرب ده و قوس ده اولور اول حمل اولور درجه
 اوچوز التمش در طرح ایدیه کی طرح دن و یا جمعه درجه منطالع اولور
 مطالع فلکیه اول اولور **موقت مطالع بلدی** مطالع بلدی که بلده موقت
 افق اوزرینه اولور آینه مطالع شروع دخی در آینه **و مطالع طالع و طالع**
 بیلنک بیلنک یا ایدیه **و مطالع** بلدی نک مبداء حمل اولور **و مطالع بلدی** دیو
 اول حمل طلوع آتیه و یک زمان ایکه شمسن طلوع مابینده اولر مدت درجه عبارتدر
 اول تقیر درجه حمل اولنده مطالع بلدی اول **و بس** مطالع بلدی بیلنک طریقی اولدر که
 اول مراد اولور که کونک نصف قوس النهار در مطالع فلکیه سده طرح ایدیه کی
 مطالع بلدی سیه حاصل اولور که مطالع شروع دخی در **و اگر** نصف قوس النهار
 مطالع فلکیه در زیاده اولور طرح حمل اولور اول وقت مطالع فلکیه اوزرینه
 تمام دور زیاده اولنوب و نصف قوس النهار جمعه سده طرح ایدیه کی
 مطالع بلدی حاصل اولور **و مطالع طالع** بیلنک طریقی اولدر که اول کونک
 مطالع بلدی سیه معلوم ایدیه کی و نهار اولنده قاج درجه بخشه آتیه کی
 معلوم ایدیه کی مطالع بلدی اوزرینه زیاده ایدیه کی طالع اولور **و اگر**
 کیچنک مطالع طالع عن بیلنک مراد اولور اول وقت شمسن مطالع
 نظیر سیه معلوم ایدیه کی آنوقت طریقی اولدر که اول کونک قوس
 نهار طرح مطالع فلکیه اوزرینه زیاده ایدیه کی مطالع نظیر حاصل اولور

Copy University

موفد الاربعاء الذي لا يكت له وهو لا يكون من الجوز بل من موفد النهار
 الى جهة الشمال في ابداء الشمالية وبالعكس وهو ان يكون جنوبيا
 في ابداء الجنوبية وطريقه ان تضع الخط على عرض البلد وتدخل
 اليه من الميل وتعلم وانقل الخط الى الستين وانزل من المري
 الى القوس تجد الارتفاع الذي لا يكت له واما الاجزاء
 الاربعة الظاهرة فان كان ارتفاعها في جهتين من سمت
 الراس كان لها ارتفاع لا يكت له والافلا

في موفد الاصل وهو ان تأخذ غاية ارتفاع يومك وغاية ارتفاع
 نظيره واجمعهم ثم تخذ نصف المبلغ فما حصل فهو الاصل

اذا كان منك ربع عرض بلد وادرت ان تحول الى بلد آخر وهو ان تأخذ التفاوت
 بين العرضين فما يحصل من التفاوت نصفه وما بقا سمي المعدل
 فان كان بلد الربع اقل عرض زيد به المعدل على الارتفاع
 وان كان ما بالربع اكثر عرضا انقص به المعدل من الارتفاع
 وما بلغ او بقا فهو الارتفاع المعدل اعلم به

لغز م				سر طات				مدار جدك			
مدار جدك		مدار جدك		مدار جدك		مدار جدك		مدار جدك		مدار جدك	
دائر	مطر	دائر	مطر	دائر	مطر	دائر	مطر	دائر	مطر	دائر	مطر
١	١١٢	٨	٢٦	٢	٨٠	١٤	٥٩	٢	٤٨	٢٤	٥٩
٢	١٠٣	٢٥	٣٠	٥٤	٦٩	٢٨	٥٨	٣٦	٣٦	٣٦	١٣
٣	٩٤	٣٩	١٨	٥٥	٥٧	١٦	٣٨	٢٣	٢٣	٢٣	٣٠
٤	٨٤	٥٤	١٢	٢٩	٤٢	٢٥	٣٢	٤٧	٤٧	٤٧	٣٦
٥	٧٤	٤٧	٨	١٩	٢٢	٣٨	٥٥	٢٨	٢٨	٢٨	٢٢
٦	٥٣	٥٧	٥	٢٨	١٠	٦	٤	٣٧	٣٧	٣٧	٤١
٧	٢٠	٢	٣	٤٥	٢٢	٢٢	٥٥	٣٢	٣٢	٣٢	٥٣
٨	٣٣	٤٢	٣	٥٤	٣٥	٣٧	٣٢	٣٢	٣٢	٣٢	٥٩
٩	٣٢	٣٤	٥	٤٩	٣٢	٤٤	٣٨	٤٧	٤٧	٤٧	٤٥
١٠	٢٨٥	١١	٨	٥٠	٢٢	٢٩	٥٨	٢٢	٢٢	٢٢	
١١	٢٧٣	٢٣	١٣	١١	٢٧	٤٩	٢	٤٩	٤٩	٤٩	
١٢	٢٦	٥٥	٣٠	٩	٢٧	٣٧	٦	٣٧	٣٧	٣٧	
١٣	٢٥٥	١٢	٣٣	٥٥	٣٣	٣٣					
١٤	٢٤٦	٣١	٧٨	٢٤							

طول م و اس

دفع دفع
د د

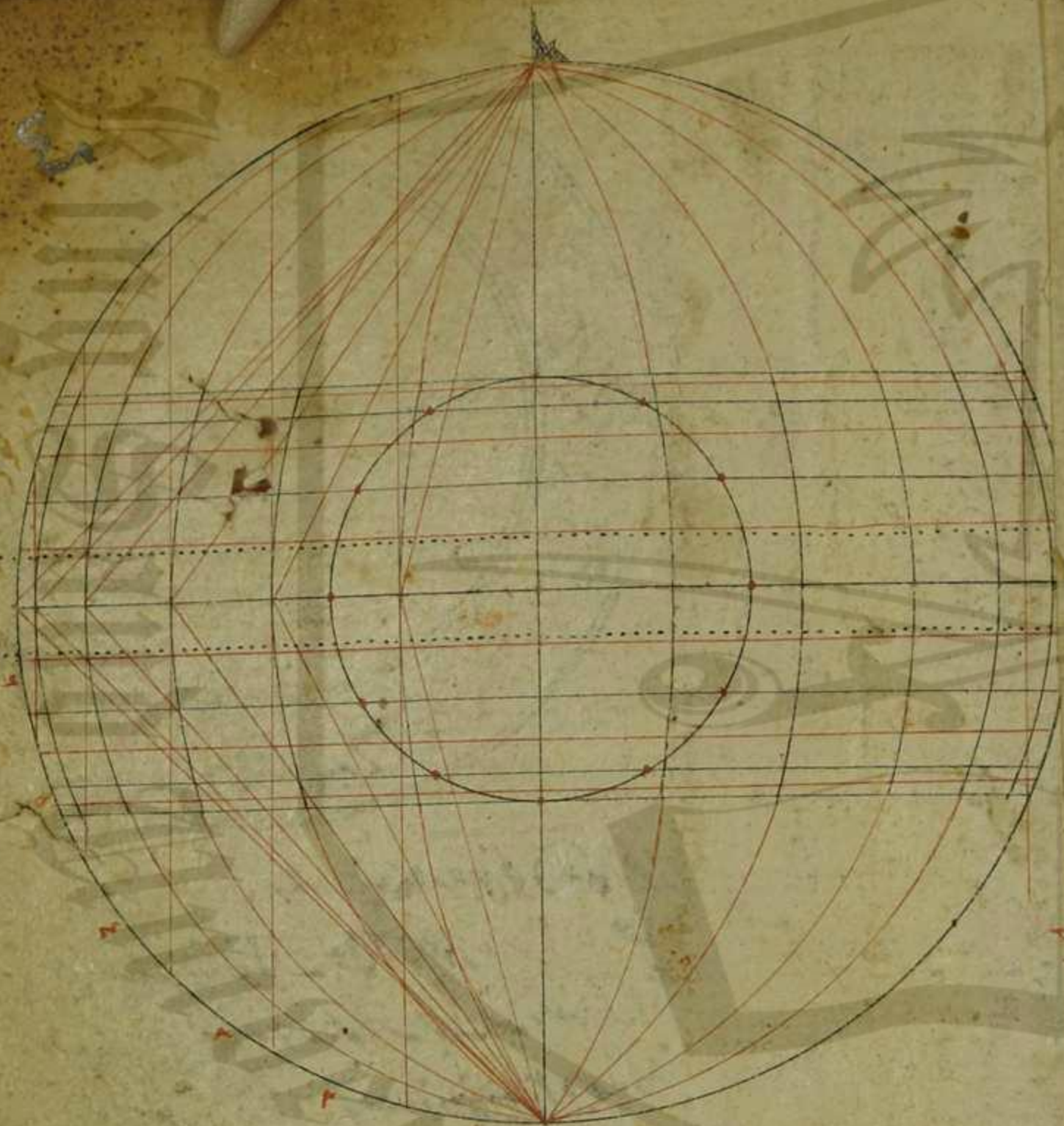
طول م و اس

دفع دفع
د د

لغز م				مدار جدك				مدار جدك			
مدار جدك		مدار جدك		مدار جدك		مدار جدك		مدار جدك		مدار جدك	
دائر	مطر	دائر	مطر	دائر	مطر	دائر	مطر	دائر	مطر	دائر	مطر
١	١١٢	٨	٢٦	٢	٨٠	١٤	٥٩	٢	٤٨	٢٤	٥٩
٢	١٠٣	٢٥	٣٠	٥٤	٦٩	٢٨	٥٨	٣٦	٣٦	٣٦	١٣
٣	٩٤	٣٩	١٨	٥٥	٥٧	١٦	٣٨	٢٣	٢٣	٢٣	٣٠
٤	٨٤	٥٤	١٢	٢٩	٤٢	٢٥	٣٢	٤٧	٤٧	٤٧	٣٦
٥	٧٤	٤٧	٨	١٩	٢٢	٣٨	٥٥	٢٨	٢٨	٢٨	٢٢
٦	٥٣	٥٧	٥	٢٨	١٠	٦	٤	٣٧	٣٧	٣٧	٤١
٧	٢٠	٢	٣	٤٥	٢٢	٢٢	٥٥	٣٢	٣٢	٣٢	٥٣
٨	٣٣	٤٢	٣	٥٤	٣٥	٣٧	٣٢	٣٢	٣٢	٣٢	٥٩
٩	٣٢	٣٤	٥	٤٩	٣٢	٤٤	٣٨	٤٧	٤٧	٤٧	٤٥
١٠	٢٨٥	١١	٨	٥٠	٢٢	٢٩	٥٨	٢٢	٢٢	٢٢	
١١	٢٧٣	٢٣	١٣	١١	٢٧	٤٩	٢	٤٩	٤٩	٤٩	
١٢	٢٦	٥٥	٣٠	٩	٢٧	٣٧	٦	٣٧	٣٧	٣٧	
١٣	٢٥٥	١٢	٣٣	٥٥	٣٣	٣٣					
١٤	٢٤٦	٣١	٧٨	٢٤							

طول م و اس

دفع دفع
د د

Handwritten text and numbers, likely a table or list, written in Arabic script. The text is arranged in columns and rows, with some numbers and symbols interspersed. The handwriting is in black ink on aged, yellowed paper.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

[illegible]

شمالی

الحمد لله الذي جعل في هذا الكتاب منافع كثيرة لا يحصى
التي لا يمكن أن يذكرها في هذا المكان

حساب ارتفاع العصي مع الرموز

خذ نصف غايه نهارك دائما ابدا
مع نصف سدس الذي يبقى الى صاوي

بویستیک مضمونی بود که غایت آن ارتفاع یک نصفی اخذ ایله
آنند نصیحه غایت آن ارتفاع در طقس اند و آنچه اولاد
و در آن سد سنی آن اسحق سد سک نصفی ایله غایت آن ارتفاع
نصفی جمع ایله اسحق ارتفاع مصر حاصل اولوب

باب في معرفة روية الهلال وهو ان تنظر الى يوم ٢٩ وتغيب في ١٣ ثم ترد ما قطعت الشمس من برجها من الدرج على عدة ما اجتمع وقطرع ان يجتمع ٣٠ لكل برج مبتدئا بالعدد من برج الشمس فالناتج من العدد هو ما بين النيران فان كان العدد ١٠ او دونه فلا يرى البتة وان كان ١٢ فحصر الرؤية والا فهو واضح الرؤية

[illegible]

معرفت السموت من غیر سموت
 بقدر عن مدار الحمل و المیزان بقدر الارتفاع و تقسم بالمری و تنقله الى مقنطرة
 بقدر الميل الجزئی فاقطع الخیط من قوس الارتفاع فهو السموت

في معرفة السموت من غیر السموت

في معرفة السموت لكل ارتفاع و جهة السموت وضع الخیط على خط وسط السماء و ابتعد عن
 الحمل الى جهة ميل الشمس او بعد الكوكب بقدر الارتفاع و علم عليه بالمری و حرك الخیط
 حتى يقع المری على مثل الميل او البعد من المقنطرات فما كان بين الخیط و اول قوس
 الارتفاع هو السموت اذا كان الارتفاع اكثر من الميل الاكظم من جهة المدار الاكظم
 و لم يكن خارج المدار ففضل الارتفاع من ارتفاع رأس الحمل و المیزان و عند
 مثل الباق من المقنطرات التي تحت الافق على خط وسط السماء و علم علامه وضع الخیط
 عليها و اقل علامه بالمری الى الخیط و اعلم به كما تقدم و اعلم ان الربع ان كان فيه فضل مقنطرات
 حتمية لتسطيح ارضه ان كان شماليا فيكون فيه فضل جنوبية و بالعكس فانه لم يبق كوكب
 الكواكب المصنوعة التي لها ظهور فوق افق و ان لم يكن فيها فضل بطل العمل فيه ببعض
 الكواكب و ببعض الاعمال المتعلقة بالسمت اذا لم يكن السموت موضوعا و اما جهة السموت فمن
 جميع البلاد الشمالية الارتفاع اذا كانت الشمس في البروج الجنوبية فهو جنوبی مطلقا و ان كانت
 في الشمالية و كان الارتفاع اكثر من الارتفاع الذی لا سمت له فهو جنوبی و ان كان اقل
 فهو شمالی و الارتفاع الشرقي سمتة شرقي و ان كان غريبا فهو غربي و كذلك جهات
 السموت للكواكب

اعلم به

في معرفة السموت من غیر السموت

حوال تم شمسی قمر اجتماعه اول جمع مصالحه من مودر **شمس قمر** تسدیر اوله سعد در آن ترسیع مذکور
 شمسی قمر تثنیش محمود در **شمس قمر** مقابله من مودر **قمر** زحل ایله قمران مذکور در جمله اموره
 قمر زحل ایله تسدیر محمود در **قمر** زحل ایله تثنیش ایودر و مقابله ترسیع دن دخی مذکور در
 قمر مشترک ایله قمران سعد در جمله اموره قمر مشترک ایله تسدیر محمود در جمله اموره و قمر
 مشترک ایله تسدیر ترسیع سعد در جمله اموره و قمر مشترک ایله تثنیش محمود در جمله اموره قمر
 مشترک ایله مقابله ترسیع سعد در قمر حیر خله قمران مذکور در فساد دلالت ایله قمر حیر خله تسدیر
 محمود در **قمر حیر خله** ترسیع مذکور در جمله اموره **قمر حیر خله** تثنیش ایودر قمران ایله و جمله اموره
 قمر حیر خله مقابله یه لاخیریه **قمر زهره** ایله قمران سعد در جمله اموره **قمر زهره** ایله تسدیر
 سعید در خصوصانها **قمر زهره** ایله ترسیع سعید در جمله اموره **قمر زهره** ایله تثنیش سعد در
 جمیع اموره و نکاح قمر زهره ایله مقابله من محمود در قمر عطار ایله قمران محمود در تعلیم علوم
 قمر عطار ایله تسدیر ایودر قمر عطار ایله ترسیع ایودر

استخراج سهم حوادث

شمسی زحلون طرح ایوب باقی قمر ایله جمع ایده سهم الحوادث یومیه اولور بعد
 موضع کسبه نظر ایده **ا** اگر زحل خانه سنه اولوب یا زحل ناظر یا معا بولنور
 یا زکوز ایسه زیاده قور اقل قیش کون ایسه زیاده صوفی و بوزر اول **ا** اگر مشترک
 خانه سنه ایسه یا معا یا ناظر بولنور ایسه یا زکوننده لطیف قیش کوننده شری و زکاد
 اول **ا** اگر خرج خانه سنه ایسه یا معا یا ناظر بولنور ایسه یا زکوننده ایسه غایت استی اول
 قیش کوننده ایسه اول کون هو اتغیر اولوب یل و صوفی و بولنور و ظلمات و غبار
 و رعد و برق اول **ا** اگر زهره خانه سنه یا خود معا یا ناظر اولور اول کون

Copyrighted material

من معرفة بعد العلم والاصول المطلق والمعدل وطريقه ان تضع الخيط على السيتني وتعلم بالمرى
 على جيب الميل الجرد ثم تنقل الخيط الى الوض وتدخل في المري الى السيتني تجد من مستوي بعد القطر
فصل وفي آخر وضع الخيط على السيتني وعلم بالمرى على جيب الوض وانتقل الخيط الى الميل
 من اول القوس فان المري يقع على بعد القطر من الجيوب المبسوطة فزده على جيب الناية لا يخطئ
 ان المراد من الناية غايت ارتفاع ذلك الميل فلا تضطر بخصوصه فلا تغفل ان كان الميل
 جنوبيا وخذ الفصل ان كان شماليا يحصل الاصل المطلق من الجيوب **فصل**

وفي آخر وضع الخيط على السيتني وعلم على جيب تمام الميل الجرد في ثم انتقل الخيط الى تمام الوض
 تجد المري على الاصل المطلق من الجيوب المبسوطة **فصل**

من معرفة حصه السعق والحر زده بعد القطر على جيب يز ان اردت حصه الشفق وعلى جيب
 يط ان اردت حصه الفجر ان كانت الشمس في الشمال وانقص منه بعد القطر ان كانت في الجنوب
 فما حصل بعد الزيادة او بنقصه التقص فهو الاصل المعدل لكل من الحصتين ثم وضع الخيط
 على السيتني والمري على الاصل المعدل من الجيوب المبسوطة فاقطع الخيط زده على نصف
 الفصل في الجنوب ونقصها منه في الشمال حصل اي الحصتين اردت **فصل**

اسمها سمت لكل ارتفاع وضع الخيط على تمام الارتفاع وانزل في السيتني الى الخيط
 بقدر التعديل وعلم بالمرى ثم انتقل الخيط الى السيتني تجد المري على جيب سمت
 انزل منه الى القوس تجد سمت وجهه جهة الشمس **فصل**

من معرفة سمت لكل ارتفاع ان تضع الخيط على تمام الارتفاع وتعلم بالمرى على جيب الوض
 من المبسوطة ثم تنقل الخيط الى الارتفاع من القوس واصفد المري الى السيتني

على الاصل المطلق
 ثم انتقل الخيط الى
 تمام المري

من معرفة سمت لكل ارتفاع ان تضع الخيط على تمام الارتفاع وتعلم بالمرى على جيب الوض من المبسوطة ثم تنقل الخيط الى الارتفاع من القوس واصفد المري الى السيتني

تجدید مستوی حصه سمت زد علیها جیب سمت المشرق فی الجنب وخذ الفضل
 فی الشان حصل تبدل سمت فاذا عرفت تبدل سمت فضع الخیط علی السیتی
 و علم بالری علی جیب تمام الارتفاع ثم حرك الخیط حتی یقع المری علی مقدار تعدیل سمت
 فی الجیب المبسوط فما جاز الخیط فی اول قوس الارتفاع فهو سمت **فصل**
فصل فی مود ما یصح البلدی فی الامیال اسقط ارتفاع سمت القبلة سمت
 رأس ای بلد مثلاً اردت بلدک فی تسعین فمابق فاضعها و اخطفه ثم وضع علی
 السیتی والمری علی ثلثه و ثلثین و ثلث ثم ستوی و انقل الخیط علی محفوظ
 فی مستقیم القوس واصعد المری الی السیتی تجد عدد امیال ما بین بلدک
 والمطلوبه کل درجه تسعین میل

استخراج کردن قبله از خط لای

اولاً اسطرلابک منطقه البروجی اوزرنده جوزانک بدیجی درجی و یا خود سطرلابک
 یکدم بدیجی درجی اوزرینه بر نشان ایدوب اول درجه دوندر خط
 وسط السماء اوزرینه کتوره کن بعد نظر اید کس مرئی منطقه اجزاء
 جبه دن مقدار درجه قطع اید اید بر نشان اولنه بعد قسططیه نوک
 مکه اید فضل طولینی که اون دیدید اول اجزاء جبه و کی نشان دن صول جانب
 یعنی ربع شرقی جانب شمس که حرکت اولنه تا اون دیدی درجه فضل طولینی قدر اوله
 بده

بعد نظر اولنه جوزانک بدیجی درجه سی با صدی سمت کلنج اول سمتون بعد اولنه
 مقدار سمت اوزرینه واقع اولور قسططیه سمت قبله اول اولور که
ع درجه اولور بعد هره وقتیه قبله استخراجی و اولور ای ارتفاع
 آتوب اول وقتک سمت معلوم اولنه بعد اول ارتفاع سمتی اگر
 شرقی شمالی اولور اول سمتک عددی مقدار ی عضاده ربع ارتفاع
 غربی اولندن وضع اولنه و اگر شرقی جنوبی ای عضاده ربع ارتفاع
 شرقی اولندن وضع اولنه و اگر غربی جنوبی ای عضاده ربع ارتفاع
 غربی اولندن وضع اولنه و اگر غربی شمالی ای ربع ارتفاع شرقی
 اولندن وضع اولنه بعد اسطرلاب بر دوزیره قونیوب الله
 بر شا قولله خیط دوتب ظلالی عضاده مطابق اولنج و یا خود همان
 عضادک هره سی ظلالی کنارینه مطابق اولنج اسطرلاب یرده تحریک
 اولنه قرار بولوقده جهات معلوم اولور پس اسطرلاب طور عضاده
 خط نصف النهار دن یعنی ربع ارتفاع شرقی طرفه انحراف قبله مقدارینه که
 قسططیه ده **م** درجه در وضع اولنه قدر کنار در سمت قبله موافق
 اولور والسلام

استخراج کردن قوس ارتفاع

ربع دائره نك مقننه طافنده استوانه قبله دار اولند قده خيل خط وسط السما
اوزرينه وضع ايدوب مدار حملدن ابتدا ايدوب مركز طرفه يعني شماليه
طرفه عرض مكه كه **كا** درجه در مقننه اتون عدايدوب يكرم بر دن
ارتجى اولد قده در اوزرينه وضع ايدوب سن بعد طول مكه **عر** درجه
و طول قسطنطينيه **س** درجه در پس سيني **عر** دن طرح اتدن باقى
بقايد پس خيل قوس ارتفاع آفوندن **ير** اوزرينه وضع
ايدوب نظر اولف دري سموتدن **ح** اوزرينه واقع اولور كه
سمت قبله قسطنطينيه اولور بعده دار اولندن وقتده ارتفاع الوب
اول وقتك سمتين معلوم ايدوب خيل اوزرينه وضع ايدوب
موم ايله يا غيري سنه ايله خيل ضبط ايدوب بعد ربعي بر دوزير اوزرينه
وضع ايدوب سن مركزى شمسن يكا اوله والوكه بر شا قولله خيل الوب
شمسن طرفه دوت سن و ربعي بر اوزرينه آزار تحريك ايدوب سن تا اول
الوكه كه خيلك نكلى ربع اوزرينه كه خيل مطابق اولر بعد ربعي
حركت اتدريوب خيل قالدرب سمت قبله كه **ح** در آنوك اوزرينه

قوس ارتفاع اولندن عدا اوتوب وضع اولنه يا خود انحراف قبله كه **مب** در
خط وسط السما دن عدا اوتوب اوزرينه وضع اولنه قبله معلوم اولور
واما اگر وقتك سمتى شرقى شماليه ايسه خيل قوس ارتفاع آفوندن
وضع اولور و مركز صوله واقع اولور و اگر شرقى جنوبيه ايسه
خيل قوس ارتفاع اولندن وضع اولور و مركز قوسك واقع اولور
و اگر غربى جنوبيه ايسه خيل قوس ارتفاع آفوندن وضع اولور
و مركز صاغه واقع اولور و اگر غربى شماليه ايسه خيل قوس ارتفاع
اولندن وضع اولور و قوس ارتفاع قوسك واقع اولور

والسلام به منوال اوزره اولور بونده دى **في مرقه بعد ما بين السمان**

سمت قبله قسطنطينيه استخراج اولند قده خيل خط وسط السمايه وضع اولنوب دري
عرض مكه كه در الكا وضع اولنوب قوس ارتفاع آفوندا ما بين الطولين قدر
خيل اوزرينه چككه كده تحت المري واقع اولان مقننه تحت المري واقع اولان
سمتك ارتفاع اولور بلد مفروضه و اول ارتفاع مقدار ايه طقسا نكلى طرح
اولنه باينى ما بين سمت راس بلديج اولور و فلكه بر درجه ارضه الشمس التى
ميل و نشان ميل اولوب و هر اوج ميل بر فرسخ عدا اولنور و كمت راس
بلدين كه معلوم اوله مساحتري دى اميال و فراسخ ايد معلوم اولور پس قسطنطينيه
شمال ايله خيل خط وسط السما اوزره وضع اتدن و عرض مكه قدر مدار حملدن ابتدا

ابتداء ايدوب عرض مكة قد اوزرته مري وضع ايدوب بعده باين الطولين قدر قوس
 ارتفاع اوندن عدايدوب خيطي اوزرته جكد كده مري مقلط اذن الشمس
 اوزرته دو شهر كه ارتفاع سمت راس مكة اولور بس الشمس طقسا ندين طرح اولور كده
 بكر مريش قالور كه اول باين كمت راس بلدين اولور بس اول بكر مريش درجه شينور
 الل بش فرنج ونصف تسع فرسخ اولور كه مكة نوك وسطه دن بعير اولور تقريباً
 في معرفة القبلة
 خيطي در قوس اوزرته وضع ايدوب مري في نيليه بس بعده خيطي حركت اتوره بس
 تا حركت اعدا اذن بلده مقلوبك كمت قبلي به مقدار حركت اوزرته واقع
 اولور و نظر ايدوب بس خيطي قوس ارتفاعك اولور قاي درجه قطع ايدوب
 اول كونك نصف فضي سن اوزرته زيا ده ايدوب بس بروج شماليه ده و طرح ايدوب
 بروج جنوبيه ده هر ز حاصل اولور اول نهار دن شمس كمت قبليه كلنج اول
 مقدار ديار اولور بعده خيط ايدوب معلوم اولور

في معرفة جهة القبلة

في معرفة سمت مكة المستخرج به القدر والاصل المطلق لبلدك بالميل الماوي لعرض مكة
 ثم وضع على الستين والمري على الاصل المطلق من مستوية وانتقل الخيط الى فضل
 الطولين من مردود القوس واصعد من المري الى الستين فما وجدت زده عليه
 بعد القطر يحصل جيب ارتفاع سمت مكة فانزل به من الستين الى القوس وضع
 الخيط عليه وعلم بالمري في المنكوسة بمثل جيب فضل الطولين وانتقل الخيط على
 عرض مكة من مستقيم القوس وانزل من المري في الجيوب المنكوسة الى القوس
 تجد من مستقيم مقدار سمت مكة وجهته شرقية ان كانت مكة اطول والاقوية
 فان تساويا فالقبلة على خط نصف نهارك في جهة عرضك ان كانت مكة اكثر

هذا هو الارتفاع من الشمس الى مكة

عرضا وهي موافقة والافضل خلاف جهة بلدك وان عدم سمت مكة فالقبلة على خط
 المشرق والمغرب في جهة المشرق ان كانت مكة اطول والافضل جهة المغرب وكونه
 شماليا او جنوبيا

اسم اربع الجهات الاربع

في معرفة احوال الجهات الاربع وخط الحراب اعرف ارتفاع الوقت وسمته وضع الخيط على مكة
 من مسهم القوس ان كان سمت شرقيا جنوبيا او غربيا شماليا والا فمردود وثبت الخيط بالسمت
 ثم علق الخيط في طرف شاقول وضع الربيع على ارض مستوية بحيث يكون سطح الربيع موازيا للافضل
 ويكون مركزه في جهة الشمس سائر بظل الخيط المتصل خيط الربيع وانت تحركه برقي الى ان ينطبق
 ظل الخيط المسجل على خط الربيع فخط خطا بجانب الربيع من جهة الخط الذي اعدت فيه بقدر سمت
 فهو خط المشرق والمغرب ثم اقم عليه خط آخر فهو خط نصف النهار ويحدث من تقاطعها اربعة ارباع
 فالنصف الشرقي فيه ربعين جنوبية وشمالية وكذلك النوبة فبقيت جهات الارض ثم وضع الربيع في اربع
 النوبة فيه سمت القبلة واجعل مركز الربيع من جهة التقاطع ثم ابدع عن خط المشرق والمغرب المستخرج
 بقدر سمت وضع الخيط عليه فالخيط اذا ذاك هو خط القبلة وطرف الخيط عند المحيط هو جهة
 القبلة ولذا البلدة المطلوب اذا ائتت سمتا مقام سمت القبلة

معرفة الجهة

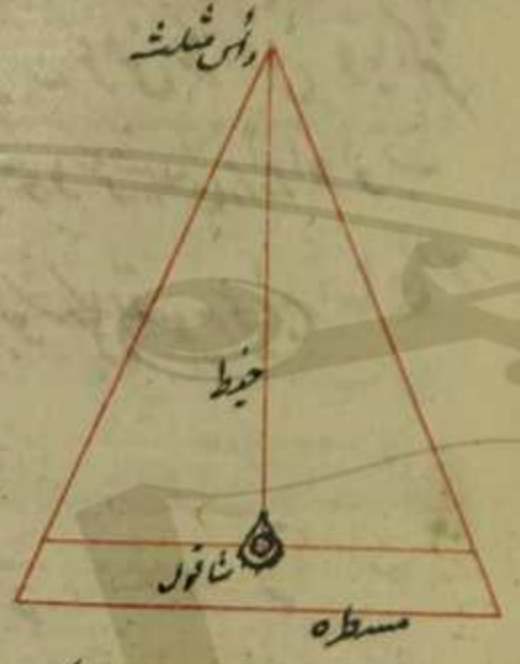
تصرف الربيع الذي فيه سمت القبلة بانه ان كانت مكة اكثر عرضا من عرض بلدك فالسمت شمالي
 واقل عرضا فهو جنوبية واطول طولا فشرقي واقل طولا فغربي واطول عرضا واطول
 طولا فشرقي شمالي واكثر عرضا واقل طولا فغربي شمالي واقل عرضا واطول طولا
 فشرقي جنوبية واقل عرضا واقل طولا فغربي جنوبية وكذا بلده آخر

جيب ارتفاع سمت مكة حاصل اول قدره كره اول جيبك قوسه جدار من يعني جيبه بسو طردن اول جيبه كره قوسه الشمس قوسك
 قاي دهمه نولود سمت قايك ارتفاع اولور ووار تقاطعك دخی سمتی ایدوب من یعنی خیط قوس ارتفاعك
 آخر دن سمت قايك ارتفاع مقدار درجه اوزرته وضع ايدوب مري قوس اولور فضل ديار كمت جيب مستوية
 جيب اولور نيليه خيطي حركت اتوره سن تا قوس ارتفاعك اولور عرضك مقدار درجه اولور و طرح ايدوب
 و تری دن جیب منكوس ایدوب قوسك اولور قطع ایدوبك اول كمت مركز نقطة مشرقه سن شماليه اولور

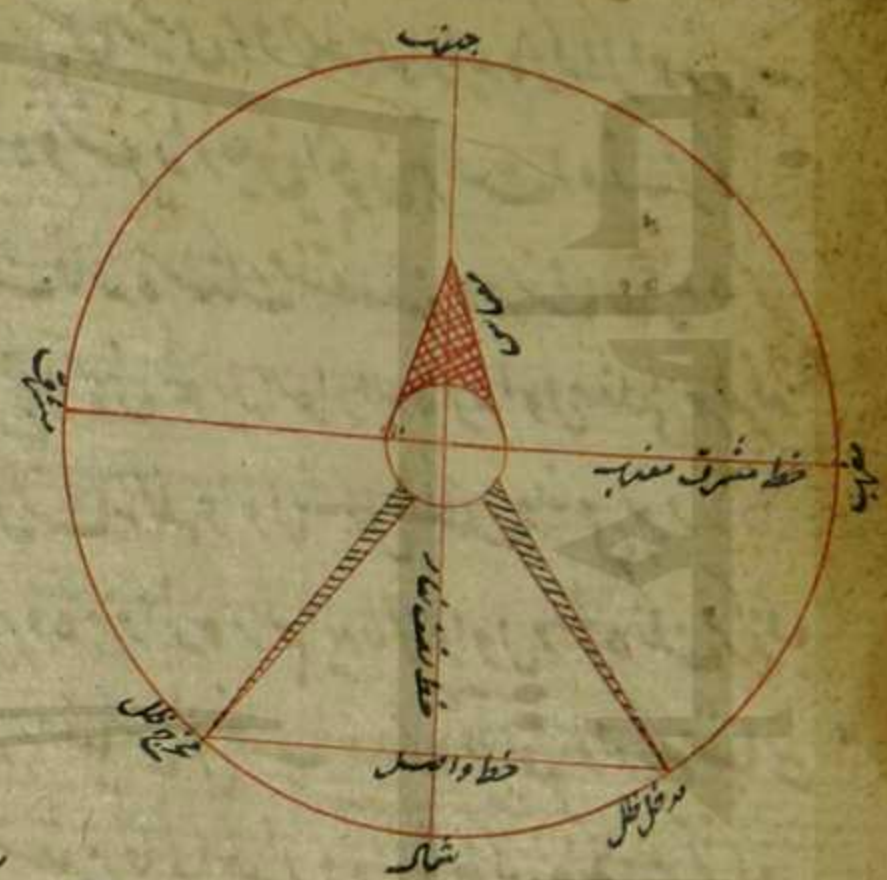
ارضك كرتينه متعلق به برادر غدير كه شمس ايله ارضه نسبت ايله واقع اولور مثلاً اگر ارضك
 سيري يکيل اولور بر موضع معينه اوج شخص فرض اولور که بر سري مغربه و بر سري مشرقه غم اتمه
 و اول بري اول موضع معينه مقيم اولور تا که مغربه کيدن مشرق دن و مشرقه کيدن مغربه دن بر زمانه
 کله که مغربه کيدن مدت دورينک ايامن حساب ايله مقيدن بر کون ناقص اولور و مشرقه
 کيدن حساب ايله بر کون زياده اولور و سوال اولور که بر شخصه بعينه خيس اولوب و برينه
 جمعه و برينه سبت اولوق جائز ميدير ديوجايز در ديوجواب و بريلور و بوندن غيري بوقبيلدن کچه
 احوال جائز در اما محل تعجيد و بوايک مثالدر مثلاً اول اوج شخصك بري خميس کون نصف النهار
 جانب غربيه کته اما حاکتي حاکت شمس بر فرض اولور و مقیمه و اصل اولوقده اگانه نصف نهار
 يوم خميس اولوب و مقیمه نصف النهار يوم جمعه اولور و مشرقه کيدن حاکتي دخی اول حاکته برابر
 فرض اولور دخی تقدیر چه اول مقدار شمسك محاذينده اولور دایره ارضك ربعه وارد قده اگا
 نصف الليل اولوب و نصفه وارد قده يه نصف النهار اولوب و مقیمه
 و اوج ربعه وارد قده يه نصف الليل اولوب و مقیمه
 و اصل اولوقده يه نصف النهار اولور بر سري بوقدمه
 ايکي نصف النهار اولور که يوم السبت اولور اما
 بهر حال کيرم در قدر حاکت سبيل بويلا يوم اولور
 و بوشکلدن تقدیر اساندر و اگر اکثر افکري شمس
 طلوع و يا غروب ايدون فرض اولور مقیمه و اصل
 اولوقدر نه يه شمس اولوقکي حاله اوزره اولور بر سري
 سيري کون بر شهر ده و کون بر شهر ده اولور
 بهر حال اولور دخی يه اول سلب ايله اولور انک دخی سبيل
 طبع سبيل اولور معلوم در ثم

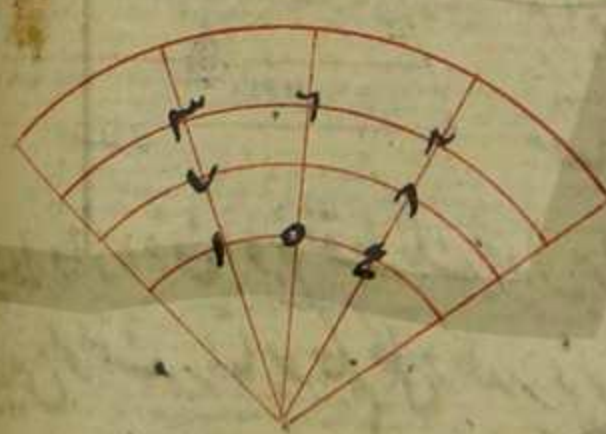
خط نصف النهار و کت قبله بیان ایدر بر زمین بر وجهه هموار اید که اگر اوزرینه
 صود و کله که هر جانب بر ابر سیلان اید و تسویه زمین اچون بر آلت دوزخ که
 مثلث و متساوئ الساقین اولور و آنک قاعده سنک متصفنه بر نشان اید که
 و رأس مثلثدن بر شا قول اصال و سطح زمین شویله هموار اید که اول مثلثی هر طرف
 و در اندره که اول شا قول هر زمانه اول نشان کله و اول شکل مثلثک وضعی بود در
 پس اول یرده بر دایره رسم اید که اول دایره نک مرکزی
 اوزرینه بر مقیاس ظل نصب اید که و طریق اولور که مقیاس
 مخروط مستقیم قائم ایلید که دایره مذکوره نک مرکزی
 اوزرینه بر کوچک دایره دخی رسم اید که قاعده مقیاس
 برابر اولور و مقیاسه شول و جهله نصب اید که قاعده
 مقیاس اول کوچک دایره یر راست اولور که رأس مقیاس
 محیط دایره دن اوج نقطه نک بعید برابر اولور و مقیاسک مقداری صدر الشیریه ده ربع قطر
 تعیین اولور مثلاً اما بوحکم کل و کله در زیر که فی الزوال مقیاسک ضلعی اولان آفاقه مخرج
 و مدخل بولنفر اید اولور که مقیاسک مقداری مخرج و مدخل ظل تابع اولور بر مقیاس
 موضوع اولوقدر نضده دایره اوزرینه مدخل و مخرج ظل نشان اید که و بر قوس که ایکی نشانک
 مابین در آنه تنصیف اید که و مرکز دن آنک متصفنه بر خط افواج اید که اول خط خط نصف
 النهار اولور و چون بر خط افوک که عمود اولور خط اعتدال اولور بر سري دایره مغربره بوايکي
 خط ایلدر در ربع اولور بر سري ربع طقسانه تقسیم اید که و بر دایره یه دایره هندیه
 در او اما سبت قبله بلنک نمون که اول افق بلد ایلد دایره سمت نک که مکمل شریک اتمه
 سبت راسته گذر ایلر مابینده تقاطع ایدون نقطه و بر خط که مرکز افق دن اول نقطه گذر ایلید

خط است قبل اولو که ایضا متوجه اولو
قبله متوجه اولو پس بوندن طایر دکلر
که کعبه نک طولی و عرضی بلد مخصوص نک
طولند و عرضند اقل اولو و یا
اکثر اولو و یا خود طول مک اقل و عرض
اکثر اولو و یا بر عکس اولو و یا طولین
برابر اولو و عرضی مک اقل و یا اکثر
اولو و یا خود عرضی برابر اولو

طول مک اقل و یا اکثر اولو بود که اولان اقسام
ایم که اگر مک نک طولی و عرضی بلد مخصوص نک
و عرضند اقل اولو آنک سمتی غریبه و جنوبی اولو
سمت خوارزم کس اما چون مک جغنی کتابند کند و بلد
ترب اولمین خوارزمی تخصیص قلوب و قاضی زاده
روی و غنی ساکن اولو و غنی بلدی که سمت در شرق
تخصیص قلدی بو غیرت غنی وطن اصل است اولمین
فطنینیه تخصیص اولو پس بو عملده طول و عرض مک معلوم اولمق لازم اولمین ذکر اولو
که جزایر خالدا تون مک نک طولی یعنی تیشی بدرجه و اون دقیقه در عرضی
یعنی مکی بدرجه و فرق درجه در اکثر نک طولی که بلد مخصوص نک طولین زیاده اولو و عرضی
اقل اولو آنک سمتی شرقی و جنوبی اولو و سطحه کبی که طویله **س** یا سمت التمش درجه و عرضی
ما یعنی فرق بدرجه در پس مک ایله تفاوت مابین الطولین **مر** یعنی اون بدرجه و اون
دفعه در تفاوت مابین العرضین **ط** یعنی اون طغوز درجه و یکری دقیقه در
بو

بوقدر وجه دایره اندیک نقطه جنوبیه سندن جانب مشرقه فضل مابین طولین
مقداری عدل جنوب علامت اولنه و نقطه شمالیه سندن دخی نه جانب مشرقه
اول مقدار علامت اولنه و بوا یکی علامتند بر خط مستقیم چکله که اول خط ایچون
سید شریف خط نصف النهار مک در دیشدر اما قاضی زاده ردایدوب اول خط خط
نصف النهار مک دکلر بلکه افق بلد ایله خط نصف النهار مک مابینده فضل مشترک اولو
دائرة صغیره نک قایم مقامیدر که آنک نصف النهار ره بعدی مابین الطولین مقداریدر
دیو ذکر اتمشدر و بعد نقطه مغربدن دخی جنوب جانبیه مابین العرضین مقداری
عدل جنوب علامت اولنه و نقطه مشرقدن دخی نه جنوب جانبیه اول مقدار عدل جنوب
علامت اولنه و بوا یکی علامتند دخی بر خط مستقیم چکله که بو خط ایچون دخی سید شریف
مک نک خط مشرق و مغربدر دیشدر اما قاضی زاده بونی دخی ردایدوب بو خط خط
مشرق و مغرب مک دکلر بلکه فضل مشترک اولان دائرة صغیره نک قایم مقامیدر که
جنوب جانبیه افق ایله اول السموت مابینده واقع اولمشدر و اول السموت ایله
بودائره نک بعدی مابین العرضین مقداریدر دیو ذکر اتمشدر و بوا یکی خط بالضروره
تقاطع ایدر و مرکز دائره دن بر خط افواج اولنه که بو تقاطعه اوغرایوب محیطه و اصل اولو
اگر تقاطع داخل دائره ایست و بو خط ایچون دخی سید شریف اهل مک نک دائرة سمت
رأسک سطحه در دیشدر اما قاضی زاده بو اول دائرة نک سطحه اوله مقدا
دید کلری دخی صحیح اولور دی دیو سیدی رد اتمشدر و بو ذکر اولان خط خط سمت
قبله دن نقطه جنوبیه و درجه جانب اقله اولان قوس اول بلدک انحراف سمت قبله سید
زیر اول دائرة افق بلد منزله سنده در و اقسام ثمانية نک بر پس ذکر اولنیر و قس علی او صورت

اما مکنک طویله بلدک طول
مساوی اوله عرض کت
کثیر و کت قلیل اولسون
قبله خط نصف النهار اولور
یعنی اول وقت سمت قبله
نقطه جنوب اولور اگر عرض
بلد مکه عرضندون زیاده اولور
والا نقطه شمال اولور اما عرضین
برابر اوله سمت قبله خط مشرق
و مغرب اولور نه که حکما دن

بعضی خط ایروب و بعضی خط افراسیاب
اولور و میشلر در آمازیایه الادرک صاحبی ظن باطلدر دیوسوز رینی رداید زبراکم بلد ایله
مکه کت اول سوتیه بر دکلدر نقطه سمت راستون دایره اول سموت اوزرنده بعضی نقطه عرض
عرض اوله معدل النهار سمت راسته اولان نقطه کت بعدی سایه نین ایلد اولور ایله اوله
بو نقطه منور ضمدن بری اهل مکنک سمت راسته اولون جایز اوله مکنک عرضی اقل اولور
لازم کلور حال انکه بر فرض اولمشدر و بوضو رتبه نقطه مشرق و مغرب قبله اولون محالدر
اما بلد ایله مکه خط استوا ده واقع اولمش اوله جائز اولور دی و الا افاق مائلده ممکن دکلدر
امور اگر که بلد طوله مساوی اولیه طریق اسهل اولدر که مصنف ذکر اندوکی کبی اسطرلاب
عمل اولونب ذکر اولان ایکی طولک مایشتد اولان تفاوتک هر اون بش درجه بش بر سمت
طوب و اول که اون بش درجه دن ناقص اوله هر درجه درت دقیقه ساعت طوتر او دقایقه
حاصل اولدری معلوم ایله یونوب و اول وقتیه اول کونخه رصد ایلیه لکه اقتاب اول کونده
جوز انک سکون درجه سنه و یا سنه طانک یکریمی اوچنچ درجه سنه تحویل اتمش اوله که اول ایکی
درجه کت میل مساوی عرض مکه در پس اول کونده نصف النهار دن سول دقایق و ساعات

حفظ

اولمش اوله اولمقدار کدر ایله ظل مقیاس سمت قبله اولور اگر طول بلد طول مکه دن زیاده
اولور که والا نصف النهار دن یه اول ذکر اونن ساعات و دقایق مقداری تقویم
اوله که ظل مقیاس یه خط سمت قبله اولور و قبله طلک جانب خلافتده در

در بیان کتب شفق و غیر

لیل و نهار و صبح و شفق بیان ایدر شرح جهنم ده بویل ذکر اولمشدر که انک کت حصوله
باعث اولدر که ضیاء شمس که ارضه واقع اوله مستقی اولور بشول جانبی که شمس تقابل اوله
کنیف و قابل استیفا اوله و غی سیدن و بوجالده ظل شمسک جانب خلافتده
واقع اولور پس هر چنگه شمس فوق الارض اوله عالم منور اولوب نهار اولور و تحت الارض
اولدره ظل فوق الارض واقع اولوب لیل اولور و طلک و قوس شکل مخروط مستدیر
اوزره در و اول بر شکل مجسم در که آنه محیط اولان دایره به قاعده در و بر سطح مستدیر
آنون حاصل اولور قضایق و جهی ایله بر نقطه ده منتهی اولور که آنه رأس مخروط در لر
و ظل ارضک ارتفاعی بوجمله اوله سینه باعث جرم شمس مراتب کثیره ایله ارضدن
عظیمدر و انک مقداری ابعاد و ابوایده بیان اولمشدر بو تقدیر جه ارضک نصفندون
زیاده سن مستقی اولور و ضیاء ظلامدن عظیم اولور و بر دایره صغیره بین المستقی
والظلم فاصلدر که اول ذکر اولان شکل مخروطیک قاعده سیدر و ظل مذکور ضیاء فضا
مستقی اولوب افلاک زهره ده منتهی اولور و مرکز ارضدن انک بعدی نفع طلک
طوله ایکی سوز آتمش سکر جزه در بشول افرایله که نصف قطر ارض بر جزه اوله نه که
ایبارده میشلدر و صبح اول و شتالی در که جانب مشرقده افتابک طلوعندون مقوم
ظاهر اولور و شفق دخی بور و شتالی در که افتابک غروبندن سکره جانب مشرقده
باقی فلور و صبح و شفق بر برینه مشکله مشابه او وضعده متقابل لر در پس صبحک

اول ظهورنده رو شنائق بنایت رقیق و طولانی اولور که اکاصیج کاذب در
وانون صکره رو شنائق افقده عریض اولور اکاصیج صادق در لوانه صکره حمزه میل
ایدر شول وقت دکن که اقاب طلوع ایلر و شفق بونکت عکسیدر زیر اقابک غروبند صکره
افق غوبیده حمزه ظاه اولور و عینجه بیاضلق عریض اولور بعد رقیق و طولانی اولور شول
زمانه دکت که کلیسی زایل اولور و بحیره و امتحان ایلر معلوم اولمشدر که صبحک ابتدا سنده
و شفقک استهاسنده شمسک افقده انخطاطی دایره ارتقاعدن اون سکر درجه اولور
بس بر افقده که آنک عرض فوق سکر درجه و نصف درجه اولور و وقتده که اقاب منقلب
ظاهر اولور آغوشفق اول صبحی منقلب اولور زیر اقابک غایت انخطاطی اول زمانه
ذکر اونان عرضده اون سکر درجه دن که راتر و بوا فقهده که آنک عرض ذکر اولماندن
زیاده اولور که شفق نهایت ایرشیدن صبح ظاهر اولور اما حقیقته صبح ایلر شفق لوانه مختلفدر
زیر اظام اولور فکری افقک هوا سنک کیفیتکی مخالفدر شمسک دخی طلوع و غروب
رساننده لوبی و شعاعی مخالفدر حتی رویه دخی مخالفدر نه که طلوع و غروبده ایکن
عظیم کورینور زیر اکت راسده ایکن بزم ایلر شمس با بیننده اولان هوا صافیدر
و آذر افقده اولور و غی وقتده غلیظه و چو قدر اول سبدن شمس افقده ایکن عظیم
کورینور و سکت راسده حایله اوزرینه کورینور بو که مثال صوا یکنجه اوزم دانه لری ایکن
مثابه سنده کورینور ایدر لون و شعاعک اختلافنه باعث اختلاف هوا در و چو هوا اول
مستفی اولاندر دخی مختلفدر ایکی جابنده کیفیت بخار مختلف اولور و غندن زیر که
مشرق جابنده اولان لون بخار صفایه و بیاضیه قریبدر برودتی لیلدن اکتساب
اتدوکی رطوبت سببیدن و مغرب جابنده اولان هوا صفرته قریبدر که اجزاء
دخانیه غلبه اتدوکندن زیر هر جسم که صفاده و بیاضیتده زیاده اولور اندن
منعکس

و شفقک استهاسنده شمسک افقده انخطاطی دایره ارتقاعدن اون سکر درجه اولور

منعکس اولان شمساع زیاده اولور انوکوندر که جاستده برابر اولان اشیا ک
بیاض اولان اول کورینور بوقتی درجه صبح حصه شفقدن زیاده اولور حتی متاخرین
صبحک ابتدا سنده شمسک افقده انخطاطی دایره ارتقاعدن اون طقوز
درجه و شفقک ابتدا سنی اون پیدی درجه در یوتیمین امتشدر و حصه صبح
و شفق خط استوا ده انخطاطی شمس زمتدار ایسه اندن زیاده اولور اما
افاق مائل ده انخطاطی نیجه مرتبه زیاده اولور حتی سطوطیه عرضده شمس
سرطان اولنده اول حصه صبح **ل** درجه اولور و حصه شفق **ل** درجه اولور سیمی
دایره دایره ارتقاعک تقاوتنددر مثلاً شمس و تد الارض ده ایکن مرکز شدن و مرکز
ارضدن راس ظل محور و طر یکه سمت راسددر سطح فرض اولور و بوسطی حاد الزوایا
بر شکل مثلث احداث اولنده که آنک قاعده سی افق اوزرنده و ضلعین اخرین ظل محور و طر یکه
سطحی اولور که زاویه مشرق و مغرب برابر اولور پس شمس افقده قریب اولوب ظل محور و طر یکه
مغرب میل اند که زاویه شرقیه تضایقده اولوب غریبه سی استساعده اولور ایلر اولر زاویه
شرقیه دخی ضلع شرقینک خط شعاع بصریه به قاعده اولان موضع ناظره قریب اولور
و فوق الارض خط مستقیم شککنده کورینور و شنائق ضلع مذکوره منطبق اولان
شعاع شمرد اول حاده افقده شمس بعد اولوب و افق مظلم اولور و غی ایچون اکاصیج کاذب
در لوانه شکلدن تصور اساندر

چون شمس طلوعه قریب اوله شعاع شمس منبسط یعنی بعضی اولوب افق روشن و منور
 اولور زیرا که بونک ضیاء آنک ضیاء سندن اصدق اولور و شمس افق قریب
 اولور که اگر صبح صادق در روزه آنک عقبه خطام کلور دیوید و رسته که بعضی
 آنک عقبه خطام کلور آنک نکتیب ایدر آنک چون در و مشد در اما صبح بود که اولکی
 موجود این ضوئانه اگر غلبه تمکین اول مختل اولور فجر اول و شفق آخر مستطیل
 واقع اولد قریب سیمی اولد که اول وقت شعاع شمس جانب مشرق و مغرب
 بحر طوقوب انکاش شعاعی ناظر جانبیه واقع اولوب ضیاء مستطیل حاصل
 اولور بده شمس افق قریب اولد که انکاش شعاع شمس انخطاط ده اولوب ارضه
 واقع اولد قده منعدم اولور اذن صکره شعاع شمس اطراف افقده ظاهر اولور که اکا
 صبح صادق در اول و غیب شفق دخی بود و جهه در م

فی معرفة اجرام النواک

سوره اسما و اوام مثلا فلکده بر درجه وجه ارضه الشمس التي میل و ثلثان میل
 اولور و اوام دوره زمین یکری درت بیک میل اولق لازم کلور و قطر زمین
 ایک بیک بشیوز قرق بش فرسخ و بر فرسخک اون بر خرنیدن بش خرنی در رس
 نصف قطر ارض بیک ایکیوز فرسخ و بر فرسخک اون بر خرنیدن سکر خرنی اولور
 و رصده و حایم معلوم اولمشد که مرکز عالمدن بعد مقعر فلک قمر او توز ایک
 درجه و الی التي دقیقه و الی طقوز ثانیه در نصف قطر ارض بر درجه اولق
 حسابی اوزره و قرائح ایلد قرق بر بیک طقوز یوز او توز التي فرسخدر
 زیرا قرائح نصف قطر که ذکر اولنان درجه و دقیقه و ثانیه به ضرب اولنه

بیان
مقدار
زمین

مطلوب

حاصل ذکر اولنان مقدار اولور سایر اربوک فیک اولنه و بعد محذب فلک قمر که
 مقعر فلک عطارد اولور مرکز عالمدن الشمس بیدی درجه و یکری دقیقه و اون
 التي ثانیه در یعنی سکن بش بیک یدییوز اوج فرسخدر و بعد محذب فلک عطارد که
 مقعر فلک زهره اولور ایکیوز اون التي درجه و یکری ایک دقیقه و اون ثانیه در
 یعنی ایکیوز یمش بش بیک اوجیوز فرسخدر سکن فرسخدر و بعد محذب فلک زهره
 که مقعر فلک شمس در بیک در تیوز الی ایک درجه و فرق بر دقیقه و او توز بش
 ثانیه در یعنی بیک که بیک و سکر یوز قرق سکر بیک سکر یوز سکن ایک
 فرسخدر و بعد محذب فلک شمس که مقعر فلک قمر اوج اولور بیک بشیوز طقوز
 اوج درجه و یکری ایک دقیقه و او توز بش ثانیه در یعنی ایک بیک که بیک و یکری
 بیدی بیک طقوز یوز او توز درت فرسخدر و بعد محذب فلک قمر که مقعر فلک
 مشتری اولور اون بر بیک آلتیوز بش درجه و او توز بر دقیقه و او توز سکر
 مانه در یعنی اون درت بیک که بیک یدییوز یمش سکر آلتیوز یمش ایک فرسخدر
 و بعد محذب فلک مشتری که مقعر فلک زحل در اون سکر بیک سکر یوز الی درجه
 و اون درت درسه و یکری اوج مانه در یعنی اوج بیک که بیک و طقوز یوز
 طقوزان بر بیک ایکیوز اون بش فرسخدر و بعد محذب فلک زحل که مقعر فلک
 ثوابت اولور یکری الی بیک اوجیوز یکری سکر درجه و او توز سکر دقیقه
 و قرق طقوز مانه در یعنی او توز اوج بیک که بیک و بشیوز طقوز بیک

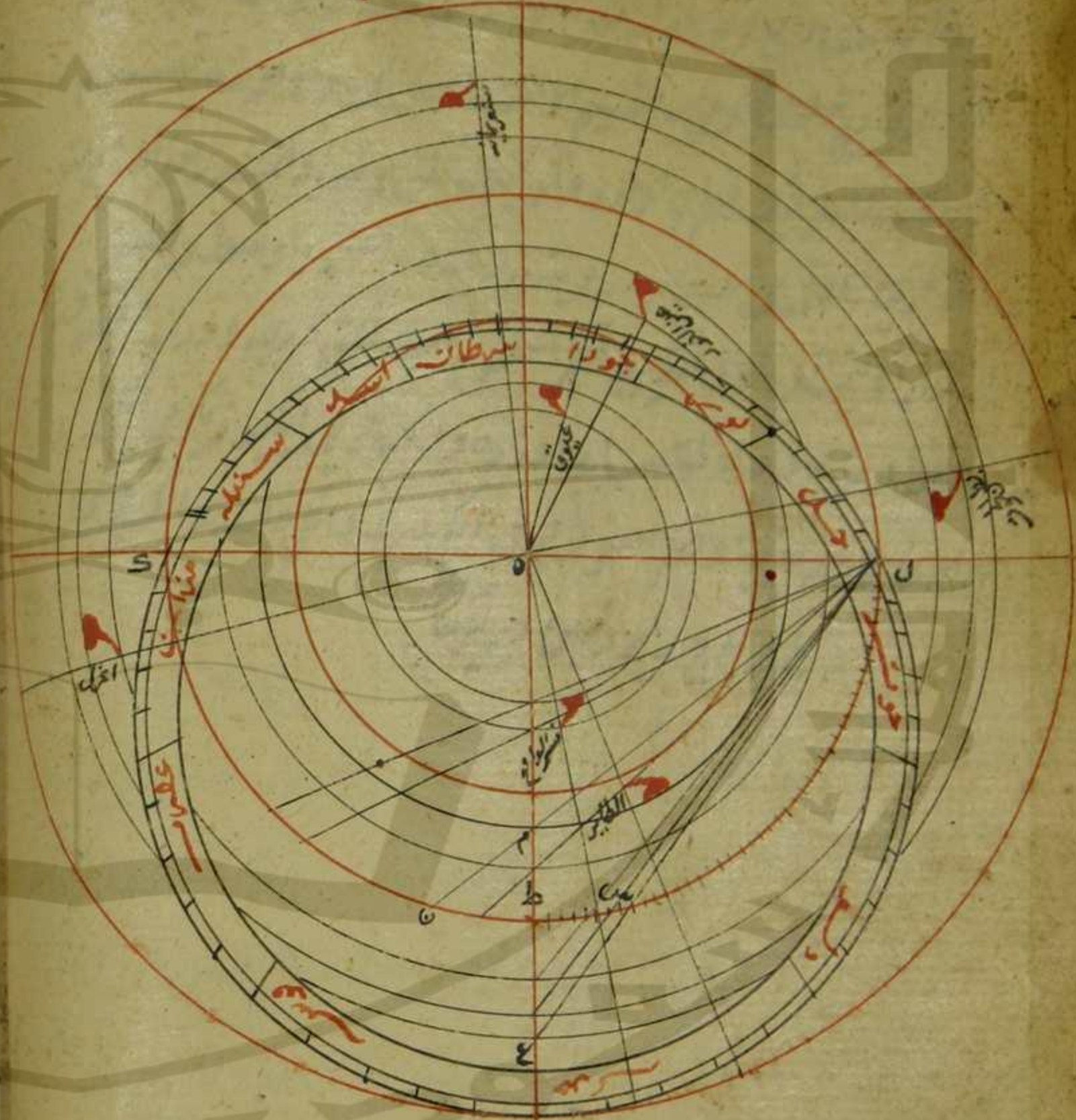
یوز سکن سکر فرسوز و بعد محذب ملک ثوابت که معلوم ملک اعظم و یکری
 آلتی بیک او چوز قرق درجه و قرق بیش دسه و قرق بیدی باسه یعنی او تو ز اوج
 بیک کره بیک و بشیوز یکری درت بیک آلتیوز طقوز فرسوز زیواختن
 ملک ثوابت کواکب مصادره نک اعظم ملک قطری مقداری فرض اولمشدر
 جائز در که نیمه زیاده اوله اما ملک اعظم که محذب حدیو قدر آن حضرت
 حدون غیري کمستک علمی محیط دکلدر بعضی جائز در که آنده دخی به حد کواکب
 اوله در که اما بعد از حدی ایله کورنیه زیر که قمر و عطارد و زهره مقداری
 کواکب ملک ثوابت دخی کورنگ محالدر در که اما بود دخی رصد و حساب
 معلوم اولمشدر که قطر افتاب اون اوج درجه و قرق بیش دسه و آلتی نایه در
 نیمه نصف قطر ارض بر درجه اولمق اوزره و فراسخ ایله اون بیدی بیک
 بشیوز اون سکر فرسوز و آنک مقدار جرم من سلم الساده غیاث الیون جشید
 او چوز یکری التي مثل جرم زمین در دیو تعیین ایلش و شرح فتحیه ده میرم طری
 دخی اکا قریب بولمشدر اما متن ده یوز طقسان بیدی مثل جرم زمین در اما خلافت
 دیو ذکر اولمشدر و طریق استخراجی بود و بعد در که مثلا قطر شمس که تنصیف اولنه
 التي درجه و آلتی ایلک دسه و آلتی بیش باسه اولور و آنک مکعبی او چبوز
 یکری التي اولور و نصف قطر ارض که بر در نیمه آنک مکعبی بر اولور اول
 تقدیم جرم شک جرمی او چبوز یکری التي جرم ارض مقداری اولور زیوا
 کره نک کره افوی به نسبتی برینک مکعب قطرینک اول برینک مکعب قطرینه

سیاق
 مقدار
 افتاب

نصف
 قطر
 ارض
 ۱۲۰۰
 ۲۰۰۰

نسبتی کسید سایر لری بو که قیاس اولنه و قطر قمر دخی او تو ز درت دقیقه
 و یکری سکر نایه در یعنی بدیوز او تو ز بر فرسوز و آنک جرمی سدس سبع
 جرم زمین در یعنی زمینک قرق ایلک جشندن بر جشیدر و قطر اصل
 اون بر درجه و یکری دقیقه و یکری طقوز باسه در یعنی اون درت بیک
 در یوز او تو ز بیش فرسوز و آنک جرمی یوز سکن ایلک و ثلث برابر زمین در
 و قطر مشتری اون بر درجه و یکری سکر دسه و بیش باسه در یعنی اون درت
 بیک بشیوز طقسان آلتی فرسوز و آنک جرمی یوز سکن سکر و نصف برابر
 زمین در و قطر مریخ ایلک درجه و آلتی سکر دسه و آلتی بیش باسه در یعنی اوج
 بیک بدیوز طقسان بیش فرسوز و آنک جرمی اوج و ثلث برابر زمین در
 و قطر زهره قرق بیش دسه و اون بیش باسه در یعنی طقوز یوز التمش فرسوز
 و آنک جرمی مقدار نصف ربع زمین در یعنی زمینک اون سکر جشندن بر
 جشدر و قطر عطارد بیش دسه و سکر باسه در یعنی یوز طقوز فرسوز
 و آنک جرمی زمینک اون ایلک بیک بدیوز التمش طقوز جشندن بر جشیدر
 و معلوم اوله شمس بعد اوسطه ایلک اعظم ثوابت قطری رؤیتده قطر
 شمس یکری جشندن و اصغرینک او تو ز جشندن بر جشش بولمشدر پس
 قطر شمس اول و بعد اوسط نایه و قطر ثوابت که جهولور ثالث و بعد

مراکز ثوابت رابع فرض اوله بعد اول رابعه ضرب اولنوب ثانیه به تقسیم
 اوله خارج قسمت یکری به تقسیم اوله اعظمینک و اوقوزه تقسیم
 اوله اصغرینک قطری اولور و ثوابت آلتی مرتبه اولمشد یعنی اصغرینک
 مقداری اعظمینک سیدر وینه هر مرتبه ده اعظم و اوسط و اصغر
 اعتبار اولمشد را اول تقدیر به قطر اعظم ثوابت آلتی درجه و درت دقیقه
 تمام قطر ارض به درجه اولو حساب اوزره و انک جرمی ایکینوز یکری یکی
 برابر زمین در تقریباً و قطر اصغر ثوابت ایکل درجه و آلتی دهمه و انک جرمی
 یکری اوج برابر زمین در تقریباً

استرلاب شبکة استرلابی کو اکبر رسم آنکه در طریق اوله که اول مدارات
ثلاثه یعنی مدار سطحی و مدار جوی و مدار زمین رسم آید پس بعد از منطبقه بر وجه دایره
رسم آید پس قسمت آید بر دو جانب اسم زمین یا زهره پس بعد از مدار اتمک خط نصف
النهار طرقتنه اولان نصفین تقیم آید پس یعنی خط نصف النهار درین اول حله
دارد

و در نیمه طقسانه قسمت اوله و کنه خط نصف النهار درین اول میرانه و در نیمه طقسانه
قسمت اوله که ایکسی یوز سکنی او و در که ایکلی ربع و او و ربعه بو ایکلی ربعک مابین که
خط نصف النهار در بوم حله ط علامت وضع اوله و محل اوله ل علامت
وضع اوله و میزان اوله که علامت اوله و شبیکه مرکزین ه علامت وضع
اوله پس کو اکبرک شمالیسی وضع اولی در اوله قدح نقطه ط که خط نصف النهار
آدن نقطه که طرفه عد اوله و جنوبیسی وضع اولی در اوله قدح که نقطه
ط دن نقطه که طرفه عد اوله مثلا بعد کو کب شمالی اوله عین الثور کبی
پس مدار الحملن ط که ربعدن بعد که ربع در ط نقطه سدن عد آید و ب
ه علامت وضع اندک بعد نقطه که ای نقطه ل اوزرین مسطره قیوب بر خط
چکدک پس بو خط خط نصف النهار مدار حمل اوزرین و داخله تقاطع اندک و
محل م علامت وضع اندک بعد ه مرکزین پابر بر کار وضع آید و ب نقطه م
بعد اوزرین بر دایره دور اندر دکت و در ربع مری که جوزانک ه که در ربع
ه مرکزین اوزرین مسطره وضع آید و ب بر خط چکدک دایره مریور یا
بو خط تقاطع مرکز کو کب اولو و منطبقه بر وضع اوله و ب اوزرین
اسم رسم اوله و اگر بعد کو کب جنوبی ای شعری الیمانیه کبی پس مدار
الحملن ط ل ربعدن بعد که نوبه در ط نقطه سدن عد آید و ب

س علامت وضع اتوک بعده نقطه س ای نقطه ل مسطره وضع ایدوب بر خط
 چکدک بوضخط نصف النهار مدار الحدا خارجده قطع ایدر اول محدج علامت اوله
 بعده ه مرکزین بار کار وضع ایدوب ع بعد اوزرینه بر دایره دور اوله
 و درجه همی که سه طانک گ ه تو درجه سیدره مرکزون اوزرینه مسطره قیوب
 بر خط چکدک پس دایره فر بوزرایع بوضخطک تقاطع مرکز کوب اولور بنقطه
 وضع اولنوب اوزرینه اسمی رسم اوله نم اگر جنوبی اولان کواکبک
 بعد بر میل کلیدن زیاده اولور شبیکه رسم اولق مرکز دکلدر

فی معرفة انحراف دیوار

صح قیام السطح و استواءه و اوج جهته و مقدار انحرافه و طریقته ان تجعل المحيط اما انک
 فان کان المشرق عن یمنک فالانحراف جنوبی و الا فشمالی و شرقي ان کنست مستقبل المشرق
 و الا فغربی فان جهلت الجهات فاستقبله فان کان وقت الزوال فیما فی جهته جهته
 و الا فلا وان وقع ظلك عن یسارک فشرقي و الا فغربی هذا فی الجنوب و عکس فی الشمال
 و وجهه الا فیمخالفه فی جهته و یساوی فی الشمال و وجهه الا فیمخالفه فی جهته و یساوی
 فی انحرافه ثم اسند هدی فقی الربع له بحيث یكون سطح الربع قائما علیه و علق شاقولا
 فی خیط و سائر به مرکز و محیطه و احفظ موقع الظل من المحيط فان وقع علی الخط قائما
 علی السطح فسمت الوقت مساوی لانحراف و یوافقه فی الجهة و یخالفه فی التشریق و التزیید
 و الا فابعه عن المحفوظ بتمام سمت الوقت فی جهته فمستناه نقطه الجنوب ان کان السم
 كذلك

کذلك و الا فنقطه الشمال فعلم علامه فمابينها و بین الخیط الذي یلی الهدفه
 هو الانحراف و جهته جهة السم و متى زاد تمام السم علی القوس التي
 سعد به فیها فالزاویه هو الانحراف فی الربع المقابل لربع السم ان کانت
 الزیاده فی جهة الهدفه وان کانت فی الجهة الاخری فتمام الزاویه هو الانحراف

مواظبة جهة السم احوال السطوح

عین بر سطحک شمالي طرفی مرتفع و جنوبی طرفی افقه مواز اوله یا خود جنوبی طرفی
 مرتفع شمالي طرفی افقه مواز اوله اول سطحی مرتفعه در رقی که غریبک و شرقینک
 بریس افقه مواز و بریس مرتفع اوله الکامله در اگر سطح مذکورک شمالي
 مرتفع جنوبی افقه مواز اوله اول سطحی مدار اعتدال اوزره فضل الدایر
 رسم اولنملو اوله ارتفاع سطحی عرض بلدن طرح ایدر باقی فلان عددی
 عرض فرض ایدوب فضل الدایر رسم ایدر و شخص خطی اول حساب اوزره
 ایدر که مثلاً شمیر سطحی عرضده اون بش مرتفعه اوله فرق بردن طرح
 ایلدن یکرمی التي قلید بر یکرمی التي عرضک مدار اعتدالک حساب ایدوب
 فضل الدایر رسم ایدر و یکرمی التي عرضک زاویه عرض بلدن مقدار اید
 شخصی اول قامه اوزره ایدوب خطی مجوره که رقی سطح مرتفعک جانب جنوبی
 مرتفع شمالي افقه مواز اوله و ارتفاع یند اون بش اوله بواون بشی فرق بر
 اوزرینه زیاده ایدر زالی بر اولور بر الی بر ارضک مدار اعتدال الی
 فضل الدایر استخراج ایدر زو خطی آنوک زاویه عرض بلدی اوزره

در بیان احکام دیوار

نم شخصه فی ای حیاط شست ثم زن قیام بشرط استواء وجه الحایط
ثم خط فی وجه الحایط خطا یخط ذر مسقط الشاخص ثم ارصد ظل ذلك الشخص
وعلم علی طرف ظل فی وقت الزوال علامة ثم اخرج من تلك العلامة عمودا علی خط
مسقط ثم خذ ما بین العلامتین واجعله ظلًا باجزاء ذلك الشخص وخذ
قوسه فهو اخراج الحایط وان شئت فاقم شخصه فی الحایط مستوی
القیام واتم شخصه فی ارض مسطحة مستوی القیام ثم ارصد ظل شخص
الحایط الی ان ینطبق علی خط مسقطه فاعرف الارتفاع من ظل شخص الارض
واعرف سمتة فذلك سمت هو اخراج الحایط والله اعلم

وضع ایدرز اما اول قدر وارد در که قجن ارتفاع سطح عرض بلد دن اقل اول
شمال طرفی در تفع اولان سطحه وضع ممکنه قجن عرض بلد دن زیاده اول
ممكن و کقدر اول وقت جنوب طرفی در تفع اول متقی که کدر و بوار ارتفاع کرک
شمالی طرفی کرک جنوبی طرفی در تفع اولسون بونده شخص الیه فضل الدایر
رسم اتک ممکنه را ما دایر وضع اتک راست کلمه اگر چه استاده
وضع اتک را ما جیلا یا

اسراج ابعاد الکواکب

اگر کوکبک عرض شمالی اولوب و میل دخی شمالی اولور و ایکسن جمع
ایدرز حاصل نه اولور اول کوکبک بعد اولور اگر عرض شمالی اولوب
میل جنوبی اولور عرض میلدن طرح ایدرز حاصل بعد کوکب اولور
اگر عرض جنوبی اولوب میل شمالی اولور که نک عرض میلدن
طرح ایدرز حاصل بعد کوکب اولور اگر عرض جنوبی اولوب
و میل دخی جنوبی اولور ایکسن جمع ایدرز حاصل بعد کوکب اولور

در بیان استخراج مقنطرات از انصاف قطار

اولا انصاف اقطار جدولی که محفوظ اول استخراج اوله در عرض ایدن ابتدا ایدوب
انصاف اقطار جدولی که اوله طوف و کیدوب اوله وارده رجوع ایدوب طقسنا
تمام اولنج کیدوب و آلتی جدول کدوب برینه عدد المقنطرات دیو او زیننه اشارت
اوله و بر میرد ایشتر میرد او بر میرد ریشتر میرد آلتش ویدیشتر او بر میرد قاجر او زه
افواج اوله بر مقنطرات اول آلتی جدولی که برینه اعداد ترقیم اوله و برینه او زیننه
محفوظ اول ششمه اوله و برینه محفوظ ثانیه تسمیه اوله و برینه جمع قطر المقنطرات و برینه
نصف قطر المقنطرات و برینه بعد مرکز المقنطرات تسمیه اوله بعد اول آلتی جدولی که
برینه عدد دیازیلوب و برینه محفوظ اول یازیلوب و برینه عرض تمام اوله ابتدا ایدوب
محفوظ ثانیه استخراج ایدوب جدولی که ترقیم اوله بعد محفوظ اول ایلد محفوظ ثانیه
جمع ایدوب تا عدد المقنطراته عدد عرض وارده آخونه وارجه محفوظ اولی
محفوظ ثانیه در طرح ایدوب جمع قطر المقنطرات حاصل اولور بعد جمع قطر المقنطرات
به اوله الی آخونه تنصیف ایدوب نصف قطر المقنطرات حاصل اولور بعد محفوظ
اولی نصف قطر المقنطرات در طرح ایدوب عرض وارجه و عرضون آخونه وارجه
محفوظ اولی نصف قطر المقنطرات ایلد جمع ایدوب بعد مرکز المقنطرات حاصل اولور

هر بری جدولی که ترقیم اوله

7	6	5	4	3	2	1
7	6	5	4	3	2	1

نصف قطر دکی
صغرون
جمع کتبه صغرون

7	6	5	4	3	2	1
7	6	5	4	3	2	1

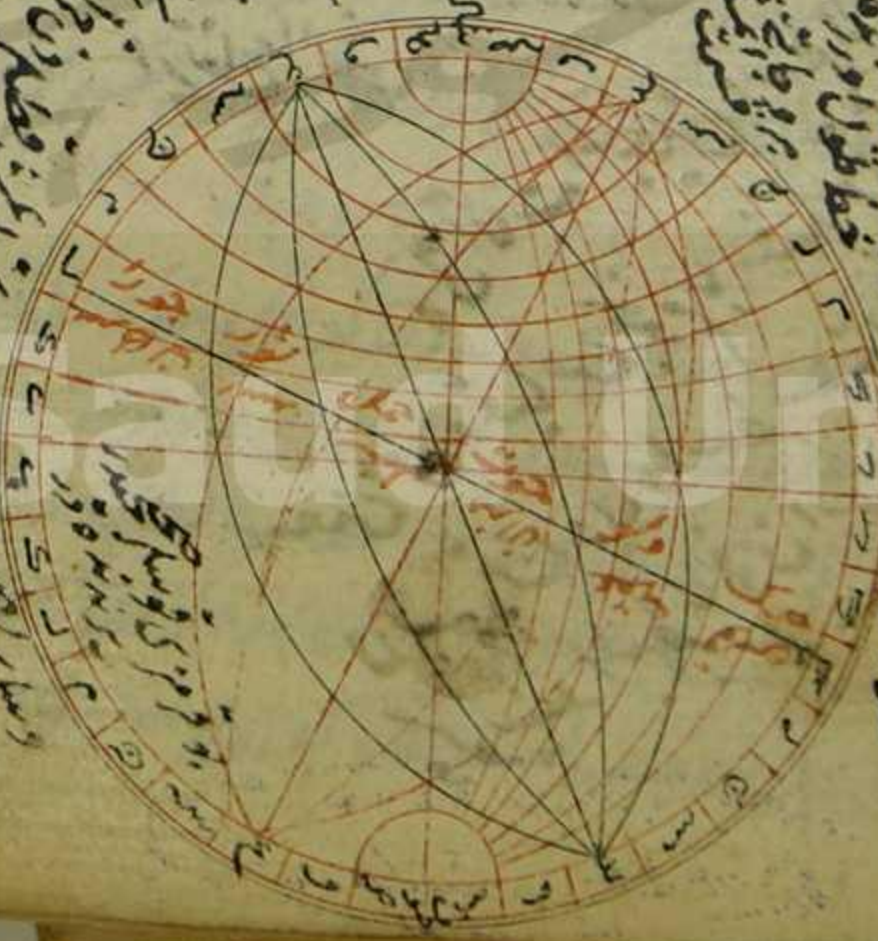
محفوظ اول محفوظ ثانیه
واوون صغرون
کتبه و او یازیلوب

محفوظ اوله اولان صغرون عدد واقع اوله دره ثانیه دره ایدوب ناقص ایدوب باقی
باز لسه کت ایدوب صغرون اولدر اول عدد و ایدوب یازیلوب و ثانیه واقع اولنج صغرون
یا نندن که بشد بری انیدیر که درجه در الشمس دقیقه حسابی الشمس دقیقه در موجدی
باقی بقدر و قس علی هذا

[Faint handwritten text and a large circular diagram, likely a celestial chart or astronomical table, are visible on the right page.]

[Vertical marginalia in Persian script on the right edge of the right page.]

در بیان کواکب در سطره
اگر کواکب را بعد موضوع ایستادن اول کواکب درگزینند وضع ایستادن شده اول
عمل کنی عمل ایستادن و اگر موضوع در کل ایستادن اول وقت خیط خط وسط السیه
وضع ایستادن و بعد کواکب مقدار منظره او زره نشانیست موقع مری
اول کواکب غایت الارتفاع او و در سطره نقل اندر سطره تا مری افتد او زره
واقع اولی اول وقت نقل در سطره و نصف النهار و سطره مشرق و جنوب او و در
و ارتفاع آلوب مری رنده ایکن اول ارتفاع قدر منظره او زره وضع
اندکده فضل الدایر و مدت معلوم او و در سطره اولی عمل کنی و معلوم اولی که
کواکب بعد بر یا عرض بلده موافق یا مخالف اولی اگر موافق اولی که یا عام
عرض بلده دفاقص اولی یا مساوی و یا زیاده اولی او کلی شده کواکب
طلوع و غروب ایدر ایکنی شده افتد ایرشور منخض او را و چینی شده ایدر
الظاهر اولی که بعد مخالف اولی که اولی او منوال او زره در
یعنی گفته او کلی شده طلوع و غروب ایدر ایکنی شده افتد ایرشور منخض او را
او چینی شده ایدر مخالف اولی که

[illegible]

سورة

ازبیک	قزاق	قزاق	قزاق
۵۲۴	۵۲۴	۵۲۴	۵۲۴
بروسه	کوفه	کوفه	کوفه
۷۱۴	۷۱۴	۷۱۴	۷۱۴
کوتایه	جورلو	جورلو	جورلو
۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵
قوییه	ادره	ادره	ادره
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸
قیصریه	مغلغه	مغلغه	مغلغه
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸
قشونه	قلبه	قلبه	قلبه
۲۸۷	۲۸۷	۲۸۷	۲۸۷
سنو	صوفیه	صوفیه	صوفیه
۳۵۰	۳۵۰	۳۵۰	۳۵۰
سامسون	سمندره	سمندره	سمندره
۲۱۹	۲۱۹	۲۱۹	۲۱۹
حلب	ایق کرمان	ایق کرمان	ایق کرمان
۷۱۹	۷۱۹	۷۱۹	۷۱۹
طالین	سرای	سرای	سرای
۵۹۷	۵۹۷	۵۹۷	۵۹۷
دمشق	اسکود	اسکود	اسکود
۶۲۸	۶۲۸	۶۲۸	۶۲۸
تدین	سیروز	سیروز	سیروز
۹۰۲	۹۰۲	۹۰۲	۹۰۲
قبرس	سلانیک	سلانیک	سلانیک
۲۹۹	۲۹۹	۲۹۹	۲۹۹
انطاکیه	مدللو	مدللو	مدللو
۳۵۰	۳۵۰	۳۵۰	۳۵۰
مفسا	ساقز	ساقز	ساقز
۲۲۳	۲۲۳	۲۲۳	۲۲۳
ردوس	جنویر	جنویر	جنویر
۳۰۹	۳۰۹	۳۰۹	۳۰۹
اسکندریه	تونس	تونس	تونس
۵۸۹	۵۸۹	۵۸۹	۵۸۹
مصر			
۶۷۳			
مدینه			
۱۱۸۵			
مکه			
۱۳۸۷			
طوبی			
۶۵۵			
آمد			
۶۹۰			
موصل			
۸۵۰			
بغداد			
۹۹۱			

وابتداء العمارة قديروا خدم من جزائر الخالدات
وهي جزائر داخلية في بحر المغرب

فموت استجاب حقه الشوق والفرح

ز ربع القمر على حب

حصة الشفق وعل جيب **سطح** ان

اروت حصه النوان كانت الشمس

في الشمال وانقص منه بعد القطر ان

الت في الجنوب ما حصل بعد الزيادة

يقول في التقصان فهو الاصل المعد

المن الحصين تم وضع الخيل على

ستينى والمري على اصل المطابق ثم

الخيط على أصل المعدل من الجيوب

موضة فاقطع الخيط من اول القوس

على نصف الفصل في الجنوب وبقية

الشمال حصل الى البصتين

اروت و الم علم

اصل قطب
 از قش
 اصطر
 انطاليا
 انكوريه
 تيزه
 جتبه
 خطا
 دامغان
 رشيد
 سنجاب
 صاري
 سومات
 طبرستان
 طابزون
 علائيه
 قيرسي
 قزم
 قندهار
 كنج
 راي
 مدين
 مرعش
 ماطيه
 منصوره
 نهاوند
 نروان
 نيسابور
 وان
 بلغار

سر قش
 فارس
 تاهرت
 تاهر
 قيروان
 مدينيه
 طرابلس
 طبرستان
 در قلعه
 قوص
 الكنديه
 مصر
 رباط
 قلم
 عدن
 صنعاء
 زبيد
 صخره
 مدينه الرسوله
 مكنه
 طائفا
 كاهه
 حبر
 طاب
 قطن
 بيت المقدس
 عنتاب

سمرقند
 قش
 حلب
 مسج
 رجب
 طرس
 مصبه
 ططيه
 سقيه
 روم
 ابي
 بوز
 مافيه
 عموريه
 ارز الروم
 ارزكان
 سواس
 سباط
 قاتقلا
 قرنيه
 حوان
 رقه
 راس العين
 مارون
 قرفيت
 نصيب
 سنجان
 غانه
 مرسل
 ارسل

اصل قطب
 از قش
 اصطر
 انطاليا
 انكوريه
 تيزه
 جتبه
 خطا
 دامغان
 رشيد
 سنجاب
 صاري
 سومات
 طبرستان
 طابزون
 علائيه
 قيرسي
 قزم
 قندهار
 كنج
 راي
 مدين
 مرعش
 ماطيه
 منصوره
 نهاوند
 نروان
 نيسابور
 وان
 بلغار

سمرقند
 قش
 حلب
 مسج
 رجب
 طرس
 مصبه
 ططيه
 سقيه
 روم
 ابي
 بوز
 مافيه
 عموريه
 ارز الروم
 ارزكان
 سواس
 سباط
 قاتقلا
 قرنيه
 حوان
 رقه
 راس العين
 مارون
 قرفيت
 نصيب
 سنجان
 غانه
 مرسل
 ارسل

جدول اطوال و عرض و ثقل من خط

طول	عرض	ثقل
اصفهان	عوم	ل م
مازندران	سد	لو
آمد	سه	لو
الصين	قعر	ل م
سلانك	ند	ل م
سيروز	ل	ل م
موصل	عطا	ل م
واسط	فال	ل م
دمغان	فط	ل م
بظام	صبا	ل م
نيسابور	صد	ل م
بلخ	صا	ل م
بخارا	صو	ل م
سمرقند	صط	ل م
طوس	سرم	ل م
نهر	فح	ل م
تونس	ل م	ل م
قرو	ل م	ل م
حضرت	فال	ل م
صنعا	سرم	ل م
بخارا	عر	ل م
قرطبه	ل م	ل م

اسماء باراد	کوک	عض	اسماء باراد	کوک	عض
مکه سر	کا	ل	ما	ما	ما
مدینه	ع	ل	ما	ما	ما
مصر	ند	م	ل	ما	ما
اسکندریه	نا	ند	ل	ما	ما
دمياط	خ	ر	ل	ما	ما
غزوه	ن	ر	ل	ما	ما
رملة	ن	و	ل	ما	ما
قدش	ر	ف	ل	ما	ما
دمشق	ع	ل	ما	ما	ما
صفت	ن	ل	ما	ما	ما
صیده	س	ل	ما	ما	ما
بعلبك	س	ل	ما	ما	ما
طرابلس	ن	ل	ما	ما	ما
جص	س	ل	ما	ما	ما
جنا	س	ل	ما	ما	ما
انطاکیه	س	ل	ما	ما	ما
طب	س	ل	ما	ما	ما
ماردین	س	ل	ما	ما	ما
رصه	س	ل	ما	ما	ما
سطنبول	س	ل	ما	ما	ما
درینه	س	ل	ما	ما	ما
خداآف	س	ل	ما	ما	ما

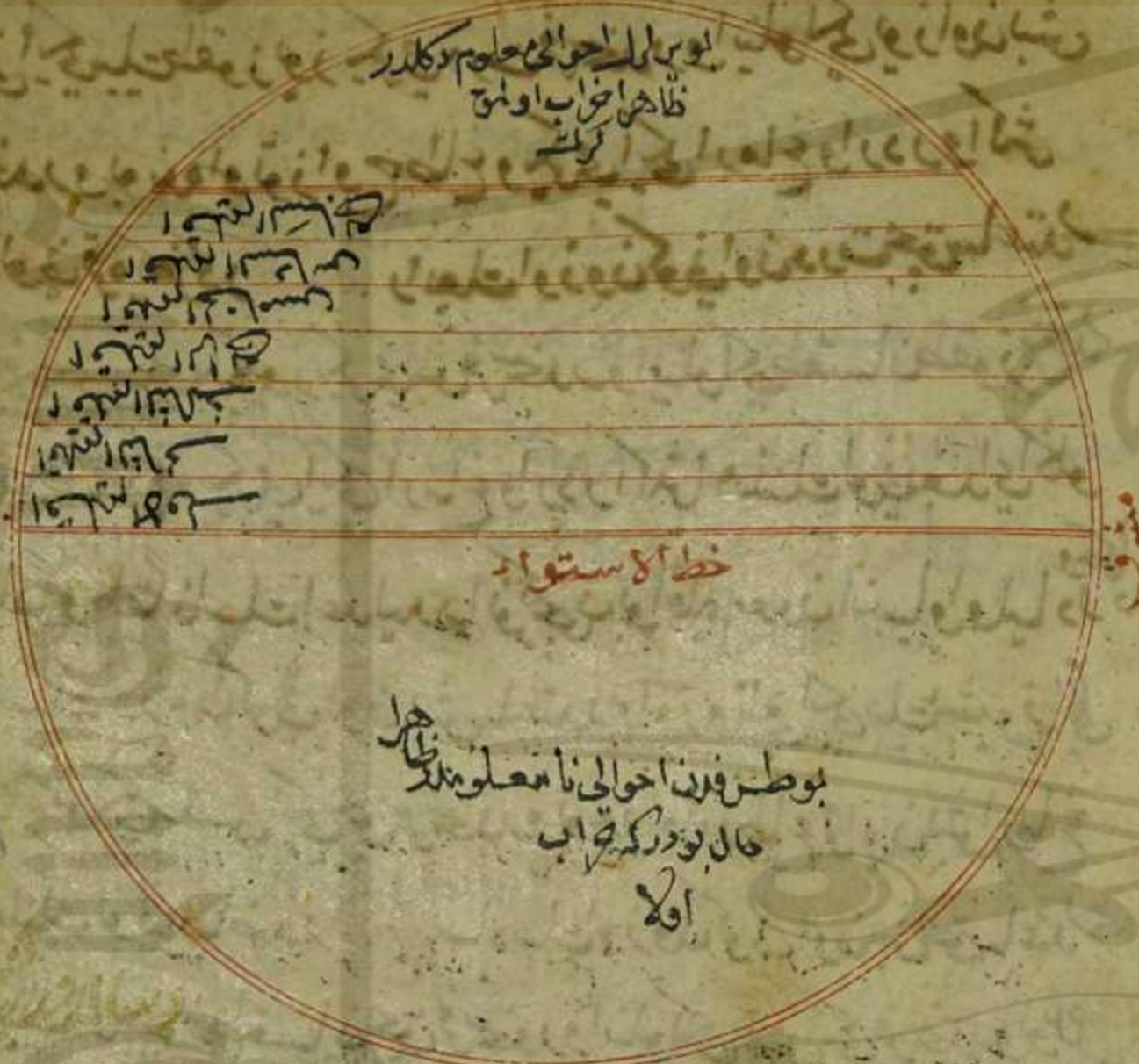
طول عرض

م	ساح	ازین
لط	سه	کوتاه
ح	سج	اقس
ر	سه	انظایه
لو	ساند	ردوس
مام	نظ	جور
مال	نخ	کلیبول
مـل	نر	قلبه
محر	نو	صوفیه
مو	د	سرای
محر	ند	اسکوب
م	ند	سرز
لط	م	سلانیک
لط	نـل	مدللو
ر	مـل	آشته

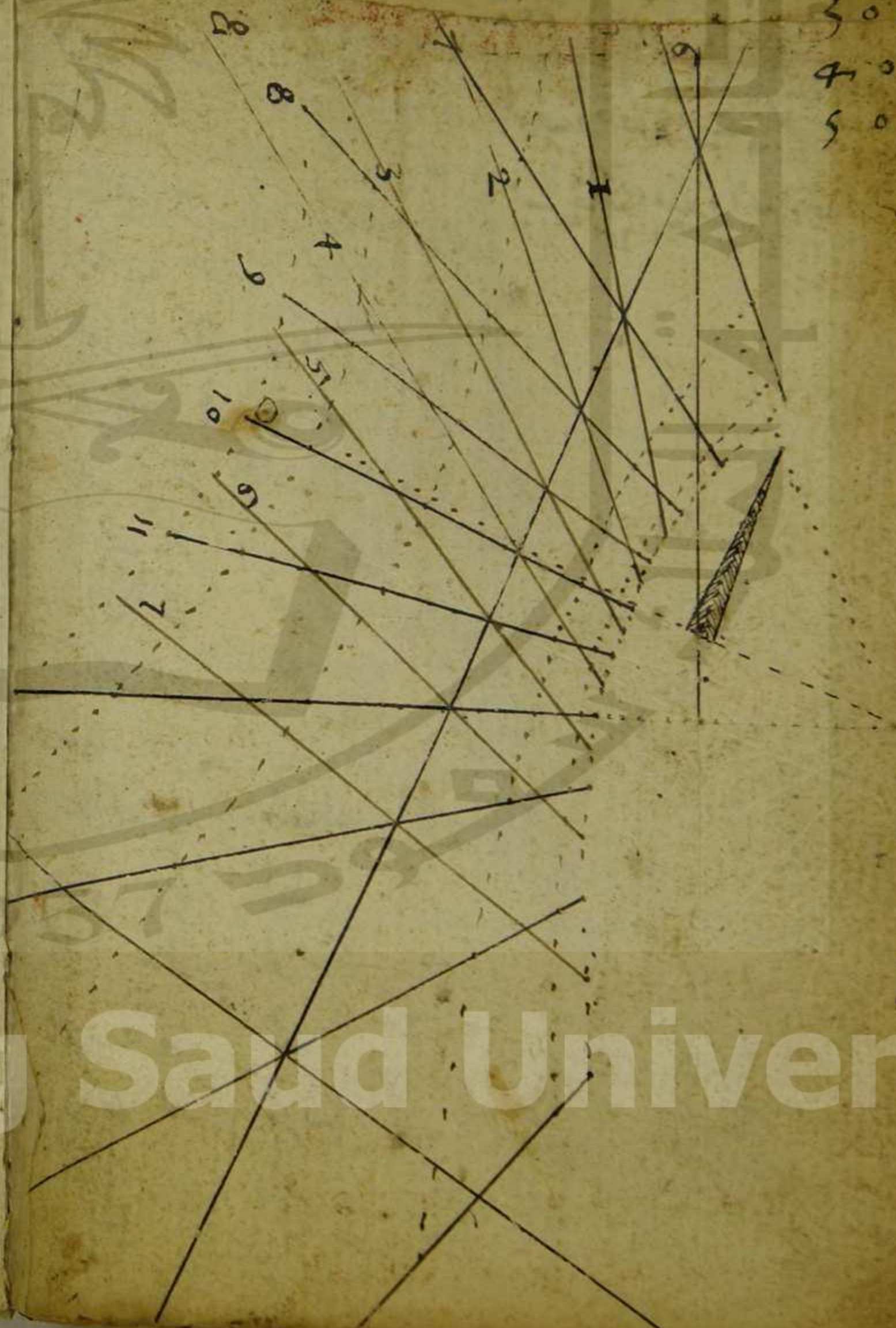
بالقودرة
جنونو لط
فقه
لو
له
مذ

جاست و معاش و حال اخوان و پدر
فرزند و عیسویت اضداد در
خوف و خطر و بیت سفر شغل و عمل
بس خانه امید و اعادی و ضرر

الوجه
الوجه
الوجه
الوجه

بعضی اقلیم اولک است و سنی خط استوان اون ایکی درجه و قرق دقیقه شمال
 جانبین طویش در خط استوان اعتبار اولد و غی تقدیرجه **اقلیم اوله** د ثما
 لیل و نهار اون ایکس ساعت اولور اما اون ایکی درجه و قرق دقیقه شمال
 جانبین اعتبار اولد و غی تقدیرجه **اقلیم اولک** غایت اوزون کونی
 اون ایکی ساعت قرق بش دقیقه اولور و بوا **اقلیم اولک** شرقی و غربی و نلغی
 اوج بیک ایکیوز الی ایکی فرسخ و جنوبین شماله اینلوا کی یوز قرق بیک
 فرسخ و بوا **اقلیم** یکریمی طاع و او تو زارماغ وارد و اکثر اهلک لوی
 قره در **اقلیم** نالینک اوزون کونی اوج ساعت اوزنش دقیقه در
 اوز و نلغی اوج بیک یوز درت فرسخ و آنی یوز او تو زلش فرسخ و بوا
 یکریمی بیدی طاع و یکریمی بیدی ارماع وارد و اکثر اهلینک لوی قره ایله
 قره یغز مابینه در **اقلیم** نالینک اوزون کونی اون درت ساعت در

100
 200
 300
 400
 500

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11

واورد نلغی ایکی بیک طقوز یوز یکری درت فرسخدر و اینلو کی یوز اون بش
بجق فرسخدر و بونده او تو ز اوج طاع و یکری ایکی ارماغ وارد در واکش
اهلنک لونی قره یغز در **اقلم** رابعک اوزون کونی اون درت بجق ساعتدر
واورد نلغی ایکی بیک بدیوز یکری بش فرسخدر و اینلو کی طقسان طقوز فرسخدر
د بونده یکری بش طاع و یکری ایکی ارماغ وارد در اکثر اهلنک لونی بغدادی اکلو
و بیاضدر خطقا و خطقا ناسک اعدیدر انو کچون بوا قلم معدن انبیا و اولیاد در
اقلم خامسک اوزون کونی اون بش ساعتدر و اور نلغی ایکی بیک بشیوز الی
یدی فرسخدر و اینلو کی سکس ایکی بجق فرسخدر و بونده او تو ز طاع و اون بش ارماغ
وارد در اکثر اهلنک لونی بیاضدر **اقلم** سادسک اوزون کونی اون بش بجق ساعتدر
واورد نلغی ایکی بیک او چیموز طقسان بجق فرسخدر و اینلو کی یتش ایکی فرسخدر و بونده
اون بر طاع و قرق ارماغ وارد در اکثر اهلنک لونی حمه ایله بیاض مابسته در **اقلم**
سابعک اوزون کونی اون الی ساعتدر و اوزون نلغی ایکی بیک ایکوز الی درت
فرسخدر و اینلو کی التمش ایکی فرسخدر و بونده دخی اون بر طاع و قرق ارماغ وارد
و اکثر اهلنک لونی شقره یعنی صار و بیاض مابسته در **اقلم** اولی خط استوار
اعتبار اید نلر قسته **اقلم** سابعک آخری آخر عمارتدر اما اون ایکی درجه قرق رقیقه
برودن اعتبار اید نلر قسته آخر عمارت غایت اوزون کون اون الی ساعت و ربع
ساعت اولد و غی یردر و بعضی اوزون کون یکری ساعت اولد و غی یرده
بر جزیره معموره وارد در آدنه نوبی در لر اول جزیره نک خلقی غایت صو قلقدن
جاملر ده ساکن اولور لودیشلر در و اوزون کون یکری اوج ساعت اولد و غی یرده
آدملر وارد در که وحوشه بگز دیشلر در و اتداعلم هر فرسخ اوج میل در و هر میل

درت بیک ذراعدر و هر ذراع یکری درت اصبع در و هر اصبع الی قدانه اریه
انیدر که برینک بطینی برینک ظهینه کله و هر اریه نک الی قاتر قوی و غی قلینک
انجه در مهند سین بویه تعیین اتشدر بود کرا و لنان اقالیم اقالیم حقیقیه
در لر اقلیمک بر قسیمی دخی وارد در که اکا اقلیم عرفی دیر لر اقلیم عرفی شول ناحیه
و شول مالکه دیر لر که بر نیچه شهر لری مشتمل اوله شام کبی عراق کبی **اقلم** عرفینک
جلمسی یکری طقوز در **اقلم** جزیره عرب **اقلم** دیار مصر **اقلم** بلاد مغرب در
در دخی جزیره اندلس **اقلم** بحار غربیه ده اولان جزایر **اقلم** شام
ید دخی جزیره که دجله ایله فرات مابسته در **اقلم** عراق **اقلم** طقوز خورستان
اونی فارس **اقلم** کمان **اقلم** سجستان **اقلم** سند **اقلم** رومی
هند **اقلم** چین **اقلم** بحر شرقیه اولان جزایر **اقلم** روم
اقلم ارمنیه و آران و آذربایجان **اقلم** بلاد جبل که اکا عراق
عجم دیر لر **اقلم** دیلم و کیلان **اقلم** طبرستان **اقلم** یکری **اقلم** خراسان
اقلم زابلستان **اقلم** خوارزم **اقلم** طخارستان و بدخشان
اقلم ماوراء النهر **اقلم** ترکستان **اقلم** ارضک طرف
جنوبیسی **اقلم** ارضک طرف شمالیسی در و بلدانک طول لری و عرض لری
نه اید و کی معلوم اولق کر کلد طول بلد جانب غربیه نهایت عمارت اولان یرک خط
بضف نهاری ایله مقصود اولنان شهرک خط بضف نهاری مابسته معادل النهار
واقع اولان قطبیه دیر لر و عرض بلد معادل النهار ایله ست راس مابسته خط
بضف ناردن واقع اولان قوسه دیر لر مثلا قسطنطنینک طوی الی طقوز درجه
عرض قرق برده اون بش دقیقه در بود دخی معلوم اوله که فلک کن بر در جنک
سطح ارضن حصه سی تقریباً یکری ایکی فرسخدر و بر کونک یول سکر فرسخدر
چن ایکی شهرک طول لری و عرض لری معلوم اولسه مابین لری قاج کونک نوا
اید و کی معلوم اولور مثلا مکناک طوی الی کیشی دی درجه و عرضی یکری بر دجدر

و قسط طینتک طوی الی طقوز درجه عرضی قریب در چند بس مکنک طوی قسط طینتک
 طوئند سکر درجه زیاده اولش اولد سکر درجه ارضدن بوزیتش فرسخ اولور
 و قسط طینتک عرضی مکنک عرضندن یکری درجه زیاده اولش اولور یکری درجه
 ارضدن و رتوز فرسخ اولور جمله سی التیوز اون فرسخ اولور بجمله هر کون سکر
 فرسخدن تقریباً بقش الی کونک بول اولور که قسط طینتک ابله مکنک مابینید و قس

قینام مرکب اجناسی

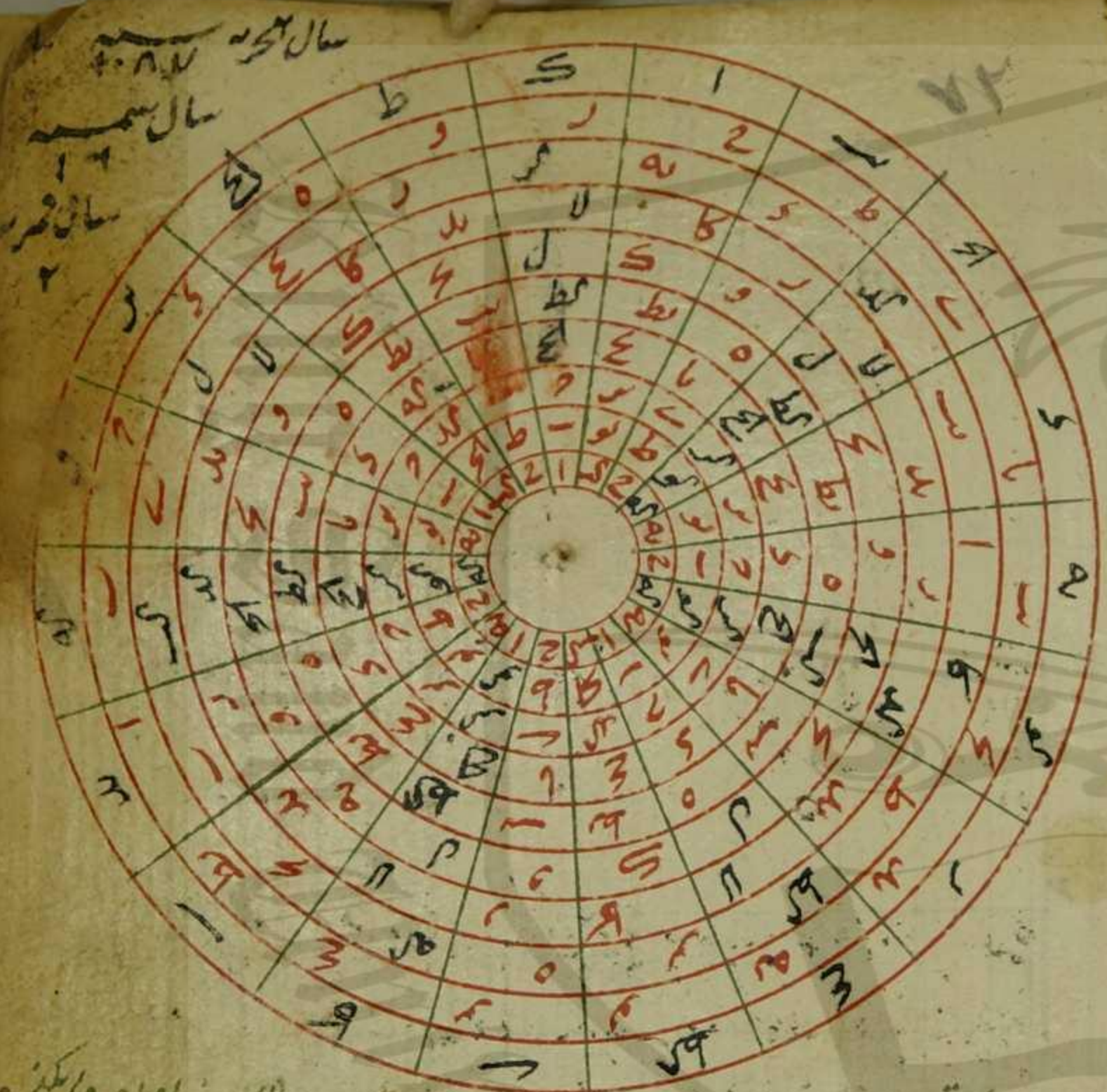
عسین سیرای	مازوی کبیر	زاج قمری	نبت
در ۱۰۰	در ۶۰	در ۵۰	در ۸

صغری
 مذکور اجزای محکم صحیح ایدوب بر طوئند دق جو مکنده
 قیناد کاه کاه مهری یفته کاغذده تجزیه ایدره
 بعد اندروب بر قات یا ایکی قات چوقه دن
 سوزه لر غایت اعلا و کب اولور

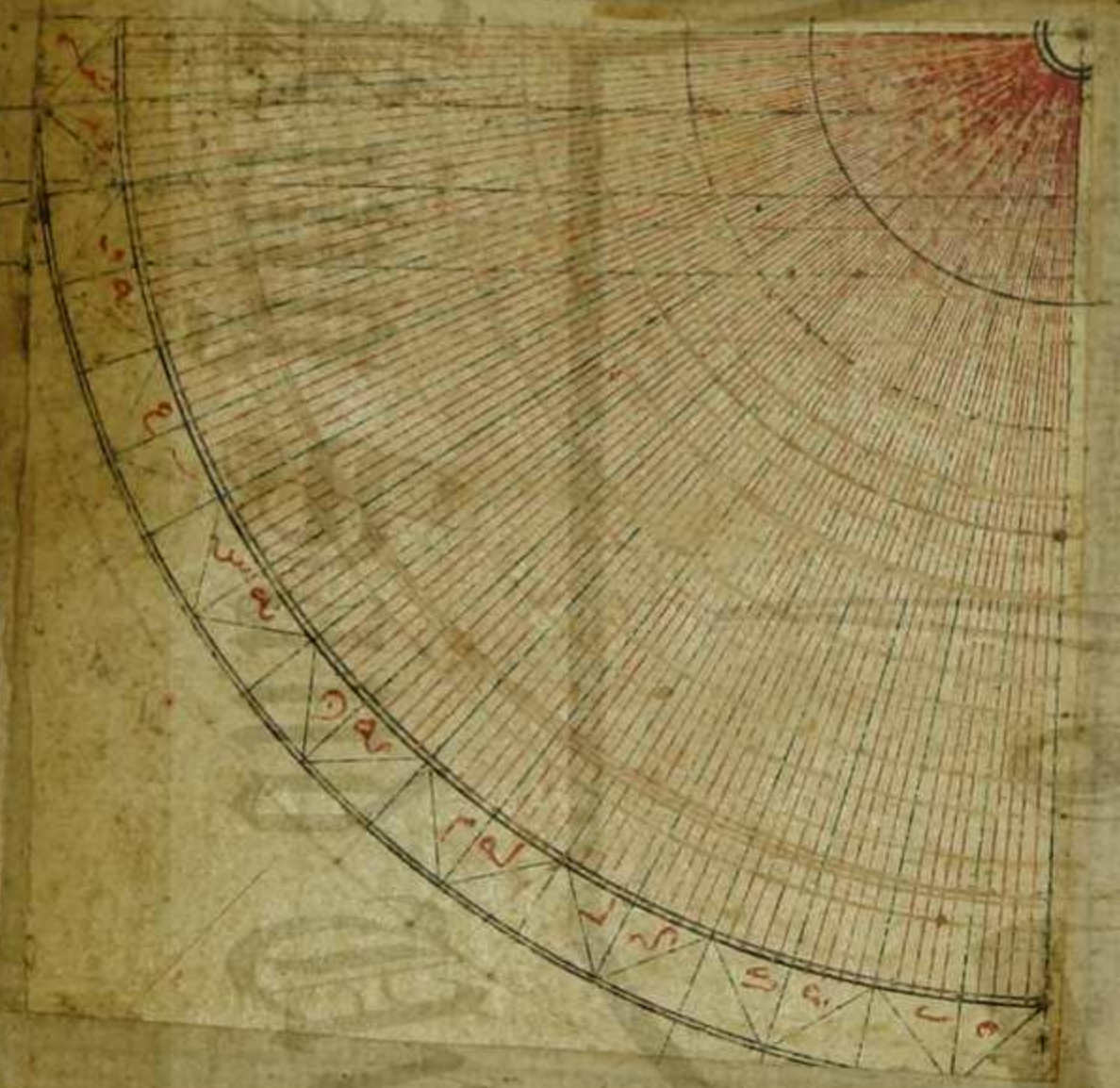
آخر

مازوی کبیر	زاج قمری	صغری	زعفران	ماء صاف
در ۱۰۰	در ۶۰	در ۲۴	در ۱۰	در ۱۲۵

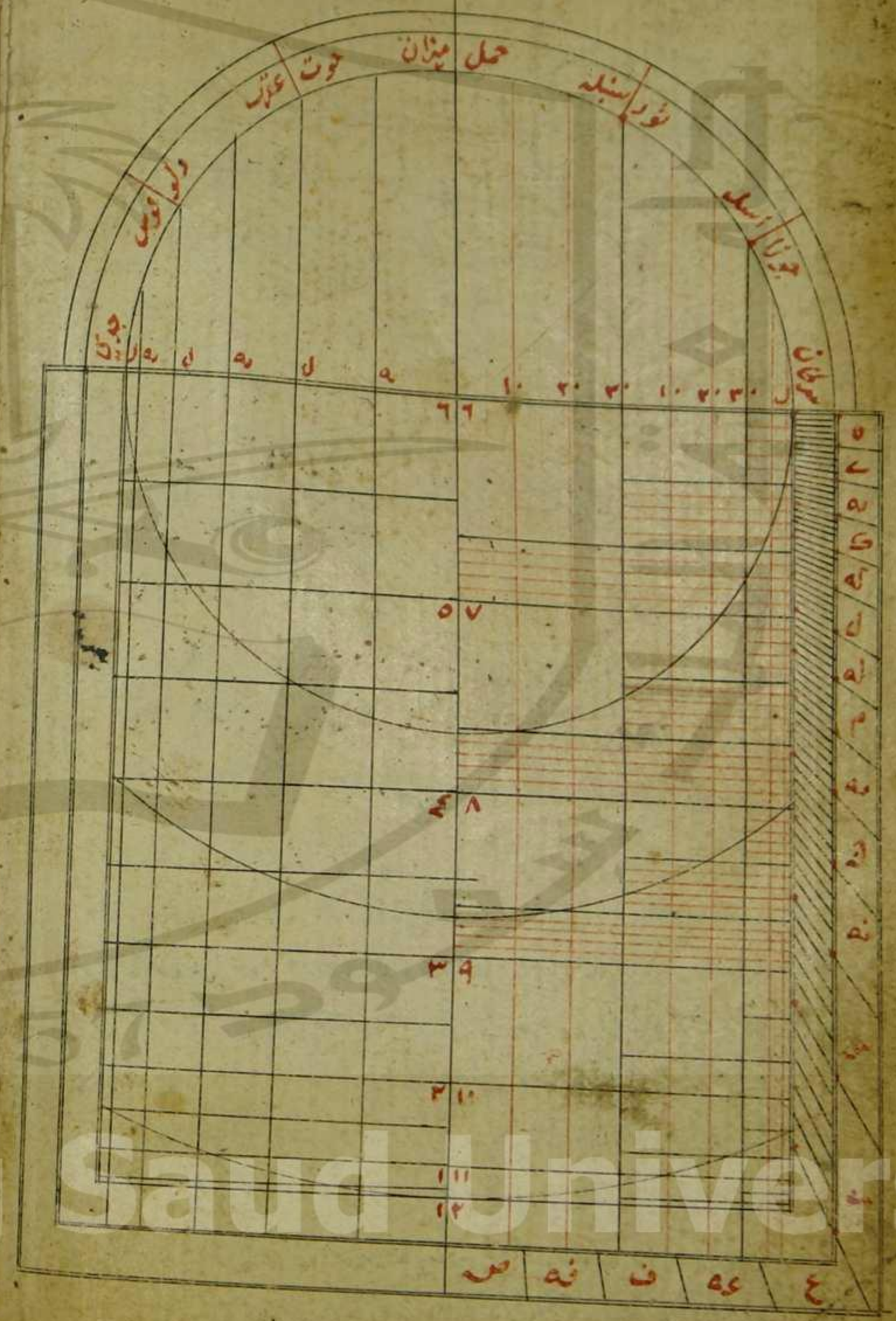
مذکور اجزای هوانده و کوب بر کچی صولی اصلادوب
 ایدره سوزه لر طور دقج اعلا اولور

بوداره نکت قاعده یز اولدر که دایره اولده اولایه کفازنده دایره ده اولی حروف اصل در و یکجیمه
 اولی اعداد سال یخیز و زمانه دکی سال قمری اولور ایزنده اولایه قاجی سال اینه اولدر عددی ایلی دایره
 بولوب حفظ اولنده بعد اوزرنده اولایه که عدد اصل در اوزرنده اولایه بعد ماه رومیه دن بر قفسه
 و قاجی کونی اینه اوزرنده اولدر عدد دخی ضم اولنده و ماه رومیه هر برین بر عدد طوئند مثلاً ابتدا
 کانون نمایند را کابر و شباط ایکی و مارتا اوج الی آخره تقدیر اولور ضم اولوب بعد اوزرنده اولایه
 باقیه ماه عربیه نکت اولدر کونی اولور و سایر دایره لر ایزنده اولایه قزل برده و خمر سنه یا ایزنده اولایه
 ایل اولایه اعداد مارتا و لغوغن و سنه ایل اولایه ایزنده اولایه قفسه اولایه دایره اولایه
 کاغذک اوزرنده اولایه عدد در ایزنده سال شمسی قاجی اینه بولوب اول کاندی تحریک ایدوب عدد حساب
 خدائنه کتورده کده شمسیه عددی خدائنده دایره لر ایزنده بولغان عدد قاجی اینه قزل برده کاندی
 یا ایزدن اولدر کوننده اولور و وکت ایدن کاغذده لفظ خمر خدائنده نه عدد بولور ایزنده اولایه
 کون اولور سیال قمری سال شمسی

فضلل في موقفة وضع قوس العصر في المنحرفات من آ إلى ص اعرض ل
 شمال على وجه المحيطان وهو ان تنظر الحايطة قبل ان تكسبها الشمس لكن بين الظلمة
 والاشتداده ثم تاخذ ارتفاعا وتوقف سمة فما كان بينه وبين التسعين في هذا
 الخراف ذلك الحايطة ثم تاخذ الربع وتضعه على وجه الحايطة ثم في حيطتها قوتا
 وتحرك الربع الى ان يطابق حيطتها ان قول خط المشرق والمغرب فحينئذ تجعل
 المسطرة من اعلا الربع في الحايطة وتخط خطا وتسميه الاثني ثم تعلم فيه نقطة
 حيث اردت وتسميها القصب ثم تفتح الجدول وقد نظر بالانحراف الى البعد

هذا هو الجدول الذي وضعه الخليل بن احمد في كتابه في معرفة غروب الشمس

من السطح ثم افتح البركار بعدده من المسطرة ثم ضع رجل البركار في القطب الاخرى
حيثما انتهيت عن يمينك وذلك في غير جهة وعلم به نقطة ثم اعرف بالانحراف

ايضا بعد الحمل بعدده بالبركار من المسطرة ايضا ثم اجعل رجل البركار حيثما
انتهيت وذلك ان الخواص القطب السرطان وعلم ايضا نقطة ثم اعرف بالانحراف
ايضا بعد الجدي ووجه عدده بالبركار من المسطرة ثم اجعل رجل البركار في القطب
الاخرى حيثما انتهيت عن يسارك وعلم نقطة ايضا وذلك في غير جهة ثم تضع الربع
بازا نقطة السرطان في ان يطابق خط خط المشرق والمغرب ثم تجعل المسطرة
بجنب الربع وتنزل من النقطة بخط الى اخر المسطرة ثم تفعل كذلك بالثلاث مدارات
واما النخل فهو ان تضع رجل البركار في نقطة السرطان والاخرى حيثما انتهيت
في الخط النازل الى الارض بعد ان تقطع بقدر النخل ورج ودقائق تفعل ذلك
بالثلاث ظلال واما كيفية اتصال الثلاث نقط بقوس واحد فهو ان تضع رجل
البركار في احد النقط والاخرى في الوسط ثم تخرج تقاطعان اعلا وتقاطعان ادنا ثم
تضع المسطرة على التقاطع الاعلا والتقاطع الادنا وتخط بازاها خطا ثم تفعل
بالتقاطعان الاخرين كذلك تحصل منهما تقاطعان في خط ورجل البركار في التقاطع
والاخرى في احد الثلاث النقط ويدور البركار الى ان يمر على الثلاث نقط وقد تم
قوس لعدم فرق الشخص في القطب المذكور ويكون ان شخص المذكور اثنا عشر
سما من المسطرة وضعت المسطرة ان تقسمها مستوية وتقسيمها بالبركار نحو
ستين قسما واما معرفة خط الزوال فهو ان تفتح البركار بقدر ظل مسبوته الكواكب

م

ثم تضع احد رجل البركار في المركز والاخرى حيثما انتهيت في شمال الاخرى ثم تعلم نقطة
ثم تنزل من النقطة بخط الى الارض كما فعلت أولا بالربع والمسطرة فذلك خط
الزوال للظهر ان اردت ذلك وقد تمت الطريقين بحمد الله وعونه

اسماء فصل الدار

ضع الخط على قوس الاصل المطلق وعلم على الاصل المعدل وانقل الخط الى
وانزل من المرمى الى القوس في المسطرة تجد في آخر فضل الدار

تنبيه مهم فاحفظه متى ساوي بعد
المقطر جيب الارتفاع هو الدار

وتامة الى
فضل
الدار

استخرج ظل از طرف مقننه

اكر ظل موضوع اصابع اليد روي اقدام مبدع معلوم اوله خيط قوس ارتفاع
قوس بشري ووجه ايده سن ونظر ايده سن اكر اود ايده سن وشمس اكر اود
ظل اصابع اولور وكر دور وشمس اقدم اولور وشمس اقدم اولور وشمس اقدم اولور
اكر ارتفاعك ظل بسوط من مقدار اولور من ظل منكوسيه اول ارتفاعك
تمام يد روي من ارتفاعك ظل منكوسيه من مقدار اولور من ظل بسوط
اول ارتفاعك تمام يد وظل مربع عمل اوله روي اكر ارتفاع قوس
زيادة اولور من شظية ظل فرودون من قطع ايده اول ارتفاعك ظل اولور اكر تمام
قوس بشري اولور بسوط منكوسيه اكر اولور اكر ناقص اولور اكر روي ١٤٤ عدد

مسب ولنه

وتامة ايده في سنة وستين
يايدين بذكره وملكه في الاسماء

طریق هندسه اوزر و قنطرات وضع اکت بیانده در

[illegible]

در بیان طلوع کواکب از ثوابت

در بیان بعض کواکب ثابتة اولاً زیا قن طلوع آنکه در طرف شمالیه بر یوک
کوکب دخی طلوع ایکسک اراسته ایکل سکو مقدار بادخی زیاده اوله الکایعوق
در رجزا بر جنک اون اکل دره و اکل دمسکندة منطقه بهر وجدان کب در
دل دمسکندة شمال طرفه در قواطعند در مرغ و عطار و طبعین طور و دخی قن
زیا بر سکو مقدار در تفع اول بر یوک کوکب دخی طلوع اید بر مقدار جنوب
مائل و اطل فند درت کوکب دخی وارد اما اولقدر یوک و روشن دکلدر
اول یوک و روشن اولنه عین النور و جمله در اراج در که منازل قمرند
نور بر جنک کط درجه م دمسکندة در منطقه بهر وجدان جنوب طرفه
بش دره و اون دقیقه مائل در مرغ و عطار و طبعین طور قواطعند
بعده هقعه طلوع اید که عوام الکاترازو و اهل نجوم جبار در بر آدم صورتند در یکی
روشن کوکبل در صاع النذ اولانه یه الجوز الیمنی در رجزا بر جنک بطور
و دمسکندة در مدار حملدن جنوب طرفه اون یه دره مائلدر
مرغ و عطار و طبعین طور قواطعند و وصول یا غنذ اوله کوکب که
اکار جل الجوز الیمنی در رجزا بر جنک التي درجه و اللی ایکه دمسکندة
مقدلن جنوب طرفه او توز بر یکی درجه مائلدر زحل و مشتری طبعین طور

مدار حملہ کی

صانع الله جل جلاله
بسم الله الرحمن الرحيم
اوله

قواطعند او دخی آلوک اکل الی اور سبزه اوج خرده کوکب واردر که اکل
بر برینه او شمشدر حرف ث او زرنده اوج نقطه بکرز اکا راس الجبار
در لر بده جوز اعقبه هغه طلوع ایدر منازل قم دندر ایکی یوک روشن
کوکبلدر که ایکنک راس اوج سکویو ککل واردر بریس جنوبی مائل
و بری شمالی مائل جنوبیسی زیاده روشنذر و شمالیسی قزاق و کجیر کدر
و ایکیس دخی بر کوکب کوکبله بیل طلوع ایدر که اگر النی ایکیس زراع
قدراوله و شمالی سنه شعرای شامی در لر سرکان بر جنک اون التي در کینه
و اون ایکی دقیقه سنده در عطار و دوج طبیعتن طور جنوب طرفه اون التي
درجه و اون دفعه مائل و جنوبی سنه شعرای یما در لر سرکان بر جنک
درت درجه و قرق اکل دقیقه سنده در جنوب طرفه او تو طقوز درجه
و اون التي دفعه مائل در حل و مشرق طبیعتن طور بده شعرای شامی
مقابل سنده شمال جابنندن ایکی کوکب روشن بر برینه قریب طلوع ایدر لر انکه
زراع در لر و بر برینه راس التوام در لر و اول طلوع ایدر راس التوام المقدم
و صکره طلوع ایدر راس التوام المؤخر در اما راس التوام المقدم سرکان بر جنک

و ایکنک کوکبله بریم در

اون درجه و یکرم ایکی دقیقه سنده و شمال طرفه طقوز درجه مائل رعبده
زراع عقبه ایکی اوج سکومتداری درت کوکب طلوع ایدر قوس خط
او زرنده بریس زیاده روشن در که جنوب طرفه دو کلیدج بیوکه
اکا قلب الاسد در لر و بوقلب الاسد جنوبی سنده بر تنها کوکب واردر که
اخر افنده کوکب یوقدر اکا فرد در لر بر قلب الاسد اسد بر جنک اون طقوز
درجه و او تو ز ایکی دقیقه سنده در شمال طرفه اون دقیقه مائل درج و مسر
طبیعتن طور قواطعند رعبده قلب الاسد عقبه بر روشن کوکب طلوع
ایدر و بوقل یقین بر کوکب دخی طلوع ایدر زیاده روشن دکلر و بوقل
کوکبه بره در لر و بوقل اردن بر سکوبو یوقارو روشن کوکب
مقدارده او رت در اکا صفر در لر بونک اردن ایکی سکومتداری یوکسک
بر تنها روشن کوکب کلور آنوک شمال طرفه اوج درت سکومتداری
یوکسک بر یوک روشن کوکب و بر کوکب دخی آنوک آلتنه ایکی روشن
مقداری آنوک بیل کلور اول ایکی روشن کوکبله بسیار کان در لر برینه
سماک الراج در لر بهار آفرنده کیچ اولنده راجع آسمان او رت سنده و لو

Copyrighted material

و سائر آنکه مغربک جنوبی جهتمند در دخی آنکه مشرقک
 شمالی جهتمند یکی سکومندی بیدی کوکب وارد ناقص دایره شکفته
 الگافکه در اول کوکب که اول دایره دن زیاده روشنند را کانسیر فکه در
 چون فکه وسط السمایه ایش آنکه صورتی طرفه عقب کوکب
 نصف النهار یقین ایشور اول کوکب در دن زیاده روشن کوکب که
 یکی نورس آنکه یکی جانبند اولور مقوس خط اوزرینه الگافکلب عقب
 در او کوکب دخی بیوک روشن وسط سایه کچر یکی کچر کوکب که
 بر کچر مثلث مثال اوزرینه اضلاع برابر در مای فصلی احمده کجنگ
 اولنده راست سمت الرأس اوزرنده اولور الگانسیر الواقع در او آنکه
 مقابلنده مشرق جنوب طرفه جحره نک کنارینه یقین بر روشن کوکب
 یکی مظلم کوکب خط کسیم مثال اوزرینه اول روشن کوکب نسیر الگافک
 و بوندن مغرب طرفه بر مظلم کوکب دخی آنکه کله هم بر مثلث مثال
 اوزرینه اولور الگافک رأس الحواد در او کوکب دخی مشرق و شمال
 جانبند هم آنکه کله بر مثلث مثال اوزرینه که مختلف الاضلاع در

و اول کوکب که جحره نک اوزرینه اولور الگافک در او ذنب الراجح
 دخی در او اند نصکره بر نیج کوکب که روشن کله بر برینه یقین در بر دوه
 صورتی اوزرینه کله در اول کوکب در بر او کور در کله الگافک الخشب
 در ارس بوقع غیر ایله یکی کوکب وصف اولند که اربعه الحون

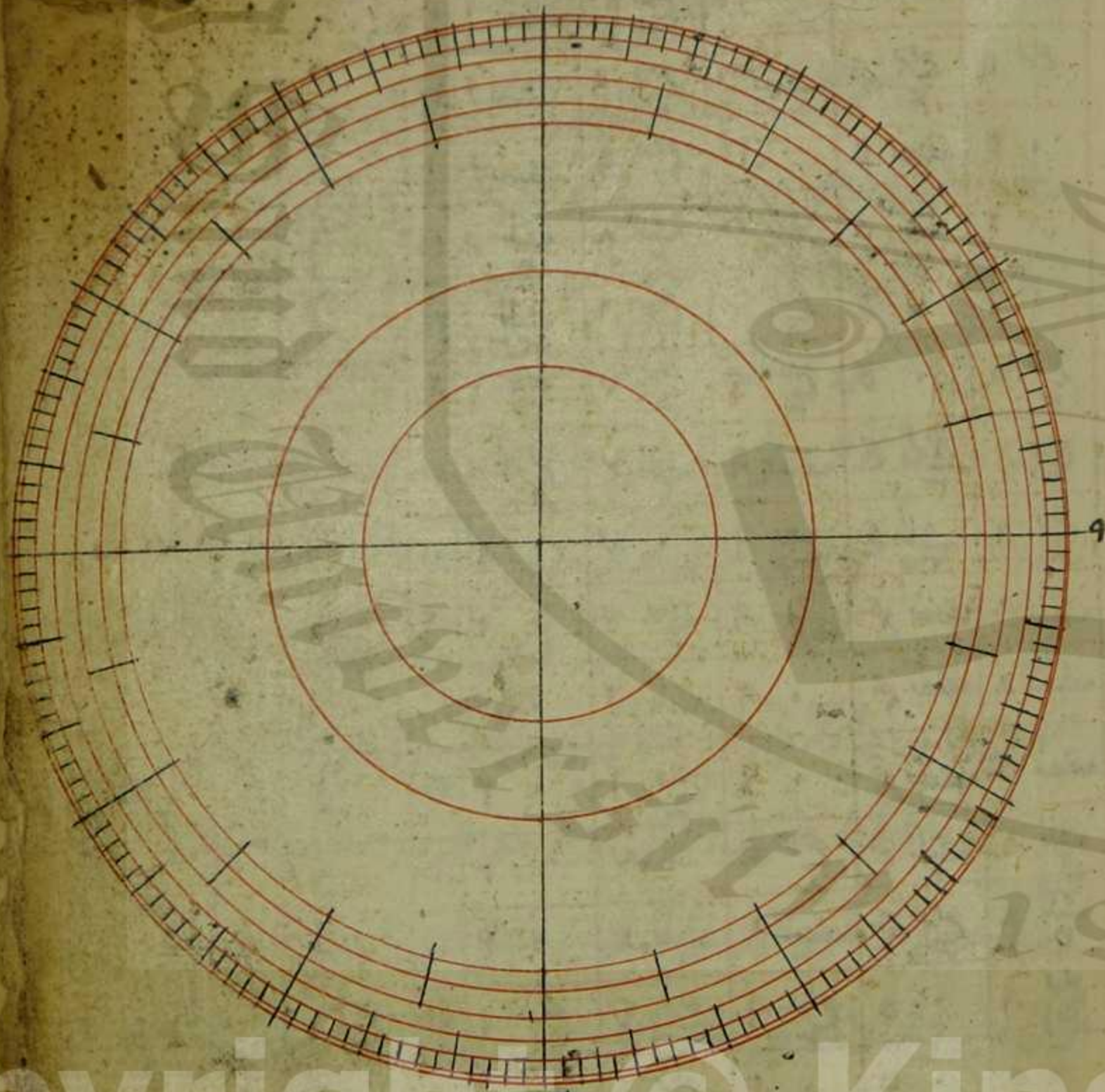
کفایت ایدر

مشت
معلو

ارتفاع دخی مثلا هرج درجه کسیر سکه ارتفاع الی کن قدس هند ارتفاع
آخر طرفین اوفا بعینه قدس اول طرفین حساب ابد نقل اقلی بعد و محل
آنکه فی مثلا ارتفاع السکه اول طرفین سکه درجه اول طرفین نقل اقلی خط
او زرنه وضع اقلی جیب دخی و طور سکه جیب در سکه اول طرفین اول طرفین
نقد برجه بعد القطر و طور سکه جیب در طح اقلی در سکه اول طرفین جیب
ضبطه نظر اقلی قرق بر دهن السکه درجه قطع آخر قدس اول طرفین

[illegible]

Handwritten notes in Persian script are visible at the top and bottom of the page. The top note includes the word "حافظ" (Hafiz) and mentions "نصف فضله و برود". The bottom note includes the words "طرحه" (Tarkha) and "مخبر" (Makhar).

جدول تعیین اوقات ابتدا از غروب بجهت استعمال ساعات فرنگی

بسم الله	ثلث	ثلث	ثلث	ثلث	ثلث
ماه اذار	۱ نصف	۱۰ ثلث	۱۲ ثلث	۶ ربع	۹ نصف
۱۱	۱ نصف	۱۰ ربع	۱۲	۶	۹ نصف
۲۱	۱ نصف	۹ ربع	۱۱ نصف	۵ ربع	۹ ربع
۱	۱ نصف	۹ ربع	۱۱	۵ نصف	۹
۱۱	۱ ثلث	۸ ثلث	۱۰ ثلث	۵ ربع	۹
۲۱	۱ ثلث	۸ ربع	۱۰ ربع	۵	۹
۱	۱ ربع	۷ ربع	۹ ربع	۵	۸ ربع
۱۱	۱ ربع	۷ ثلث	۹ نصف	۴ ربع	۸ ربع
۲۱	۲	۷	۹ ربع	۴ ثلث	۸ ربع
۱	۲	۶ ربع	۹	۴ نصف	۸ نصف
۱۱	۲	۶ ثلث	۹	۴ نصف	۸ نصف
۲۱	۲	۶ ربع	۹	۴ نصف	۸ نصف
۱	۲	۷	۹ ربع	۴ ثلث	۸ ثلث
۱۱	۲	۷ ثلث	۹ نصف	۴ ربع	۸ ربع
۲۱	۱ ربع	۷ ربع	۹ ربع	۵	۸ ربع
۱	۱ ربع	۸ ربع	۱۰ ربع	۵	۹
۱۱	۱ ثلث	۸ ثلث	۱۰ نصف	۵ ربع	۹
۲۱	۱ ثلث	۸	۱۱	۵ نصف	۹ ربع

فما يستنير ويبقى فضل الدائر خمساً من غير كسر فاعلم في ظل الخيط
ايضا كما مر الى الزوال واجمع تلك النقط بخطوط فهي خطوط
فضل الدائر الشرقي ولا يخفى كيفية قطع الخطوط وتحسيناتها والله اعلم

استعمال الجيب

بسم الله معرفة عرض البلد اذا كانت ۹۰ او ۹۰ او ۹۰
مثلاً بر بلد كرضي بمرقي اول كنه وقت زواله يكون ارتفاع
كله بعد القطر قاعية اوله كوره لكن نصف النصف بعد القطر
بلمنك قاعدتي مثلاً بر بلد كرضي بمرقي اوله فيطه ايكى مرقي
بفلسن اما اولاً مبلى ببلده سن فاج اولدرسه اولسوه فقط ابله
بوندن اول مرينك برينى مركزه در جفان دائره تجويناك
كى ارقه سى خط المشرق وارجوا قدس ارتفاعك آخره منى
اويله اولان دائره تجويناك نشاندني وايتني مرقي ارجو قدس اوله
ارتفاعك اولنه منتهى اولدرش وارجوا طرفه نشاندني سريه ببله معلوم
مثلاً عرض بلد بمرقي اوله غونه كوده خطي بمرقي درجه او زرنه وضع
ايتك و بر مرقي دائره تجويناك نشاندني و بر مرقي دني اوجوا تور ارتفاع
آخره كنه دائره تجويناك نشاندني و بمرقي دني بمرقي اوج جوق اوله

قدس ارتفاعك اول طرفين عند ايتك اوزرته تكرر ضبط
 قدس و وضع ايتك فطر ايتك اولي مري فطر المرق
 طرفين صديق جيب بسوطة نه سكر جيب دن از قبجه جيب نه
 انش اما بومري اصلا تحرك انحرسان بعده حفظ ايلدنه بعد القطر
 و يدرا بعده اشاعي مرابه نقر ايتك جيب منكره سكر فطر
 المرق طرفين اينان جيب دن الی یکی دن از نقصان جيب قطع
 انش تکرار فبط فلدي و فطر المرقه وضع ايتك مري اولي
 جيب ايد جيب الی ايتك از جيب و زرته علاصه لک مرکز اشاعي
 ايز استوبدن عند ايتك الی ايتک اصل مطلق اولوا و دیک
 بوزن طره فبطي مبطي بوقار و مرينك قطع بعد القطر اشاعي
 مرينك ايله ادا ايد و رز مثلا فبط تکرار فطر المرقه فلديز
 بعد القطر مقدار اشاعي مرينك کلريز اوزرته کلريه فوط ايد و
 بعده فطر ايتك فبط قدس ارتفاعك اول طرفين سکر بوجدي
 و رجه قطع انش بونه نصف فطره دير لريه معلوم اولي
 اولي عملک کن عمل ايد سن فطر ايد زهره قنق عرته کوه

جدول تعیین اوقات ابتداء از غروب بجهت استعمال ساعت فرنگی

وقت غروب	وقت طلوع	وقت غروب	وقت طلوع	وقت غروب	وقت طلوع	وقت غروب	وقت طلوع
۱ نصف	۹ ثلث	۱۱ نصف	۵ ربع	۹ ثلث	۱	۱۱ نصف	۱
۱ نصف	۱۰ ربع	۱۲	۶	۹ نصف	۱۱	۱۱ نصف	۱۱
۱ نصف	۱۰ ثلث	۰ ثلث	۶ ربع	۹ نصف	۲۱	۱۱ نصف	۲۱
۱ نصف	۱۱ ربع	۰ ربع	۶ ربع	۹ نصف	۱	۱۱ نصف	۱
۱ نصف	۱۲	۰ ربع	۶ ثلث	۹ نصف	۱۱	۱۱ نصف	۱۱
۱ نصف	۰ ربع	۱ ثلث	۷	۹ ثلث	۲۱	۱۱ نصف	۲۱
۱ نصف	۰ نصف	۰ ۲	۷	۹ ثلث	۱	۱۱ نصف	۱
۱ نصف	۰ ثلث	۲ نصف	۷ ربع	۹ ثلث	۱۱	۱۱ نصف	۱۱
۱ نصف	۰ ربع	۲ ربع	۷ ثلث	۹ ربع	۲۱	۱۱ نصف	۲۱
۱ ثلث	۰ ۱	۰ ۳	۷ نصف	۹ ربع	۱	۱۱ ثلث	۱
۱ ثلث	۱ ربع	۰ ۳	۷ نصف	۹ ربع	۱۱	۱۱ ثلث	۱۱
۱ ثلث	۱ ربع	۰ ۳	۷ نصف	۹ ربع	۲۱	۱۱ ثلث	۲۱
۱ ثلث	۰ ۱	۲ ربع	۷ نصف	۹ ربع	۱	۱۱ ثلث	۱
۱ ثلث	۰ ثلث	۲ نصف	۷ ثلث	۹ ثلث	۱۱	۱۱ ثلث	۱۱
۱ نصف	۰ نصف	۲ ربع	۷ ربع	۹ ثلث	۲۱	۱۱ نصف	۲۱
۱ نصف	۰ ربع	۲ ربع	۷	۹ ثلث	۱	۱۱ نصف	۱
۱ نصف	۰ ۱۲	۱ ثلث	۶ ثلث	۹ نصف	۱۱	۱۱ نصف	۱۱
۱ نصف	۱۱ نصف	۰ ربع	۶ ربع	۹ نصف	۲۱	۱۱ نصف	۲۱

ماه ايلول

ماه تير اول

ماه مرداد

ماه کانون اول

ماه کانون ثانی

ماه شباط

في معرفة نصب الخط وهو نوعان جنوب وهو الذي يكون في الحائط
 الجنوبي يعني الذي اذا استقبلته كان المشرق عن يمينك وشمال
 وهو بعكس ذلك والمستعمل غالبا هو الجنوبي الخالف للمرض لان
 الكواكب الظاهرة عليه اكثر من الظاهرة على المواضع ومن طرق
 استخراج ان تعلق في الربع ^{خط} شاقولان ثم توضع وجه الربع الاخر
 على وجه الحائط الذي تريد نصب الخط فيه ولا بد من استوائه وورن
 الربع حتى يقع الخط على احد خطي الربع فاستد مسطرة صحيحة
 طرف الربع الموازي للخط حتى توازي خط الربع وثبتها ثم خط
 في الحائط بازا المسطرة خطا مستقيما فهو خط نصف النهار
 فاضرب فيه رزين يكون بينهما نحو فترتين ثم استخراج خط نصف
 النهار في موضع من بساط الارض بحيث لو مددت نحو الحائط
 لوصل مسقط حجر الرزتين ولو مددت الخط الذي في الحائط
 لاجتمع طرفاهما والاسهل في استخراج خط نصف النهار الذي

في الارض ان استخراج فيها خط المشرق والمغرب وتمده بقدر
 ما يحتاج اليه وتدق مسمارا او نحوه في مسقط حجر الرزتين
 وتجعل فيه خيطا وتمده حتى يقطع خط المشرق والمغرب
 على توام فيكون الخط حينئذ منطبقا على خط نصف النهار فخط
 تحت خط وبالغ في تحريره فهو خط نصف النهار فاضرب
 فيه رزة او رزتين بحسب اختيارك والاسهل ان تكون بعينه
 عن الحائط واجعل في القلث او الاربع خيطا فهو المستوي
 بحيط المسطرة فان اردت ان تجعل تحت خطوط فضل
 الدائر فلا بد ان يكون موازيا لمحور العالم ويسمى الخط في هذه
 الحالة محور احواراته للمحور وطريقة كما مر لكن تجعل بين
 الرزة السفلى التي في الارض وبين مسقط حجر العليا قدر طول
 عرض البلد المبسوط وبين العليا ومسقط حجر نفسها قدر قامة
 يعتبر ذلك بمقياس كذراع ونحوه هذا ان كان سطح الارض
 موازيا للافق والافتدق رزتي الحائط وتجعل في العليا خيطا

اگر رعبه قوس شفق و فجر اوله اول وقت مری درجه شمسک نظیر اوزرینه
 نشانیه سن بیده خطی حرکت انده سن نامری مقنطر اندن اوزرینه درجه مقنطره
 اوزرینه واقع اولنج اگر عملک شفق ایچون ایسه و اگر فجر ایچون ایسه عملک اوز
 طقوز مقنطره اوزرینه قویب نظر ایده سن خط قوس ارتفاع اولندن قنغی سی
 ایچون قطع اندیه بوکن اوزرینه اول کوکن نصف فضله سن زیاده ایده سن
 اگر شمس جنوبی بر جلنده ایسه و اگر شمالی بر جلنده ایسه اول وقت نصف فضله
 اندن نقص ایده سن مطلوب حاصل اولور ● شمس نور اولنده اوله اول وقت
 مری نورک نظیری که عقربدراوزرینه وضع اندک و اندن خطی حرکت اندردن
 نامری مقنطر اندن شفق ایچون اوزرینه مقنطره اوزرینه واقع اولنج اندن
 نظر ایلدن خط قوس ارتفاع اولندن اوتوریش درجه قطع ایلش بوندن
 نورک نصف فضله سن اوز درجه در طر ۲ ایلدن یکمیش درجه صده شفق حاصل
 و اگر فجر ایچون اوز طقوز درجه مقنطره اوزرینه واقع اولنج حرکت اندرست خط
 قوس ارتفاع اولندن اوتورسکر درجه قطع ایلش بوندن اوز درجه نصف الفضله
 طر ۲ ایلدن یکمیش درجه صده فجر حاصل اولور ● و اما شمس جنوبی قوس اولنده
 اوله جوزا که نظیر مری اوزرینه قویب شفق ایچون اوزرینه مقنطره صابده
 اعداد قوسدن بیش درجه قطع ایلش نصف الفضله اوز طقوز درجه در جمع اندن
 یکمیش درجه صده شفق حاصلند و فجر ایچون اوز طقوز مقنطره اوزرینه
 قویب خط اعداد قوسدن بیش درجه در خط ایلش اوز طقوز فضله ایله
 جمع ایلدن یکمیش الی بجو درجه صده الی حاصلند ●

بعضی اوجی			بعضی اوجی			اوقات صلا		
درجه	دقیقه	ثانیه	درجه	دقیقه	ثانیه	درجه	دقیقه	ثانیه
۱	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۰
۲	۰	۰	۲	۰	۰	۲	۰	۰
۳	۰	۰	۳	۰	۰	۳	۰	۰
۴	۰	۰	۴	۰	۰	۴	۰	۰
۵	۰	۰	۵	۰	۰	۵	۰	۰
۶	۰	۰	۶	۰	۰	۶	۰	۰
۷	۰	۰	۷	۰	۰	۷	۰	۰
۸	۰	۰	۸	۰	۰	۸	۰	۰
۹	۰	۰	۹	۰	۰	۹	۰	۰
۱۰	۰	۰	۱۰	۰	۰	۱۰	۰	۰
۱۱	۰	۰	۱۱	۰	۰	۱۱	۰	۰
۱۲	۰	۰	۱۲	۰	۰	۱۲	۰	۰
۱۳	۰	۰	۱۳	۰	۰	۱۳	۰	۰
۱۴	۰	۰	۱۴	۰	۰	۱۴	۰	۰
۱۵	۰	۰	۱۵	۰	۰	۱۵	۰	۰
۱۶	۰	۰	۱۶	۰	۰	۱۶	۰	۰
۱۷	۰	۰	۱۷	۰	۰	۱۷	۰	۰
۱۸	۰	۰	۱۸	۰	۰	۱۸	۰	۰
۱۹	۰	۰	۱۹	۰	۰	۱۹	۰	۰
۲۰	۰	۰	۲۰	۰	۰	۲۰	۰	۰
۲۱	۰	۰	۲۱	۰	۰	۲۱	۰	۰
۲۲	۰	۰	۲۲	۰	۰	۲۲	۰	۰
۲۳	۰	۰	۲۳	۰	۰	۲۳	۰	۰
۲۴	۰	۰	۲۴	۰	۰	۲۴	۰	۰
۲۵	۰	۰	۲۵	۰	۰	۲۵	۰	۰
۲۶	۰	۰	۲۶	۰	۰	۲۶	۰	۰
۲۷	۰	۰	۲۷	۰	۰	۲۷	۰	۰
۲۸	۰	۰	۲۸	۰	۰	۲۸	۰	۰
۲۹	۰	۰	۲۹	۰	۰	۲۹	۰	۰
۳۰	۰	۰	۳۰	۰	۰	۳۰	۰	۰
۳۱	۰	۰	۳۱	۰	۰	۳۱	۰	۰
۳۲	۰	۰	۳۲	۰	۰	۳۲	۰	۰
۳۳	۰	۰	۳۳	۰	۰	۳۳	۰	۰
۳۴	۰	۰	۳۴	۰	۰	۳۴	۰	۰
۳۵	۰	۰	۳۵	۰	۰	۳۵	۰	۰
۳۶	۰	۰	۳۶	۰	۰	۳۶	۰	۰
۳۷	۰	۰	۳۷	۰	۰	۳۷	۰	۰
۳۸	۰	۰	۳۸	۰	۰	۳۸	۰	۰
۳۹	۰	۰	۳۹	۰	۰	۳۹	۰	۰
۴۰	۰	۰	۴۰	۰	۰	۴۰	۰	۰
۴۱	۰	۰	۴۱	۰	۰	۴۱	۰	۰
۴۲	۰	۰	۴۲	۰	۰	۴۲	۰	۰
۴۳	۰	۰	۴۳	۰	۰	۴۳	۰	۰
۴۴	۰	۰	۴۴	۰	۰	۴۴	۰	۰
۴۵	۰	۰	۴۵	۰	۰	۴۵	۰	۰
۴۶	۰	۰	۴۶	۰	۰	۴۶	۰	۰
۴۷	۰	۰	۴۷	۰	۰	۴۷	۰	۰
۴۸	۰	۰	۴۸	۰	۰	۴۸	۰	۰
۴۹	۰	۰	۴۹	۰	۰	۴۹	۰	۰
۵۰	۰	۰	۵۰	۰	۰	۵۰	۰	۰
۵۱	۰	۰	۵۱	۰	۰	۵۱	۰	۰
۵۲	۰	۰	۵۲	۰	۰	۵۲	۰	۰
۵۳	۰	۰	۵۳	۰	۰	۵۳	۰	۰
۵۴	۰	۰	۵۴	۰	۰	۵۴	۰	۰
۵۵	۰	۰	۵۵	۰	۰	۵۵	۰	۰
۵۶	۰	۰	۵۶	۰	۰	۵۶	۰	۰
۵۷	۰	۰	۵۷	۰	۰	۵۷	۰	۰
۵۸	۰	۰	۵۸	۰	۰	۵۸	۰	۰
۵۹	۰	۰	۵۹	۰	۰	۵۹	۰	۰
۶۰	۰	۰	۶۰	۰	۰	۶۰	۰	۰

موتی بقدر بخت و توانی شمار
این چهارچوب بگذری منتی ایر و مار
آنگاه بایست و لطفی است حسیب
بدری و در آسک و خوشی است حسیب

حل و نوزادیه جو زاده کلور فضل بهار
سرطان و اسد و سنبله دریازده مدار
کلری کو زنده

کلیه دریا زده مدار
جود و اولیایه حوت اولیایه قیسه قیسه
دو ستمین و دو کانون و بس آنکه
سباط و از و نینسان ایارست
حزیران و تونز و اب و ایلول
نکه دار شو که از من ییاد کار است

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the previous page, mentioning "الحمد لله" (Praise be to God) and "والصلاة والسلام على من لا نبي بعده" (And the prayer and peace be upon the one after whom there is no prophet).

سنة بيك سكن طقوز ايجنده
سال نشه وارر اما خوف
طقز ائده ب اولور
خجدم شفاطده
اولور خجندنه

ما في ما في

مكتبة الميرزا محمد باقر
مكتبة الميرزا محمد باقر

[illegible]

نوجود و لک قاعده سی اوله که سال ماضی قنقی برج و قنقی درجه در حفظ اید و ب سرحد واره
برجین بولوب و طول جد ولده برجین بولوب و طول جد ولده سرخله یا زینان درجه عددی
برابرینه قصدا و لمان برجه کلوب کوره سن اول حرفی بر وجه و اینک حرفی درجه
اشارت در طالع اولان اول برجد و اول نقد درجد **مثلا** حمل بر جنات اول درجه سی طالع
اوله حرفه وارد ح سرطان برچید و نه درجد

[illegible]

دبيان سعة الشرق وتعديل النهار

شمس فتق بر جده ايسه كورب اول كونك ميل بقدر دريكس
و مری مدار اعتدالین اوزرینه وضع ایدوب میل مقدار بقدره
صیاسن قوس اولندن خیط بقدر مقدار قطع ایدوب اول كونه
سه مشرق و مغرب اولقدر در مثلاً نور اولنده میل یا نا
مری اعتدالین اوزرینه وضع ایدوب یا نا مقدار بقدره
صایدق اول قوسدن او بش در جردن زیاده درجات
بولدق معلوم اولد بک یوم نورده سه اول مقدار در
طریح السهل ارتفاع آلوب بقدره صایدقده مری آلتنه
بولنان سمت سمت آفتابدر و اول السوئدن مدار
اعتدالیه مریه کلنجی اون در جردن کسجک سمت بولندی
بو تعدیله و تعدیله النهار جزو مفروضه

بعد القطر نه دار بلمنک طریقی بود که اصل مطلق قاج ایه خیط اول قوس
ارتفاعدن اول قدر درجه اوزرینه وضع ایدوب بعده غایت الارتفاع
جیبی ایل ارتفاع و قنک جیبینک تفاوتی بقدر ایه مرکز دن آشفه اول
قدر جیب صایوب اول جیب ایل خیط تقاطع اندوکی محل مری قویب بعده
خیط سینی ایلدوب مرکز دن مری به کلنجی بقدر جیب بولنور ایه
عددین حفظ ایدوب بعده اولقدر جیب ایل آشفه باشند قوس
ارتفاع اینه سن قاج درجه بولنور ایه اول فضل دائر اولور

موت شفق
مثلاً جیب سینی اوزرینه وضع
مری مدار اعتدالین اوزرینه وضع
صیاسن قوس اولندن خیط بقدر مقدار قطع ایدوب اول كونه
سه مشرق و مغرب اولقدر در مثلاً نور اولنده میل یا نا
مری اعتدالین اوزرینه وضع ایدوب یا نا مقدار بقدره
صایدق اول قوسدن او بش در جردن زیاده درجات
بولدق معلوم اولد بک یوم نورده سه اول مقدار در
طریح السهل ارتفاع آلوب بقدره صایدقده مری آلتنه
بولنان سمت سمت آفتابدر و اول السوئدن مدار
اعتدالیه مریه کلنجی اون در جردن کسجک سمت بولندی
بو تعدیله و تعدیله النهار جزو مفروضه

حمل والمیران اولنده شفق ایچون اون یدیر کجی و فجر ایچون اون طقوز کجی
مری وضع ایدوب بعده خیط سینی به نقل ایدوب سینی اولندن عدا ایدوب
مری به جیب قطع اندیه اول جیب ایل قوس ارتفاع اینه سن خیط اول جیب
قطع اندوکی قوس اوزرینه وضع ایدوب قوس ارتفاع اولندن عدا ایدوب
خیط کلنجی بقدر بولندی اول كونك شفق و فجر اولور

اسراج شفق

مراد اولندن كونك خیطی اصلنك قوسنك اوزرینه قویسنك سینی نك اول كونه
آندن صایبور اصل اول جیب ایل قوس اینه خیط اول محل قویسن بعده مرکز فندق
جیب تامدن سینی جیب لرندن اون یدیر جیبی خیط کلنجی صایوب اون یدیر جیب
اولقدره مری وضع ایدوب بعده خیط سینی به نقل ایدوب سن اخر استویه دن که
مرکز دن هر دو قاج عدد واقع اولور اگر هرح شمالده ایه نصف فضلنک جیبی که
قوس ارتفاع اولندن صایوب نصف فضل بقدر ایه کنه قوس ارتفاع قریب یردن
که جیب تمام طرفندن نصف فضلنک نه قدر جیبی واریه واریه بونی سینی ده
قاج عدد بولنور ایه آنک اوزرینه ضم ایدوب سن ایک سن بیک سینی اولندن صایوب سن
ایکس بیل اولندن نه محل دار اول جیب قوس ارتفاع اینه سن قوس ارتفاع
اولندن اول سینی دن اینه وکن جیب بقدر قوس قطع اندیه شمالی اوبجی
اولور اول حاصل اولان قوسدن نصف فضل طریح ایل بقدر قوس ارتفاع
بعد الطرح باقی قلان حصه شفق اولور و فجره عمل اون یدیر اینه اون طقوز دن
صایبور اولور و بس

الشمس
ناتمام عمل
م

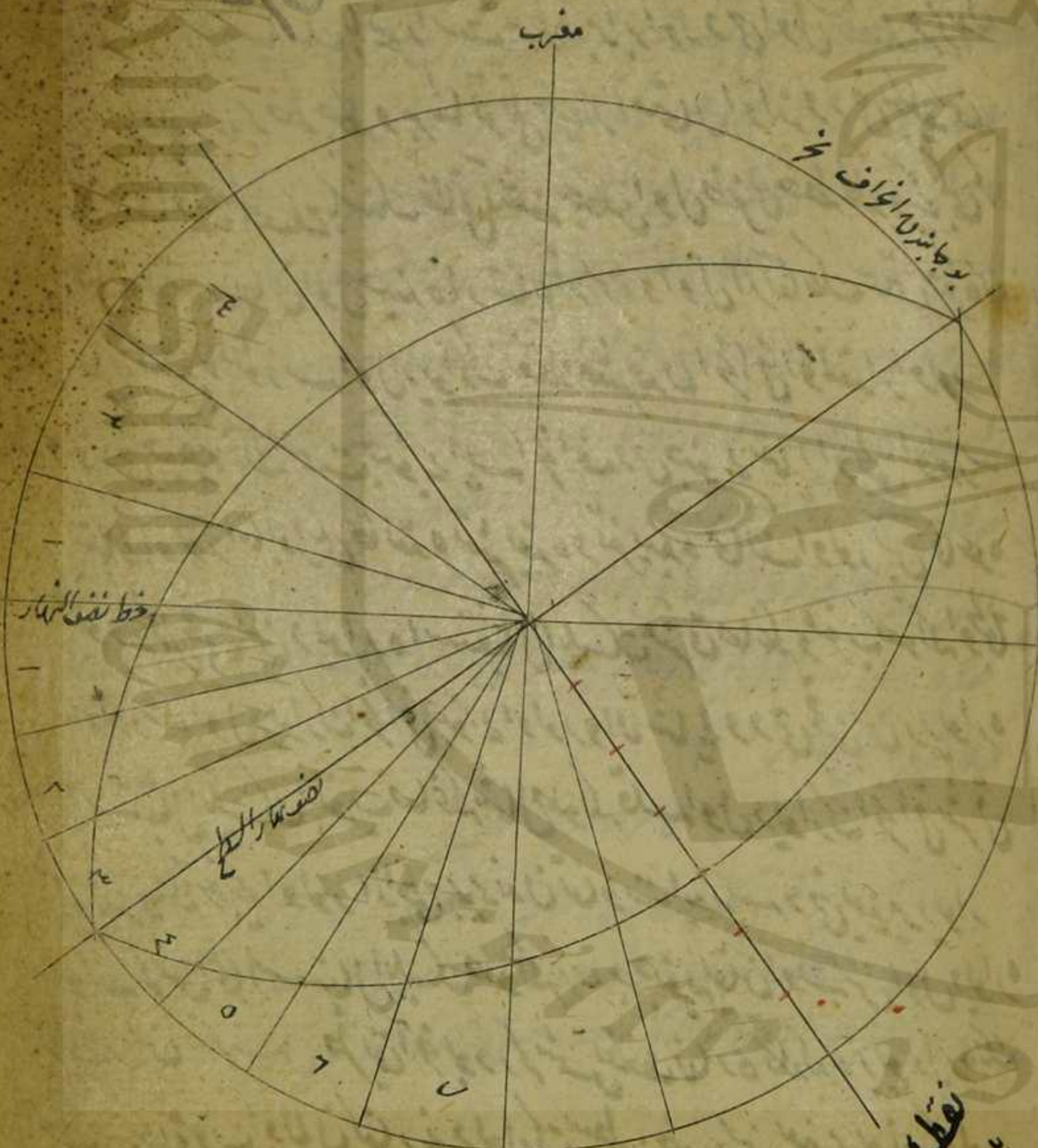
ظلمت و غم

اولی پیر جیبہ مری و صندوق حکمر خیل ستینی یہ چکوب ستینی اولند ن عقد
اولند قدہ مری خدا سئدہ اولان جیبہ کلدر کدہ کنہ اول جیبند جنوبیدہ
فضلنک جیبند نہ قدرایہ مرکزہ طوغر و صایوب نقدردہ تمام اولور، اول
جیبیلہ قوس ارتفاعہ اینہ سن نردہ منتخیز اولور، اولورینہ فضلہ قاتہ
نقدرد اولور اشفاق اولور جنوبیدہ م
اسرار عطر جیب

هر دو اولی که کونک غایت الارتفاعی بدو به خطی آنک از زرینه قیوب نقطه مقام
 قنصلی قاصد از زرینه با صر به خط اول نقطه دن اشاعه خط ایله عذایده سن
 اولی یک نقطه اول قدح خط قوس ارتفاع دن نه عدد قطع اتدیه ارتفاع عم
 اول اولور و اگر قوس عم واریه خطی غایت الارتفاع از زرینه قیوب خط
 قوس عم از زرینه نه جیب با صر ایله قوس ارتفاع این نه
 قطع اتدیه اول دن عدد اول نه ارتفاع عم اولور
 قاصده

في معرفة طول البلد اسقط مطالع الحمل والثور والجوزا من ف والباقي
من تمام عرض البلد فما حصل فهو طول البلد بم

مکر سر کمال
 مصر ندره ناک لایحه
 انگیزه نب ما علامه
 رشید قرمان لامه
 مهدیه لامه لاکه
 طابعت لاکه لال
 خرقه سما لال
 طرابلس نظامه لاله
 حصه ساله لاله
 حطه ساله لاله
 حدیده لاله
 بودین نه لاله

تمام الخوافی بز
مشرف

نقطه علیا در هر کلمه و اول آن که نصف فطری
بودی قریب بود به مرکز دور بی تمام کار کرد
برای غنی وضع این و بر کار می دیوۀ تقاطع
در این اندر کان نقطه علیا و اول

در بیان اسرار اخاف

بر دیوارک اخافی نقد در بنک طریقی اوله که مراد اوله دیواره بر مقیاس
 و یکم اول متیاسک باشد راست هر طرف برابر اوله دخی اول شخصه در کردن
 آشفه طوغری بر خط جگه و بر شا قوئی خیطه امتحان اوله و دخی بجلیه سن
 راست اول شخصه بکشک ظلال آشفه جگن اول طوغری خطه طله و یکم کی
 ظل منکوسه در همان اول جینه ارتعاع آهن و اول ارتعاع سمتن چقره
 قاج سمت بولنوسه اول دیوارک نقطه مشرقن اخاف اول مقدار اولور
 و دخی جیفردنگ سمت جنوبی ایست اخاف دخی جنوبی شای اول جتی اولور
 شای اولور اما بویکی حالتده تشریقه و تفریده مخالف اولور بس قاعده
 بود که فجن سن دیواره استقبال ایسک مشرق صاعکه و مغرب صولکه اولور
 اولور اول دیوارک اخاف جنوبی اولور و الا شای و دخی فجن سن بر دیواره
 استقبال ایسک جنوب صاعکه شمال صولکه قله اول دیوارک اخاف مشرق
 اولور و الا غریه اولور از جی بر بندن تفاوت ایدره دخی یعنی بر دیوار
 اوله که سن کا استقبال ایسک صولکه بر درجه جنوبی یعنی اوله سن اول دیوار
 غریه درین **فصل** طریقی آف بود که شمس نصف نهاره کله کده ربع دایره نک
 خط مشرق و مغرب اولان کنایه دیوارک سطحه طیه یسن یعنی بر یوزر کوکه
 و بر یوزر یکه اوله اول وقتده اول دیواره استقبال ایسک تقدیر
 شمس صاعکه اول جتی اولور و بویکه کرک و اگر صولکه اول جتی اولور

اول

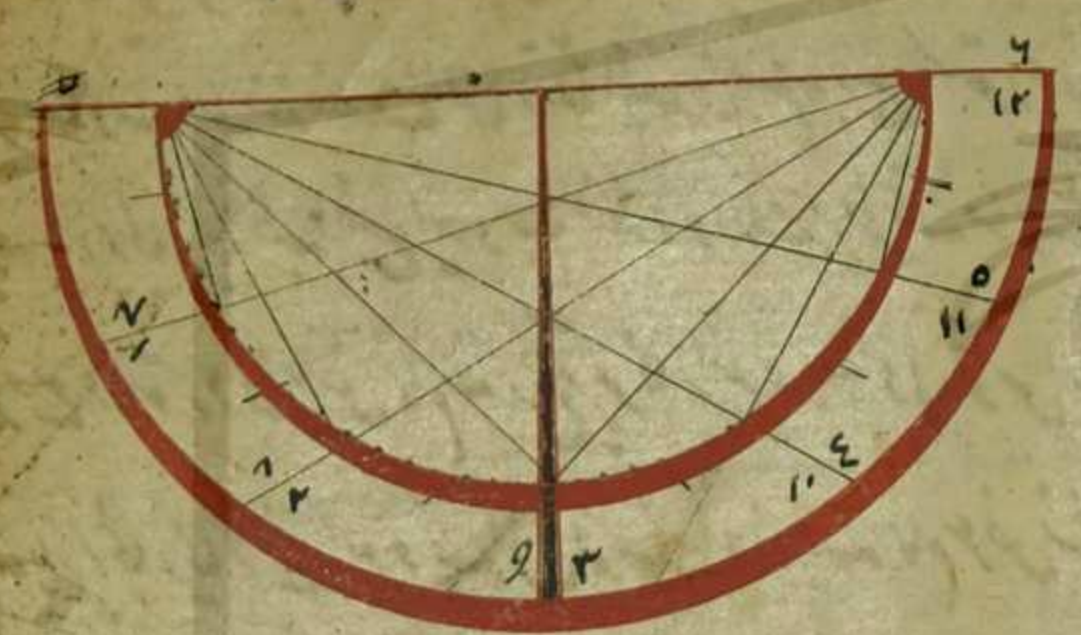
اول وقت ربع دایره نک خط نصف النهار اول طرفن اول دیوارک سطحه طیه
 بس هر قتی جانبی ایست اول جینه بر خطه شاقول اصول شمس ربعک راست
 صاعده سن خطک ظلال ربع قوس ارتعاعن کجوب مرکز اولور و اول خطه
 نصف النهار در اولور و دخی ربع دایره نک دیواره طیان خطن اول خطک
 قاج درجه کس ایست اول دیوارک اخاف **فصل** اولور اما جهتی اولی طریقی
فصل زوال وقتده سن بر دیواره استقبال ایسک اگر ظلال
 صولده و شمس اول دیوار مشرق اولور و اگر صاعکه و شمس غریه اولور اگر
 راست نصف النهار اولور و اول وقت ظلال صاعده و نه صولده و شمس
 مشرق غریه اولور و سیدر درین اما بر درجه نصف نهار دخی اوگر در اول
 البتة ظلال صاعده و شمس مائل اولور غریه درین و اما نصف نهار دخی بر درجه
 صولده اولور اول دیواره مشرق درین زیر اظلال زوال وقتده صولکه
 و شمس مائل اولور

فصل در ربع القمر

مثلا آیدن قاج کوه کجیب بش ضرب اوله مقدار اولور و از ربعه بش عدد
 دخی فم اوله بعد تنصیف اوله بعد افتاب اوله دخی بر جده البتة ایدوب
 هر برجه بش عدد و برین هر قتی بر جده مشرقی اولور و قمر آمده در

الاعشار
 کما تم علی
 م

التبر و جک مرکز اوزرنده بر شکل مسطره موضوع اوله که آلت متصل اوله و آلتک اورتاد که
 خط حمل ایا کونیا واقع اوله پس بسطه نکه قطبینه یای بر کار وضع ایدوب بر شخصی وارنج
 فتح ایدوب من سیده بونی قالدرب آلت تبر و جک مرکزین وضع ایدوب اول آلت متصل
 اوله مسطره اوزرنده نه تحله و اصل اولور سیه اول تحله بر مرکز ایدوب و هر اکنه ایا
 یور کردن قطبه بر کیده من بوی اوله قدده آلت تبر و جک مرکزین شخصی مطابق اولور و آلتک
 خط حمل مدار الحمل ایا خط نصف النهار تقاطعنه مطابق اولور بوی اوله قدده مدار الحملک
 آلتک و اوستنه خط نصف النهار نشانی اولنه که مدار سر طان و جیدی اوله قدده مثل
 مدارات منقلبه وضع اولق مراد اوله قدده آلت تبر و جی و جی شروح اوزره اکنه ایا توضیح آلتک
 آلتک خط حمل مدار الحمل ایا خط نصف النهار تقاطعنه مطابق اوله قدده آلتک مدار سر طان و مدار
 جیس خط نصف النهار تقاطع اتدوی که بر رنه نشان اولنه که بر بسطه مدار الحملک
 اوستنه و بر آلتک واقع اولور سیده بسطه مدار اول قسطنطنیه مراد اولور قطبه آلت
 موضوع اوله و غی حاله آلتی جوب خط حملین برنجی ساعت خط نصف النهار دن برنجی
 ساعت اوزره بسطه مدار الحمل اوزرنده تطبیق ایدوب اول ساعتی آلتک سر طان و جیدی
 تقاطعین بر نشان ایدوب من و سایر ساعتی دخی بومنوال اوزره اوله پس بر طریقه
 تمام اوله اما آلتی قطبینه قالدرب جوب جوب اوله بر طریقه دخی بومنوال اوزره ایدوب من آلتک
 اینه تمام اولور بواحوال بسطه مستوی درست بخرد که نضاره اولور **التبر و جی بوشکل اوله**

جندی بید طلوع شمس بامینک طریقی

مثلاً بوجه عرض کیده عقربک بکدر سنده اوله در وجه شخصی اونا دیکر
 بعد القطر بجه جوف قدر نصف الفضله فرق دوش اصل و مطلق فرق و در
 بایله معلوم اولدوا سندی نصف الفضله قوس ارتقا عک اول طرفدن
 حساب آلتک اما مع التصفیق فیط وضع آلتک ارطون بر جی
 قوس اولدوا بواصولک نمکینی طرح آلتک اما کنه مع التصفیق
 بانه بکریدی درجه قوس قلی بر ساعت فرق کند قبیه اولدوا
 بعد اونا یکی ساعت اوزرنه ضم آلتک اونا اوج ساعت فرق کند قبیه
 شمس طلوع ایدویش جندی بیده بویه قیلر ایدوب من دائماً والسلام

العشر
 تمام علم
 م

در بیان رسم بدیوار که بقطب مطابق بلاد اخاف

خط ساعات سادس ایل خط نصف النهار تقاطعون صکره ربع دستور دن فتح
بر کار ایدوب با بر لپاری قطب وضع ایدوب خط زوالک بر طرفه حاجت قرار
بر قوس بعده ربع دستور دن عرض تمام قدر فتح بر کار ایدوب اول قوس ایل خط
زوال تقاطعون با بر لپاری وضع ایدوب اول قوسک اوزرینه تمام عرض نشان اولنه
بس بونشان ایل خط مسطره قیوب بر خط واهی جزیره بعده شخص خط زواله عمود اوله
وسر شخص عرض تمامن قطب افواج اولنان خط واصل اوله بعده سر شخصدن بر خط
افواج اولنه که عرض تمامن افواج اولنان خط عمود اولوب خط زواله واصل
اوله وخی محل مدار الحمل والمیران اولور که جزیره بعده سر شخصه بابی بر لپاری وضع
ایدوب خط زوال ایل مدار الحمل تقاطعون وارجبه فتح ایدوب سن و بابی بر لپاری
مدار الحمل تقاطعون قالد میریب مدار الحمل آلتنه خط زواله بر نقطه قونله ولو
نقطه مرکز ایدوب خط محل طرفه بر نصف دایره جزیره وایکی طرفی اون الیکشده
قسمت اولنوب مرکز دایره دن هر ساعت و نصف مدار حمل ایصال اولنه
بعده مرکز شخصدن خط زوالک ایل طرفه خط زواله عمود اولوق اوزره بر خط
جمله بعده قطب ایل مدار الحمل اوزرینه ساعت و نصف تقاطعون مسطره قیوب

اول

اول مرکز شخص اوزرینه چکلن خطک اوزرینه خط زوالک ایل طرفه
و نصف لری نشان اولنه بعده آلت بر و جک مرکزین سر شخصه وضع
خط محل مدار الحمل تقاطعون راست اوله و آلتک مسطره قطب واصل
یره بر دکت ایدوب قطب بر اکنه ایل ضبط ایتدیریل و مدار الحمل برینه
مرکز دن بر خط وضع اولمش اوله خط محل برینه قایم اولور پس اول
خیط خط زوال ایل مدار الحمل تقاطعون راست ایدوب ایل طرفه مدار لری
ین سر طان و جیدر نشان اولنه ین مدار الحمل اوزرینه ایل طرفه اولان
ساعات مستوی ره بعده بر برینه ایصال اولنه بس بر طرفه دن ابتدا ایدوب
مرکز شخص اوزرینه اولان خط اوزرینه بش بختی نشان خط محل اوزرینه
بشجی ساعت مسطره وضع ایدوب مدار جیدین مدار سر طانه بر خط ایصال
اولنه بعده نشان خط اوزرینه خط نصف النهار دن عد اولنوب بشجی
ساعت نشان و مدار حمل اوزرینه درونجی ساعت مسطره قیوب کنه مدار
جیدین مدار سر طانه ایصال اولنه بعده نشان خط اوزرینه درت بختی
ساعت نشان و مدار حمل اوزرینه اوججی ساعت مسطره قیوب ایصال اوله
بعده خط مذکور اوزرینه درونجی ساعت نشان و مدار جمله ایل بختی
ساعت مسطره قیوب ایصال اولنه بعده خط مذکورده اوججی ساعت

الاعشار

نظام علم

م

و جمله برنجی ساعته مسطره قیوب ایصال اولنه بعده خط مذکوره اوجی ساعته
 و در اصل این خط نصف النهار و تقاطعه مسطره قیوب ایصال اولنه بعده خط
 مذکوره ایکل بقی نشانده و جمله خط نصف النهار که اوتنه جاننده
 اولان برنجی ساعته مسطره قیوب ایصال اولنه بعده خط مذکوره ایکل
 ساعته نشانده و جمله که لک ایکل ساعته مسطره قیوب ایصال اولنه
 بعده خط مذکوره برنجی و جمله اوجی مسطره قیوب ایصال اولنه بعده
 خط مذکوره برنجی و جمله در دخی مسطره قیوب ایصال اولنه بعده
 خط مذکوره بقی نشانده و جمله برنجی ساعته مسطره قیوب ایصال اولنه
 بعده خط مذکوره که نشانده خط که شخص مرکزی اوزرینه موضوعه
 بو خط دخی ساعتی باشدن باشه اوزرینه چکله بعده اول بر
 طرفدن دخی بومنونال اوزره وضع اولنه که تمام اوله و بولالت
 بغیر اخلاف قطبه مطابق اولج اوزره اولدر

معلوم اولکه وایم منازلک اون در دخی تحت الارض و اون در دخی فوق الارض واقع اولدر مثلاً
 اول منزله بو طلوع اندکده غفر که اون بشی منزله غروب ایدر و بطین که ایکل
 اندکده زبانا اون بشی منزله غروب ایدر و قس علی بنده بس بونکره زمانده طوغار ای بیل
 ایدر لم مثلاً تشرین اولک ایکل کوننده غوغا طلوع ایدر و فرج المؤخر غروب ایدر غوغا
 درت یلدر در شالمن جنوبه کتسه رصو که لام الف کی طوغششد و فرج المؤخر ایکل یلدر در
 آیک اون بشنده سیمک طلوع ایدر رشا غروب ایدر ساک بر روشن یلدر در و رشا دخی
 بر روشن یلدر در چوره سنده او و اقی یلدر واردر و بو آیک یکرم طوغزنده غفر طلوع ایدر
 تشرین غروب ایدر غفر ایکل کوچک یلدر در تشرین ایکل روشن یلدر در و تشرین آخرک اون
 برنجی کون زبانا طلوع ایدر بطین غروب ایدر زبانا ایکل یلدر در بر روشن اراقطن
 بر سکه قدر در بطین اوج اوفی یلدر در ساج آیت کی و بو آیک یکرمی در دخی کون الکلیل
 طلوع ایدر شریا غروب ایدر الکلیل اوج روشن یلدر در شریا اولکدر و و کانون اولک یلدر
 کون قلب طلوع ایدر دبران غروب ایدر دبران بر سیک یلدر در و بو آیک یکرمی یلدر
 کون سکه طلوع ایدر هقعه غروب ایدر سکه ایکل کوچک در روشن یلدر در بر روشن
 اراقطن بر قارش وار اوله هقعه اوج کوچک یلدر در و کانون نائینک ایکسده نغایم
 طلوع ایدر هقعه غروب ایدر نغایم درت روشن یلدر در هقعه بر روشن یلدر در و بو کوچک
 یلدر بسجه و بو آیک اون اوجی کون بکده طلوع ایدر خراج غروب ایدر
 بکده کوکده بر روشن یلدر در خالی بو منزله صحابه بکته شمس در خراج ایکل روشن یلدر در

الف
 قائم
 م

بوا یک یک می بینی کون سعد الزاج طلوع ایدر نثره غروب ایدر سعد الزاج ایکل
 یزد در بریدن اراقطنی بوجی ارشون قدر در نثره ایکل یزد در سر طانده و شباهک
 سکرته بلع طلوع ایدر طرف غروب ایدر بلع ایکل یزد در اواسنده اوج دخی
 در سدان در طرف ایکل یزد در بریدن اراقطنی بوجی ارشون قدر در برسی اسد بر جنده
 به طشره در بوا یک یک می بینی کون سعد طلوع ایدر جبهه غروب ایدر سعد اوج
 یزد در صیره صیره بریسه جدی بر جنده در جبهه درت یزد در شمالدن جنوبه آذرن در درنده
احصیه طلوع ایدر زبره غروب ایدر احصیه درت یزد در قاز ایاغی کبی زبره ایکل یزد در
 بریدن اراقطنی بوجی ارشوندر اسد بر جنده در بوا یک اونی آلشی کون فرع المقدم
طلوع ایدر طرف غروب ایدر فرع المقدم ایکل یزد در اوشن و کل طرف بر بویک یزد در اسوک
قوبر و غنده و بوا یک یک می طقوزنده فرع الموقر طلوع ایدر عوا غروب ایدر
فرع الموقر درت یزد در ایکل فرع المقدم در قوغایه یزد در اوان بریخی برج دلودر و نیسانک
 اونده رشا طلوع ایدر سماک غروب ایدر و یکدی اوجنده نشر طین طلوع ایدر
غفر غروب ایدر و ایارک آلتی سنده بطین طلوع ایدر زبان غروب ایدر و یکدی
زیا طلوع ایدر اکلیل غروب ایدر و فرز ایکل اوجنده و بران طلوع ایدر قلب غروب ایدر
واون یزد سنده حقه طلوع ایدر شوله غروب ایدر و موزک برنده هغه طلوع ایدر
نعام غروب ایدر و اوان در درنده ذراع طلوع ایدر بلده غروب ایدر و یکدی سکرته
نثره طلوع ایدر سعد غروب ایدر و آبک اوان برنده طرف طلوع ایدر

بلع غروب ایدر و یکدی در درنده جبهه طلوع ایدر سعد غروب ایدر
وایلوک بشنده زبره طلوع ایدر احصیه غروب ایدر و اوان سکرته
طرف طلوع ایدر فرع المقدم غروب ایدر

اگر کسی خواهد که بداند که قدر کدام برج است بسینده که از آن ماه که در وی است
 چند روز گذشته است و چندان دیگر بران روز بیفزاید و پنج دیگر بران ماه
 اگر مجموع همه پنج آید قیما و آلا کسور این پنج تمام گیرد و بسینده که اقیاب در کدام
 برج است از آن برج که اقیاب در آن برج است بگیرد و هر برجی را پنج پنج بسیند
 و اینجا که متقا شود قدر در آن برج بود مثلاً محل بود از ماه هشت روز گذشته
 باشد هشت دیگر بران بیفزاید شش ده شود و پنج دیگر بیفزاید تا بیست و یک شود
 بیست و این پنج طرح کند یک ماند و آن یک را پنج نیز کند تا پنج باز پنج شود اول
 حل دوم نور سوم جوارها دم سر طان پنج اسد ماه در اسد بود اگر اقیاب در اسد
 و از بازنده دو و گذشته باشد بازنده دیگر بران بیفزاید تا سی شود و پنج دیگر
 بران بیفزاید تا سی و پنج شود هفت پنج بود هر پنج را بری بگذارند اول اسد
 دوم سنبله سوم میزان چهارم عقرب پنجم قوس ششم جدی هفتم دلو بود همچنین برین مثال

تاریخ جرجیس علیه السلام ۳۰ و تاریخ هجرت علیه السلام ۸۵
 اگر زحل نه برجه اید و کی مراد اولنسه جرجیس تاریخن او تو ز او تو ز طرح ایله
 نه باقی قور سه میزانن ابتدا قل هر برجه ایکل بحق عدد ویر قنده ایریشور سه
 زحل آنده در اگر مشتری بلاسن مذکور تاریخن اونی ایکل اونی ایکل طرح ایله
 نه باقی قور سه دلو دن ابتدا قل هر برجه بر عدد ویر قنده ایریشور سه مشتری آنده

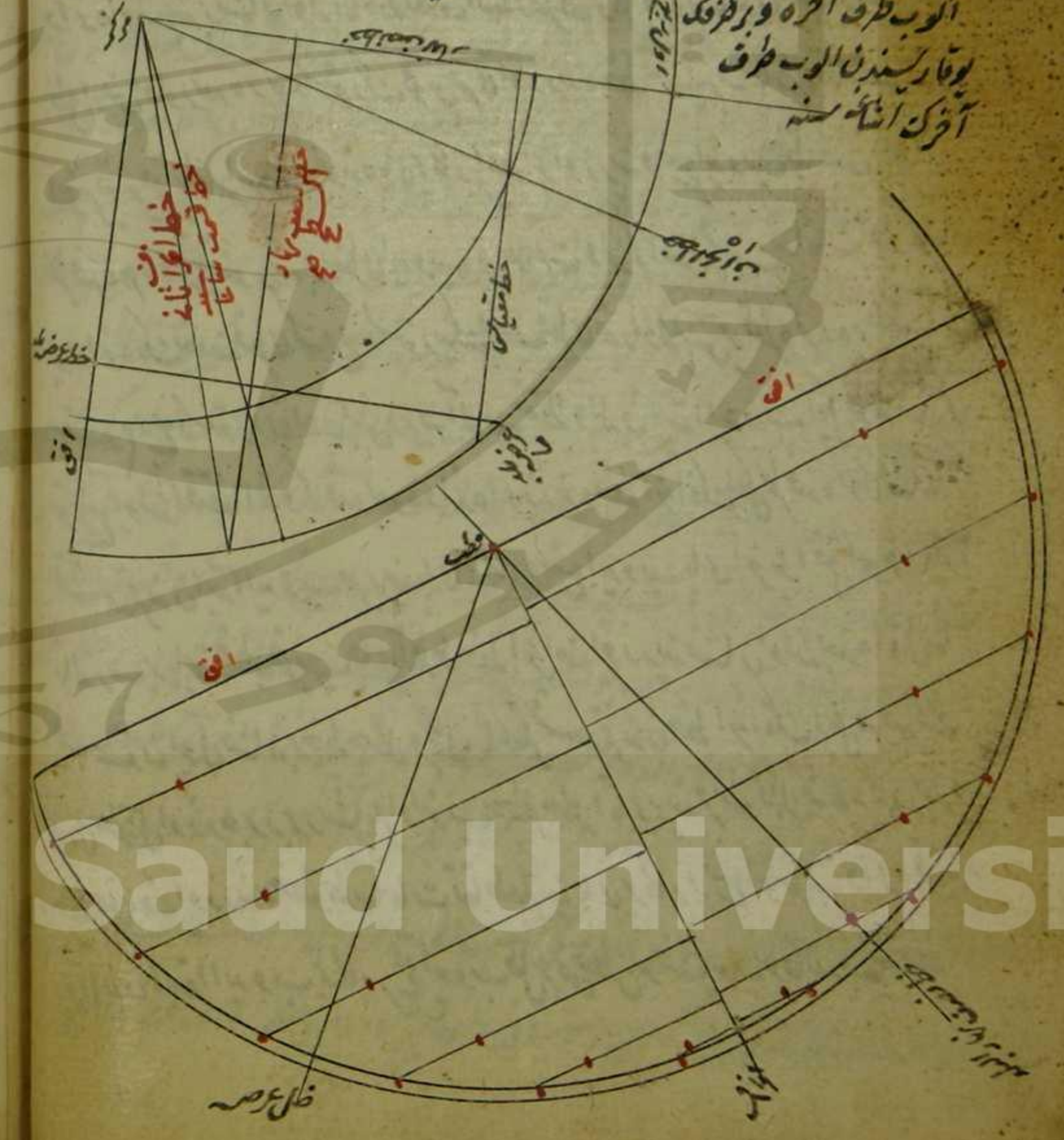
الف
 تمام علم
 م

اولاً ربع شگل رسم اید و ب اوله اول ربع دیو اشارت اوله بعد اول ربع
 اخلاف مقدارینه نشان اید و ب مرکز ربع در خط چکله بعد کنه اول ربع در عرض بله
 مقدارینه نشان اول نوب اول نشان پای بر کار و وضع اید و ب خط نصف النهار را و خا یوب
 قاله ربع مرکز در خط افق اوزرینه نشان اید و ب عرض بله نشان در خط چکله
 که خط افق عمود اولم اوزرینه بعد اول خط مقداری یعنی بو خط افق تقاطعنه پای بر کار
 وضع اول نوب عرض بله نشان قدر فتح بر کار اید و ب بو خط نصف قطری اول مرکز در
 بر دایره جزیره بعد بود دایره صغیر ایل اخلاف در مرکز و اصل اول خط تقاطعنه در خط
 افق قدر یعنی افق او خا یوب فتح بر کار اید و ب بو فتح ایل مرکز در خط نصف النهار
 اوزرینه نشان اید و ب بو نشان در اول تقاطع او غرایه قوس کبیره وارجه بر خط چکله
 خط متی که ربعه بو خط متیاس ایل دایره صغیر تقاطع ایل خط
 نصف النهار تقاطع مقداری فتح بر کار اید و ب قاله ربع افق ایل خط عرض بله تقاطعنه پای
 بر کاری وضع اید و ب خط عرض بله اوزرینه نشان اوله بعد بو نشان ایل مرکز در خط
 قیوب قوس کبیره وارجه بر خط چکله که خط اخلاف اول ربعه بو خط ایل قوس کبیره تقاطعنه
 خط افق مقداری یعنی افق او خا یوب فتح بر کار اید و ب پای بر کاری مرکز قیوب خط نصف
 النهار اوزرینه نشان اید و ب بو نشان در خط اخلاف او جهه دایره کبیره بر خط چکله
 خط نصف النهار سطح اول ربعه بو خط نصف النهار سطح ایل دایره صغیر تقاطعنه در مرکز
 بر خط چکله که خط تقسیم ساعات اول ربع بو مرکز ربع دستور تمام اول ربعه بر نصف
 ارتجق دایره رسم اول ربع اوله مرکز قیوب اول ربع مرکز در دایره نک نصفه و اصل اول
 خط خط نصف النهار اول ربعه ربع دستور در دایره کبیره اوزرینه خط اخلاف ثانی تقاطع ایل

طرف شمال ربع دستور کن آخری قدر فتح بر کار اید و ب بو بعد خط نصف النهار تقاطعنه
 دایره اوزرینه نشان اید و ب علامت اوله و بو علامت در قطب بر خط چکله که خط
 اخلاف اول ربعه قطب اوزرینه یعنی ایل مرکز در دایره و اصل اوله بر خط در خط چکله که خط اخلاف
 بو خط عمود اولم اوزرینه که خط افق اول ربعه ربع دستور کن قوس کبیره اوزرینه
 خط متیاس تقاطعنه قوس کبیره آخری یعنی طرف شمال قدر فتح بر کار اید و ب بو بعد نقطه در
 دایره اوزرینه نشان اوله اما خط نصف النهار طرفه دکل و بو نشان در قطب بر خط چکله که
 ظل ارض اول ربعه ربع دستور کن قوس کبیره اوزرینه خط تقسیم ساعات تقاطعنه
 آخری قدر فتح بر کار اید و ب بو بعد پای بر کاری نقطه در اوزرینه وضع اید و ب خط نصف النهار
 طرفه در خط متیاس ربع نشان اید و ب علامت اوله که ابتدا است ساعات اول ربعه
 بود دایره نک نصف قطری کنه ربع دستور کن نصف قطری قدر اول پس بو قطره کوره بر طقیاس
 مقوم ربع دستور در اون بشی درجه آکوب نقطه دالین ابتدا اید و ب ایل طرفه ساعت
 توزیع اوله اقتضائیه که قدر ربعه دایره اوزرینه خط اخلاف ایل طرفه اول ساعات
 قسم کردن ابتدا اید و ب هر ربعه پای بر کاری وضع اید و ب پای آخری افق او خا یوب
 قاله ربع بر یابن قطب قیوب پای آخری خط اخلاف اوزرینه نشان اوله بعد اول ساعات
 قسم کردن اول نشان بر خط چکله و جمل ساعات قسم کردن خط اخلاف ایل طرفه در
 اول منوال اوزرینه بر بر نشان اول نوب خط چکله اما بر ربعه قوس کبیره شرط دکل ربعه
 خط اخلاف اوزرینه خطوط ساعات تقاطعنه پای بر کاری وضع اول نوب دایره ربعه
 اولان در ابتدا اید و ب بر کاری فتح اید و ب ظل عرض خط او خا یوب و قاله ربع که خط

الاعشار
 تمام علم
 م

انحراف او زرينه قطب طرفه اول ساعت تقاطع وضع ايدوب اول ساعت خط او زرينه
 هر نه محله يتشور بر نشان اولنه بعده كنه دائره قرينه اوله ايكنجي تقاطع وضع ايدوب
 كنه ظل عرض او خشايدوب كنه فالدر ب قطب طرفه اوله ايكنجي ساعت تقاطع وضع ايدوب
 كنه خط او زرينه نشان اولنه ال آخره اما اول بر طرفه بعده اول بر طرفه ايدوب سن
 بعده قطبين هر نشان بر خط جگه ساعت تمام اولو اما بر طرفه ساعت بر كار وضع ايدوب
 ظل عرض او خشايدوب اول بر طرفه ساعت بر نشان اولنه كنه كنه طرفه اوله زرينه
 آتوب طرف آخره و بر طرفه
 يوقا ريندن اوب طرف
 آخر كنه نشان سنه

[illegible]

در بیان معرفت قبله

مثلاً قرق ایچی عرضنده سمت مکّه قرق بش واقع اولش درجه شمس قرق
 بشی سمت او ز رینه قودق آلتد نظر اندک شمس دلوک اون سکرند
 ایکن مری یکن منجی منظره او ز رینه واقع اولدی بس اول کونره یکنی درجه
 ارتفاع اولیجی مری قرق بشی سمت او ز رینه ایکن برابره بر طاش اصل
 ربک او کنه طوب دخی ربعی شویله دوند که الودک خیطک کولکسی
 ربک او ز رینه کی خیطه مطابق اولدند خیطک طوغر و لغی راست
 قبله اولور ارتفاعت اکر قبل الظهر ایسه و اکر بعد الظهر ایسه اول
 الودک کی اصلن خیطک کولکسی ربک او ز رینه کی خیطی ارقوری سنه کس
 یعنی قبله تر بیع ایدر بلکی خط وسط السما او ز رینه دوشن برم قرق ایکن
 عرضند کی سمت مکّه قرق بشدر **نصب** هر کونره قبله بلد درجات اربعه
 بلد دن ظل مقیاسله مری درجه شمس وضع اندک بعد اول قوسون تمام عرض قرق
 درجه صایوب خیطی او ز رینه کتوره سن بعد مری کوره سن قاجنی منظره او ز رینه
 دوشن حفظ ایدر سن دخی شمس کوزه ده سن اول مقدار ارتفاع اولدند بر مقیاس
 دیکه سن شمسک ظلی اول ارتفاعه قبله اولور **مثلاً** درجه شمس دلوک اون سکرند
 ایکن خیطی عرض **مب** ده قرق سکر درجه نک او ز رینه قودق کوردن که مری
 ایکنی منظره او ز رینه واقع اولدی بس اول کونره یکنی درجه ارتفاع اولدند بر
 مقیاس دلوک آنک ظلی قبله اولور تم

این روش برای یافتن جهت قبله است
 و در صورتی که در آنجا که ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده
 باشد در جهت قبله ایستاده

الغرض
 تمام علم
 م

کتابخانه
 جامع
 اسلامی
 حرم
 علم
 حرم
 علم
 حرم
 علم

مربع بود که اول قوس در خیمه عرض بلد اوزرینه وضع ایدوب
بعد مری تجیب یا اوزرینه قیوب بعد خط مشرق و مغرب
میکن چینی قدر مری ایل جیب صایوب بعد نظر اوله اول قوس
خیمه کلنج قاج درجه بولنور اول کونک که ارتفاع لکمت
لهای اولور ارتفاع لکمت معلوم اولد قد نصکره خمس ارتفاع
لکمت له ده ایک مرکز اوزرینه بر عمود وضع اولنوب ظل خط
مشرق و مغرب موازی اولنج تحریک ایدوب ظل موازی اولد قد
اول قوس در خط قرق سکر درجه قونله خیمه دو غری
کعبه مطابق اولور اما بعمل بروج شمالیده اولور جنوبیده

اولماز

موقت حل زر تون التونی بر دوز سنک محک اوزرینه سوره س مقدار
است سنک بعد جام کموریل اول محک اوزرینه اول التونی بر پاک
جنق ایچنه یویب طارولنج طوره بعد اوزرینه اول کموری آلوب
بیا آتکس بعد بر مقبول تو قال یکم پرورده ایوب استعمال

در موقت ارتفاع لکمت
برای استخراج قبله
مربع بود که اول قوس در خیمه عرض بلد اوزرینه وضع ایدوب
بعد مری تجیب یا اوزرینه قیوب بعد خط مشرق و مغرب
میکن چینی قدر مری ایل جیب صایوب بعد نظر اوله اول قوس
خیمه کلنج قاج درجه بولنور اول کونک که ارتفاع لکمت
لهای اولور ارتفاع لکمت معلوم اولد قد نصکره خمس ارتفاع
لکمت له ده ایک مرکز اوزرینه بر عمود وضع اولنوب ظل خط
مشرق و مغرب موازی اولنج تحریک ایدوب ظل موازی اولد قد
اول قوس در خط قرق سکر درجه قونله خیمه دو غری
کعبه مطابق اولور اما بعمل بروج شمالیده اولور جنوبیده

ربع تحت امله اعمال حدی خانه اندر معلوم اولد که بر عددی کند و فسنه ضرب
ایده سن اول عدده جذر در او حاصل ضرب جذور در ایل اوله استخراج
حدک طریق بود و جمله در که بر عددک جذر بر یکن مراد اوله مجزوری
تتصیف ایدوب و نصفه ایک عدد دخی زیاده ایلوب نه حاصل اولور
آنی دخی تتصیف ایدوب و مری تستیندن اول عددک اوزرینه
قویسن و اول زیاده اولان عددی اسقاط ایدوب باقیسنک مری اوزرینه
دو پنج خطی تحریک ایدور مری و مریدن جیوب منکوس ایل خط مشرق و مغرب
مقاسن ابرای مستوی دن نه بولنور ایسه اول عددک جذری اولور منکوس
او توز آلتنک جذری مراد اولد بود و جمله در که او توز آلتی تتصیف
اولد اون سکر اولور ایک دخی زیاده اولد یکر مری اولور یکر سنک نصفه
اوندر خطی ستنی اوزرینه وضع ایدوب مری آون اوزرینه قیوب اول
زیاده اولان ایک اسقاط ایلک ایچون خطی تحریک ایدور س تا که
مری جیوب مبسوط دج سکرک اوزرینه واقع اول اول محله جیوب
منکوس ایل خط مشرق و مغرب واره سن التی بولنور او توز آلتنک جذریدر
و اگر نصف عدد مجزور التشدن زیاده اولور عدد مجزور دن
کسر اخذ اولد و اول کسرک مخرجی زیاده اولنوب بعد تتصیف اولد

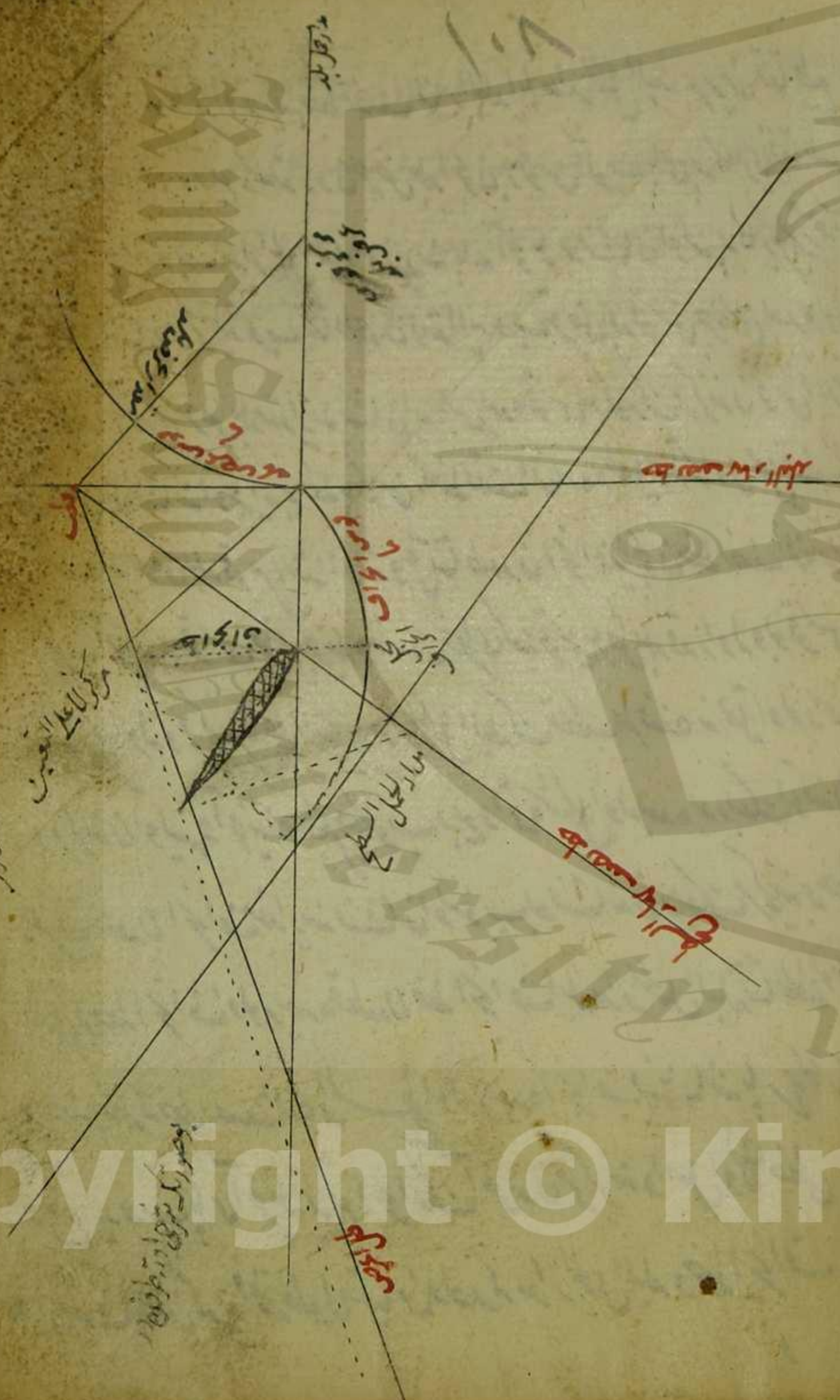
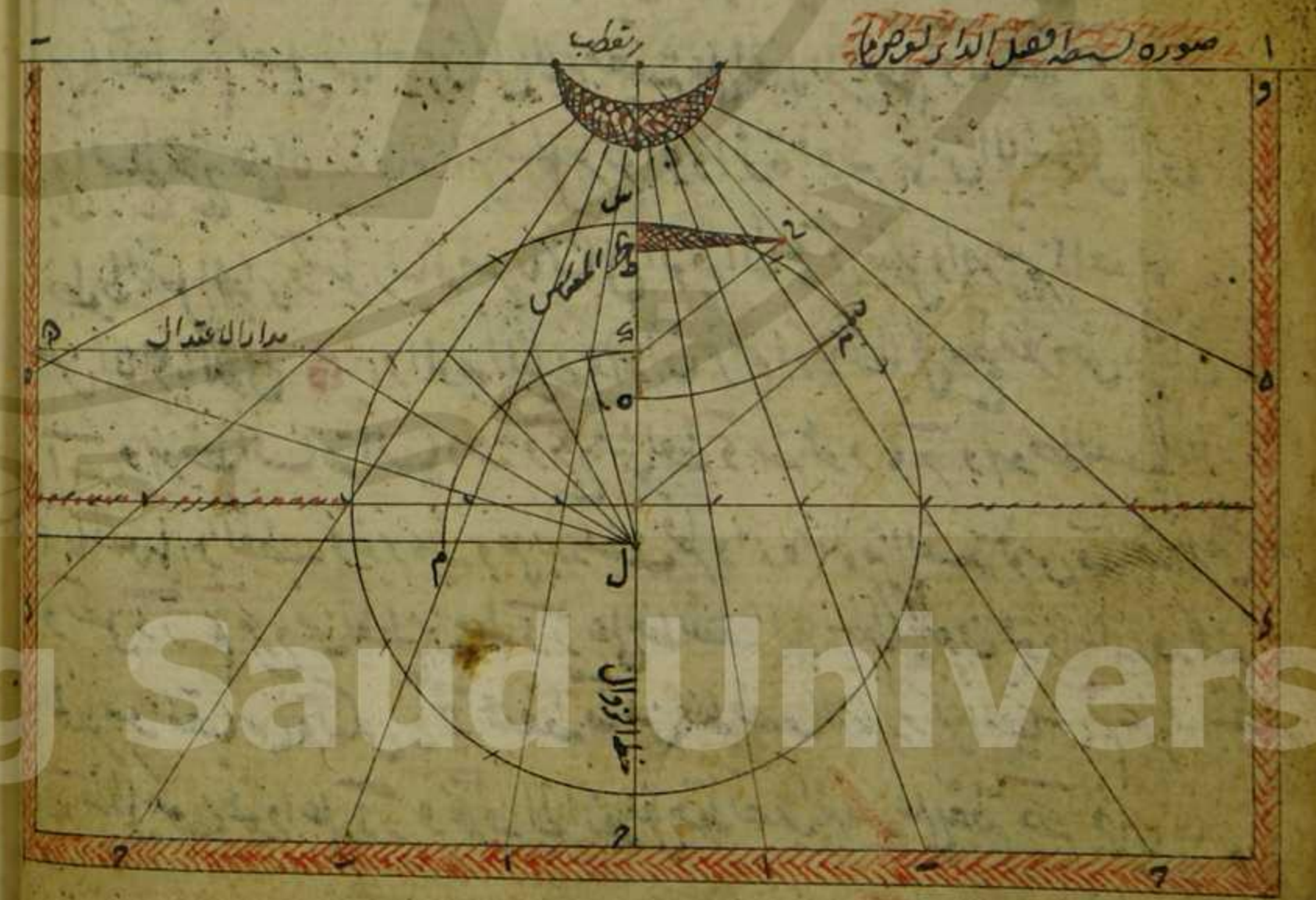
در موقت ارتفاع لکمت
برای استخراج قبله

یا
م
م

كم اول نصف التمدن زياده اوليه واكر مجذور دن ثلث اخذ اولنمش
 ولور اوج زياده اولنه واكر دبع اولنمش اولور كدرت زياده
 اولنه بوموال اوزره اوله تا عشرة دك وعشرة اون زياده اولنه
 ونصف عشرة ده يكرمي زياده اولنه عمل اتمام اولنه مثلا درت يوزك
 جذري مراد اولنه بوطر يقبله درك عشري اخذ اولنه كقروج دراون
 دخي زياده اولنه كالملي اولور تنصيف اولنه وقده يكرمي بش اولور
 خيط استيني اوزرينه قيوب ودرئي يكرمي بش جيب اوزرينه وضع
 ايره سن وزياده اولنه ان اوني عدي استقاط ايره سن اوني بش
 باقي فالور خيط تحريك ايره سن تا كمر ياون بشك اوزرينه واقع اوله
 اندن جيب منكوسه ايله خط مشرق و مقرب واره سن اوج اوستويه دن
 يكرمي بولنور كدرت يوزك جذري در وقس علمها

ان نرسم اولاً خط مستقيماً في سطح مستو مدار للآفاق ونخرج من نقطة منه خطاً ان يكون عموداً
 عليه فهو خط نصف النهار ويقال له خط الزوال ايضاً ثم ندير على نقطة تقاطعها وسعد
 سدا دارة مهي سقسع بالخط المذکور من ارباعاً ثم نقسم كلا منها بثلاثة اقسام
 مساوية حتى يكون مجموع اقسامها اسي عشرة كل قسم منها ساعة واحدة مستوية
 ثم نضع على كل قسم من اقسام الدارة وعلى مقاطعة خط نصف النهار في الجانب الاعلى
 مسطرة صالحة للاستقامة ونحط على استقامتها خطوطاً عمودية وثلاثين على مقاطعة
 كل واحد منها للخط المرسوم اولاً علامات ثم نفصل من الدائرة المذكورة قوساً بقدر تمام
 تمام عرض البلد مبتدئاً من نقطة تقاطعها لخط نصف النهار في الجانب الاعلى ونخرج
 من المركز الى نهايت تلك القوس خطاً ونقيم على طرفه الذي في المحيط عموداً ونخرجه
 ونخرج خط نصف النهار على استقامتها الى ان يتلاقيا عند نقطة فتلك النقطة
 هي القطب ثم نصل بينها وبين كل علامة معينة على الخط المرسوم اولاً بخط مستقيم مؤثر
 في السطح نخرج على الاستقامة الى شكل مربع او دائرة او غيرهما من الاشكال مهي
 خطوط نفصل الدائر ونسوز رساله معاً بمثال الوجه الثاني في شكل واحد مهي احداهما
 عن الالوان باللون ● والوجه الثاني وهو ان نرسم اولاً خطاً في سطح مفروض وليكن
 ا- وهو خط الساعة السادسة ونخرج من نقطة منه عموداً ح- وهو خط نصف النهار
 فتقاطعها هو القطب وندير عليه وعلى بعد نصف قطر دارة معلومة القسمة قوساً ربعاً ونعرض البلد
 ونصل در- ثم نخرج من نقطة ح- على خط نصف النهار خطاً يكون عموداً عليه فذلك
 الخط هو المقياس وليكن ح ط فنقطه ط من خط نصف النهار مركز المقياس ثم نخرج من نقطة
 ح خطاً يكون عموداً على در ونخرجه الى ان يلق خط نصف النهار على نقطة ك فهي مجاز

مدار الاعتدال مدار الاعتدال هو خط مستقيم قائم على خط نصف النهار بزاوية قائمة ومدار
 الساعة السادسة وعلى هذا نقيم من نقطة ك خط ك م على خط نصف النهار نحو ج الى
 نقطة ل الآخرة هو مدار الاعتدال ثم نفصل ك ل مثل ك م فنقطه ل هو المسماة بنقطة الأصل
 ثم عليها ويبعد ل ك ربع دائرة ك م ونقسمه بستة اقسام متساوية ونخرج من مركز
 ا ب كل واحد من نهايات تلك الاقسام خطوطا مستقيمة نحو ج لكل واحد منها الى ان يلتقي
 مدار الاعتدال عند نقطة فنعلم على كل واحد منها علامتا ثم يفصل بين كل علامة وبين القطب
 سطح مستقيم مؤثر في السطح يخرج على الاستقامة الى اي شكل من الاشكال كما ذكر في الوجه
 الاول في هي خطوط فضل الدار وقطام ان الما من هو المربع او الدائرة من بين الاشكال
 ومن الحساب ايضا ان سمي المصنوع الى شكل مربم القطب كسب دائرة مثلا ساله
 والحال الموعود اراده في شكل واحد ما صلاص اللون هكذا

زوایای قائمه اوزرینه خط نصف النهار البلد ایما مدار الحمل البلد برین تقاطع
 اند که نصفه بر ربع دستورون عرض بلد ایچون بر قوس آکوب پای پرکاری تقاطع
 وضع ایدوب مدار الحمل البلد اوزرینه پای آخریله بر نشان اولینه پرکاری برین تقاطع
 اول نشان مرکز ایدوب تقاطعن ابتدا ایدوب عرض بلد قوس جزه سن بعده اول
 قوس اوزرینه عرض بلد مقدارینه نشان ایدوب سن بعده قوس مذکور کن مرکز قوس اوزرینه
 عرض بلد نشان اوغرایه بر خط چکه سن تا خط نصف النهار واصل اوله که اول محل قطب اوله
 بعده که عرض بلد قوس ابتدا اوله و تقاطعن انحراف ایچون خط نصف النهار
 طرف اوزرینه بر قوس دخی جزیه و نصف قطری کنه قوس عرض بلد قدر اوله و بر قوس
 تمام ربع اوله و مرکز بر لایحه التیغیر مدار الحمل البلد ک قطب طرفنده نه محله اولور که اوله
 و مرکزندن اولینه و آفرینه خط چکوب ربع دائره شکل اوله بعده بود ربع اوله
 بغیر تقاطعن انحراف مقدارینه نشان اوله و بون نشان ربع مرکزینه بر خط
 چکه که خط انحراف اولور بعده قطب خط انحراف ایله مدار الحمل البلد تقاطع اوغرایه
 بر خط چکه که خط نصف النهار سطح اولور بعده انحراف نشان پرکاری
 وضع ایدوب پای آخریله ربع انحراف آخرندن مرکزینه واصل اوله خطی
 اوخنا یسن که بوفته طول مقیاس ولور که مدار الحمل البلد و خط انحراف

و خط نصف النهار سطح بر برین تقاطع اند که محله وضع اوله و بر خط نصف
 النهار سطح عمود اولور بعده مقیاسک دپه سینه ظل ارض تقاطعن
 ظل ارضه عمود اولمق اوزره بر خط چینه که نصف قطر دائره ساعه اوله
 و خط نصف النهار سطح واصل اوله و غی محل مدار الحمل سطح اولور

۱۵۲
احوال کواکب در معرفت بعضی از کواکب ثابته مشهوره که از جهت
ارتفاع گرفتن در عنکبوت وضع کنند و وضع جدول طول و عرض و جهت
و عظم و مزاج آن چون خواهند که ستارگان ثوابت که در عنکبوت موضوعند
بشناسند اول ستارگان روشن را بنزدیک اکثر عوام مشهورند بدانش
مثل عین النور و رجل الجوزا و شیری و نسر الطائر و نسر الواقع و قلب العقور
که از جهت معرفت اوقات شب مقصود حاصل شود و اگر خواهند که معرفت
کواکب بترتیب معلوم شود فقط کنند در وقتی که ثریا طلوع کند
کوکبی روشن که از جانب شمال با او طلوع کند آنرا عتیق خوانند
و در وقت طلوع این دو کوکب یک کوکب روشن که قریب هجده
درجه در وسط اینها مرتفع شده باشد آنرا رأس الفول خوانند و هم
در وقت طلوع ثریا دو کوکب دیگر روشن که از جانب فوق بارأس
الفول قریب بشکل مثلث باشند یکی که بجانب سمت الرأس پنجاه درجه
مرتفع باشد کف الحضیب خوانند و دیگری که بجانب جنوب قریب چهل و پنج

درجه مرتفع باشد آنرا سره الفرس و رأس سلسله خوانند و هم درین
حالت نیم الواقع که عوام از سره پائین خوانند تقریباً شصت و پنج درجه
در غرض شمال مرتفع باشد و در کناره حجه یک ستاره روشن در میان
دو ستاره باریکتر باشد که عوام آنرا شاهین تر از خوشه خوانند و آن نیم الطار
باشد و هم درین وقت یک کوب دیگر روشن از جانب مغرب قریب چهل و دو
درجه مرصع شده باشد بن شکل مثلث باشد آنرا رأس الحوا خوانند و آن
ستاره دیگر که از جانب شمال نزدیک وی سی و هشت درجه مرتفع باشد
رأس الجای بود و در جانب مغرب هفت ستاره باشند بشکل دایره
تمام که عوام آنرا کاسه شکسته خوانند و منجمان فکه و یکی آن جمله که
روشن تر باشد آنرا نیم الفکه خوانند و او قریب بیست و هشت درجه شمال
مغرب مرتفع باشد و همچنین کوبی که در غرض شمال تقریباً شش درجه مرتفع باشد
آنرا ساک راجع خوانند و کوب دیگر سرخ رنگ که از جانب غرض جنوب تقریباً
پنج درجه مرتفع باشد آنرا قلب العقوب خوانند و او درین روزگار

در اسطرلاب شمال نقش می توان کرد و از آنکه در عنکبوت از مخازات مدار
الجدید بر رفته است بمقنطرات می افتد و اگر خوانند که قلب العقوب را در عنکبوت
نقش کنند مقنطرات را آنکه از مدار الجدید بیرون برند تا قلب العقوب بمقنطرات
افتد و معرفت اوقات و طالع از او معلوم می توان کرد و این چند کوب که
نشان داده شد در وقت طلوع تریا مشاهد باید کرد تا کوبی که در یک
نصف فکه البروج فوق الارض باشد شناخته شوند و از جهت کواکب
نصف دوم که در حالت طلوع تریا تحت الارض باشند که نظر کنند تا چون تریا
تقریباً پانزده درجه بر آید یک کوب روشن با چهار کوب دیگر بصورت
حرف دال طالع شوند آنرا عین النور خوانند و چون عین النور تقریباً بیست
و شش درجه بر آید که جوز که عوام او را تر از خوانند طالع شود و چون
در آن عین النور سی و پنج درجه مرصع شود صورت جوز تمام برآمده باشد
و منجمان آنرا جبار خوانند زیرا بر صورت مردی بود و چهار کوب روشن
بر چهار دست و پای او باشد اما از کوب دست راست و پای چپ که

روشن رند ارتفاع گیرند و آراید الجوزا در جل الجوزا خوانند و چون
 عین النور پنجاه درجه شرقی مرتفع شود و ستاره روشن بر دو طرف
 مجوه از عقب جوزا بر آید آنرا که شمالی باشد و سرخ شعری شامیه
 و عیضا خوانند و جنوبی را که از جمیع کواکب ثوابت روشنتر و بزرگتر است
 شعری یا نه و عبور خوانند و از جانب شمال شعری شامیه و ستاره روشن
 باشند بنزدیک یکدیگر آنرا از راع خوانند آنکه بلند تر باشد رأس التوم المقدم
 و دوم رأس التوم المؤخر خوانند و چون شعری شامیه بیست و پنج درجه بر آید
 چهار کواکب بخط مقوس طالع شوند از آن جمله دو کواکب روشن تر را یکی رأس
 الاسد شمالی و دوم رأس الاسد جنوبی خوانند و چون رأس الاسد شمالی ده
 درجه طالع شود از جنوب او قلب الاسد بر آید و از جنوب قلب الاسد
 یک کواکب روشن تنها بر آید آنرا افرو الشجاع خوانند و چون قلب الاسد
 ده درجه بر آید و ستاره که در روشن با اعتدال باشند طالع شوند
 این را زبره خوانند و از آن یکی که شمالیست آنرا طهر الاسد خوانند

و چون قلب الاسد بیست درجه طالع شود و قلب الاسد که آنرا
 صفره خوانند از جانب شمال او طالع شود و چون قلب الاسد پنجاه درجه
 بر آید سماک راجع که ذکر آن در نصف اول گذشت در شرقی شمال تقریباً
 شش درجه بر آمده باشد و از جانب جنوب قریب مطلع اعتدال یک کواکب
 روشن درین وقت طالع شود و آنرا سماک اعزل خوانند و از جنوب او
 کواکب دیگر قریب ده درجه مرتفع شده باشد آنرا اجنح العراب یمن خوانند
 و چون بدین تعریف که کرده شد تمام دور فلک را شامل گشت و این جمله
 سی کواکب مشهورند که نشان داده شد که از آن ارتفاع توان گرفتن و چون
 اینها شناخته شوند درین باب کفایت باشد طالبان اوقات لیل الکفایت
 کند و ما جدول طول و عرض و جهات و عظیم و مزاج درین جدول وضع کردیم
 تا در وقت طلوع هر کواکبی بقریب درجات تقویم آن کواکب و عرضش
 شمالی یا جنوبی باشد بتواند شناخت و اگر کره فلک مصور باشد یافتن باقی
 شهر مطلوب حرکت داده باعتبار تقویم این کواکب و طلوع و غروب این
 و ارتفاع هر یکی با خط لای چون آنچه ذکر رفت هم توان شناخت چنانکه در اثبات
 نیفتد و جدول اینست و الله اعلم

بقية جدول

رأس الأسد المطوي	د	ر	ط	ل	س	ح	ج
رأس الأسد الشاهي	د	ر	ط	ل	س	ح	ج
قلب الأسد	د	ر	ط	ل	س	ح	ج
مرو الشجاع	د	ر	ط	ل	س	ح	ج
ظهر الأسد	د	ر	ط	ل	س	ح	ج
حاج القواب	د	ر	ط	ل	س	ح	ج
ذنب الأسد	د	ر	ط	ل	س	ح	ج
سكان اخل	د	ر	ط	ل	س	ح	ج

تواريخ مشهوره

تاريخ انجمن علم السلام اوله ماه محرم	١٠٨٩
تاريخ روميه فتح خوج اسكندر اوله مارت	١٩٨٩
يزدجرديه از عهد يزدجرد اوله شهر يورد	١٠٤٧
تاريخ جلاليه از عهد طلال الدوله اوله فرودين	٦٠٠
قبطيه از عهد دقيانوس اوله برمهات	١٣٩٤
مسيحيه من ميلاد مسيح دم اوله مارت	١٦٧٨

جدول تقوم كواكب ثوابت در ايج ٨٢ يزدجردي

اسماء كواكب ثوابت	طولها	عرضها	جفتها	عظمها	مزاها
وسط شريا	ا	ك	ر	د	ل
عيتوق	-	د	ر	ط	ل
رأس الفول	ا	ط	ر	د	ل
كف الحص	ب	ر	م	ن	ا
رأس المسيله	ب	ر	م	ن	ا
نير الواقع	ط	ر	م	ن	ا
نير الطار	ط	ر	م	ن	ا
رأس الحوا	د	ر	م	ن	ا
رأس الجاني	د	ر	م	ن	ا
نير الفك	ر	د	ر	ط	ل
بهاك الراج	و	ر	م	ن	ا
قلب القرب	د	ر	م	ن	ا
عن النور	-	د	ر	ط	ل
مقدم المنطقه	-	د	ر	ط	ل
وسط المنطقه	-	د	ر	ط	ل
مؤخر المنطقه	-	د	ر	ط	ل
بد الجوزا	-	د	ر	ط	ل
رأس الجوزا	-	د	ر	ط	ل
سور ان شامنه	د	ر	م	ن	ا
سور الكاسه	د	ر	م	ن	ا
رأس التوام المقدم	د	ر	م	ن	ا
رأس التوام المؤخر	د	ر	م	ن	ا

بد رصه عرض کوره محسوس
عرض ۴ بلد تمام عرض ۵۰

جودید طلوع فجر و اما آن قاعده
مثلا عقربك بيشته اولئك بعد القطر او طغور دور نصف الفضله
اون بر جوق مثلا قوس ارتفاع اول طرفین اون طغور درجه
صاب ابدك مری ابله جینه چقدق اون طغور جوق صیب اولد و زیر
اصل مطلق فرق بشدن از نقصان دیر بابه رجوع ایدر بعد بر اون
طغور جوق صیب طغور بعد القطری مری ابله طرح ابدك خطیله نظر
آنك ان دور درجه قطع انك قوس اولدن بعده نصف الفضله اول
اون بر جوق ابدك خطیله ابله اون دور درجه صرح ابدك باقی ایلر
جوق درجه قلدی شمری مکرار نصف الفضله ویرد کم درجه لردن
ایک جوق درجه یکس طرح ابدك قدری خط طغور عدا ابدك سکنان
شد درجه اولدوا بقدراده فجر طلوع ایدر بعده ایکی جوق درجه
دختر ابدك سکنان ایکی جوق قلدی درجه بود قنده اما آن اولدوا
ستنی طرفین ساعت حساب ابدك التي یبى سکر طغور اون
اولدو جوقده اما آن اولدوا اون بر ساعت فرق دقیقه
فجر طلوع ایدر مکرر قاعده که بود و التي ای چند بیده
خفتن انچه سن سنی نیم کی حقی ظل
ایندم ده بولیه ارشد یا زدم غضب انچه سن

حاجی حافظ
تحریر

در بیان سبب طلوع فجر صریح صادق

اولا نموده میشود که کوه بخار عبارت از هوا نیست که متکاثف شده باشند
از اجزای ارضیه و مائیه که سبب حرارت در رفع شود و این کوه بخار محیط است
بکوه ارض و آب از جمیع جوانب و بعد سطح محراب او از سطح ارض هفده فرسخست
تقریباً چنانکه صاحب کشف در مباحث ابعاد و اقوام بیان کرده است و چون زمین
جسم کثیف است بسبب شعاع آفتاب ظلی از آن در خلاف جهت آفتاب حادث
شود و در اصول فن میره نیست که این ظل در شکل مخروط مستدیر باشد و راس
ان مخروط در افلاک زمره بود و سهم این مخروط دائماً در سطح منقطع البروج بود
و آنچه از سطح مخروط داخل کوه بخار باشد مستقیم شود از آفتاب بواسطه کثافت او
و آنچه فوق کوه بخار باشد بواسطه لطافت او ضوئاً و ظاهراً نشود و چون آفتاب تحت الافق
بود این مخروط فوق الارض بود و شب عبارت ازین ظلمتست و بعد از تقدم این
مقدمات گوئیم که در نصف اللیل سهم مخروط ظل بر دائرة نصف النهار باشد و چون
از آن بگذرد سهم مخروط بجانب مغرب میل کند و چون آفتاب قریب باقی شرقی رسد
سهم مخروط باقی مغرب رسد و ضیاء سطح مخروط که داخل کوه بخار است از جانب
مشرق ظاهر شود فوق الافق و از اصبح اول و صبح کاذب و ذنب سرخان و فجر
مستطیل گویند بعد از آن چون آفتاب باقی نزدیکتر شود ان روشنی در افق
منبسط شود و از اصبح صادق و فجر مستطیل گویند و افق بدو سبب روشنی
شود و ان صبح صادق بود و روشنی صبح کاذب درین روشنی مضاعف گردد

نه انکه متعدهم شود و چون افتاب نزدیکتر شود باقی حرمة ظاهر گردد و حال
شفق بعکس این بود یعنی اول حرمة ظاهر بود پس بياض و بياض پس بياض
مستطیل که شبیه بود بصبح کاذب لیکن الواح شفق تیره تر از الواح
صبح باشد بواسطه کثرت بخار که در افق مغرب بسبب حرارت نهار

معرفة الجهات الاربع

في معرفة الجهات الاربع عند الارتقاء واعرف سمت وجهته السمت فان كان سمت شرقيا جنوبيا
او غربيا شماليا فابعد سمت من اول قوس الارتقاء من جهة خط المشرق والمغرب وان كان
السمت شرقيا شماليا او غربيا جنوبيا فابعد سمت من آخر قوس الارتقاء من جهة خط وسط السماء
وضع الخط عليه وثبت في الربع ثم وضع الربع على الارض وضعا مستويا موازيا للفاصل بحيث
يكون المركز من جهة الشمس على بيدك خطا فيقول وحرك الربع بحيث يقطع خط الخط الذي
بيدك على خط الربع وبصايقه وهو موضوع على مقدار سمت فيكون الخط الذي ابتداءت منه سمت
خط المشرق والمغرب ويكون المركز الى جهة المشرق وان كان الارتقاء شرقيا او الى جهة المغرب
ان كان الارتقاء غربيا ويكون الخط الذي في الربع هو خط نصف النهار وفي استخراج
الجهات الاربع طرق كثيرة هذه اقربها والله اعلم من البلاد

مخوة كبرى

هر کوکب حصه فخری تقدّر درجه ايسه بتون نهارینه ضم اید و ب
تتصیف اید کن نصفی تقدّر درجه اول و ربه طلوع فجر دنیه وقت
ایریشور سه اول کوکب ضحوة کبر اسم اول وقت اول و ربه

درمات شقایب کواکب

و یستثنی الآن کیف یعمل شقایب کواکب فی العنکبوت و ذلك انما استخراج ابعاد کواکب
عن معدل النهار وجهاتها و درجات حرما كما ذکرنا ثم ان كان بعد الكوكب شماليا
كعين الثور مثلا فنصل من ربع ط ك من مدار الحمل قوس ط ك بقدر بعده وهو نه و وصل
بين ل وبين ح بخط يقطع خط اه على نقطة م وندير على م دائرة وبعدهم دائرة
فهی مدار عين الثور ثم نضع المسطرة على م وعلى درجة حر ذلك الكوكب و من ه ل و نقطة
من الجوزا و بخط خطا على استقامتها فحيث يقطع مدار ذلك الكوكب فهو رأس شقایب
الكوكب و يقال له منى الكوكب ايضا و نعلم عليه علامة و نكتب اسم عين الثور
في زاوية ملاصقة كما جرت عادة اهل الرسم في وضع ذلك وان كان بعد الكوكب
جنوبيا كشعري اليمانية مثلا فنصل من ربع ط ل قوس ط ل من مدار الحمل بقدر بعده
وهو نه و نصل بين ل وبين سه بخط ونخرجه الى ان يلعن اه عند م ثم ندير
على م وبعدهم دائرة فهی مدار ذلك الكوكب ثم نضع المسطرة على م وعلى درجة
ممر ذلك الكوكب و بخط خطا على استقامتها فحيث يقطع مدار الكوكب فهو رأس
شقایب و نعلم علامة و نكتب على زاوية ملاصقة له اسم شعري اليمانية و اعلم الكوكب
الذي يكون بعده الجنوي اكثر من الميل كله لا يمكن ان يشكّل في هذه العنکبوت
فسترت مثل ذلك الكوكب لانه لا يفيد ناجدا و دائرة آخر و ده در

معرفة خط عرض الأرض

اسطرلابه قوس عمود اوله قد درجه شمس نظير خط وتد الأرض اوزره وضع ايدوب
اجزاء حجه دق مري شبكه واقع اوله دق محله برتشان اوله بعد درجه نظير خط
عمود اوزره وضع ايدوب دور اند ورت بعد مري كده دق محله بر اشارت دق
ايدوب ايكي اشارت مابين حصو عمود اوله **ب** همان درجه شمس خط وسط
السماء وضع اتك نظري وتد الأرض خط واقع اوله دق محله مريده اشارت
ايدوب بعد درجه شمس نظير خط وضع ايدوب مريده بر اشارت دق اوله
ما بين حصو اوله پس سرطان اوله و جدي اوله و ميزان اوله حصو مري
خط علاقه دن ابتدا ايدوب مقنطرات غربي طرفه طغوا اجزاء حجه دق نه محله
واقع اوله بر اشارت ايدوب بعد اول اشارت ايدوب مركزه جدول قوس
قوس شرق طرفه اوج مدار اوزره بر اشارت ايدوب خط عمود وضع اوله
ب اما مدار سرطانه جدي و ميزان جدي سرطانه حصو مريده نشان اوله
اسطرلابه قوس جبر و شفق اوله قد خط جبر طرف شرقه و شفق طرف غرب اوله اگر شفق
اكون عمل اوله درجه شمس افق موزب اوزرینه و اگر جبر اكون عمل اوله افق
مشرق وضع ايدوب داس مريده نشان اوله بعد مراد اوله الثاني قوسك اوزرینه
وضع اوله درجه شمس بعد اوله نشان ايدوب مابين حصو جبر و شفق اوله **ب**
پس خط جبر و شفق اوله قد علم مري قنطس ايسه افق اوزره وضع اتكده داس
مريده نشان ايدوب درجه شمس نظير خط شفق اكون اون يدير مقنطرات جبر اكون
اون مقنطرات مريده قد ايدوب اوله نشان مريده و اركه عمل قنطس اكون ايسه
حصو شفق يا جبر اوله **ب** پس سرطان و جدي و ميزان و قنطس قوس مريده ايسه قنطس
مريده نشان اوله بعد شبكه جبر مري حصو مريده كده درجه شمس بر مدار قطع اتكده
نظير اتكده محله كده نشان اوله قوس سر جبر

استخراج مابين البلدین

في معرفة مابين بلدين من الاميال والقرايع والاسرعة اذا اردت
فانقص ارتفاع قطب افق احد البلدین على افق البلد الآخر
الباقی فی ٦٦ وثلثین فاجتمع فهو عدد ما بينهما من ال
فاذا اردت ما بينهما من القرايع فخذ ثلث عدد ما بينهما من ال
فاذا اردت عدد ما بينهما من الورد فخذ ربع ما بينهما من القرايع
سدس ما بينهما من القرايع فخذ ثلث عدد ما بينهما من القرايع
ارتفاع قطب افق مكة على افقه عه نب و اردنا ما بين هذا البلد
من الاميال فنقصنا هذا الارتفاع من الورد فبقی يدق ففر
الباقی فی سوم فاجتمع نه ذلك **ب** **ب** **ب** وهو عدد الاميال
مطلوبه وثلث عدد هذه الاميال **ب** **ب** **ب** وهو عدد القرايع
البلدين المذكورين وربع عدد هذه القرايع **ب** **ب** **ب** وهو عدد
وهو عدد ما بين هذين البلدین من الورد **ب** **ب** **ب** وهو عدد طول البلد وعرضه
اذا كان سمت من بلدنا معلوما وارتفاع سمت رؤس اهل على بلدنا معلوما **ب** **ب** **ب** قدر ان
سمت رؤس اهل ذلك البلد كوكبا فيكون سمت هذا الكوكب معلوما وارتفاعه معلوما فيكون بعد
هذا الكوكب عن معدل النهار معلوما وما بينه وبين دائرة نصف النهار معلوما ودائرة نصف
نهار بلدنا معلوما على ما تقدم وبعد هذا الكوكب هو عرض ذلك البلد وما بينه وبين دائرة
نصف نهار بلدنا هو فضل ما بين طول ذلك الكوكب وطول بلدنا فمريده على طول بلدنا
ان كان ذلك البلد مشرقا عن بلدنا ونقصه ان كان مغربا عن بلدنا فاما ان كان من طول بلدنا
بعد الزيادة عليه والنقصان منه فهو طول ذلك البلد فطول ذلك البلد معلوم **ب** **ب** **ب**

Q. 3.

سنة النهر وهو ان تقف على حافة النهر وتحصل انخفاض الجانب المقابل لك بان تجعل الهمزة
من جهة المطلوب انخفاضه على عكس الارتفاع ثم اجعل ما بين بصرتك والماء قاعة واستخرج بها النظم
المبسوط لهذا الانخفاض فما كان فهو سنة النهر وان وقفت على حافة النهر وقوتك وصلت انخفاض
موضع يابوي انخفاض حافة النهر فان ما بين قدميك وذاك الموضع هو سنة النهر
واما مجموع البئر فهو ان تقف على حافة البئر وتحصل انخفاض الفضل المشترك بين الماء
والجانب المقابل لك فالكان فضع الخيط على مثله من القوس وانزل فيه خط المشرق
والمغرب بقدر قطر في البئر الى الخيط وارجع من التقاطع الى السمتيني
فما وجدت قالق منه ما بين بصرتك والحافة يبق ما بينها والماء

عرف الساعات المستوية الى
 الزمانية والزمانية المستوية
 اذ كان يمكن ساعته فاضب
 واراد من زمان ساعته فهد
 عدد ما في ايامه فاضب
 منها وهم الجمع على كل ثلثه
 المطلوب وان كان فاضب
 واراد من زمان ما في فاضب
 عدد ما في و هم الخارج على
 ساعته واحدة زمانية فاضب
 المطلوب

Handwritten text in a cursive script, likely a manuscript or a page from a book. The text is arranged in a grid-like pattern, possibly representing a table or a list of items. The script is dense and difficult to decipher, but it appears to be a form of Arabic or Persian. The page is numbered '1' in the top right corner.

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or ledger, showing entries in a table format. The text is written in red ink on aged paper. The entries are organized into columns, with some text appearing to be a list of items or names, possibly related to a medical or administrative record. The text is partially obscured by a vertical strip of paper or binding material.

ارتفاع صبی از اول و ب بعد القطر جوف اولیجه عملی بیان
 اما مثلا شمالی به شود که کند از یک بعد مطلق فرق دور بعد القطر
 بودند از نقطه نصف الفظه او را یکدن زیاده علی الصباح بشود در جدول
 ارتفاع که بدین اول طرفه نقل ایلدک بشو جیب حاصل اولد و ایشدی
 بعد القطر اون دیه هم اول شود ایچون بعد القطر ارتفاع جیبین طرح اولد و ایشدی
 عمل ایده هم عکس طریقه ارتفاع جیبی بعد القطر در طرح ایده در مثلا خط
 بشو درجه اوردی و وضع ایلدک بشو جیب اولد و ایشدی ایلدک طرفی می ایلد
 بدین اوج کدوشه شدی عذ ایلدک می خط المشرقه دیندی نکر اکره می ایلد
 اوردی هم ایلدک دیندی الی بدی سکه طقدون اون دیندی بعد القطر نکند
 اولد بعد حاصل اولد و خطه نظر ایلدک قوسک اول طرفین پیدا ایلد
 درجه قطع ایلدک بشو نصف الفظه می کنه خط ایلد اول طرفه بطریق طرح
 بدین اوج کدوشه شدی الی دیندی و اوردی خط المشرقه دیندی نکر اکره دور
 اید و بدی سکه طقدون اون ایلدک اون ایکی دن زیاده چه دیندی خط وضع
 ایلدک ایکی جوف درجه دخی نمکینی و بدین قوسک اول طرفین سکه بدیه چه
 قطع ایشدی بعد شمالی به شود که کند عمل بدین سنی طرفین الی بدی
 سکه طقدون اون او بری یکدی سکه دقیقه جیبش اون ایکی او طول ایکی دقیقه
 لازم بدین جواب ایلدک بگویند حکمه شمس اون ساعت در قدر بالحق
 دقیقه طوغار ایشی بابنه رجوع ایده سز دائم ارتفاع قدسک
 صبی از اولیجه قاعده بویه اولور واللام
 حاجه حافظ

جامعہ مافت
اور کوری

٦٠	ط	٦٠	ل	٦٠	٦٠	٦٠	٦٠
٦١	ل	٦١	ل	٦١	٦١	٦١	٦١
٦٢	م	٦٢	لا	٦٢	٦٢	٦٢	٦٢
٦٣	نو	٦٣	لا	٦٣	٦٣	٦٣	٦٣
٦٤	و	٦٤	لد	٦٤	٦٤	٦٤	٦٤
٦٥	ط	٦٥	لو	٦٥	٦٥	٦٥	٦٥
٦٦	لب	٦٦	لو	٦٦	٦٦	٦٦	٦٦
٦٧	مر	٦٧	لح	٦٧	٦٧	٦٧	٦٧
٦٨	ب	٦٨	م	٦٨	٦٨	٦٨	٦٨
٦٩	هـ	٦٩	ما	٦٩	٦٩	٦٩	٦٩
٧٠	له	٧٠	م	٧٠	٧٠	٧٠	٧٠
٧١	ن	٧١	مو	٧١	٧١	٧١	٧١
٧٢	ا	٧٢	م	٧٢	٧٢	٧٢	٧٢
٧٣	ل	٧٣	نا	٧٣	٧٣	٧٣	٧٣
٧٤	نا	٧٤	نه	٧٤	٧٤	٧٤	٧٤
٧٥	ح	٧٥	خ	٧٥	٧٥	٧٥	٧٥
٧٦	له	٧٦	س	٧٦	٧٦	٧٦	٧٦
٧٧	هـ	٧٧	سو	٧٧	٧٧	٧٧	٧٧
٧٨	ا	٧٨	عب	٧٨	٧٨	٧٨	٧٨
٧٩	ن	٧٩	عج	٧٩	٧٩	٧٩	٧٩
٨٠	ل	٨٠	فوق	٨٠	٨٠	٨٠	٨٠
٨١	و	٨١	صه	٨١	٨١	٨١	٨١
٨٢	ا	٨٢	ق	٨٢	٨٢	٨٢	٨٢
٨٣	نه	٨٣	١٢٣	٨٣	٨٣	٨٣	٨٣
٨٤	لا	٨٤	١٤٣	٨٤	٨٤	٨٤	٨٤
٨٥	ط	٨٥	١٧٢	٨٥	٨٥	٨٥	٨٥
٨٦	و	٨٦	٢١٥	٨٦	٨٦	٨٦	٨٦
٨٧	ل	٨٧	٢١٦	٨٧	٨٧	٨٧	٨٧
٨٨	و	٨٨	٣١٤	٨٨	٨٨	٨٨	٨٨
٨٩	ر	٨٩	١٥٩	٨٩	٨٩	٨٩	٨٩

٦٠	ط	٦٠	ل	٦٠	٦٠	٦٠	٦٠
٦١	ا	٦١	ا	٦١	٦١	٦١	٦١
٦٢	ب	٦٢	ب	٦٢	٦٢	٦٢	٦٢
٦٣	مد	٦٣	مد	٦٣	٦٣	٦٣	٦٣
٦٤	ر	٦٤	ر	٦٤	٦٤	٦٤	٦٤
٦٥	ل	٦٥	ل	٦٥	٦٥	٦٥	٦٥
٦٦	ند	٦٦	ند	٦٦	٦٦	٦٦	٦٦
٦٧	ح	٦٧	ح	٦٧	٦٧	٦٧	٦٧
٦٨	م	٦٨	م	٦٨	٦٨	٦٨	٦٨
٦٩	ط	٦٩	ط	٦٩	٦٩	٦٩	٦٩
٧٠	له	٧٠	له	٧٠	٧٠	٧٠	٧٠
٧١	ب	٧١	ب	٧١	٧١	٧١	٧١
٧٢	ل	٧٢	ل	٧٢	٧٢	٧٢	٧٢
٧٣	نظ	٧٣	نظ	٧٣	٧٣	٧٣	٧٣
٧٤	الط	٧٤	الط	٧٤	٧٤	٧٤	٧٤
٧٥	نو	٧٥	نو	٧٥	٧٥	٧٥	٧٥
٧٦	ل	٧٦	ل	٧٦	٧٦	٧٦	٧٦
٧٧	هـ	٧٧	هـ	٧٧	٧٧	٧٧	٧٧
٧٨	ا	٧٨	ا	٧٨	٧٨	٧٨	٧٨
٧٩	ب	٧٩	ب	٧٩	٧٩	٧٩	٧٩
٨٠	ن	٨٠	ن	٨٠	٨٠	٨٠	٨٠
٨١	لا	٨١	لا	٨١	٨١	٨١	٨١
٨٢	ب	٨٢	ب	٨٢	٨٢	٨٢	٨٢
٨٣	ند	٨٣	ند	٨٣	٨٣	٨٣	٨٣
٨٤	ل	٨٤	ل	٨٤	٨٤	٨٤	٨٤
٨٥	ا	٨٥	ا	٨٥	٨٥	٨٥	٨٥
٨٦	ب	٨٦	ب	٨٦	٨٦	٨٦	٨٦
٨٧	و	٨٧	و	٨٧	٨٧	٨٧	٨٧
٨٨	هـ	٨٨	هـ	٨٨	٨٨	٨٨	٨٨
٨٩	ل	٨٩	ل	٨٩	٨٩	٨٩	٨٩

Handwritten marginal note in Arabic script.

معرفة رهن روغان

سنه ۱۰۰۰ هـ در هر روز باغی ابتدا بر پیشینه قوب استش
قینه قره بکرم بش در هم دخی اوراق اوراق اولور
بیاض جام صفری بر در طویه یا خود طبر قدن اوله
ایچنه قویوب فینه همان کوبوکلته قدار حوق
قینه همان یاغی ایچنه قویوب سین ایچی بر مرتبه قینه کی
قوامه کله شوبله بله سین کی بر طمله الوب سوز
ایک کی اولد وایسه قوامه کلمنه بر بتل حلواسته
قیاس ایده سین بعد ایندیروپ بر حرارتی کسلنج
اوج بش در هم نفت یاغی ایله قرشده سر حتی
کحدن بار بزدن سوز و ملک قدار ایچنه و سوز
حفظ ایده سین اگر کله قویو الور سه نفت یاغی
ایله قرشده بره سر کرک یاز بیک اوز رینه سوز
کرک یو یا ایچنه قاته سین غایت اعلا دیر کمر باری
دخی بوبله ایله سن

الباب في معرفة دائرة الافق اعلم ان دائرة الافق دائرة عظيمة تفصل بين الظاهر والمخفي في الفلك وقطباها سمت الرأس والرجل **فائدة** لهم افق حشر وهو المشرق والمغرب وهو الخفيف فالافق المشرق حشر الحقيق كما بينه ابن الهيثم وهو الحق قلنا ان يقولوا ان التعريف ليس بصاوي على واحد من الافقين لاننا انما نعرف المشرق وهو الذي يفصل بين الظاهر والمخفي فليس هو دائرة عظيمة وانما قلنا انه للحقيق الذي هو دائرة عظيمة فليس يفصل بين الظاهر والمخفي لكن اجيب عن ذلك بان لما كان المقدار الذي بين

ان دائرة نصف النهار دائرة عظيمة تفصل بين المشرق والمغرب وتسمى بقطبها الافق ويقاطعها على نقطتين هما نقطتا الشمال والجنوب وقطباها منتصف النصف الشرقي ومنتصف النصف الغربي من الافق وهما نقطتا المشرق والمغرب والمطلع الاعتدالين ومغيبه والخط الواصل بين نقطتي الشمال والجنوب هو خط نصف النهار وهو المشترك بين دائرة نصف النهار ودائرة الافق وكل قوس تفرض من احد الدائرتين فان جيبها عمود على خط نصف النهار اذا فرضناه القطر الخارج من الطرف الاخر ودائرة نصف النهار تختلف باختلاف البقاع اذا اختلفت اطوالها **الباب** في معرفة دائرة اول السموت اعلم ان دائرة اول السموت دائرة عظيمة تفصل بين الشمال والجنوب وتسمى بقطبها الافق وبقطبها دائرة نصف النهار وقطباها نقطة الشمال والجنوب والمشرق والمغرب

المشترك بينهما وبين دائرة نصف النهار يسمى عمود الارتفاع وهو الخط الواصل بين قطبي الافق والفصل المشترك بينهما وبين الافق هو خط المشرق والمغرب وهو الخط الواصل بين قطبي دائرة نصف النهار وعلى مواقع جنوب القوس المفروضة من الافق اذا فرضنا مبدأها منه وجيب كل قوس تفرض من دائرة اول السموت هو عمود على خط المشرق والمغرب اذا جعلنا طرف القوس المفروضة احد قطبي دائرة نصف النهار وعمود على دائرة الارتفاع ان كانا طرف القوس احد قطبي الافق **فائدة** هذه الدوائر ودوائر العظام ومن دائرة الافق ونصف النهار واول السموت انقسمت الى

الفصل

المكانة المربعة في علم الفلك

كرة

كرة الفلك ثمانية مثلثات متساوية كل واحد منها **اصلاها** **ص** درجة وهو ربع الدور لان الافق قسم الفلك بنصفين ظاهر وخفي ودائرة نصف النهار بنصفين مشرق ومغرب وكل من دائرتين انقسمت باول السموت بنصفين شمال وجنوب فيحدث من الاضلاع الاثني عشر ثمانية مثلثات زواياها قائمة وهن اربع مثلثات ظاهرة واربع خفية **الباب** في معرفة دائرة المقنطرات اعلم ان دوائر المقنطرات توازي دائرة الافق من فوقها ومن تحتها فالتر فوقها تتصاغر الى ان تنعدم عند سمت الرأس والتر تحتها تتصاغر الى ان تنعدم عند سمت الرجل وعدتها **ص** دائرة ظاهرة **ص** دائرة خفية اصطلاحا **الباب** في معرفة دوائر السموت اعلم ان دوائر السموت تسير دوائر الارتفاع وهن دوائر عظام تقاطعها على مركز الافق واحدة منهن تقاطعها على مركز الافق دائرة والاما دوائر متساوية منهن تسقط على الافق على نقطتين متقابلتين فينقسم الافق المقنطرة على نقطتين بعد باع سمت الرأس والرجل بعد واحد فينقسم دوائر الارتفاع بدوائر المقنطرات **شس** قسما متساوية كل ذلك اصطلاحا والفصول المشتركة بينها وبين الافق تسير تراجيب الارتفاع وجيب كل قوس تفرض منهن خط يخرج من موضع الجزء وعمود على تراجيبه اذا كان مبدأه من الفصل المشترك بين دوائر الارتفاع فجميعهن هو عمود الارتفاع وعليه واقع جيب تمام الارتفاعات وجيب تمام كل ارتفاع هو نصف قطر المقنطرة التي هو واقع في سطحها **الباب** في معرفة دائرة معدل النهار اعلم ان دائرة معدل النهار دائرة عظيمة هي منطقة الحركة الاولي البرية وتسمى فلك معدل النهار ومدار الحمل والميزان وبضربها ازمان لان الزمان مقدور ومعدود ومقابل بحركتها وتسمى بضر المطالع وتسمى بدائرة نصف النهار وتسمى بسمت الرأس في كل بلد بقدر عرضه وقطباها قطبا العالم احدهما شمال والآخر جنوب ويرتفع عن احداهما عن الافق بقدرها تميل به غير سمت الرأس ونحو الاخر عن الافق بذلك القدر وجهه عرض البلد ينسب للقطب الظاهر فيها فان البلد اعرض من له فان دائرة المعدل تتخذ من دائرة السموت ويخضع قطبها مع نقطتي الشمال

Copy University

والجنوب وان كان العرض **ص** اتخذت به دائرة الافق واتخذ قطبا لها تحت
 الراس والرجل **تنبيه** هذه الدائرة متحركة بخلاف الخمسة اللواتي تقدم وتكون
 في اليوم واللييلة دورة واحدة بالتقريب وتحرك جميع الكواكب بحركتها
 واذ كانت الشمس في سطحها اعتدال الليل والنهار ولذلك سميت دائرة
 المعدل ومدار الاعتدال والخطوط المستقيمة التي تخرج من محيطها في سطحها
 ان كانت اعمدة على سطح دائرة نصف النهار فهي جنوب فضل الدائر
 وان كانت اعمدة على خط المشرق والمغرب فهي جنوب الترتيب **الباب**
 في معرفة دوائر الميول اعلم ان دوائر الميول ودوائر عظام تقاطع قطب دائرة
 المعدل ومن **قف** دائرة وكل منهن تقاطع معدل النهار على نقطتين متقابلتين
 فتقسم دائرة المعدل **س** جزواً وجميع هذه الدائرة متحركة بحركتها وتؤخذ
 منهن ميل الشمس وابعاد الكواكب والفصل المشترك بين جميعها خط
 واحد هو محور العالم وجيوب القوس المفروضة منهن فيما بين جزوها ومعدل النهار
 خطوط مستقيمة تخرج من المواضع المفروضة اعمدة على سطح معدل النهار وجيوب
 تمامها اعمدة على محور العالم **الباب** في معرفة المدارات الزمانية اعلم ان المدارات
 الزمانية توارز دائرة المعدل في الجهتين وتتصاغر الى ان ينتهي الى القطبين وسميت
 الزمانية لاعتبار الزمان بها وهن تدور بدوران معدل النهار ومحور العالم فجميع
 مراكزها في كائنه لا تعرض له فافقه منتصف جميعها ولذلك يستوفيه الليل والنهار
 دائما عند المحس وان كان البلد ذاعرض فترفع فيه المدارات التي في جهة القطب
 الظاهر ويصير منها ما هو ظاهر كله مرتفع عن الافق وهي المدارات التي بينها
 وبين القطب اقل من العرض ومنها ما يماس الافق ينخفض عنه وهو المدار الذي
 بينه وبين القطب قدر العرض وبقيت هذه المدارات مرتفعة من كل منها اكثر
 من نصفها ولذلك اذا كانت الشمس على احدها كان النهار اطول من الليل ولذلك
 الكواكب التي على احدها يكون ظهوره اعظم من خفاءه واما المدارات التي في جهة
 القطب الخفية منها ما هو ايدى الخفاء وهو المدار الذي بينه وبين القطب اقل
 من العرض ومنها ما يماس الافق ولا يرتفع عليه وهو المدار الذي بعده عن القطب
 بقدر الخطاة وبقيت هذه المدارات الخفية منها اعظم من الظاهر ولذلك اذا كانت

الشمس على احدها كان الليل يكون اطول من النهار ولان الظاهر من كل مدار هو قوس
 نهار الشمس اذا كانت عليه وقوس ظهور الكواكب الذي هو عليه والخطوط المستقيمة
 الخارجة من الاجزاء المفروضة في اسطح هذه المدارات اعمدة على القوس المستقيمة
 بينها وبين الافق تسمى جنوب الترتيب واعظمها من كل مدار هو سهم نصف القوس
 الظاهر من ذلك المدار والخطوط المستقيمة التي تخرج من سطحها اعمدة على دائرة
 نصف النهار وهي جنوب فضل الدائر واعظمها من كل مدار هو نصف قطر ذلك
 المدار هذا يكون في ذوات العروض فوق الافق في جهة القطب الظاهر
 وتحت في جهة القطب الخفي وتكون عمودا على دائرة نصف النهار لزمن ان يوازي
 الافق ونصف قطر كل مدار هو جيب تمام ميله **الباب** في معرفة دائرة فلک
 البروج اعلم ان دائرة فلک البروج دائرة عظيمة وهي منطقة الحركة الثانية
 البطيئة وهي منطقة فلک البروج وقطبا لها قطبا فلک البروج واجزاؤها دوج
 السواء وتقاطع معدل النهار على زاوية خادة وتكونها تتحرك بالحركة القسرية
 لزمن ان يكون قطبا لها متحركين دوران حول قطب العالم على دائرتين موازيتين
 لمعدل النهار والقدر الذي بين المنطقتين هو القدر الذي بين القطبين المتحركين
 الجهة والمدارات الموازية لمنطقة فلک البروج تسمى المدارات العرضية
 وهي المدارات التي تتحرك عليها الكواكب ذوات العروض كما كانت
 الخاصة بها والتقاطعا في اللذان بين المنطقتين احدهما راس العالم
 والاخر راس الميزان والشمس تلازم منطقة البروج تدور عليها بحركتها
 الخاصة بها في السنة الشمس دورة واحدة فالتقاطع الذي اذا جاوزته
 صارت في جهة الشمال عن معدل النهار وهو راس الحمل وهو الاعتدال الربيعي
 والتقاطع الذي اذا جاوزته صارت في جهة الجنوب وهو راس الميزان
 وهو الاعتدال الخريفي هذا في العروض الشمالية وفي الجنوبية بالعكس وجيوب
 اجزاء منطقة البروج اعمدة على الفصل المشترك بين المنطقتين وهو القطر
 الواصل بين نقطتي الاعتدالين **الباب** في معرفة دوائر العروض اعلم ان

نقطتي الاعتدالين قطب دائرة عظيمة لزم ان يكون مارة باقطاب المنطقتين
وتقاطعهما على قوائم وتسمى الدائرة المارة بالاقطاب والتقاطعهما الخادمان
بينهما وبين منطقة البروج يسميان نقطة الانقلابين الشمالين والجنوبيين
شهور هذا العرض الشمالي وعكس ذلك في العرض الجنوبي والقوس
الواقعة من هذه الدائرة بين المنطقتين تسمى الميل الاعظم وتصير منطقة البروج
منقسمة اربعة اقسام متساوية بنقطتي الاعتدالين ونقطتي الانقلابين
فاذا قسمنا كل ربع ثلثه اقسام متساوية انقسمت باثني عشر قسما يسمي
كل قسم بمرجاء واذا توهمنا دوائر عظيمة تمر باقسام فللك البروج وبقطبيه
حدث طول البروج وهو ما بين كل قسمين من اقسام المنطقة وعرضه هو القدر
الذي بين القطبين وتسمى هذه الدوائر دوائر العرض وقد علم ما تقر ان منطقة
البروج مع دوائر العرض والمدارات العرضية كدائرة معدل النهار مع دوائر
الميل والمدارات الزمانية وكدائرة الافق مع دوائر السموات ودوائر المقطر
فتمامه **الباب** في معرفة دائرة وسط سماء الطالع اعلم اننا اذا توهمنا دائرة
من دوائر السموات تمر بقطب البروج فان القدر الذي يقع منها بين
الراس ودائرة فللك البروج ينصف الظاهر من المنطقة نصفين ويقع
منها قوس بين المنطقة ولا فوق يسمى وسط سماء الطالع وتسمى هذه الدائرة
وسط سماء الروية فتدبره **الخاتمة** في معرفة الحدود المتعلقة بمسائل هذه الرسالة
واما الجيب فهو خط يخرج من طرف القوس المفروضة عمودا على القطر الخارج
من الطرف الاخر واما السهم فهو قطعة من القطر المار بطرف القوس فيما بين
وبين جيبه واما الارتفاع فهو قوس من دائرة عظيمة تمر بقطب الافق بمرکز
الكوكب فيما بين مركزه ولا فوق الحقيق وفيه كلام ذكرته في حاشية المختصرات
وغیرها واما الظل المبسوط فهو الماخوذ من المقاييس القائمة على سطح الافق
وهو خط يخرج من اصل الشخص مواز لجيب تمام الارتفاع ويختص بقطعة
من عمود الارتفاع فيما بين مركز العالم والسطح الذي هو عليه واما الظل المشكوس
فهو

فهو الماخوذ من المقاييس القائمة على الاسطح القائمة على سطح الافق وان شئت
قلت هو الماخوذ من المقاييس الموازية لسطح الافق وهو خط يخرج من اصل الشخص
مواز لجيب الارتفاع ويختص بقطعة من ترتیب الارتفاع فيما بين مركز العالم والسطح
الذي عليه الظل هذا الذي ذكرته في حد الظلین هو ما ذكره الجمهور والتحقيق الذي يشهد
الباطل الصحيح هو ما ذكره في حد الظلین هو ما ذكره الجمهور والتحقيق الذي يشهد
الشخص القائم على زوايا قائمة على السطح المستقيمة للخطوط الموازية لسطح دائرة
الافق من شعاع الشمس وظنوا جميعا فيما علمت ان الظل الموجود بالرصد انما هو
السامل والصحيح انما هو اخرجه من ذروة الشخص القائم خطا مستقيما فرج
دائرة الارتفاع ياتس ككرة الشمس مما يلي سمت الراس ومنه على استقامة
السطح الذي يقع عليه الظل فان تلك النقطة هي نهاية الظل الموجود حينئذ بالعيان
وارتفاع ذلك الظل هو ارتفاع النقطة التي تاس عليها الخط الخارج من كرة الشمس
ويكون بين هذا الارتفاع وبين ارتفاع مركز الشمس ومن نصف قطر الشمس المائتين
في كتاب الاكر واما قطر الظل فهو قطعة من شعاع الارتفاع فيما بين رأس الشخص
وطرف الظل واما الميل لاول فهو قوس صغير من دائرة تمر بقطب النهار وبالجزء
من ذلك البروج فيما بينه وبين معدل النهار واما الميل الثاني فهو قوس
من دائرة تمر بقطب فللك البروج وبالجزء منه وبين الجزء ومعدل النهار واما بعد
الكوكب فهو قوس من دائرة تمر بقطب معدل النهار وبالكوكب فيما بينه وبين
معدل النهار وعرضه قوس من دائرة تمر بقطب فللك البروج وبالكوكب فيما بينه وبين
فللك البروج وعرضه المعدل قوس من دائرة تمر بقطب فللك البروج وبالكوكب فيما بينه وبين
وطوله قوس فللك البروج فيما بين راس الميل ودائرة عرض الكوكب ومعدل النهار
فهو قوس من دائرة نصف النهار فيما بين سمت الراس ومعدل النهار وان شئت
قلت هو بعدد اع خط الاستواء واما الخاتمة فهو قوس من دائرة نصف النهار
فيما بين مدار الجوز والافق واما ارتفاع قطر المدار فهو قوس من دائرة تمر بقطب

معدل

الافق وبطرف قطر المدار الموازي للافق فيما بينه وبين الافق وان شئت
 قلت قوس من دائرة الارتفاع فيما بين دائرة الميل المارة بمطلع الاعتدال
 وبين الافق واما بعد القطر فهو خط مستقيم يخرج من طرف قطر المدار عمود
 على سطح الافق فيما بينه وبين القطر المذكور قلت ولك ان تقول هو قطعة عمود
 الارتفاع فيما بين مركز العالم والخط الموازي لخط نصف النهار يمر بمركز مدار
 الجزر والمراد بعد قطر مدار الجزر عن سطح الافق واما الاصل الحقيقي فهو خط
 مستقيم يخرج من موضع غاية الجزر من سطح دائرة نصف النهار عمود على خط نصف
 النهار موازيا لخط نصف النهار ما يمر بمركز مدار الجزر كذا حدته جدر وقال جماعة
 في المتقدمين انه من خواص الاعداد وضع لنقل مقادير جيب الترتيب من اجزاء
 اقطار الدوائر العظام الى اجزاء اقطار المدارات الزمانية وعلى هذا يكون دقات
 ويتم الى درجة واحدة ولا يلحقها فروقات العروض قلت وما قاله شيخنا الجيد
 انظر وهذا الخط الموازي لخط نصف النهار بينه وبين خط نصف النهار ايدا مقدار
 بعد القطر وجيب الغاية خط يخرج من موضع الجزر عمود على خط نصف النهار فعند
 يكون الاصل هو الفصل بين جيب الغاية وبين مقدار بعد القطر الموافق ومجموع
 جيب الغاية وبعد القطر الخالف واما الاصل المعدل فلم ار من تعرض له غير شيخنا
 فقال هو الفصل بين الاصل وفصل جيب الغاية على جيب الارتفاع قلت وهو
 خط مستقيم يخرج من موضع الجزر من سطح دائرة الارتفاع الترتيب على ما عمود
 على خط يخرج من قطر المدار الموازي للافق فعند هذا يكون الاصل المعدل
 ناقصا عن جيب الارتفاع بقدر بعد القطر الموافق ويزيد على جيب الارتفاع
 بقدر بعد القطر الخالف واما نصف الفضيلة وتسمى نصف التعديل فهو قوس
 من مدار الحمل فيما بين طرف قطر المدار والافق واما جيبه فهو خط يخرج من طرف
 القطر عمود على الفصل المشترك بين الافق ومدار الجزر واما قوس مدار
 الجزر فهو الظاهر من مداره وقوس ليلة هو الحفر منه واما فصل الدائرة
 فهو قوس من مدار الجزر فيما بين الجزر ودائرة نصف النهار ذلك ان تقول

من مركز مدار الجزر

ولا يبلغها

هو قوس من مدار النهار فيما بين دائرة الميل المارة بالجزر وبين دائرة نصف
 النهار واما جيب الترتيب فهو خط مستقيم يخرج من موضع الجزر من سطح
 مداره عمود على الفصل المشترك بين سطح مداره وسطح الافق واما الدائرة
 فهو قوس من مداره الجزر فيما بينه وبين الافق واما سعة المشرق فهو قوس
 الافق فيما بين مطلع الجزر ومطلع الاعتدال واما الارتفاع الذي لا سمت له فهو
 قوس من دائرة اول السموات فيما بين مدار الجزر وبين الافق واما حصة
 الشفق فهو قوس من مدار الشمس فيما بين مركزها والافق الغربي حال كونها
 منقطعة عن الافق الغربي سبعة عشر درجة على الصحيح واما حصة الشفق فهو قوس
 سعة عشر درجة على الصحيح واما حصة السموات في خط مستقيم من سطح
 الافق يخرج من طرف جيب الارتفاع عمود على الفصل المشترك بين سطح
 مدار الجزر وبين سطح الافق واما تعديل السموات فهو خط مستقيم يخرج
 من طرف جيب الارتفاع ايضا عمود على خط المشرق والمغرب فعند هذا
 يتصل تعديل السموات وحصة اذا كانت السموات موافقا ويتداخلان
 ان كانا مخالفا ومجموعهما في الموافقة والفصل بينهما في المخالفة هو مقدار
 جيب سعة المشرق فانه عدم الميل فالحصة من التعديل فانه عدم العرض
 عدمت الحصة وكان جيب السعة وهو التعديل ومعلوم ان جيب الميل
 مساو للسعة ثم فيكون جيب الميل هو التعديل فانه عدم الميل والعرض
 عدمت الحصة والتعديل وجيب السعة واما السموات فهو قوس من دائرة
 الافق فيما بين دائرة اول السموات ودائرة الارتفاع واما سمت ماله فهو ايضا
 قوس من دائرة الافق فيما بين نقطة المشرق والدائرة المارة باقطاب
 الاقطين وكذا سمت غير ماله من البلاد واما حصة الارتفاع التي يعرف بها الارتفاع
 من السموات فهو قوس من دائرة الارتفاع فيما بين الافق ومدار النهار ويكون
 فوق الافق اذا كانت السموات مخالفا للعرض وتحت الافق اذا كانت موافقا
 ويكون من الارتفاع عند عدم الميل ونعدم لعدم السموات ويكون من البلد
 الذي لا عرض له ولا يزيد من غير على تمام عرضه ونعدم ايضا من عرض **ص** واما تعديل

Copyrsity

الارتفاع فهو قوس من دائرة الارتفاع ايضا فيما بين الجزء ومعدل النهار وعدم
 لعدم الميل ويكون هو الارتفاع مع عدم العرض فعلى هذا يتصل تعديل الارتفاع بحصة
 اذا اختلف الميل والسمت ويتاخر اذا اختلفا مطلقا سواء كان الميل والسمت
 مخالفيين للعرض ام موافقين له ويكون التعديل بعض الحصة في الاول والحصة بعض
 التعديل في الثاني سواء كان الميل اقل من العرض ام اكثر سواء كان الجزء اقل
 ام لا ويكون الارتفاع هو مجموع حصة وتعديل حال اتصالهما والفصل بينهما حال انفصالهما
 مطلقا وهذا الكلام صحيح تام وهو الصواب خلافا لما في الباب الثالث والثلاثين
 من الدر المنثور ويجدر ان يذكر ان الارتفاع هو قوس العرض يكون للسمت حالتان
 مع كونه موافقا للعرض احدهما ان يكون شرقيا متناقصا او غربيا متزايدا كغيره
 فلا كلام فيه والحالة الثانية ان يكون السميت شرقيا متزايدا او غربيا متناقصا
 فعلى هذا يكون كل السميت متساويا بين ارتفاعين شرقيتين وارتفاعين غربيتين
 احد الارتفاعين فيميل بلوغ الكوكب الارتفاع السمت والارتفاع الاخر بعد بلوغه
 وسمتها واحد والحصة لهذين الارتفاعين واحدة واما تعديل الارتفاع فيختلف
 مقداره باختلاف الارتفاعين فيكون لكل ارتفاع تعديل ومجموع التعديلين **قف**
 دائما والخارج بالربع هو اقل الارتفاعين دائما واقل الارتفاعين انما يكون في الحالة الاولى
 من حالتين السميت فلما جاز هذا قلنا في باب فان كان السميت شرقيا متزايدا او غربيا
 متناقصا فاسقط ما وجدته من **قف** بيقر تعديل السميت واما المطالع الفلكية
 فهو قوس من معدل النهار فيما بين دائرة الميل المارة براس الجدر وبين دائرة
 نصف النهار حال كون مركز الشمس عليها واما مقدار ما يخص قوسا مفروضة في تلك
 البروج برجا كان او اقل اكثر من المطالع الفلكية فهو قوس من دائرة معدل النهار فيما بين
 دائرتين من دوائر الميول تمران بسطرفي القوس المفروضة واما مطالع الكوكب فهو قوس
 من معدل النهار ايضا فيما بين دائرة نصف النهار حال كونه عليها وبين دائرة
 الميل المارة براس الجدر كما نرى الشمس واما المطالع البلدية فهو قوس من معدل النهار
 فيما بين راس الحمل والافق الشرقي على توالي البروج حال كون مركز الشمس
 عليه ولا يخفى مطالع الغروب ومطالع طلوع الكوكب ومغيبه

تعديل

يوزد درجه ذوالقن كجى دارا لور في معرفة ابقا في الزوال درجه شمسي
 معالج فلكيه جدولته دخول ايلدن بولند عدد حفظ ايلدن معالج
 كوكبي محفوظ من طرح ايلدن باقى قلان زواله در في الدولو مطالع
 فلكيه اسم مطالع كوكب ديره ٢٥١ مطالع فلكيه ايلدن او لمقله
 مطالع كوكب دن كمنك قابل اولد مطالع فلكيه دور زياده ايلدن
 نصب اولد آردن نقص ايلدن باقى ١٤١ زواله باقى قلاندر

في معرفة السميت الوقت

ل معرفة حصة السميت من العرض والارتفاع وضع على تمام العرض وعلم على جيب العرض
 ثم انقل الى الارتفاع تجد المراد على حصة السميت ثم اجمع جيب السعة وحصة السميت
 ان كان الميل مخالفا وحصة الفضل ان كان موافقا فما كان فهو تعديل السميت
 فان لم يكن ميل حصة السميت اى تعديل فضع على السمتي وعلم على جيب تمام
 الارتفاع ثم حررك الخيط حتى يقع الراس على تعديل السميت فما قطع من القوس
 هو السميت

في معرفة الفضل الدائر وداير بلو اصل والبعد

غاية الارتفاع جيب ايل ارتفاع وقت جيبك ما يبتدئ فضل الكوكب مقدار الارتفاع
 معلوم اولوب بعده خيطى قوس ارتفاع اولندن تمام عرض بلده وضع ايده سن

بعد سستینک اولندن نیز اعداد مستویه شدن اول فضل قدر عدایدوب
 منتهی اولدوغی جیبین خطه اینوب اوزرینه مری وضع ایدیه سن بعد
 خطی سستینیه نقل ایدیه سن بعد اعداد مستویه شدن عدایدیه سن مری بصیدی
 جیب کلنجی قدر اولور سهم فضل الدایر اولور اگر میل اولیجی اولور اگر میل
 اولیجی اولور سهم فضل الدایر اولور دید و کم حفظ اولنه بعد خطی قوس ارتفاع
 اولندن تمام میل جزئی قدر یا خود میل جزئی قدر قوس ارتفاع آخرین خطی
 اوزرینه وضع ایدوب بعد سستینک اعداد مستویه شدن محفوظ ایما خطه
 اینوب مری اول حمله وضع ایدوب خطی سستینیه نقل ایدیه سن بعد سستین
 اولندن نیز اعداد مستویه شدن مری کلنجی عد اولنه مقدار اولور سهم فضل الدایر
 اولور بعد اول مقدار یک سستینک اعداد معکوس شدن نیز آخرین دخول ایدیه سن در حمله
 ایرشور اول جیب ایما قوس ارتفاع ایدیه سن آخرین قاج درجه قطع ایدیه فضل الدایر
 اولور پس میل اولدوغی مثال **مثلا** درجه شمس حمل اولی یا خود میزان اولی
 اولی غایه الارتفاع فرق طقوز جبر فرق شدن ارجح و ارتفاع وقت
 اولور جبر دخی اولور پس قوس ارتفاع جبر اولی طقوز جبر مابین
 فضل الدایر اولی ارجح اولی بعد قوس ارتفاع اولندن
 ایدوب خطی تمام عرض بلده وضع ایلدک که فرق طقوز در بلده فضل
 یکر بر جبه سستین اولندن نیز اعداد مستویه شدن عدایدوب یکر مری رجب
 جیب ایله خطه اینوب مری اوزرینه وضع ایلدک بعد خطی سستینیه نقل
 ایلدک پس اولندن مریه کلنجی عد ایلدک اعداد مستویه شدن یکر مری سکر
 بقی جیب قطع ایلدی حفظ اولنه بعد اول کونک میل اولی بر جبه

ایدوب

ایدوب خطی تمام عرض بلده مری که فرق طقوز در اوزرینه وضع ایلدک
 بعد فضل مری که اولی شدن ارجح سستین اولندن نیز اعداد مستویه
 شدن عدایدوب اولی شدن ارجح جیب خطه اینوب مری
 اوزرینه وضع ایدوب خطی سستینیه نقل ایلدک بعد سستین اولندن
 اولندن مری بصیدی جیب کلنجی عد ایلدک یکر مری جیب قطع ایلدک
 پس میل اولدوغی ایلدن سهم فضل الدایر اولور بعد سستینک
 اعداد معکوس شدن نیز آخرین عدایدوب یکر مری جیب ایله قوس
 ارتفاع این قوس ارتفاع آخرین قدر درجه قطع ایدیه اولور
 ارتفاع فضل الدایر اولور پس **مثلا** شمس نور اولنده
 اولی غایه الارتفاع الشمس در جبر الی بر جبه و ارتفاع وقت
 اولور اول سهم جبر دخی اولور پس الشمس جیب ایله اولور
 جبر مابین فضل الدایر یکر مری رجب اولی بعد قوس ارتفاع اولندن
 عدایدوب خطی تمام عرض بلده وضع ایلدک که فرق طقوز در بلده فضل
 یکر بر جبه سستین اولندن نیز اعداد مستویه شدن عدایدوب یکر مری رجب
 جیب ایله خطه اینوب مری اوزرینه وضع ایلدک بعد خطی سستینیه نقل
 ایلدک پس اولندن مریه کلنجی عد ایلدک اعداد مستویه شدن یکر مری سکر
 بقی جیب قطع ایلدی حفظ اولنه بعد اول کونک میل اولی بر جبه

خیمه قوس ارتفاع آخر نون اول کونک میل قدر در در اوزرینه
 وضع ایلدک بقده کسر اولندن اعداد مستویه سندن محفوظه
 یکوی سکر در عده ایدوب یکری سکر بجی حیب ایلد خیمه اینوب مری
 اوزرینه وضع ایلدک بقده خیمه ستمیز نقل ایلدک و ستمیز اولندن
 اعداد مستویه سندن مری بعد یغی حیب کلنج بقده ایلدک یکری طقوز
 حیب قطع ایلدی که سهم فضل الدایر اولور بقده بویکری طقوز سهم ایل
 ستمیز آخر نون اعداد معکوس سندن دخول ایدوب اول حیب ایلد قوس
 ارتفاع اندک قوس ارتفاع آخر نون الشمس درجه فضل الدایر حامل اولکه
 بوفضل الدایر اول کونک نصف قوس النهار نون طرح ایدرز دایر
 حامل اولور **پس** میل اولدوغی خالده جنوبیه مثال **مثلا** شمس عقربک
 یکری در دنده اوله غایه الارتفاعی او توز در جیب دخی او توز در
 و ارتفاع وقت یکری اوله جیب یکری دن ارتجعد را و توز در جیب ایلد
 یکر مینک جیب بایسته فضل اون دن ارتجعی اولور بقده قوس ارتفاع
 اولندن عده ایدوب خیمه تمام عرض بلد که قرق طقوز در اوزرینه
 وضع ایلدک بقده فضل که اولندر کسر اولندن اعداد مستویه سندن
 عده ایدوب و بجی حیب ایلد خیمه اینوب اوزرینه مری وضع ایلدک
 بقده خیمه ستمیز نقل ایلدک و اولندن اعداد مستویه سندن مری

کلمه

کلنج بقده ایلدک اون اوج حیب قطع ایلد حفظ اولنه بقده قوس ارتفاع
 آخر نون اول کونک میل قدر در در اوزرینه وضع ایلدک که اون طقوز
 بقده کسر اولندن اعداد مستویه سندن محفوظه مری که اون اوج در عده
 ایدوب اون اوج بجی حیب دن خیمه اینوب مری اوزرینه وضع
 ایلدک بقده خیمه ستمیز نقل ایلدک بقده کسر اولندن مری بعد یغی
 حیب کلنج بقده ایلدک اون اوج بجی حیب قطع ایلدک سهم فضل الدایر
 اولور بقده بواون اوج بجی سهم ایلد کسر آخر نون اعداد معکوس سندن
 دخول ایدوب اول حیب ایلد قوس ارتفاع اندک قوس ارتفاع
 آخر نون او توز سکر بجی درجه فضل الدایر حامل اولدی بوفضل الدایر
 اول کونک نصف قوس النهار نون طرح ایدرز دایر معلوم اولور و **پس**

فی استخراج موضع القمر و آت کواکب مشافیه الکواکب الخیره من منطیقه فکک

١٦٧
١٥٠
ثم قبل ارتفاع الكواكب الثابتة على ما قدم وانظرا في جزء من اجزاء البروج
وقع على دائرة نصف النهار فما كان فهو جزء من الكواكب الثابتة والكواكب
المتحركة في ذلك الوقت ثم عدتم اجزاء حلقة نصف النهار من الفرض الجنوبي الى
المايل سمت الرأس بعد ارتفاع القمر والكواكب المتحركة في تلك الليلة
هذا ان كان اعظم ارتفاعه جنوبيا عن سمت الرأس واما ان كان شماليا
عن سمت الرأس فعدتم اجزاء حلقة نصف النهار من الفرض الشمالي الى
مايل سمت الرأس مثل ذلك وفي كلتي الحالتين وعلم في الكرة حيث
انتميت علامة وهذه العلامة هي علامة القمر والكواكب المتحركة بوجوه طولها
ولا عرض له وان وقعت خارجة عن موضع ربع الارتفاع والسمت على

ساعات مائة وسبعين مرة

اللهم اكمل حليم ذواتنا لا تتركنا
شقيبا او محروكا او مقترنا على رزقي فامح من ام الكتاب
ثقا و توفيرا و تقتر رزقي و اثبتني عندك سعيدا
لوقت الموت فاعلم انك قلت في قولك احذروا
بمحو اسم ما بينا و ثبت عندنا ام الكتاب عام

جذبة عصر اول الليل طريقي لعموم

مكون مبدئي تمام عرض درجه سندن طرح ايدوب اول طرفة طفرة و
قطر عصر ايدوب خط التند بولمان جيب ايدوب قوس ايدوب عمل ايدوب
اخر خط عصر بوق ايدوب قائم اونا ايدوب قائم ايدوب قوس اول طرفة بولمان درجه
مريده جيبه جيبه سندن بعد بعد القطر مريده اخر طرفة طفرة و ايدوب سندن
بعد خط ايدوب نصف قطره اول طرفة طفرة و طرح ايدوب بعد ايدوب جيب درجه
قوس اخر طرفة طفرة و نصف القطر ل طرح ايدوب بعد سندن طرفة طفرة
دني ساعتي حباب ايدوب سندن دائما قرارى بويله مثلا عقربك الزن اول سني
بدرج عرضة كوره اول ميله اونا بر جوق تمام عرض اولان الدرجه دن
طرح ايدوب قوس اولان او طول سكر جوق درجه قوس اونا سندن زياره قائم
بدلند و ايدوب اوزنه اونا ايدوب دخی زياره ايدوب جيب منكوسك تقاطعون
قوس ايدوب اول قوسون بكرم دارند از نقصان درجه قطع ايدوب خط
اولان خطه دخی نظر ايدوب اوده حى اوله واقع اوله و خط عصر اولان سندن
فيط اودوب رضع ايدوب مريده جيبه مقيدي معدل حاصل اوله و ايدوب سندن
ديم لم مريده اخر قوسه طفرة و ايدوب ايدوب نظر ايدوب ايدوب قوسون فرق درج ديم لم درجه
قطع ايدوب سندن نصف القطر اولان اونا درجه ديم لم قوس اول طرفة طفرة و خط ايدوب
ايدوب سندن ايدوب سندن بوجوه ديم لم سندن وقت ايدوب سندن قطع ايدوب سندن ايدوب جيب
ايدوب سندن اولان طرح ايدوب سندن ساعتي حباب ايدوب طول ساعتي
بكره سندن دقيقه كنه ايدوب اونا قوسون عملده خطه و ايدوب سندن
ايدوب دور جيبه بيلدرة عصر ساعتي دخی ايدوب سندن ايدوب سندن

شمالیه مثلا ارتفاع السك الشمس لزيادة قبل الزوال
 اول طرفه نقل البلد جیبی الیه سینه یقیدی مری واصل اولدی کی
 حتی بعد القطر جیبین طرح ایدم کن طرفی بودور که سینی طرفی مرکز
 اجزاء مستوی سندن الی دوت بجوق جیب بولاق حال بودی مرکز اصل
 مطلق اولی قرق اوج بجوق جیب از زرنده زید جوزانک
 ابتدائیه اولدوی ایدی او کونون مبدی یگرمی درجه بعد القطر اون اوجون
 زیاده نصف فاصله اون سکنون اکس اولدوا شدی ارتفاع جیبین
 مریه وارنه جیب البلد اون بر جیب بولندوا اوج اون اوجن زیاده
 بعد القطر اون بری کندی تکرار مریه طرح البلد ایکی جیب زیاده
 نظر البلد قوس ارتفاع اقص طرفین اون الی درجه قطع الیسی بعد القطر
 تمام اولدوا شدی فیطیلده نصف اولان اون سکنون نقصان درجه
 ضم البلد مع التکیس نظر ابتدای قوس طرفین اوصول السکنون زیاده
 درجه قطع الیسی اول طرفین ساعتی حساب البلد اوج ساعت
 اوطوز بشی دقیقه کجمن صباح اولدی دس

هر زمان ارتفاع جیبی صوف اولوب مری واصل
 اولزه السند بولنای جیبی مریه وارنه
 حساب ایدر ب تکمیل اولدوی نصف المطلب
 والا سینه دوی زیاده ایدر سک
 به طریق الطرح معلوم
 اولدو مالک

حاجی حفظ
 لعلی
 مریه
 اوج

اولدو مالک

عرض بلد طرفی فاعده دایما زوالده ارتفاع البرک بدقیقه المریه
 کمتر شدی هرنه حاصل اولدوی آخر قوسد بون غایت ارتفاع دیر لری
 نظر ایدر زاول کونون مبدی وارینه بونون اوج بوج شمالیه اولدوی سکنون
 مبدی او حاصل ارتفاع طرح ایدر زوال جنوبیه اسکنون ارتفاع اوجن
 ضم ایدر زبده هرنه حاصل اولدوی اوج اطقا درجه طرح ایدر زبده
 بلد اولدو طرح اولی تمام عرض اولور مثلا جوزانک ابتدائیه اولدوی
 مبدی یگرمی درجه عرض کوره غایت ارتفاع بتمشدی اولدوی شدی
 مبدی بتمشدن طرح ایکی الی درجه قلدی زیاده شمائی بودور جلدی یزید بوالی
 طاقان طرح البلد قرق قلدی اعنی فوسک اول طرفه طرف عرض بلد اولدوا
 آخر تمام عرض اولدو نقل حاجت او یار قردن ایا جنوبیه قوسده اسکن
 جوزانک نظری کنه مبدی یگرمی اولدوی زوالده غایت ارتفاع اوطوز درجه
 شدی مبدی از زرنه ضم البلد الی درجه اولدوا آخر قوسد فیط اولدوی وضع
 البلد تکرار بوالی طاقان درجه درجه طرح البلد کنه عرض بلد من قرق اولدوا
 اعنی کنه قوس ارتفاع اول طرفه عرض بلد آخر تمام عرض اولدوا بودور
 قرق اولدوا باقی بولده بودا قبل ایدر مبدی یگرمی عمل و میزان اولدوی
 اولدوی قوس حاصل اولی غایت ارتفاع طاقان طرح باقی قلدی عرض بلد
 اولدوی غایت ارتفاع بود سینه الی درجه

ما فظ صبیح
 حاجی

عرض بلد طرفی فاعده دایما زوالده ارتفاع البرک بدقیقه المریه
 کمتر شدی هرنه حاصل اولدوی آخر قوسد بون غایت ارتفاع دیر لری
 نظر ایدر زاول کونون مبدی وارینه بونون اوج بوج شمالیه اولدوی سکنون
 مبدی او حاصل ارتفاع طرح ایدر زوال جنوبیه اسکنون ارتفاع اوجن
 ضم ایدر زبده هرنه حاصل اولدوی اوج اطقا درجه طرح ایدر زبده
 بلد اولدو طرح اولی تمام عرض اولور مثلا جوزانک ابتدائیه اولدوی
 مبدی یگرمی درجه عرض کوره غایت ارتفاع بتمشدی اولدوی شدی
 مبدی بتمشدن طرح ایکی الی درجه قلدی زیاده شمائی بودور جلدی یزید بوالی
 طاقان طرح البلد قرق قلدی اعنی فوسک اول طرفه طرف عرض بلد اولدوا
 آخر تمام عرض اولدو نقل حاجت او یار قردن ایا جنوبیه قوسده اسکن
 جوزانک نظری کنه مبدی یگرمی اولدوی زوالده غایت ارتفاع اوطوز درجه
 شدی مبدی از زرنه ضم البلد الی درجه اولدوا آخر قوسد فیط اولدوی وضع
 البلد تکرار بوالی طاقان درجه درجه طرح البلد کنه عرض بلد من قرق اولدوا
 اعنی کنه قوس ارتفاع اول طرفه عرض بلد آخر تمام عرض اولدوا بودور
 قرق اولدوا باقی بولده بودا قبل ایدر مبدی یگرمی عمل و میزان اولدوی
 اولدوی قوس حاصل اولی غایت ارتفاع طاقان طرح باقی قلدی عرض بلد
 اولدوی غایت ارتفاع بود سینه الی درجه

٧٢

١٤١

King Saud

University

1957

١٣٧٩

Copyright © King Saud University

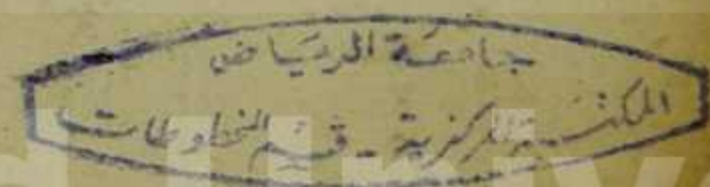
رحمتی افندی
 ویش افندی
 آه کیم اول کرب بویش تا بویست فنا
 خلعت باوشت و خرقه پشیم کردا
 بر بهایه صابو و دست ابدن آخر
 ز رشتان افش اها کلاه فقرا
 سر دئی باو فنا جانمزه کار ایدی
 سکا قلده ای شیر ای کرم اسی مولا
 بر اولور کلبه درویش که فقر شاهی
 آتش انداز اولیبی صاعقه هر خدا
 ویش فتنه و آتوت نطق ایتمه دریغ
 سحر زمانکم اولاد مریه دهان بلغا

مکرمه فقور و سایر ذریع شید باب در نه عجب

فتقوان نیز بنظر قلم است این قاریوب بعد از الحق صوابه بر مرتبه
فصل اول که باغنه از قالمه بعد از سونگت طاس کرج نجابت
سحق اولش اوله معهود نیز ایله برابر خط ایوب ذریع اوله
مشبک بکریه حقن ظاهر باخود ذریع مومنه ایله سیرتوب بعد
معجون معهود در خفیفه طایب ایوب باب دره

حاری قلمم جرج الجون

ایکودرم انلا یاخی طوسوز طور طوسوز سردرم جام حافری
تازه اولسون بادم در هم بال موم خط ایوب انتقده قایندو
زنده سوزوب حاصداولا ملهم ایوب ایچق یار طاره

رساله التفتاء

سازمده

در خط ایوب

جانب مقنطره شمال ده

قبل الزوال نصف فضله تمكن اوله بعد الزوال ايكسديه آخره
جنوبيه قبل الزوال نصف فضله آخره تمكن اوله بعد الزوال
نصف فضله اوله تمكن آخره
جانب جيبه

شمال ده قبل الزوال بعد قطر نصف فضله تمكن اوله
بعد الزوال بعد قطر اوله نصف فضله تمكن آخره
جنوبيه قبل الزوال بعد قطر نصف فضله آخره
تمكن اوله بعد الزوال بعد قطر تمكن آخره نصف فضله اوله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين **١** فلو يعرب عن علمه مثقال ذرة في الأرض ولا في
 السماء خالق الإنسان لا يعلم بشئ ثم على الاسماء مقدار حركات العالم بالدرجات
 والتدقيق والتوالي والتوالي وحركة النفوس الى الكمالات التنفيسية النفسانية
 بالفت رسائل العلوم في معرفة احوال النجوم وما صنعه مصنف ورتب
 في تحرير النظر في الربع الجيب **٢** **٣** بوعيد ضعيف المحتاج الى رحمة ربه
 اللطيف مصطفى بن علي الموقت بالجامع الحاقاني السليمي ايد ريد ملكي
 ربع جيب ديمكة متعارف اولئك كآلات رصديته يجنده افاق اولرب تحت
 عمل ايله معروف واشرف آلات اولفله مشهورا ولدوغى اجله زيا ده طالب
 وراغب اولنرا بجوده نوركي دلجه بر رساله جميع ايلم فانه سى عام اولاف
 وجميع مسائل مهمه جامع اولاف وجميع طالب اولنرا مستفيد اولم لرا
 پس بر مقدمه وكريم ابكي باب اوزر نه ترتيب ايدرم و بر ياده ذكر اولونا حق
 مسئله لرايجي با بر مثال يا ابكي مثال برينه نوره ذكر ايدرم زيا ده آسان اولمقي
 ايجي لا اما مثال الربى قسططنية عرضنه استخراج اليوب بيان ايدرم و بر ياله
 شهيه ايدرم فهرس رساله بوجيهله در اما مقدمه بنجور ربع جيبك ركونك
 اولري بيانه در و باير و له جمله سى اعلى بيانه در **الباب الاول** في معرفة
 لاخته الارقاع **الباب الثاني** في معرفة جيب القوس وقوس الجيب **الباب الثالث**
 في معرفة الظل من الارقاع **الباب الرابع** في معرفة الارقاع من الظل **الباب الخامس**
 في معرفة الليل من الدرجة الشمس وجهته **الباب السادس** في معرفة غابت الارقاع
 الرصد وعرض البلد **الباب الثامن** في معرفة بعد القطر **الباب التاسع** في معرفة
 الارتفاع **الباب العاشر** في معرفة نصف الفضلة وقوس القطار والليل
الباب الحادي عشر في معرفة الدائر وفضل الدائر **الباب الثاني عشر** في معرفة اول وقت
 الظهور

الظهور وارتفاع العصر والادبين الظهور والعصر والادبين العصر والغروب
الباب الثالث عشر في معرفة دخول اول وقت المغرب **الباب الرابع عشر** في معرفة الشروق
 والمغرب **الباب الخامس عشر** في معرفة الارتفاع الارقاع الذي لا سمت له **الباب السادس عشر**
عشر في معرفة السمات من الارتفاع **الباب السابع عشر** في معرفة السمات
 القبلة **الباب الثامن عشر** في معرفة وضع القبلة واخراج جهات الاربع **الباب التاسع عشر**
عشر في معرفة المطالع الفلكية **الباب العشرون** في معرفة المطالع البلية
 ومطالع الطالع من افق لوقت مفروض **الباب الحادي والعشرون** في معرفة
 سعة الامهار والبحار والابار **١** **٢** **٣** **٤** **٥** **٦** **٧** **٨** **٩** **١٠** **١١** **١٢** **١٣** **١٤** **١٥** **١٦** **١٧** **١٨** **١٩** **٢٠** **٢١** **٢٢** **٢٣** **٢٤** **٢٥** **٢٦** **٢٧** **٢٨** **٢٩** **٣٠**
 رسونك بيانه در **المركب** اول رسمك او كسي مركز در كه اكا خط تجويد كو
خط خط ديو مركزه بكن ايلكه ديو مركزه شوي كو تجويدك ايلكه ديو مركزه
 خطه بغلور اشغالو قار و يورر قائم مقام شمدر انا ركي خط ركنك
 غيرى اولمق كركه **فوس الارقاع** ربع دائرة اطا طامشدر و دخي طفال
 در جيه بر ابر قسمت اولمشدر اولندن آخر نونا **١** آخر نونا اولنه مروف
 جمل ايله يازمشدر ايجده صاى ديمكة مشهور در اولندن ياز لئه اعداد مستويه
 ديو مركزه نونا ياز لئه اعداد معكوسه ديو مركزه **خط المشرق والمغرب** اول
 بر طوغرى جكمش خط در كه مركزه نونا قوسا ارتفاعك اولنه اعمشدر بوضط
 جيب التمام دخي ديو مركزه **خط الطول** دخي ديو مركزه **خط العرض** در جيه بر ابر قسمت
 اولمشدر مركزه نونا قوسه وار بنجه اعداد مستويه يازمشدر قوسه نونا مركزه
 وار بنجه اعداد معكوسه يازمشدر **خط وسط السماء** بر طوغرى جكمش
 خط در كه مركزه نونا قوسا ارتفاعك آخر نه وار بنجه بوضطه **خط نصف**
النهار دخي ديو مركزه دخي ديو مركزه **الاعظم** دخي ديو مركزه
 در جيه بر ابر قسمت اولمشدر مركزه نونا قوسه وار بنجه اعداد مستويه و قوسه
 مركزه وار بنجه اعداد معكوسه يازمشدر **دخي** شوي طوغرى خط مركزه اول ايلكي

الباب الحادي والعشرون
 في معرفة طول القائم على
 بسيط الارض

اندک که الیقدر تقاطعند لا جیب منکوسید و نو بر جیب التمام جقدق اجزا مستوی و لا
 او تون و دورت خود بولد و او لا ارتفاعه نصف ظل حاصل اولدی تضعیف
 ایلدیک تمام ظل حاصل اولور که الشمس کون و روقی علی هذا **اما** ظل الزوال که
 فقط **اما** فی الزوال دیور اول بلنکه مراد اول طریقی بود که اولوقت الزوال
 ارتفاعی در اول ارتفاع مقدار قوس ارتفاع اولوند و اصحاب خطی او زین
 وضع ایلدیک اندن صکره اون ایکی قائمه ایلدیکیتی دن خطی کلین ایندین قائمه ایلدیک
 تقاطع اند و کی بودن دوی و بر سن جیب منکوس ایلدیک تمام جقدق سن همان یقار
 اولان عمل کیدر اندن نظر ایلدیک سن اعداد مستوی دن قاج عدد واقع اولدیه فلا الزوال
 اول اولور **مثلا** شمس نور اولنده اولسا اول کونک غایت ارتفاعی الشمس بوجو
 درجه اولور عمل ایلدیک اول کونک ظل الزوال یدی درجه دن کسبک دیدیک
 و قس علی هذا **الباب الرابع** فی معرفة الارتفاع من الظل طریقی بود که اون ایکی
 قائمه ایلدیکیتی دن ایندین و دخی ظل مطلوب ایلدیک جیب التمام دن ایندین ایکی جیب تقاطع
 اند و کی بودن راست خطی وضع ایلدیک سن اندن نظر ایلدیک سن خطی قوس ارتفاع اولوند
 قاج درجه قطع ایلدیک سن اولان ظلک ارتفاعی اول اولور **مثلا** ظل مبسوط یکرم
 عدد اولدیک کجی عمل کیدر اندن نظر ایلدیک اول کونک اولور و دورت درجه دن ارتفاع
 یکرم ظلک ارتفاعی اولدی و قس علی هذا **اما** ظل قائم ایلدیک تقاطع التمام سلس **مثلا** ظل
 الشمس اولدیه اولوقت ظلک نصفه که او تون بشی در جیب التمام اندن قائم نکست
 نصفه الیقدر سبیتی دن اندن ایکی جیب تقاطع اند و کی بودن خطی وضع ایلدیک اندن
 ایلدیک خط اول قوس اولور درجه قطع ایلدیک الشمس ظلک ارتفاعی اول اولور و قس
 علی هذا **الباب الخامس** فی معرفة درجه الشمس فی هذه الاله اولان ایکی بر جیب
 او مع کیدر که قوس ارتفاع اولوند او تون درجه وارجه **حل** او تون دن الشمس
 وارجه **نور** الشمس طقسانه وارجه **جوز** زینر رجوع ایدرس کخر قوس اولور
 وارجه **طان** او تون دن الشمس وارجه **السم** الشمس طقسانه وارجه **کینه**
 بوالی برجه شمالیه دیور قوس اولوند او تون وارجه **میزان** او تون دن

الشمس

الشمس وارجه **عقب** الشمس صفانه وارجه شمالیه دیور **برج** برجه قوس اولوند
قوس یمنه آخر قوس اولوند وارجه جدی او تون دن الشمس وارجه **الشمس** دن
 طقسانه وارجه **حوت** بوالی برجه برجه جنوبیه دیور **برج** شمس قوس برجه و قس
 درجه در بلنکه مراد ایلدیک تقویدن او با اسجد اولوند و او با بره ایلدیک برجه اولون
 صور **برج** درجه شمس بلنکه دن صکره خطی درجه شمس او تون دن وضع
 ایلدیک مراد ایلدیک اول برجه قاج درجه کسبک ایلدیک اول درجه او تون دن وضع ایلدیک
 عمل ایلدیک سن عملکری اشغه ایلدیک کلک کیدر **الباب السادس** فی معرفة الميل من
 درجه الشمس و جهته طریقی بود که خطی درجه شمس او تون دن وضع ایلدیک
 مری میل اعظم دائره کا او تون دن شمالیه سن نظر ایلدیک سن که مری دائره میل الشمس
 جیب مبسوط دن جیب قطع اندن ایلدیک اول جیب ایلدیک قوس ارتفاع ایلدیک قاج درجه
 واقع اولدیه تون درجه نک میل اول اولور **الشمس** شمالی برجه و میل شمالی
 اولور **الشمس** جنوبی برجه ایلدیک میل جنوبی اولور **مثلا** شمس نور اولوند اولدیه
 خطی او تون دن کونک مری ی میل اعظم دائره کا او تون دن شمالیه یقار نظر
 ایلدیک مری الشمس جیب مبسوط دن اولان ایکی جیب در اول جیب ایلدیک شمس قوس
 اولوند اولان جیب نور اولوند میلی وارده دخی نور شمالی برجه اولور و اولور
 میل دخی شمالی اولور و دخی نور اولوند و سبله و عقرب و خوت اولوند میل برده
اما حمل و میزان اولوند میل اوکان و دخی جوز اولوند و کوس و قوس و دخی
 اولوند میل یکرم درجه لا ارتق اولور و دخی سوطا اولوند و جدی اولوند
 میل یکرم اوج بوجو درجه اولور بونلری بیایا ایلدیک عملکرده خط ایلدیک سن
الباب السابع فی معرفة غایة الارتفاع بالرصد و عرض البلد من الميل والغایة
 و جهته کل منطریقی بود که زوال وقتند دقتد ارتفاعی بکلیه سن تاشون درجه
 وارجه که نکور ارتفاعی المقل اول درجه بی کجیه بس اول وقتند ارتفاع اول
 کونک غایت ارتفاعی در **الشمس** وقت زواله شرق جانبیه توجه ایلدیک سن که نکور
 دوشمه بعضی او قانده مکة مشرقه دخی او تون دن دوشد و کی کجی ملاحظه ایلدیک

و از بنجه سن بلکه اول غایت شمالی در **اگر** صولکه در شمس مدینه مستوره در اناکلو
 بوی بری کجی و عرض نهایت بود و غی به و از بنجه سن بلکه اول غایت جنوبی در
 شمس بری و غایت الارشاع شمالی اولی بود و در انما جنوبی در پس نظر اول
 شمس که میلی و از بعد از آن میلی بود و شمس حمل اولند یا میز آن اولند و از غی
 یکی اول بود و غایت قاج درجه ایست طق لا در آن طرح ایله باقی قلا نه
 قالو له اول شهر که عرض اول اولور **مثلا** قطنینیه ده شمس حمل یا میزان اولند
 اولسه اول ایکی وقتد شمس میلی اولماز و غایت الارشاع فوق طقوز درجه در
اول خرق لکون **در** الی درجه در پس بوق و طقوز در جزی طق انداز طرح
 ایله که فرق بر درجه باقی قلدی بلکه **قطنینیه** در عرض فرق بر درجه ایست
 اگر اول کون شمس میلی اولور که اگر میلی شمالی غایت جنوبی ایست میلی غایت در طرح
 ایله اگر ایستد جنوبی ایست ایستی جمع ایله طرح در یا جمع در یا هر نه حاصل اولور
 طقانه در طرح ایله باقی قلا فی اول شهر که عرض اولور **و دخی** قطنینیه ده شمس
 سلطان اولند اولسه پس اول کون که یکرم اوج بوجی درجه میلی وارد رویش
 ایکی بوجی درجه غایت الارشاع وارد **و دخی** عقرب اولند اولسه او بر بوجی
 درجه میلی وارد و از تو زیدی بوجی درجه غایت الارشاع وارد بعد طرح و الجمع
 هر نه حاصل اولور طق انداز طرح ایله یک فرق بود درجه قطنینیه در عرض
 حاصل اولور **و دخی** عرض که جهی خط الاستوا در بود که شمالی در معبر اول
 دخی بوجی در ربع کون دید کاری دخی بود **اما** خط الاستوا در او نه لیک
 جنوبی در اول جانبیک اکثری خراب را یک معبریت ایست مشهور او ماد و غی اجل
 بقرین او بعد **الباب الثامن** فی معرفه بعد الفطر طوی بود که خطی استی
 او از رینه قوی یعنی عرض بلد که جیبی او از رینه نشانیه سن انداز خطی حرکت
 انداز سن قوس ارتفاع که اولند تا اول کون که میلی مقداری درجه او ز رینه
 واقع او بنجه انداز فطر ایله که جیب مسوطه مری التند و کجی و واقع اولی
 هر جیبی جیب واقع اولی ایست بعد الفطر اول اولور **و دخی** ثورا اولند و سنبه

اولند

اولند و عقرب اولند و حوز اولند بعد الفطر لکون درجه **و دخی** جوز
 و لکون و قوس و در نو اولند بعد الفطر اول اوج بوجی در اولی جقد
و سلطان و جدی اولند بعد الفطر اولی بوجی در اولی جقد
 بونری انکون یا بیان ایلم که عملک خط انیمه سن و قوس علی **الباب التاسع**
 فی معرفه الاصل طویقند یا اسان طوی بود که خطی استی او ز رینه وضع
 ایله سن انداز قوس ارتفاع که آخرند در عرض بلد که قاج درجه ایست
 اول مقدار درجه یک جیبی ایله استی به جقه سن مری اول جیب او ز رینه نشانیه
 انداز خطی حرکت انداز که تا قوس آخرند ثورا اولند او بر بوجی میلی
 او ز رینه واقع او بنجه انداز فطر ایله که جیب مسوطه در مری قطع ایله
 جیبی استی به جقد فطر ایله که آخر استی به دن فرق در درجه
 از غی جیب قطع ایست ثورا اولند اصلی اول اولور **و دخی** سنبه و عقرب
 اولنری که اصلری بود مقدار **و دخی** جوز اولور و قوس و اولور ایست
 اصلری فرق ایکیدن از غی اولور **و سلطان** اولنری که اصلی فرق
 بوجی در میلی بر اولان درجه لوله اصلری و بعد الفطر لکون دخی هب
 بر اولور سوبه معلوم اوله **الباب العاشر** فی معرفه نصف الفضله و نصف
 قوس النهار و الليل طویقند یا اسان طوی بود که خطی استی او ز رینه وضع
 ایله سن مری بی اجزاء مستویه در اول کون که اصلی هر نه ایست انک او ز رینه
 نشانیه سن انداز خطی حرکت انداز سن تا مری جیب مسوطه در اول کون که
 بعد الفطر او ز رینه واقع او بنجه انداز فطر ایست سن خطی اول قوس قاج
 درجه قطع ایله اول کون که نصف الفضله سی اول اولور و دخی کون که
 شمس جنوبی بر جارد لا او اوج اولور نصف الفضله طق انداز درجه
 طرح ایست **و اگر** شمس شمالی بر جاردن او اوج اولور نصف طق انداز درجه
 زیاده ایست سن یا هر نه حاصل اولور اول کون که نصف قوس النهار بود که
 در طرح ایله سن نصف قوس الليل حاصل اولور بونلا در قننی سن نصف ایست
 تمام قوس حاصل اولور **مثلا** قطنینیه ده شمس ثورا اولند اولسه خطی
 استی او ز رینه وضع ایله مری بی اجزاء مستویه در اول کون که فرق درجه

در بوجی در ربع کون دید کاری دخی بود اما خط الاستوا در او نه لیک جنوبی در اول جانبیک اکثری خراب را یک معبریت ایست مشهور او ماد و غی اجل بقرین او بعد

Copyrighted by the University of Toronto

آنچه اصل او زنده نشاندن انداختن حرکت اندر دانه نامی جیوب مبسوطه
 اول کونک لکن درجه بعد القطری او زنده وارجه انداختن لکن خط اول قوس
 او درجه قطع باشد ثور اول نصف الفضله اول او و اول و سنبه و عقرب
 و حوز اول نصف الفضله که بمقدار در و حوز و اسد و قوس و ریس
 اول لکن نصف الفضله که او و طقوز درجه و انجک و سرطان و جدی و الزنک
 نصف الفضله که یکم یکی بوجی درجه در بی ثور اول نصف الفضله
 سنی طقوز او زنده زیاده الیکه شمالی بر جلدی اول و غنی ایجو و اول کونک یوز درجه
 نصف النهار حاصل اولی بویوز درجه بی یوز لک لک درجه در طوح الیکه
 ثور اول لکن لک لک درجه نصف قوس الیکه حاصل اولی اما شمس عقرب اول
 اوله بی یوز که دخی نصف الفضله که او درجه در طقوز انداختن لکن
 عقرب جنوبی بر جلدی اول و غنی لک لک درجه نصف قوس النهار حاصل
 اولی بویوز لک لک درجه لک لک درجه عقرب اول لکن یوز درجه نصف
 قوس الیکه حاصل اولی بویوز لک لک درجه بر سنی تضعیف الیکه ثور اول لکن
 تمام قوس النهار الیکه درجه اولی عقرب اول لکن یوز النهار درجه اولی
 و قس علی هذا الباب **الحاد عشر** فی معرفه الدائر و فضل الدائر دایو اول
 نهار دایو وسط نهار و درجه کجه دیور و دخی او وسط نهار دایو آخر نهار و درجه
 قالا نه درجه و فضل الدائر دیو اول نهار دایو الیه باقی قائمه و دخی نه و الدائر تا غرق
 و درجه کجه دیور اول لکن نصف القطری فی الواصلی هر صباح و وقتند معلوم
 ایستاده باشد و درجه الیکه حاضر اوله هر ارتفاع که الیور سنی اول ارتفاع
 جیبی الیه بعد القطری ما بینند فضل و الیه الیسن یعنی هر قنفسی الیه
 جوف دایو الیه سنی الیسن شمالی بر جلدی الیه و اگر جنوبی بر جلدی الیه
 اکسینی جمع الیه سنی طوح و دایو جمع دایو الیه حاصل اولی اول ارتفاع اول
 سنی اول او و اولی سنی خطی سنی کتوره سنی مری الی اول اصل مطلق نه
 الیه آخر مستقیم دایو الیه و زنده نشاندن انداختن حرکت اندر دانه نامی
 جیوب مبسوطه دایو اول ارتفاع اولی اصل معنی او زنده واقع و ایجه انداختن لکن
 خطی سنی آخر نهار درجه قطع الیه الیه اول ارتفاع اولی فضل الدائر اول

اول نهار دایو آخر نهار
 و درجه کجه دیور
 نهار دایو آخر نهار

اولی یعنی زوله باقی قلائی اولی اولی ارتفاع زواله اولی اولی جوی اولی
 الیور دایو سنی اولی اولی اولی فضل الدائر زواله لکن اولی و دخی
 بوفضل الدائر اولی کونک نصف قوس نهار دایو طوح الیه اولی ارتفاع اولی
 حاصل اولی مثل شمس ثور اولی اولی او و زنده درجه ارتفاع اولی
 کونک بعد القطری لکن در واصلی قرق دورث درجه و انجک و درجه
 سنی درجه بعد القطری او و زنده ارتفاع اولی جیبی سنی طوح الیه لکن شمس
 شمالی بر جلدی اولی و غنی لک لک درجه ارتفاع اولی یکم یکی درجه اصل معنی
 حاصل اولی انداختن خطی سنی او زنده کتوره سنی مری الی ثور اول لکن قرق
 دورث دایو آنچه اصل او زنده نشاندن انداختن حرکت اندر دانه نامی
 جیوب مبسوطه دایو الیه یکی اصل معنی او زنده واقع و ایجه انداختن لکن
 الیه لکن خطی قوس ارتفاع اولی آخر نهار دایو نصف قطع الیه ثور اول لکن
 او و زنده ارتفاع اولی فضل الدائر اولی اولی و لک لک یوز درجه نصف
 قوس النهار الیه شمس درجه فضل الدائر طوح الیه لکن او و زنده ارتفاع اولی
 قرق درجه دایو حاصل اولی مثل قرق ارتفاع اولی فضل الدائر قرق
 الی درجه در مثل شمس عقرب اولی اولی جنوبی در او و زنده ارتفاع
 دخی اولی لکن دخی بعد القطری لکن در واصلی قرق دورث دایو آنچه
 پس جنوبی اولی و غنی ایجو لک لک ارتفاع جیبی الیه بعد القطری جمع الیه
 او و زنده لکن درجه اصل معنی اولی یوز لکن فضل الدائر اولی او و زنده درجه
 او و زنده قرق طقوز درجه او و زنده مثل او و زنده ارتفاع اولی فضل
 الدائر اولی او و زنده درجه او و زنده دایو الیه شمس درجه در اما لک دخی
 معلوم اولی که بعد القطری دایو ارتفاع جیبی الیه اولی اولی وقت بعد
 القطری دایو ارتفاع جیبی طوح الیه در سن مثل شمس سرطان اولی اولی
 بعد القطری او و زنده درجه و انجک و درجه دایو بوجی ارتفاع اولی
 زنده قطع دایو طوح الیه لکن درجه اصل معنی اولی اولی دایو لک لکن
 سنی او زنده کتوره سنی مری سرطان اولی لکن قرق بویوز اصل او زنده

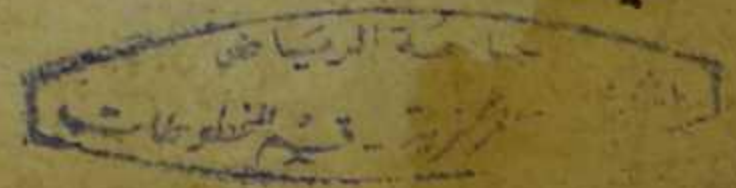
Copyrighted Material

نشانند از آن خطی حرکت اندر که تمام جیب مبسوطه باشد در اصل
 معادل از زمره وارجه اندن نظریه یک محیط قوس اول و لذت بدی بوجی درجه قطع
 ایلمش طاقان درجه از زمره زیاد ایلم که سر طاق اول و لذت طاق فضل
 الدائر می طاقان بدی بوجی درجه اولی دایره اول و لذت درجه در **دخی** بشر
 از تفاعل فضل الدائر می یوزیش درجه در براد تفاعل فضل الدائر می یوز اول
 بر درجه در دایره می بوجی درجه در **دخی** معلوم اول که شمس شمالی بر جبهه
 بر سینه اول و بر بعد انقطری ایلم از تفاعل جیبی برابر اول اول وقت فضل
 الدائر طاقان درجه اول و بر زیر اجنوبی اول و قدر فضل الدائر طاقان اول و
 یو قدر **الباب الثانی عشر** فی معرفه اول وقت الظهور و ارتفاع العصور و الارتفاع
 الظهور و العصور و بین الغروب و العصر یوز و که طریقی بود که اول و الظهور و وقت
 اهل فکر افی ضل عظمی اتقانی از زمره شمس دورین که راست مرکز نصف
 نهارد از زمره سنده زان اول و قدر اگر بر دقیقه دخی اول و بر که پس یوز که بلیم که اوج
 طریقی ایلم معلوم اول و بر می بود که اول کونک غایت الارتفاع و قشند وقت
 اید و بر شمس بر ارتفاع جیفه اندن کجی بلکه اسکله اسکله میل
 اید بو طریقی ایلم ظاهر که اول و قی بلنور **ایکین** طریقی بود که شمس طلوع کند
 اول کونک صبح نصف قوس النهار می کجی بر اول وقت دخی ظاهر که اول وقت اول و عشر
 اول و **دخی** طریقی بود که ظل مبسوط اسکله اسکله بر مشبهه اول که بمقدار
 زیاد اول و **دخی** عصر که الارتفاعی بلنور یکدرا یا بود که ربع دایره
 قوس عصر اول و یا اولیه اگر اول و جی اول و بر که بعضی ربعه اول و بر خطی قوس الارتفاع
 اول و اول کونک غایت الارتفاعی نه ایسه اول مقدار درجه از زمره قوس سن
 مری می قوس عصر که اول و نه نشانلیسن اندن نظریه سن جیب مبسوطه در
 مری التدریج جیب واقع اول و بر اول جیبله آشفه قوسه ایند از قوس الارتفاع
 اول و اول و جی درجه اول و بر اول کونک عصرینک الارتفاع اول و بر و اگر ربع
 دایره قوس عصر اول و بر اول وقت طریقی بود که اول و اول کونک غایت الارتفاع
 بلنور ظل مبسوطه جیب ایلم که ظل الزوال در سنک ظل ایند طریقی کجشد از زمره
 صله

مکره بو ظلک از زمره اول و یکی عدد که قامه عدد زمره ایلم الارتفاع عصر که
 ظل مبسوطی اصل اولی و دخی بو حاصل اول و بر مقدار جیب ایلم جیب
 التمام اول و بر ایلم و قامه ایلم سینی دایره ایلم جیب تقاطع اندن و کی بر دایره
 خطی ایلم قوسه ایند اول و قوسه الارتفاع درجه بلنور اول کونک عصرینک
 الارتفاع اول و بر بر الارتفاعی بلنور که ناکره اول الارتفاع فضل
 الدائر می جیسنک اول و بر جی باید طریقی کجشد هر نه حاصل اول و بر
 ظهر ایلم عصر که مابینند دایره اول و بر و دخی بود دایره اول کونک قوس
 نصف النهارین دایره ایلم باقی نه قوس عصر که ناکره عز و نه و از جی
 کجی اول و بر **مثلا** شمس نور اول و لذت اول و سطرطنیه ده غایت الارتفاع
 التمش بوجی درجه در یوز که ظلی که ظل الزوال در تقریب بدی در جدر
 اول و یکی قامه زیاد ایلم که اول و طقوز اول و بر بر حاصل اول و بر ظل ایلم جیب
 التمام اول و بر ایلم که اول و یکی قامه ایلم سینی دایره ایلم که موضع تقاطع دایره خطی
 ایلم قوس الارتفاع اندن اول و قوسه الارتفاع درجه از زمره واقع
 اول و بر اول و بر خطی نور اول و کونک عصرینک الارتفاع اول و بر بر الارتفاع
 فضل الدائر می جیسنک دایره ایلم بوجی درجه ظهر ایلم عصر که مابینند کجی
 حاصل اول و بر **مثلا** اول و کونک عصرینک الارتفاع عصر که یکم لکزد درجه در طابیند
 الی بر بوجی در جیه قریب در **سرطان** اول و کونک الارتفاع عصری اول و بر بر درجه
 مابین التمش در جدر **سرطان** اول و کونک عصر که الارتفاع اول و بر درجه اول و کونک
 مابین الظهور و العصر اول و بر بوجی در جدر **دخی** معلوم اول و کونک
 بو مثال بر مابین قوس اول و بر عصر در که بو وقت که فاصلت قشند عصر
 اول و بر اکثر سواد اعظم **مقول** به اول و بر در اما امام اعظم حضرت ناری عصر نه
 عصر ثانی دی بر بر بواجی عصر که تفاوتی مقدار اول و بر در نلسه اوج وقت
 بیان ایلم نوم باقی بو نلسه قیل اول و کونک **سرطان** اول و کونک عصر اول و بر ساعت
 و بوجی در جدر در **حصة** عصر ثانی بشارت و در جدر **حل** و در
 اول و کونک حصة اول اوج ساعت الی در جدر **حصة** عصر ثانی

دور ساعت درجه در **جری** اولنده عصر اول ایکی ساعت دورت بحق
 در جدر عصر ثانی ایکی ساعت اون در جدر ان کسجدر پس بومقدار که
 کفایت **ابواب الثالث عشر** فی معرفه دخول اول وقت المغرب و حصی الشفق
 والفجر و وقت السجور فی رمضان مغربک اول وقتی سمسک صحیح عروب
 ایلمسندن عیار شد پس شمس غروب ایلد و کئی هر کئی بمنز الاالات
 ارتفاعیه نکه علمه زیاده اهتمام ایدن کمنه بلور و دخی شمسک غروب
 شرق جانبند ان شفعه افقدن ظلمات ظاهر اولغله و دخی معلومدر ما
 دامکه شمس تمامجه انیمیه ظلمات شرق جانبندن افق دن ظاهر اولاز پس
 شمس غروب ایلد و کی صحیح معلوم اولد قدن صکره اخشام ازانی
 تاخیر اولیمیه الامکره هرا بلور یا طار اوله نه ایسه اولوقت
 بر درجه تاخیر اولمنق احتیاطا جائز در دیشلر فقهائیک اتفاقینونکر
 اوزرنه در خصوص مبارک رمضان شریفه کبر اوروج اجماعی موقوف
 و رسول صلی الله علیه وسلم حضرت تدرینک سنتین بورر که شمس غروب
 ایلد کن صکره اوروج اجماع اولید امر انشد رختی فقاقدن استقوله
 دیمشکر که مبارک رمضان شمسک غروبیند بورر درجه اخشام
 از اننی تاخیر ایلمک بدعت مکر و هدر و دخی سنته مخالفه دیوا و برج
 افطار و استیجال ایلمکه ثواب وارد در تاخیر اول نوایدن محروم
 اولغله سیدر پس ایدر تاخیر اولمنق سنته مخالفه ثقه علمادن منقول
ودخی اوروج طوتانله استبولنت ایدر عامل اولیبور اول نوایدن محروم
 قالد قلندن او نور ای اخشام از اننک وقتی خصوصه بر مقدار تفضیل
 و بر دم و دخی لشوده لبیب اولد بکه موقتار یاز کونارننه زیاده اجماعی
 کوننده اخشام از انن شمس غروب ایلد کن صکره اوروج درجه مقدار
 تاخیر ایلبور اندن اوقت لرحلقک اکثری دخی کون و ارا یکن از ان
 اوقندی دیو موقتار بجمیل ایلر بر بعضیس نمازس تاخیر ایلبور قلماز
 زیر اوقتک احوالی بلیمار که زعمین اول قزلقی که اجماعی کوننده کون

طولند قدن

طولند قدن صکره واقع ادور اول کمرک کر کدر بونکر کمنسک آخری
 خودیشونما دینک وقتنک کرمسیدر بولوز خطا در پس معلوم
 اولونکه یاز کونارننه هجی بوموقت اولیه که کون صحیح جبر و غروب
 ایلد کن صکره ایکی درجه فجر یا اخشام از اننی او قود و بیده خلقت
 دندن فجر دورت بشی درجه فجر و ب او فتمق کر کدر بونکر دخی کونار
 زیر اهل علم دن دخی بجه کمنه بخصوصه خلقه تابع اولور لار
 اوقانک احوالی بلیمرو کی اجلدن پس موقتار و کجکری بونار که
 اندن احوالی بلیمرو اندن او نور ای بواخشام وقتنک بخصوصه
 خصوصه مبارک رمضان **رسول الله** حضرت تدرینک سنتی رعایت
 اولمند و غی اجلدن و فقهائیک کتابلرنه پایا دوعی اوزره عمل
 اولمند و غی ایجوان زیاده تفصیل و بر دم **ودخی** ثقی دیوا مامین
 قوی اوزره افق مغربده لؤل قزلق دیولر که کون طولند قدن صکره ظاهر
 اولور بر شفقک حصه دیو شمسک طولننه لیله بولشفقک طولننه
 الکمنه اولان مدتده دیولر اکثری معول به اولان قزلق غایت ایدر سیدر
 ایام اعظم حضرت لری قوی اقلق کمنکر **فجر** ایکی دور لور در بر یسنه
 فجر اول دیولر اولد بولر کونار و کولر اولر تاسنده وار بجه اوزانمش
 در **علم** اول اوزاننا ایدن لقی قوزت قور و غنه تشبیه ایلمشکر دخی بونکر
 علامتند در آشفه افق قزلق اولق هالان یوقار و اوزاننا لدر ایدنلق
 اولان پس بوجری صبح کاذب دیولر یسنه غازی قلمق و سجود عکر بونر لندن
 اندن صکره اول یوقار و یه اوزاننا ایدنلق لغمه ایسه علمایوار القده
 بر قزلق اولور دیشلر اندن صکره **فجر** طوغر که فقط ایشو فجر صبح صادق
 دیولر اصل معول به اولان بوجری دیولر پس فجر دیولر افق مشرقه اوقورنه
 اغزان ایلد ایدنلق دیولر فجر که حصه دیو فجر لطلوعیله یعنی صبح صادق
 طوغله لیل کوننش طوغننک مابینند اولان مدتده دیولر پس بونلری
 بلیمنک طریقی بودر که اول او کونکر اصلی قاج درجه ایسه شیننک

Copyrighted material

اولند اول مقدار جیب ایلد آشفه قوسه ایند ن نظر ایلد سن قوس
ارتفاع اولند قاج درجه بولند ایسه اول اصلک قوسی اولور
خیطی اوزرینه وضع ایلد سن مری اوندی بوجی جیب اوزرینه
نشان ایلد سن اگر عملک شفق علی اولاجی اولور سه اگر فخر ایچون اولاجی
اولور سه مری بی اوندی طوق جیب اوزرینه نشان ایلد سن که صحیح بویل
اکلور اندن صکره خیطی سیتی به نقل ایلد سن اندن نظر ایلد سن مری
سیتی نکل اجزا دست به سندی قاج جیب قطع ایلد سن اول تقدیلنک
جیبی هر برینک اوزرینه زیاده ایسه اگر شمالی بر جلدن اولاجی اولور
واگوشه جنوبی بر جلدن اولاجی اولور اولوقتک نصف
تقدیلک جیبی اول جیب اوزرینه کیدر سن زیاده د یا نقص دن هر نه
حاصل اولور سه قوسنی الیسن دخی حفظ ایلد سن اندن صکره بوی
شمس شمالی بر جلدن ایسه نصف تقدیل اول حفظ ایلد یکاری
در جلدن کیدر سن واگوشه جنوبی بر جلدن ایسه زیاده ایله سن نه حاصل
اولور سه شفقک یا فخر و که خسته ک اولور **مثلاً** شمس نور بر جنک
اولند اولسه اول کونک اصلی فرق دورتن اوج قدر بومقدار جیب ایلد
آشفه قوس اندیک قوسن فرق بدی بوجی درجه بولدوق خیطی اوزرینه
وضع ایلد یکه مری جیب مبسوطه د شفق ایچون اولور بدی بوجی
جیب اوزرینه نشان دخی خیطی سیتی اوزرینه نقل ایلد یکه اندن نظر ایلد یکه
مری بی سیتی نکل اجزا دست به سندی شفق ایچون یکه دورت جیب قطع
ایمیش اما عملک فخر ایچون ایسه یکه بدی جیب قطع ایلمیش بولدوق پس
بوزر معلوم اولد قد نصکره ثورا اولند اوندی درجه نصف تقدیلنک
اوندی بوجی درجه جیبی شفق ایچون اولان یکه دورت جیبک اوزرینه
زیاده ایلد یکه فخر ایچون یکه بدی جیب اوزرینه زیاده ایلد یکه ثور
شمالی بر جلدن اولور و ایچون ایسه شفق اولور سی حاصل اولان جیب
اوتوز دورت بوجی اولدی بونک قوس اوتوز دورتن اوج قدر بوی

بولند

بولند ثورا اولنک اوندی درجه نصف تقدیلنک طرح ایلد یکه یکه دورت درجه
ثورا اولنک حصه شفق حاصل اولدی اما فخر ایچون ایسه حاصل اولان جیب اوتوز
بدی اولدی پس بونک قوس اوتوز کیدر درجه د ثورا اولنک اوندی درجه نصف
تقدیلنک طرح ایلد یکه یکه دورت درجه اول کونک حصه الفخری حاصل اولدی
سندی اولنک دخی حصه شفق و حصه فخری ثورا اولنک کبی اما حمل
اولند یا میزان اولند حصه شفق یا حصه فخری مقدار در دلسه یکه یکه
ایکی کونک نصف الفضله اواز که زیاده یا نقص ایله سن پس ایوایکی کونک
بولند سی بله سنک طرحی بودر که خیطی فرق نش در جلدن اوج شفق
اصلک فرق طوق درجه قوس اوزرینه وضع ایلد سن مری بی شفق ایچون
اوندی بوجی جیب اوزرینه نشان ایلد سن اندن خیطی سیتی به نقل
ایله سن اندن نظر ایلد سن مری التند بولنا یکه اوج جیب سه قوس ایند سن
اول قوس یکه اوجون اکسچک حصه شفق حاصل اولدی دیه سن
اما فخر ایچون مری بی اوندی طوق جیب اوزرینه نشان ایلد سن اندن خیطی سیتی به
نقل ایلد سن اندن نظر ایلد سن مری التند بولنا یکه اوج جیب سه قوس
اکسچک جیب مبسوطه ایلد قوس ارتفاع ایند سن قوسک اولند یکه یکه دورت
درجه حصه الفخری حاصل اولدی دیه سن جویا واسد اولرینک حصه
شفق لوی یکه بدی در جلدن اکسچک دور حصه فخری اوتوز بدی
در جلدن اکسچک سلطان اولنک حصه شفق اوتوز درجه در جوی
اوتوز بدی درجه درودخی عقرب و حوث اولرینک حصه شفق لوی
یکرم ایکی بوجی درجه در حصه فخری یکه یکه دورت اوج قدر
قوس و دلو اولرینک حصه شفق لوی یکه یکه دورت درجه در حصه فخری
یکرم کیدر در جلدن اولنک شفق یکه دورت بوجی در جلدن فخری
یکرم کیدر در جلدن بونک صکره **محرور** وقتک باینه کله لوم که حضرت
رسولک صلی الله تعالی علیه و آله حضرت تارینک سیتی بودر **محرور** حضرت
حدیث یور مشدرا اما بنوا داده مام و قتی بله سیدر پس مبارک و ضاانه کول

و فتنگ اولی وقتی بود در دایره صید صادق طوغماش اوله علمانک اتفاق
بونک اوزرنه در پس مبارله رمضان علامت ایچولا مناره ده قندلاری
صبح صادق طوغماشین مانع کورد در ثقه علمانک منکره و ندر دیمشک
سنته مخالف اوله و غندن اوتوری کوردیمه لری قنادیه موقوفه در پس
موقت اوله اهتمام لار نمدر سنت اوزرنه عامل اوله **الباب الرابع عشر**
فی معرفه سقه المشرق والمغرب لسه المشرق والمغرب خطی سیتی اوزرنه وضع
ایلیه سن قوس ارتفاع اخر ندلای عرض بلد مقداری در جدر لاجیب مبسوطه
سیتی به جقه سن مری بی اجزاء مستویه نکر اوزرنه نشانیه سن انزا صکر
خطی حرکت انزیه سن مری اول کونک میل نک جیبی اوزرنه واقع اوجیه
صکر و نظر ایلیه سن خط قوس ارتفاع اوله لندانه قطع ایلیه سقه المشرق
والمغرب اوتور اگر شمسک میلی اوله **حل** اوله **یا مینان اوله** بوا یکی
کونده سقه المشرق والمغرب اوله لندانه و غنه **مثلا** قطنطنیه عرضند شمس
نور اوله اوله خطی سیتی اوزرنه وضع ایلیه سن قوس ارتفاع اخر ندلای
عرض بلد مقداری در جدر لاجیب مبسوطه سیتی به جقه سن مری بی اجزاء مستویه
نکر فرق بشدن اوجیه اوزرنه نشانیه سن صکر خطی حرکت انزیه
تا مری بونک میلی که اون بر جقی و جیبی اون ایکیدر انکر اوزرنه واقع اوجیه
صکر و نظر ایلیه سن خط قوس ارتفاع اوله لندانه قطع ایلیه سیتی
نور اوله لندانه المشرق والمغرب اوله **سینله** اوله **و حوت** اوله **و غره**
اوله **و دلو** اوله لندانه المشرق والمغرب لری بیجی و جدر **سلطان** اوله
و جدی اوله لندانه المشرق والمغرب لری اوتور یکی در جدر باقی قلانه قیاسی
ایلیه **الباب الخامس عشر** فی معرفه لار ارتفاع الذی لاسمت له قن شمس
او ارتفاع کلمه طریقی بود که خطی سیتی اوزرنه وضع ایلیه سن مری بی اجزاء
مستویه دن عرض بلد که جیبی اوزرنه نشانیه سن انزیه صکر خطی حرکت
انزیه سن مری جیب مبسوطه دن اول کونک میل نک جیبی اوزرنه واقع

اوله

اوله نظر ایلیه سن خط قوس ارتفاع اوله لندانه قاج در جدر قطع ایلیه
سمتی اوله میان ارتفاع اوله اوله **مثلا** قطنطنیه شمس **نور** اوله
اوله خطی سیتی اوزرنه وضع ایلیه سن مری بی عرض بلد که جیبی که اوتور
طقون بوجوقدر اجزاء مستویه دن انکر اوزرنه نشانیه سن صکر خطی
حرکت انزیه سن مری بونک میل نک جیبی که اوله یکی در جدر جیبی
مبسوطه دن انکر اوزرنه واقع اوله خطی سیتی اوزرنه قطع ایلیه سن
اوله دن اوله سکره قریب در جدر قطع ایلیه سیتی **نور** اوله لندانه سمتی
اوله میان ارتفاع اوله **سینله** اوله بومقدار در اما جوز اوله اوله
اوله سمتی اوله میان ارتفاع اوتور بوجی و جدر **سلطان** اوله
اوتوریدی در جدر اوجیه جنوبی اوله از بر ارتفاع سمتی بونکر
اوله وقت ثوبه معلوم اوله بونلا قیاس اوله **الباب السادس عشر** فی معرفه
السمت من لار ارتفاع طریقی بود که خطی قوس ارتفاع اخر ندلای عرض
بلد مقداری در جدر اوزرنه وضع ایلیه سن مری بی جیب مبسوطه دن عرض
بلد جیبی اوزرنه نشانیه سن صکر خطی حرکت انزیه سن قوس
ارتفاع قاج در جدر انکر اوزرنه کلنجه یکه صکر مرید لاجیب
مبسوطه سیتی به جقه سن اجزاء مستویه سنند قاج عدد بونکر حصه
سمت اوله اوله مکر و نظر ایلیه سن شمسک میلی وارمیدر بونکر اگر لاجیب
اوله **حل** اوله **یا مینان** اوله لندانه و غنی کبی پس اوله وقت حصه سمت
تعدیل سمت کند و اوله را کوشمشک میلی اوله جقی اوله را ایکیدر خالی کلدر
میل یا شمالی یا جنوبی اوله اگر شمالی اوله جقی اوله در سه حصه سمت
جیب سه مابیننده فضلہ الاسن اگر جنوبی ایله ایکس جمع ایلیه سن
طرح دنایا جمع دن هر نه حاصل اوله در تعدیل سمت اوله اوله پس
ایمدر تعدیل سمت اوله در خطی قوس ارتفاع اخر ندلای ارتفاع مقدار
در جدر اوزرنه وضع ایلیه سن مری بی جیب مبسوطه دن تعدیل سمت مقدار
جیب اوزرنه نشانیه سن خطی سیتی اوزرنه نقل ایلیه سن کوره سن مری بی

۱۴۱

اجزا مستویه دن جیب قطع اتمش ایسه اول جیب ایله قوس ارتفاع اینده
مقنطرا ندن او تو زایکی بوجوق مقنطرا ارتفاع عصر قطع الیمش خیط
دخی اشغه قوس ارتفاع دن حنط وسط السماء واریجی الی الی بوجوق
ما بین الظهور العصر دایر حاصل اولدی و دخی خیط اول قوس مابین
او تو ز بوجوق درجه واقع اولدی بونکر اوزرنه اون درجه ثور نصف
فضله سن زیاده ایله کمره قوس بوجوق درجه مابین العصر المغرب
حاصل اولدی اگر مقنطرا ندن اوزرنه قوس عصر رکم و اتمش اولدی
اولوقت خیط اول کونکر غایت الار تقاعی قاج درجه ایسه ارتفاع
اولندن صایوب اوزرنه وضع ایله اندن نظرایله خیط قوس ارتفاع
موازی اولن قوس عصر کمره اعدادی یله یازمشدرا ندن قطع اندیه اول
کونکر ارتفاع عصری در اکر ربع ده بوقولدر اولیجا قاج اولور
پس اولوقت غایت الار تقاعی ظل مبسوطین تحصیل ایله کمره ظل الزوال در
نته که بونکر طریق کجدر اندن صکر بونکر اوزرنه قامة که اون ایکی
زیاده ایله ارتفاع عصر کمره ظل مبسوطی حاصل اولور اندن صکر حاصل
اولن ظل مقدار خیط قوس اولور اوزرنه وضع ایله قوس ارتفاع اولور
نه قطع اندیه عصر کمره ارتفاعی اول اولور مثلا ثور اولور غایت
الارتفاع الشمس بوجوق درجه بونکر ظلی کمره ظل الزوال دریدی درجه
اکسجدر بونکر اوزرنه بر قامة زیاده ایله کمره که اون ایکی در اون طوقون
قریب اولدی اندن خیط اول طوقون قریب ظل اوزرنه وضع ایله کمره
خیط قوس ارتفاع اولور او تو زایکی بوجوق درجه قطع الیمش ثور
اولور ارتفاع عصری حاصل اولدی بونکر فضل دایرین جقار دق
نکره طریق کجدر الی الی بوجوق درجه مابین الظهور العصر حاصل
اولدی هب بوجو عصر کمره طریق کمره دید که اما مابین قوسی اوزرنه اولان
عصر اکثره معلول به اولن بونکر اما ابو حنیفه مختاری بورد که غایت
ظل زوالی اوزرنه ایکی قامة زیاده ایله کمره در ثور مثلا ثور اولور

غایت

الباب السابع عشر في معرفة سمت القبلة اون بدیجی باب سمت قبلتک بلیمسی یازدیر
اول معلوم اولکه ممکنه شرفها الله طول قاج درجه عرض قاج درجه اندن کمره
قبله می مراد اولان شهر لیل طولی و عرض قاج درجه اندن کمره مکه طویل
مطلوب الا شهر لیل طول مابین خطه الله سن یعنی از اولانی جوق اولور کمره
دیگر اندن کمره بد فضل فضل الدائر فرض ایله سن بوفضل الدائر ارتفاع
چقدر سن طریق بودر که اول عرض مکه کمره شرفها سن شالی فرض ایله سن بومیل
فضل بعد القطر واصلی استخراج ایلیان طریقی با بلیزده کجشدیر اما بوزاده
دقی بیان اطلق اولدی در پس امک اول بعد القطری بلیمسنک طریق بودر که
خیط سنی اوزرنه وضع ایله کمره عرض بلیمسنک جیبی اوزرنه شالی سن
اندن خیط حرکت ایتدر اول قوس تا عرض مکه بکمره بر بوجو درجه
میلی فرض اولور اول مقدار درجه اوزرنه واقع اولیجه اندن مکه نظر
ایلیان جیب جیب طین قاج جیب اوزرنه واقع اولور ایله میل فرض ایله
اول بعد القطر اول اولور دخی بومیل فرض ایله اصل جیسینک طریق بودر که
خیط سنی اوزرنه وضع ایله کمره عرض بلیمسنک جیبی اوزرنه شالی سن
اوزرنه قریان اندن خیط نقل ایله سن اخر قوس میل فرض کی بکمره جیب
درجه اول اوزرنه وضع ۵۱ ولیجه اندن کمره مکه قاطع اندن جیبی سن

طول کشیده عرض دهنه مخالف اولور و اگر طولی برابر اولوبده عرضی
مخالف اولور و یکیدن خالی دکلر یا ممکن عرض اول شهر عرضین اسک اول یا ارتوق
اول اول شهر قبله خط نصف النهار اوزرینه جنوب جانب اولور و اگر اول شهر
عرض مکه عرضین اسک اولور و بند نصف بودیم اولوبدی کی بس اول شهر قبله
خط نصف النهار اوزرینه شمال جانب اولور و اگر مکه ایلیم اول سمت قبله مکه اولان
شهر عرضی برابر اولوبده طولی مخالف اولور بودی یکیت خالی دکلر یا ممکن
طول اول شهر اسک اول یا ارتوق اولم اگر عرضی برابر اولوبده مکه نیک طولی اول
شهر طولین اسک اولاجق اولور هکده نکلاره بودیم اولوبدی کی اول شهر قبله
خط المشرق والمغرب اوزرینه غرب طغه اولور و اگر مکه نیک طولی مطلوب اولان
شهر طولین ارتقا اولور و مفیده فاس بودیم اولوبدی کی اول شهر قبله سی
خط المشرق اولان شرق جانب اولور و اگر مکه ایلیم اول شهر طولین عرضین
مخالف اولاجق اولور بودور حالت خالی دکلر یا ممکن طولین عرضین اسک
اولور و یا ارتوق اولور و یا مکه نیک طولی اول شهر طولین اسک اولوبده عرض اول
شهر عرضین ارتقا اوله اگر طولی برابر اولوبده مکه اول شهر عرض مکه عرضین
ارتقا اولجق اولور و عجمه موصل بودیم اولوبدی کی و یا مکه نیک عرض اول شهر عرضین
اسک اولوبده طولی اول شهر طولین ارتقا اوله بس امی اگر ممکن طغیده
عرضین اول شهر طولین عرضین اسک اولاجق اولور و بعد بودیم اولوبدی
ای اول شهر قبله جانب اولان خط نصف النهار غرب طغه اولور و اگر مکه نیک
طغیده عرضین اول شهر طولین عرضین ارتقا اولور و عجمه حیدر بودیم اولوبدی

اول شهر قبله سی شمال جانب اولان خط نصف النهار شرق طغه اولور و اگر
مکه نیک طولی اول شهر طولین اسک اولوبده عرض اول شهر عرضین ارتقا
اولور و عجمه موصل بودیم اولوبدی کی بس اول شهر قبله شمال
اول خط نصف النهار اوزرینه غرب طغه اولور و اگر مکه نیک عرض اول شهر عرضین
اسک اولوبده طولی اول شهر طولین ارتقا اولجق اولور و اگر مکه نیک
قسططنطیه بودیم اولوبدی کی بس اول شهر قبله جنوب جانب اولان خط
نصف النهار شرق طغه اولور تمام تمام

الباب الثامن عشر في معرفة وضع القبلة
واخراج جهات الاربعه

اون سکنی باب قبله وضع ایلمک دخی جهات اربعه اخراج ایلمک بیانده دیر
طریق بودر که مکه و کون و نیک ارتقا نیک ستمی بیله سن طریق سمت کجی
اوله معلوم اولم اندر صله خطی قوس ارتقا نیک اولدن اول وقت ستمی مقداری
درجه اوزرینه وضع ایلیا سن اگر اول وقت ستمی شرقی جنوبی یا غربی شمالی اولور
و اگر اول وقت ستمی شرقی شمالی یا غربی جنوبی اولور خطی نیک ارتقا نیک
اخذن اول وقت ستمی مقداری درجه اوزرینه وضع ایلیا سن دخی اول درجه
اوزرینه خطی بر مقدار موبله بر کیده سن تایرین ایرلیه اندر طره ربعی
بروز لیده وضع ایلیا سن بر وضعیله کی مرکزی شمسی طغه کنایه افق جانب
اوله اندر بمخطیله شاقول اصاسن شمسیله ربعی مرکزی اراسته بر لول
صالحه دیر سن و بر ایلمک ایله ربعی بر اوزرین از حرکت اندر سن تا اول حالت

خطه کولکسی ربع مرکز اوزرینه اوغرا یوب اول موميله برکنش خطه
 اوزرینی دامت بولغه بس مدید اولیغی قدرجه ربع دائره جهلت اوزرینه
 وضع اولمش اولور اما شول خطه که شمسه عدده بل اندن ابتداء ایلمش اولان
 اول خط خط المشرق والمغرب اولور اول بر خط خط نصف النهار اولور سیم اول
 ایکی خطه هر بیرین اوزاده سن باجمت ابعه حاصل اولوب بعد تقاطع ددرت
 ربع حاصل اوله اولدوت ربع بولغه ربعه شرقی جنوبی دیر لر و بر ربعه غربی
 جنوبی دیر لر و بر ربعه غربی شمالی دیر لر و بر ربعه شرقی شمالی دیر لر
 اندن طره نظر ایلمش مکه شرفها اسم قنقی ربعه ایشه ربع دائره انوک اوزرینه وضع
 ایلمش بر وضعیه کی ربع دائره خط المشرق والمغرب استخراج اولنا خط المشرق و
 المغرب نه ایشه مؤازی اوله دفعی ربع دائره مرکز اول ایکی خطه تقاطع ایلمش
 نقطه اوزرینه اوله اندن طره ربع دائره خط مشرق سمت قبله مقداری
 ابراق اولوب فیط قدس ارتفاعدن اول مقدار درجه اوزرینه وضع ایلمش
 یا ضرر ربع دائره خط نصف النهار دن انحراف مقداری ابراق اولوب
 فیط قدس ارتفاع اوزرینه وضع ایلمش هر قنقی طریقیه اولور اولسون
 هر حال فیط سمت قبله مطابق اوله قبله دفعی قدس ارتفاع طرینه اولور
 مثلا
 قسطنطنیه شمسه ثور اولنده ارتفاعی دفعی اولور درجه اولسه بود تورا ارتفاعه
 قبله استخراج اتمک دلیله اوللا اولدند ارتفاعه سمتی بلد که اون ایکی بوجوی

درجه شرقی جنوبی در سنکه سمت بانبده بیانی کجری بس سمت بلد کدن طره
 فیط قدس ارتفاع اولندن اون ایکی بوجوی سمت مقداری درجه اوزرینه وضع
 ایلمش بر مقدار موميله بر کنش دفعی ربعی بر دوزیره وضع ایلمش
 مرکزینی شمسه طرفه کناری لوفق جانب قسوا ایلمش اندن طره خطه
 بر شاقول اصوب سمت بعد مرکز اراسنده برال ایلمش حاله دیر دبی و بر
 ربعی بر اوزرینه از از حرکت ایتمش تا اول صالحی فیط خطی ربع مرکزینی
 و اول موميله بر کنش فیطی اور توخه اندن طره ربع ایکی طرفه ایلی
 قسطنطنیه فیط چکنک دوت ربع حاصل اولدی نظر ایلمش قسطنطنیه عرضدن
 مکه شرفها اسم شرقی جنوبی اولان ربع واقع اولدر امک ربع دائره اول
 شرقی جنوبی اولان ربعه وضع ایلمش بر وضعیه کی ربع دائره خط
 المشرق والمغرب استخراج اولنان خط المشرق والمغرب مؤازی اولدی
 دفعی ربع مرکز ایکی خطه تقاطع ایلمش نقطه اوزرینه اولدی
 اندن طره ربع خط مشرق سمت قبله مقداری که فرق سکر درجه
 ابراق اولوب فیط قدس ارتفاع اوزرینه وضع ایلمش یا ضرر ربع
 خط نصف النهار دن انحراف قبله مقداری که فرق ایلی درجه ابراق

اولدب ضیطی قدس ادرتباعك اوزرینه و ضعیف ایلدك بوقدرجه
ضبط سمت قبله مطابق اولور قیبه دخی قدس ارتفاع طرفه
واقع اولور بدبایدخی تمام اولدی

غایت الارتفاع خلقی زوال یدی درجه و یکرم دورندن زیاده ایلدك
او تون اولدی اولان یون بونک اوزر نه خطی وضع ایلدك قوس ارتفاع
اولندن خط یکرم بودر درجه عصر که ارتفاعی امام اعظم قولنج ارتفاع
عصر حاصل اولدی بونکر فضل را برین جقارده نقله کجری بنش ایکی
درجه مابین الظهر والعصر حاصل اولدی بونکر نصف قوس نهاردنکه
یوز درجه در طرح ایلدك یکرم لک درجه مابین العصر والغروب حاصل اولدی
بونکر اولولاری اما مابین عصر نه عصر اولدی و پیشتره را امام اعظم
عصر نه عصر ثانی دیمشدر رر بعلمده بویله یازار **الباب الفشوی**
فی معرفه المطالع الفلکیه مطالع فلکیه عبارت در جدی اولی نصف نهاردن
شمس نصف نهاردن کلنج کجی زماندر نشوندن او توری که بونکر عدیدنکه
مبدی جدی اولندر اولدی و غیبه ایلدك مطالع زوال دخی دیر بونکر
طوبی بودر که خط مسد منطقه دن قسفی در جندک مطالعین اکثر لک
اند اوزر نه وضع ایلدك پس ایدر خط آخر قولدن نه قطع ایلدك
مطالع فلکیه کندوسی اولور اگر شمس جدی و دلوده و حوت و بواوج
بر جلدده اولاجی اولور اگر شمس حمل و ثور و جوزا بواوج بر جلدده
اولور اول آخر قولدن بولد و غک مطالع یوز سگسان در جندک طری
ایلیه اگر سرطان اسد و سنبله بواوج دن اولاجی اولور اول حاصل اولان
مطالع یوز لکسان اوزر نه زیاده ایلدك اگر میزان و عقرب و قوس
بونلار بر ندر اولاجی اولور او حیوز التمش دن حاصل اولن
مطالع طرح ایلدك شمس که طرحدن زیاده ایلدك حاصل اولن در جندک
مطالع فلکیه سی اول اولور مثلاً شمس دلو که اولن بش درجه سنه
اوله خط منطقه دن اوزر نه وضع ایلدك خطی آخر قولدن قسفی
یدی بوجق درجه مطالع فلکیه قطع ایلدی اما ثور که اولن بشنده
اوله خطی اوزر نه وضع ایلدك خط آخر قولدن قسفی بوجق

درجه قطع ایلدی بونی یوز سکان درجیدن نقص ایلدی یوز او تون
ایکی بوجی درجه ثور که اون بیش درجه نیک مطالع فلکیه حاصل
اولدی و قس علی هذا **الباب الحادی والعشرون** فی معرفه المطالع
البلدیة عبارت در حمل اول افقدن طلوع اندوکی زمانه شمس طلوع
اندوکی زمانه کلنج لثوندن او نورس یونک ابتدا س حمل اولندن اولدی
ایچی بونک استخرا جنک طریقی بود که اول بونک نظر ایلدی مطالع
استخراچ ایدر جکر درجه حمل **ثور و جوزا** بونلار که بوند این **شمس**
میران عقرب قوس بونلار که بوند اولاجی اولور خطی بونلار که او زرنه
وضع ایلدی بی اول درجه نیک نظیری او زرنه نشانند اندوکی قوس
ارتفاع خط تقاطع اندوکی درجه ده نشانند اندوکی خطی حرکت
اندوکی او زرنه واقع اولیچ اندن نظری خط ایلد علامت او رته لند
قوس ارتفاع قاج درجه واقع اولدی مطالع بلدیة اولور اگر شمس
حمل **ثور و جوزا** بواج بر جبر و کسر بوند اولور اولور اگر شمس
و عقرب و قوس بونلار که بوند اولور اولور مطالع یوز سکان
او زرنه بلدیة ایلد انلار که مطالع بلدیة حاصل اولور و اگر شمس
سرطان لند سنبله بونلار که بوند اولور اولور و اگر جدی دلو حوت
بونلار که بوند اولور اولور خط اول درجه او زرنه قوس بونلار
نشانند اندن قوس ارتفاع دن خط تقاطع اندوکی درجیدن علامت
ایلد اندن خطی حرکت اندوکی او زرنه واقع اولیچ اندن نظری ایلد
خطی علامت او رته لند قوس ارتفاع قاج درجه واقع اولدی
یوز لک ندن طرح ایلد اگر شمس سرطان لند سنبله بونلار که بوند
ایس اگر جدی دلو حوت بونلار که او زرنه او جیون انشدن طرح
ایلد مطالع بلدیة حاصل اولور بونک مطالع الشروق دیور مثلاً شمس ثور
اولند اولی خطی او زرنه وضع ایلدی مری ثور که نظری که عقرب در

او زرنه

جمله

نور

او زرنه نشانند قوس ارتفاع قوس ارتفاع تقاطع اندوکی یکرم لک درجه در
بر علامت ایلدی خطی حرکت اندوکی او زرنه واقع اولدی
اندن نظری ایلدی خط ایلد علامت مابینند قوس ارتفاع اجزا سندن
اون لک درجه ثور که اولند مطالع بلدیة حاصل اولدی اما اولوند
اولی خطی او زرنه وضع ایلدی مری ثور که نشانند اندوکی خطی
تقاطع ایلدی کی لک درجه در بر علامت ایلدی خط ایلد علامت
مابینند قوس اجزا سندن او تون طقوز درجه حاصل اولدی بونی او جیون
یکرم بر درجه دلو اولند مطالع بلدیة حاصل اولدی اما مطالع بلدیة
بلدیة بر آسان طریقی وار در هر کونک مطالع فلکیه سن بلدیة سن
اول کونک نصف قوس نهار مطالع فلکیه دن طرح ایلدی مطالع بلدیة
باقی قالور مثلاً شمس ثور اولند مطالع فلکیه کور که اول لک درجه
ثور اولند مطالع بلدیة سی باقی قالدی **الباب الثانی والعشرون**
فی معرفه المطالع من افق بلد که لوقت مفروضی بویاب کند و شهر کاک
افقدن دلد یکک وقتک طالعین بلدیة سن بیانند در بونک طریقی
بودر که اول نهاردن کجی سنبله سن قاج درجه کجی ایس اول کونک شمس
مطالع بلدیة که ایس اندر او زرنه زیاد ایلد مطالع بلدیة حاصل اولدی
مطالع طالع اولور و اگر کجی اولند کجی در جانی شمس مطالع نظیری
او زرنه زیاد ایلد سنبله و آنجلین مطالع طالع حاصل اولدی بوندر فکری
هو بر جک با شمس شمس مطالع بلدیة ده حصه لری نینس حمل اولند بلشیوب
کندر سن هر قنقی بر جک درجه سن شمس درجه طالع اول اولور مثلاً
قسطینیه شمس سرطان اولند اولی اول نهاردن او تون سکن
درجه کجی اول کونک مطالع بلدیة که الشمس لک درجه در اول او تون لک
درجه بونک او زرنه زیاد ایلدی یوز لک درجه اولدی و دخی بونک بلدیة
هر بر جک حصه سی ندر اولاجیکه **ثور که کاجوز اندر کک سرطان کک**

Copyrighted material

حیاتیک **ح** عقربیک **ح** قوسیک **ح** جدی نکر **ح** دلوک **ح** حوتیک **ح** درجه نوی
 بونورد بونلاری بلر کند صکره اول یوزالتی در جدن اول سکره درجه سن
 حمل حصه کند و بر دکه یکرم بر درجه سن نور حصه کند و بر دکه اول نور طقوز اولی
 یکرم طقوز درجه سن جوزایه و بر دکه التمش لکن اولی او نورالتی درجه سن سرطان
 حصه کند و بر دکه یوز دورت اولی یکی درجه باقی قلدی طالع لکره یکی سی
 ینش دید که وقس علی هذا **بابا** **یا ثانی** **والعشر** **و** فی معرفه طول القائم
 علی بیسط الارض کالعمد والمناره و نحوها یو باب شول او زرنده دکلش
 اولی و کز او زونلغی بلر در او زرنه در کبی و مناره کبی و نکر بونلاری
 بکر و واریسه که دینه و ارمق ممکن دکل او اولی بونکر طریق بود که ربعی
 یکی الکله طوتوب قالدر سن هدفدن خالی اولان جانبین اول ارتفاعین
 الا جاعک نینه اند لیکاقله سن بر کوزوکی نومه سن بر کوزکله دقتی نظر اید سن
 ربعک یکی هدفه نوی او زرنه لایه یکی دکلر ایچندن نته که کو ایدن ارتفاع
 الی و غک کبی تا اول شینک دبه لکن ارتفاعی فوق بش درجه اولیچیه دکه از آن
 ایلر و واریسنیه کورسن کیدسن راست ربعه فوق درجه اولی و غی کبی با غک
 آنته بر نشان اید سن اندن صکره اول نشانند تا اول ارتفاع الی و غک
 شینک دینه و ارنجیه دکه بوار سنون ایلر یه غیری ایلر اوچیه سن نه حاصل اولی
 ایسه بونکر روزرنه کند و بصرفک بره و ارنجیه دکه اول اوچد و کک اوچی
 ایلر نه مقدار ایسه آتی دخی زیاده ایلر سن ایمدی نکر جمع اولیسه اول ارتفاع
 الی و غک نینه انکر او زونلغی اولور او نوریه فوق یه الی نینه اگر اول ارتفاع
 الا جق نینه نکر دینه و ارمق ممکن اولیسه دیوار ایچنده اولنر کبی غیری نینه
 کبی اولوقته انکر بلیمسنکر طریق بود که هر نه بر دن دیلرک دبه لکن بر
 ارتفاع الی سن اول الی و غک ارتفاعی ظل مسوطی بلر سن نه ایسه اندن یکی
 با غک او تاسنده بر نشان ایلر سن که قامتو کیه بارر نقص ایلر سن اندن
 صکره حاصل اولان ظلک در ارتفاعی بلر سن اندن کورسن کیده سن کور ظل او زرنه

دورت

دورت اصبع دخی زیاده ایلر کسه ایلر و سنه کیده سن که اول شینک دبه لکن
 ارتفاعی حاصل اولن ارتفاعی نه مقدار ایسه سن اول وقت نظر ایلر یکی
 قدمک او تاسنده تا اول نشان اندن یکک بره و ارنجیه قاج رراع حاصل
 اولیسه اول سنه نکر بوجه لکن لا اوج بخشند بر بخششی اولی **مثلا**
 بر مناره دینه و ارمق ممکن دکل دینه یا بوسی و ارنجیه اول بریده او نور
 درجه ارتفاع الی یو بونکر ظل مسوطی یکرم بر درجه در بلرک و دخی یکی قدمک
 او تاسنده بر نشان ایلر بونکر او زرنه دورت اصبع دخی قائد یکرم
 بش اولی یه نقص ایلرک او زرنه اولی اندن یکرم بشی ظلک ارتفاعی
 یکرم بشی بوجوق بولدوق و او زرنه یه ظلک ارتفاعی او نور درجه بولدوق
 اندن دورت اصبع زیاده ایلر یک اندن او نور کورسن کیده کتا یکرم
 بشی بوجوق ارتفاع اولی اول مناره نکر دبه لکن بولنجیه دکن اندن
 صکره یکی قدمک او تاسنده تا اول نشان و ارنجیه او زراع بولدوق که او
 مناره نکر طولند تا ثلثی او زراع ایشی او نور زراع اولور و دخی با صر غک
 مابین اول زراع ایلر اوچوب نه مقدار و ارایسه محفوظ او زرنه زیاده اولی
 یعنی او نور زراع اما نقص ایلر یکم دن او نور الی و سنه کند تا او نور بشی
 ارتفاع او مناره نکر دبه لکن بولنجیه کن اندن صکره یکی قدمک او تاسنده
 تا اول نشان و ارنجیه او حقدار زراعک ثلثی

حاصل اولی

تمت

King Saud

University

٨٦

جامعة الملك سعود

Copyright © King Saud University

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 التَّكْوِينُ فَعَلْ بِمَنْ يَدْعُوهُ يَا جِبْرَائِيلُ يَا صَاحِبَ الْفِيلِ
 يَا ضَانَّ يَا تَكْفِيلَ الْمَرْجُوعِ كَيْدِهِمْ يَا تَضْيِيلَ يَا خَالِقَ
 يَا صِبْكَائِيلَ وَارْسَلْ عَلَيْهِمْ طَيْرَ الْإِنْبِيلِ يَا تَهْلِيلَ يَا حَرَّ
 رَيْهَانِ نَجِيَّةً يَا رَحْمَنُ يَا مَوَاطِنَ الْكَيْلِ مِنْ سَجْنِ جَهَنَّمَ
 كَحَصْفِ مَا كُولُ يَا عَظِيمُ يَا مَوَاطِنَ رَحْمَتِكَ يَا رَحْمَنُ

بدی ایکنی باب ارفعالرکن دکن لرکن اندکن دخی شول قویو لرکن اغزند
 صوبونه وارنجیه دکن درنکنی نه مقدار در پهنکن بیانده دیر طریق بود درم
 اول ارماعل یادکنرکن کنارنده دور سن قریشکنارنیکل الحفاضین رعبیل
 قاع درجه در پهن سن الحفاض ارتعاعل عکسدر ارتعاع رعبیل یوفارون
 النانه دیر لر الحفاض الشقه النانه دیر لر انزن طره بصرکن صوکنارنه
 وارنجیه که بعدینک یر درانی قامت فرض ایلیاسن مشهور دن ایلو صبور
 یعنی اون ایکیه تقسیم ایلیاسن انن طره بواقامته اول الحفاض کل
 مبسوطین تحصیل ایلیاسن اول ارماعل یادکنرکن اندکن اول مقدار اولور
 شلا برادر مقدار برادر کنارنده صو قاننده دور دوق اوتنه کنارنده
 رعبیل الحفاض الدقی یلمری درجه اولور انزن طره کنز و بصرکن ایکی قدره
 بعد و غوایره وارنجیه قامت فرض یورپ اون ایکیه بخش ایلیاسن انن طره
 فیطلی قوس اولنک یلمری الحفاض مقداری درجه اوزرنه دفع ایلیاسن اولنک
 قاننده سینه من جیب مبسوطین فیطلی انن تقاطعندن جیب تمامه
 یقدق اجزاء مستویین اوتور اوج جیب یلمری درجه الحفاض طرک مبسوطین
 بودوق اول ارماعل اندکنی بر اولور اما قد یونون صوبونه وارنجیه درنکن
 پهنکن طریق بودور که اول قویو نون اغزی نه مقدار در پهنکن ایلیاسن
 انن طره قد یو اغزنک راس بر کنارنده دور سن رعبیل صوکنارنده الحفاض

الحفاض
 و انکان
 رقبته
 ۱۲

اندک صکر و خطی قدس اولن ذلک اول انخفاض مقداری درجه او زنده وضع
 اید سن اندر فلک جیب تمامدن اول قیونون اغزی بر سننه ایلد الجیب
 اندک مقداری خطه ایناسن دخی تقاطعتن جیب ميسوطیل سنینه
 جقاسن اجزا مستویین نه بولدور کذب و بر کردن یره وارجه اول الجیوا
 بر مقدار ایلد اول بولدوغون اعدادن طرح اید سن نکی باقی قلدور اول
 قویونون صویون وارجه ورنکی اول اولور
 قویونون انخفاضی سکسن درجه اول خطی قدس اولن سکسن درجه
 اول خطی قدس اولن سکسن درجه او زنده وضع ایدن اندر فلک
 جیب تمامدن اول قیونون اغزی الجوی مقداری کی یکی ذراع جیب
 خطه اندک تقاطعتن جیب ميسوطیل سنینه جقدیق اجزاء
 مستوییندن اوج بجوق جیب بولدق اون بجوق ذراع اولور بولون
 بجوق ذراعن یکی بجوق ذراع کی بصیر کله قد مک
 مابین در طرح ایلد اول قیونون اغزین
 صویون وارجه ورنکی
 سکذراع اولور
 معلوم اوله
 عام
 سن

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین
 المکرز بوشقیف فی الفوق من الدرع وبقال له اینکا قطب
 و الخط ^{جیل معلق من المکرز} وبقال له اینکا قطب
 الخط ^{بالوسط} القصر فیلور سوادا وبقال له اینکا قطب
 الخط ^{جیل} لمع المیج و الهدفتین هما خارج عن الدرع
 بقال لطف الاول و قریب المکرز هدفه علیاء وبقال لطف
 التحت هدفه سفلاء و قوس الارتفاع هو الزور محیط
 تحت الدرع و مقمته المستویین درجه و کل درجه اربع
 دقیقه و ثلاث بیست منباعة واحدة فحصل من الاول
 الی الاخر سنه ساعیه واوله آخر جیب تمام و آخر
 اخر السبقنی وان تقدم من اول بقال له اعداد المستویین
 وان تقدم من اخر بقال له اعداد المعکوسه وبقال له کل بیت
 عن طراف الاول

الخط
 ان کان
 بیاضا و کان
 اسود فبقال
 بیاضا

الذي صار خدماة

بعضها يبهت كهل لاهم منه نة سوسه عه ف ص
بالبلان الشوكي بش ارن ارن بش بكرم بكرم بش اوطوز او طوز بش و
بالدفع ان يكتب بالسواد من الاول يكتب من الآخر
بالاخر والخط الذي يخرج من الكون من طرف اليمين
يقال له خط المشرق وخط المغرب وجيب القمام
والخط الذي يخرج من المركز الذي لم خالي عن الهدفتين
يقال له وسط السماء ونصف النهار وسنتي
وكل من هذين الخطين منقبة الى سنتين درجة
واول كل واحد منهما المركز واخرها معلوم وان تعد
من الاول يقال له اعداد المستوية ومن الآخر الى الاول
اعداد المعكوسة وكل بيتين من الخطين ساعة واحدة
فيحصل ستة ساعة فيستعرف فيما سيجي
والقائمة التي التي اثني عشر درجة يخرج المركز من طرف
الاشني والاشني عليها حتى الى القوس فيعلم بها العصر الاول والثاني
بنظم الذهب او بالانف مثلاً

١٠٦

١٠٧

١٠٤

والجيب المبسطة هي التي فخط من طرف الشني والاشني الى
القوس كسيرة الرصيف وخط واحد من كل خمسة سواد والاربع احر
والجيب المعكوسة هي فخط من طرف والاشني والاشني
الى القوس وخط واحد من كل خمسة سواد وميل الاظم
هو قوس مدور منتهى الى اربع وعشرين درجة من جيب
القمام والاشني طريق آخر ان لم يوجد ميل الاظم فلف
بالمرى الآخر على المحيط فضع الخط على الشني فاعلم ذلك
المركب على اربع وعشرين اجزاء تحت المركز من الشني
ثم اذا دورت المحيط من الطرفين فيحصل القوس المدور
كبد الاظم ثم اعلم كعمله فيجي في باب القطر
دائرة التعويذ هي قوسين المعوجتين الخارجيتين من
المركز ينتهي انامل الاعداد الى القوس وانامل الآخر

Copyright © King Saud University

والآخر القوس فيها يعلم اصل المطلق وبعد القطر نصف
 الفضلة وفي بعض الدرج لا يوجد وخط عصر الازل
 خط يخرج من اول القوس ينتهي الى اربعين واثنين ونصف
 اجزاء تحت المركز من طرف الشئ وجيب القوس
 مثلا جيب ثلاثين درجة ايضا ثلاثين جيبا
 وطريقه متى كم اخذت الارتفاع فانقل الى اول القوس
 فضع الخط على مقدار الارتفاع فادخل تحت الخط فخرج
 الى الشئ فاحسب من المركز كم يحصل الجاء
 فموجب ذلك الارتفاع تنسبه الارتفاع هو ما
 قطع الخط من آخر القوس من الشمس وطريقه
 الاخذ خذ بيدك اليمنى بول القوس وبيدك اخرى
 وطرف اليسرى مع المركز مواضع الشمس ثم يطابق
 ظل الشمس من الهدف العليا الى هدفه السفلى لا يدخل
 ولا خارج والخط بحركه واليخ ينفذ بين الخط والسطح

القوس وضع الخط عليها
 جيب شئ في درجة فاحسب من اول

في القوس
 في القوس
 في القوس

ثم انظر كم قطع الخط من الدرجة من آخر القوس فانقل
 الى الاول فاحمل كما قلنا في بعضه وظل المبسط من
 كلا الارتفاع طريقه هذا الارتفاع فانقل الى الاول فضع
 الخط عليه فانقل من الشئ الى القامة الى الخط ثم
 ارجع من التقاطع بالجيب المنكوسه الى جيب تمام ثم
 احسب من المركز كم يحصل اجزاء المستوية فهي الظل
 المبسط لذلك الارتفاع هذا هو ان الارتفاع كثير من
 اثنى عشر واذا كان قليلا لم يلحق القامة الى الخط فطريقه
 انزل بنصف القامة الى الخط والابا بالربع او بالثلث
 راد الاقبت الى الخط ما رجع بالجيب المنكوسه الى جيب
 التمام قلنا بنصفه نصف الظل او ربعه او ثلثه
 لذلك الارتفاع الباب الاول معرفة درجة الشمس فاعلم
 اول اثنى عشر برجاً نصف شئ الى الاول فاحمل ثلثين
 درجة من اول قوس الارتفاع والثاني شئ الى ستمين درجة

في القوس
 في القوس

من سبتين
 وانك انت جواز الى سبعين درجة ثم ارجع من
 الاخر الى الاول الرابع سرطان ثلثين درجة وانك
 اسند الى سبتين درجة السادس سبتين الى سبعين
 درجة ثم السما الى ميل ^{ثلاثين} جواز ونصفه
 جنوبي الاول ميزان ثلثين درجة من اول القوس
 كما قلنا في السما الى وانك في عقرب الى سبتين درجة
 وانك في قوس الى سبعين درجة ثم ارجع من الاخر
 الاول الرابع جدى ثلثين درجة والخامس دلو
 الى سبتين درجة والسادس حوت الى سبعين
 درجة فثم الجنوبي ميزان عقرب قوس
 نظم فيه في الورد ثمانية فاسئل من الناس شهر التوبة
 او ان تعرف علم روز ثمانية فاحسب من حرف البازر
 الى اليوم انت فيه فانظر الى مقابل ذلك الحرف من حرف
 الاسبوع الى يديج من السما الى الجنوبي كم يقع فهو درجة الشمس

واذا

واذا عرفت فاحمل كما قلنا في باب بعد القطر ولكن
 يليق لك ان تعلم بقصان يا شين او واحد من روز ثمانية
 ليوافق الى حمل الاويس الرب الثاني في بيان بعد القطر
 فاحسب من اول القوس درجة مقدار عرض ذلك البلد
 فضع الحيط ثم علم المرى الى دائرة النسيب الذي ينتهي اليه
 الى آخر القوس ثم انقل الحيط الى درجة الشمس من آتي
 برج كان ثم انظر الى ميل الاعظم وما وجدت تحت
 الحيط من الجيوب المبسوطة انزل بها الى القوس ثم
 انقل الحيط الى ذلك من اول القوس كم تحيط الدرجة
 فارسل ذلك اليوم وانظر الى المرى كم يقع من الجيوب
 المبسوطة فهو بعد القطر لذلك اليوم فاحفظه ثم
 ضع الحيط من اول القوس على تمام العرض فعلم المرى على
 دائرة النسيب الذي ينتهي اما حمله الى اول القوس ثم انقل
 الحيط الى ميل الاعظم من اول القوس ثم انظر الى المرى الثاني

وفي سبتين

فعلم المرى

الثاني الى الجنوبي

الذي ينتهي

انامله الى

اول القوس

من أي جيب منكم رُجِدَ ادخل من تحتها حاج
 إلى جيب التمام فأحسب من المركز إلى ذلك المحو
 كم يحصل الاجزاء فهو اصل المطلق فعلم المرء عليه
 تكراراً ثم أنقل الخيط إلى بعد القطر من الجيب المبسوطة
 ثم انظر الخيط كم قطع إلى درجة من أول القوس فهي
 نصف فضلة وبنال لها نصف تقديراً تجد هذه العمل
 كل يوم فان عثبت المرء فاعلم على اصل
 المطلق فتعمل لأحاجه

أو تكرار العمل
 واللام

وفي هذه الوقت

البات الثالث
 وبعده سببه اذا اثبتت هذا الارتفاع فأنقل إلى أول
 القوس ثم اعلم جيب ذلك الارتفاع فحرك الخيط حتى
 يتبع المرء إلى ذلك الجيب واذا وقع ما
 القطر من الجيب المبسوطة
 من أول القوس بالمرء إلى
 من أول القوس فهي نصف الفضلة

ما علم من قبل ذلك اليوم في آخر القوس نصف خط عليه فانظر تحتها على أي جيب جد على ذلك الخط

فاعط بعد القطر بالمرء من الجيب المبسوطة إلى طرف
 الأول بجمع الطرح سواء كان قبل الدوال أو بعده
 اما ان كان قبل فاعطى النصف الفضلة بالخيط إلى
 أول القوس مع التمكن ٢ أو ٣ درجة كغيره

ثم احسب الساعه من أول القوس التي يكون
 الارتفاع بعد فضة اثني عشر ساعة نقول كان
 واحدة أو نصفها أو اثنين أو ثلاثه أو أربعة احفظ
 مع تذكر الوقت سببه هذا العمل ان كان الارتفاع كثير من

اما ان لم يتم نصف الفضلة من الأول بل يحتاج إلى طرف
 آخر القوس للتمام كيف الحال اقل فاعط بعد القطر
 بالمرء على طرف الأول من الجيب المبسوطة مع ان المرء لم يلق
 إلى جيب التمام لان جيب الارتفاع كثير من بعد القطر ثم
 الماعطى نصف الفضلة مع التمكن بالخيط إلى طرف الأول ان لم
 يتم فنتيم بالخيط إلى طرف الآخر ثم احسب الساعه من الثاني

في

ثم بعد القطر بالمرء
 من الجيب المبسوطة
 قبل ان تصل
 إلى جيب التمام
 ونمت نصف القطر
 بعد ان وصلت
 إلى أول القوس

ساعات الوقت
بالضم على ستة ساعة فقل ^{من} عشرين ساعة وفي
مقدار هذه ^{الوقت} إلى اثني عشر ساعة ^{الوقت} لا يتجاوز
لهذا الوقت اثني عشر ساعة ^{واحفظ هذا}

تنبيه

وأما إن كان جيب الارتفاع قبل أن يُعَدَّ القطر ^{القطر} كبر
كيفية الحال أقول بعد نقل الارتفاع إلى الأول فاجع
إلى جيب ^{فاحط} بعد القطر بالمرئ من الجيب ^{المبسوط}
حتى ينتهي إلى جيب التمام ثم أرجع بالمرئ من الجيب ^{المبسوط}
إلى طرف الآخر حتى يتم بعد القطر فاذن ما نظم إلى
إلى المحيط كم قطع الدرجة من أول القوس فنصف
الفضل مع التمكن بالحيط إلى آخر القوس ولا تقطع
إلى طرف الأول لأن فضل الدائرة تدعى سبعين
نحسب الساعة من الثاني فقل يلزم عشرين دقيقة
إلى اثني عشر ساعة مثلاً

لما أخذت الارتفاع خمسة أو سبعة في الأسد والسنبلة في عرض البحرين

أما

باب
بما بيان الارتفاع قريب الظاهر بمقدار عشرين ساعة مثلاً

تنبيه
إذا لم يصل المرئ إلى جيب الارتفاع حتى وصلت
إلى الثاني فهذا ^{الفضل} ثلاثة أمثاله جيب الارتفاع
مطابق إلى جيب ما وقع المرئ فيه إن كان كذلك
فاحط بعد القطر ^{القطر} إلى طرف الأول ونصف الفضل مع
التمكن بالحيط فاحسب الساعة من أول القوس
وأما جيب الارتفاع الشر من أصل المطلق فعلى هذا
فاحسب الجيب إلى المرئ إن تم بعد القطر بذلك
المقدار فنعم وإن لم يتم فاحط الباقي بالمرئ على
طرف الأول من الجيب المبسوط فاذن يتم بعد القطر
فاحط نصف الفضل مع التمكن بالحيط إلى
الأول فاحسب الساعة من الأول فقل كان هذا الوقت
ثلاث ساعة أو أربع ساعة فاحفظ هذا

ثم لا بد من قاعدة قبل الدوال
والحسنة والأكبر ما ذكرنا
القاعدة الأولى
هم

تنبيه

العبد الرابع في بيان الارتفاع بعد الزوال
فخذ الارتفاع بعد الزوال فانقل الى الاول
ثم حرك الخط حتى يقع المرمى الى جيبه كذا
الارتفاع ثم اعطى بعد القطر بالمرمى من الجيب
المبسوط الى طرف الاول ثم اعطى نصف الفضلة
مع التمكن الى اخير القوس فاذا تم العمل
فاحسب الساعت من الييني فقل الساعة
سبعة او ثمانية او تسعة او عشرة او احدى عشر
ونصف فممر ساعتك فاحفظه

هذا الباب بيان تنبيه
منذ الباب بيان اخذ الارتفاع بعد الظاهر قبل ستة ساعة
مستلانا لم يتجاوز هذا الوقت ستة ساعة كيف
الحال اقول بعد نقل الارتفاع وبعثاد او
بعد

بعد القطر فاعطى نصف الفضلة مع التمكن الى اخير
القوس وان تحت بلان زيادة ولا نقصان فاعلم كانت
الساعة ستة وان لم يتم بل اخرج الى طرف الاول
لاجل التمام فاعمل فاحسب الساعة من الاول
لان لم تكن الساعة ستة فقل بلين وعشر دقيقة
لست ساعة مثلا وان تمت النصف الفضلة مع
انه يقع السنين او واحدة درجة فاعلم من ستة
ساعة فقل من هذا الوقت ستة ساعة مع
عشر دقيقة او عشرين دقيقة مثلا

تنبيه

منى كان جيب الارتفاع اقل وبعد القطر اكثر
كيف الحال بعد الزوال اقول فانقل الارتفاع ولو
خمس فاجز الى الجيب فاعطى بعد القطر بالمرمى
حتى الى صيب التمام ثم ارجع حتى تم من طرف الاخير

قريب الى المرمى

من الحبيب المبسوطة ثم اعطى نصف الفضلة مع
التكئين إلى أول القوس وان لم يتم فارجع حتى تستقيم
من طرف آخر القوس فإذا تم فاحسب الساعة
من السنين فقل بقية عشرين دقيقة إلى السنين
عشر ساعة مثلاً فحينئذ قليلة أو كثيرة

الباب الخامس في بيان الارتفاع في المحل
فطريقه ان لم يوجد تبدل القطر ونصف الفضلة فاعمل
بالتكئين كما قلنا فيما سبق

الباب السادس في بيان الظاهر
فاحسب نصف فضلة يومك مع التكئين من آخر
القوس فضع الحيط عليه ثم احسب الساعة من
أول القوس إلى الحيط ساعة ودقيقة فقل بقية وقت
ثم يحصل الدرجة
الاذان

الاذان

فا حفظه

الباب السابع في بيان عطر الاثر بالقائمة
فا حسب درجة من أول القوس مقدار تمام
عرض ذلك البلد فضع الحيط ثم اعلم ميل ذلك
اليوم فتعلم على تمام العرض على طرف آخر القوس
فضع الحيط عليه تكراراً فيكون المجموع من أول القوس
غاية ارتفاع ثم اعطى حبيب من القائمة إلى الحيط
فزد عليها اثنتي عشر نقطة بتمحرك الحيط فانظر
إلى الحيط كم قطع الدرجة من أول القوس فهذا ارتفاع
العطر فأخرج بالمرمى إلى حبيب فاعطى بعد القطر
من الحبيب المبسوطة ثم اعطى نصف الفضلة مع التكئين
إلى آخر القوس فإذا تم فاحسب الساعة من السنين
إلى الحيط فيكون وقت العطر في ذلك المقدار

الباب الثامن في بيان عصر الثاني بالقامة
فقط بقية كطريق عصر الأول ولكن زوايا شتى عشر
نقطة القامة فيكون المجموع أربعة وعشرين
قائمة وباقي عمده كعمل الأول فقس عليه

الباب التاسع في بيان عصر الأول بخط عصر الأول
فاحسب درجه من أول القوس مقدار تمام عرض
ذلك البلد فزد عليه ميل ذلك اليوم على آخر القوس
فضع عليه الخيط ثم انظر تحت الخيط من خط
العصر انزل إلى القوس فما حصل من أول القوس
الدرجة هو ارتفاع العصر ^{فما وجدت من المسطرة} _{الدرجة} ^{سنيه}

وان تثبت عصر الثاني فانظر إلى خط عصر الثاني
فما وجدت من الجيب المسطرة انزل إلى القوس
فما حصل الارتفاع فاخرج الجيب المذكور
من الدرجة من أول القوس فضع الخيط

فأعطى بعد القطر بالمتر من المسطرة على الأول
فأعطى نصف الفضلة مع التكميل بالخيط فأحسب
الساعة من السني فقل بقية الأذان في هذه
المقدار سواء كان العصر اولاً او ثانياً
الأول للاماميين والشافعي واليحيى

الباب العاشر في بيان طلوع الشمس وتمام النهار ونصف
النهار وتمام الليل ونصف الليل ^{طريقه}
كل يوم فاضع نصف الفضلة والتكميل والتكميل
ان كان اربعاً فلكي فاحسب المجموع من أول القوس
فضع الخيط عليه ثم احسب الساعة من السني
حتى إلى الخيط فقل تطلع الشمس في سبع ساعات وعشر

او في احد عشر ساعة فقل هذا المقدار تمام
 قوس الليل فانصف فقل نصف قوس الليل
 تنبيه
 طريق تمام قوس النهار فاحفظ الدرجة بين
 المحيط وقوس الاول فاصب كم ساعة ودقيقة
 ثم احسب بين الشئ وجيب تمام فقل
 اثني عشر ساعة ثم زد عليه الحاصل بين
 الخط وقوس الاول فقل اثني عشر ساعة
 ونصفها او قل ثلاث عشر ساعة ونصفها
 او قل اربعة عشر ساعة ونصفها فيكون الحاصل
 تمام قوس النهار فانصف فيكون نصف قوس
 النهار فاحفظ ما قلت لك في حكا
 الباب
 ثم احسب الدرجة من اول القوس
 الى المحيط يحصل الباقي الدقيقة فهي نصف الليل
 فاذا ضفت بين المجموع تمام الليل ما سلا بالتمام

الباقي المحصول من تمام النهار ونصفه ونحوه طريقه في تمام قوس الليل فاحفظ ما قلت لك في حكا

الباب الثالث عشر في بيان القوس
 فاحسب سبع عشر درجة من اول القوس
 فضع المحيط عليها ثم اخرج بالمركب الى جيبها
 فاعط بعد القطر بالمركب من الجيب بالمسطرة
 الى المحيط اعط نصف الفعلة مع المحيط بالتركيبي
 على طرف الاول فاحسب الساعة من الاول
 فقل بقية الاذان في ساعة ونصفها مع
 هذه البقية في اثنين واليلا
 فقلش البا

الباب الرابع عشر في بيان طلوع الفجر والامساك
 فاحسب تسعة عشر درجة من اول القوس فضع المحيط
 فاجح جيبها بالمركب فاعط بعد القطر بالمركب ثم
 اعط نصف الفعلة بالمحيط على آخر القوس

على آخر القوس

ثم اعطى ٢ درجة على آخر القوس فاحسب
 الساعة من السبتي فيقل بطلع الفجر في هذا الوقت
 من الليل ثم اعطى درجتين ونصف على آخر القوس
 فاحسب من السبتي الى المحيط فنقل اليوم الاسك
 في هذا المقدار فقس الباقي عليه

الباب الرابع عشر في بيان صلوة الاضحية
 والقطر وطريقه احسب اربع درجات من
 اول القوس فضع المحيط فخرج جيبها بالمري فاعطى
 بعد القطر بالمري من الجيوب المبسوطة ان كان بعد
 القطر اكثر فارجع الى آخر القوس فتجمع ثم انقطع
 نصف الفصلة بالمحيط الى الاول كما قلنا انما بالقطر
 الى آخر القوس مع التمكن فاحسب الساعة من
 السبتي فنقل في هذا المقدار بطل على صلوة العبد

العبد

العبد المحاصل عمله كعمل الارتفاع كما سبق

الباب الخامس عشر في بيان استخراج عرض البلد
 طريقه حد الارتفاع في الدال هو الذي فيه يتوقف
 الشمس مقدار درجة اعني الشمس يرجع والربع في
 يدك وظل هذه العلية ينتج من ثم هذه السفلا
 ثم احسب كم يحصل الارتفاع فهو غايت الارتفاع
 ثم اخرج قبل ذلك اليوم على آخر القوس من غايت
 الارتفاع فضع المحيط ثم احسب من اول القوس
 الى المحيط فهو عرض ذلك البلد ثم احسب من آخر
 القوس الى المحيط فهو تمام القوس اما في الحمل
 والميزان فيلزم ان الارتفاع الى المحيط عرض البلد فيكون

اعني هذا الارتفاع
 شذوذا
 حقة ترجع
 الشمس الى
 القوس

تمام عرض البعد الى الخط لانه لا ميل فيهما ابدا
فتم بحث التمام

الباب الاول في بيان الارتفاع قبل الزوال في الجنوب
طريقه خذ الارتفاع قبل الزوال فانقل الى الاول
فضع الخط فخرج بالمرئ الى جيب ثم اعطى بعد القطر
بالمرئ من الجيوب المبسوطة الى طرف آخر القوس ثم
نقط النصف الفضلة مع الخط من القوس الى آخر القوس
ثم نقط التماس بالخط الى طرف الاول فضع الخط
ثم حسب الساعة من طرف الاول الى الخط فنقل
الساعة واحدة او نصفها او اثنين مع النصف والثلث
او الاربعه مع مقدار هذه الدقيقه فاحفظها
والسلام

الباب

الباب الثاني في الارتفاع بعد الزوال طريقه
خذ الارتفاع فانقل الى الاول بمثله فخرج الى جيب
بالمرئ اعني اذا حركت الخط فانظر الى المرئ فهو يقع الى
جيب ذلك الارتفاع ثم اعطى بعد القطر من الجيوب
المبسوطة الى آخر القوس فاذا تم اعطى النصف الفضلة
مع الخط من القوس الى طرف الاول فاذا تم اعطى
التماس مع الخط الى آخر القوس ثم احسب
الساعة من السنين الى الخط بالضم على ستة ساعه
نقل الجواب الساعه ستة مع النصف او السبعه
او الثمانية او التسعه مع هذه الدقيقه ثم عثر
ساعتك نفس ما ياقبه

الباب الثالث في بيان الظهور ^{طريقه}
 كل يوم نحسب النصف الفضة من آخر القوس ^{فوضع الحيط}
 ثم اعطى التكميل بالحنيط الى آخر القوس فانظر الى آخره
 كم بقي من الدرجة ثم احسب كم يحصل الساعة ^{الدقيقة}
 فاحفظها ثم تضرب على ساعة السبتي ^{هي ستة}
 فقل في الجواب بقدر الاذان في ستة ساعة ونصف
 ساعة او بقدر في سبع ساعة مع هكذا من الدقيقة
 او قل بلينم الى ستة ونصف من الساعة دقيقة واحدة
 كما في استثناء العقرب والنصف ^{الفضة} عن
 كما في عرض الاذن ^{بقية}

الباب الرابع في بيان عرض الاول وغاية الارتفاع ^{بقية}

احسب

من اول القوس
 احسب تمام عرض ذلك البلد فضع الحيط ثم
 اخرج ميل ذلك البلد ^{من علم القوس} بالحنيط الى اول القوس فضع
 الحيط كذلك فانظر من اول القوس الى الحيط
 كم يحصل الدرجة فهي غايت الارتفاع فاحسب
 القامة الى الحيط كم تقع النقطة فهي في الدوال
 ثم زد عليها اثني عشر نقطة من القامة ^{بذلك}
 الحيط بالدقة فاذا تم فانظر الى الحيط كم قطع
 الدرجة من اول القوس ^{طريقا اخر} فاخرج تحت الحيط
 من النقطة الى جيب تمام ^{فد عليه اثني عشر}
 اجزاء فاذا تم فارجع من الجيب ^{المسكون}
 حتى تقع الى نقطة القامة فضع الحيط عليها ثم
 انظر الى الحيط كم قطع الدرجة من اول القوس فهي
 ارتفاع عرض ذلك البلد ^{ايضا} ثم اخرج بالمري
 الى جيب ذلك الارتفاع ثم اعطى بعد القطر بالمري

ما حست المركز
 فانظر كم يحصل

من الجيوب المبسوطة الى آخر القوس فاذا تم اعطى
 نصف الفضلة بالخط الى اول القوس فاذا تم
 اعطى التكميل بالخط الى آخر القوس ثم احسب
 ارتفاعه من الشئ الى الخط فقل في الجواب بقدر
 الاذان في ثمانية ساعة او في تسعة او في ثمانية
 عشر دقيقة او عشرين او خمسة الى تسعة او ثمان
 ساعة مع النصف فا حفظه كما قلنا
 تنبيه

الباب الخامس في بيان عصر الاول بخط عصر الاول
 ان يحدد ايضا فاحسب تمام العرض من اول القوس
 فضع المحيط عليه ثم اخرج ميل ذلك اليوم من
 تمام العرض الى اول القوس فضع المحيط تكرار ثم بقى
 درجة من اول القوس الى المحيط فهو غاية الارتفاع
 ثم انظر الى خط العصر ما وجدت تحته من المبسوطة

انزل

انزل الى القوس فضع المحيط عليه تكرار ثم
 انظر الى المحيط كم قطع الدرجة من اول القوس فبقى
 ارتفاع العصر ثم اخرج الى جيب المري ثم
 اعطى بعد القطر بالمري من الجيوب المبسوطة
 الى آخر القوس فاذا تم اعطى النصف الفضلة
 بالخط الى اول القوس فاذا تم اعطى
 التكميل بالخط الى آخر القوس ثم احسب الساعة
 من الشئ الى المحيط فقل في الجواب بقدر الاذان
 في هذا الوقت و هو ثمانية او تسعة او عشرة مع النصف
 وتفكر في نصفه قليلا او كثيرا

كما قلنا في برج القوس في مدينة البرصنة وعرضها
 اربعين درجة وتمام العرض على عملنا كما قلنا فاحسب من الشئ
 عملنا بقدر الاذان اذا تجاوز الوقت
 ثمانية دقيقة من تسعة ساعة
 فبقى الباب
 عليه

الباب السادس في بيان عصر الثاني بالقامة
 طريقه فانظر الى عمل عصر الاول بالقامة ولكن زد
 اثني عشر نقطة من القامة فيكون المجموع اربع وعشرين
 قامة ثم انظر كم قطع الدرجة من اول القوس
 فهو ارتفاع عصر الثاني ثم اعمل بعد القطر بالمركب
 ونصف الفضلة بالخط فاحسب الساعة من ^{الشمس}
 الى المحيط فاعط الجواب بان تقول بغير الاذان
 في مقدار هذه الساعة هذا عند الجح رحمة الله عليه
 تنبيه

الباب السابع في بيان عصر الثاني بخط عصر الثاني
 طريقه عمله كعمل عصر الاول ^{لا حاجة الى} ^{لكن فانظر الى خط العصر}
 البيان فارجع الى ما ذكر

الباب الثامن في بيان العشاء طريقه
 فاحسب بضع عشر درجة من اول القوس فضع الخط

عليها

عليها ثم اخرج بالمركب الى جيبها ونصف ^{نصف}
 ثم اعطى بعد القطر بالمركب الى طرف الاول من الجيوب
 المبسوطة فاذا تم اعطى نصف الفضلة مع المحيط الى الآخر
 بلا فلكي فاذا تمت فاحسب الساعة من
 اول القوس الى المحيط كم يحصل الساعة والدقيقة فنقل
 في الجواب بغير الاذان في ذلك الوقت ساعة
 واحدة مع النصف مثلا أولا ففسر
 تنبيه

الباب التاسع في بيان طلوع الفجر والامساك
 قبل اثني عشر ساعة ام لا طريقه فاحسب بضع عشر
 درجة من اول القوس فضع ^{الخط} ^{عليها} ثم اخرج بالمركب
 الى جيبها ونصف ^{نصف} فاعطى بعد القطر

من الجيوب المبسوطة الى اول القوس فاذنم اعطى نصف
 الفضلة بالخط من القوس الى اول القوس فاذنم
 اعطى اثنين ونصف درجة بالخط الى آخر القوس
 للفجر فضع الخط فاحسب الساعة من الشنئ
 الى الخط فطلع الفجر في ذلك الساعة والدقيقة
 ثم اعطى اثنين ونصف درجة للاسكان فضع
 الخط فاحسب الساعة من الشنئ ^{فقط} بقدر
 الاسكان في هذه الساعة والدقيقة

الباب العاشر في بيان طلوع الفجر والامساك ^{بعد} الشنئ
 عشر ساعة طرفية فاحسب ساعة عشر درجة من اول
 القوس فضع الخط فاخرج الى جيبها بالمرئي ثم اعطى
 بعد القطر

بعد القطر الى اول القوس من الجيوب المبسوطة
 ثم اعطى نصف الفضلة بالخط الى اول القوس
 لا يستقيم بل احينج الى آخر القوس لاجل التمام بالدور
 فاذا ادينتها فضع الخط ثم اعطى الدرجتين
 والنصف ايضا الى اول القوس بطلع الفجر فضع الخط
 فاحسب الساعة من الشنئ وجيب التمام بان تقول
 الشنئ ستة وجيب التمام ستة ومجموعها الشنئ
 عشرة ساعة فتضع الدرجة الحاصلة ^{عليها} من الخط
 الى اول القوس فقل بطلع الفجر الشنئ عشر ونصف
 ساعة او ثلاثة عشر ونصف ساعة او بلزوم
 دقيقة الى ثلاثة عشر ساعة لكنك تفكر بالدقة
 ثم اعطى الدرجتين بالخط الى اول القوس فضع الخط
 فاحفظ الدرجة الحاصلة من الخط الى القوس ^{اول}

فَنَضُمُّهَا عَلَى اثْنَيْ عَشَرَ سَاعَةً هِيَ الْحَاصِلَةُ مِنَ السَّيْنِي
وَحَسِبَ التَّامَّ كَمَا فَلْنَا آنِفًا فَقُلْنَا فِي الْجَوَابِ
يَقْدِرُ الْأَمَّاكَ اثْنَيْ عَشَرَ سَاعَةً وَعَشْرِينَ دَقِيقَةً
أَوْ ثَلَاثِينَ أَوْ أَرْبَعِينَ أَوْ خَمْسِينَ دَقِيقَةً أَوْ ثَلَاثَةَ
عَشَرَ سَاعَةً وَنُصْفَهَا مِثْلًا فَتَسْغِي

البَابُ الْحَادِي عَشَرَ فِي بَيَانِ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَتَمَامِ
الَّيْلِ وَنُصْفِهِ وَتَمَامِ النَّهَارِ وَنُصْفِهِ طَرِيقُهُ
كَلِّدِيمَ ضَعِيفٍ نِصْفَ الْفُضْلَةِ فَاحْسِبْ مِنْ أَوَّلِ
الْقُدْسِ نِصْفَ الْخَيْطِ عَلَيْهَا ثُمَّ اطْرَحْ أَرْبَعَ دَرَجَاتٍ
مِنَ الْفُضْلَةِ إِلَى أَوَّلِ الْقُدْسِ فَضَعِ الْخَيْطَ تَكَرَّرًا
فَا حَفِظِ الدَّرَجَةَ مِنَ الْخَيْطِ إِلَى أَوَّلِ الْقُدْسِ فَاعْرِضْ
كَيْفَ سَاعَةً وَدَقِيقَةً ثُمَّ نَضُمُّهَا عَلَى اثْنَيْ عَشَرَ سَاعَةً

من السَّيْنِي

السَّيْنِي وَحَسِبَ التَّامَّ كَمَا مَرَّ فَقُلْ بِطُلُوعِ الشَّمْسِ
أَوْ إِذَا تَجَاوَزَ بِمِقْدَارِ هَذِهِ الدَّقِيقَةِ مِنَ اثْنَيْ عَشَرَ سَاعَةً
أَوْ ثَلَاثَةَ عَشْرًا أَوْ أَرْبَعَةَ عَشَرَ سَاعَةً فَإِذَا
عَرَفْتَ هَذَا بَيَانًا لَهُ تَمَامَ اللَّيْلِ فَانْصِفْ بِحِصْلِ
نِصْفِ قُدْسِ اللَّيْلِ طَرِيقُ تَمَامِ النَّهَارِ مِثْلًا
فَا حَسِبْ مِنَ السَّيْنِي إِلَى الْخَيْطِ كَمَا كَانَتْ السَّاعَةُ
وَالدَّقِيقَةُ يَقْدِرُ تَمَامُ قُدْسِ النَّهَارِ فَإِذَا
انْصَفَتْ بِحِصْلِ قُدْسِ النَّهَارِ فَتَقَرَّبْ
بِالدَّقِيقَةِ تَنْبِيْهِ
وَأَمَّا

البَابُ السَّادِسُ فِي بَيَانِ تَمَامِ اللَّيْلِ وَنُصْفِهِ
وَتَمَامِ النَّهَارِ وَنُصْفِهِ بِطَرِيقٍ آخَرَ طَرِيقُهُ فَاحْسِبْ
نِصْفَ الْفُضْلَةِ مِنْ آخِرِ الْقُدْسِ فَضَعِ الْخَيْطَ ثُمَّ اطْرَحْ

درجتي الى طرف آخر القوس فضع الحيط تكرارا ثم
 فاحسب الدرجة بين الحيط واخر القوس فاحفظ ثم
 تقم على ستة ساعة من السنين فقل في الجواب
 ستة ساعة ونصف ساعة او سبع ساعة مثلا
 او يلزم خمسة دقيقة الى سبع ساعة او الى ستة
 ونصفيها فبذلك الحاصل نصف الليل فاذا ضعفتها
 بقية المجموع تمام الليل

تنبيه
 ثم احسب الدرجة من اول القوس الى الحيط ^{فانظر} ما حصل
 من الساعة والدقيقة فاحفظها فهو نصف النهار
 فاذا ضقت بقية المجموع تمام النهار والسلام

الباب الثالث عشر في بيان صلاة العبد بين

طريقة

طريقة فاحسب اربع درجات من اول القوس فضع
 الحيط ثم اخرج بالمرثي الى جيبها فاعطى بعد القطر
 بالمرثي من الجيوب المبسوطة الى آخر القوس فاذا تم
 فاعطى نصف الفضلة بالحيط من القوس الى آخر القوس
 فاذا تم فاطرح التكميل من درجتين ونصف بالحيط
 الى طرف الاول فاذا ادبت فاحسب الساعة من
 اول القوس الى الحيط كم يحصل الساعة والدقيقة
 فهي وقت صلاة العبد فقل صلوا العبد يا مسلمين
 تمت

الباب الرابع عشر في بيان استخراج عرض البلد في
 الجنوب هذا الارتفاع في الزوال بالبرصد ثلاثاً
 حتى ترجع الشمس إلى آخر القوس فإذا أخذت موضع الارتفاع
 الخط فزد عليه ميل ذلك اليوم إلى أول القوس
 فضع الخط تكراراً ثم احسب الدرجة من أول القوس
 إلى الخط كما كان كانت هي عرض ذلك البلد فاحسب
 من آخر القوس إلى الخط فهو تمام عرض ذلك البلد
 أما في الميزان من أول القوس إلى الخط عرض ذلك البلد
 وطرف الآخر تمام عرض ذلك البلد
 والسلام
 ٩

١٦٨
 ارتفاع من سمتي بيان الارتفاع جنوباً من سمتي الارتفاع
 أولاً من أقطابها ليدرك كلاً من سمتي الشرق والسمت الغربي
 أو من أقطابها في بؤرة جيب الارتفاع جيباً من سمتي الشرق والغرب
 ارتفاع جيبين من طرفي الارتفاع جيباً من سمتي الشرق والغرب
 أو من أقطابها في بؤرة جيب الارتفاع جيباً من سمتي الشرق والغرب

مطلوب اولاً بلذلك عرض عرض مكن في زاوية طول مكن نقصاً اولاً ان
بلد به مثلاً در مثلاً

اولاً قبله بلذلك مراد ايد ركن ارتفاع المكن في تحت بلذلك ايجون ارتفاع اول
سعة المكن في بلذلك في بر طريق كد ستر يكي خط بلذلك ايد
اولاً خطه مكن في وضع المكن في خط سترى اوزر نه وضع المكن
قدرك اولدن تمام عرض في ايت جيب ايد سترى جيب مكن في مثلاً
بعد خط قدرب قدرك اولدن اول كد لور جيب نه ايت مكن جيبه
راس كد مكن كد خط ايد قدرك اولدن خط قدرك في درجه كد
اوله سعة المكن في المكن في مكن جيب مكن في ايت خط
ايد بدرسه فوق عرض عرض كد عفر كد اذن السند سعة المكن
بلذلك في ايكين زياده در جيب مكن در بعد ارتفاع المكن
في در جيب مكن خط ايد قدرك اولدن تمام عرض صاير
خط وضع ايد مكن كد اول ط فذن عرض بلذلك صاير جيب مكن
سترى جيب مكن خط و ارنه مكن كد مكن اوزر يثا ليد مكن
بعد في ارتفاع المكن اول ط فذن نقل ايد مكن مكن في
جيب مكن اوزر نه ايت مكن مكن جيب تمام مكن و ايد
جيب مكن صاير مكن اول ط فذن خط ايد مكن

تكرار جند بده ايد سعة المكن في جيب مكن
قدرك اوزر ط فذن و ايد مكن مكن در لور ايت ايت جيب مكن
اكر مثلاً ايد ايت اول ط فذن بعد القطر و بر ركن ارتفاع مكن
اول ط فذن جيب مكن سعة المكن في جيب اول ط فذن و ايد مكن
در لور ايت مكن نه حاصل اول ط فذن ايت مكن مكن جيب مكن
صاير مكن حاصل اول ط فذن ايت مكن مكن مكن مكن ايت
تكرار مكن ارتفاع مكن في اول ط فذن قدرك اوزر نه صاير خط وضع
ايد مكن بعد سترى مكن مكن ايت مكن اوزر نه مكن مكن
مكن جيب مكن صاير مكن مكن مكن بعد خط سترى قدرك
مكن مكن مكن مكن مكن مكن مكن ارتفاع ايت مكن اول
قدرك خط قدرك في درجه كد سعة اول ارتفاع مكن مكن
بوسه جند في در لور اكر عرض بلذلك مكن عرض مكن زياده اول ط فذن
مكن ط فذن نقصاً اول ط فذن در لور مكن مكن مكن مكن
ارتفاع اول ط فذن في جند في در لور مكن مكن مكن مكن
اكر في لور مكن مكن مكن قدرك اول ط فذن مكن مكن مكن
مكن ايت مكن مكن مكن مكن مكن مكن مكن مكن مكن

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسولنا محمد وآله اجمعين
 الحاج حافظ حسين ابن عثمان اور كوفي غفر الله له ووالديه
 وذنوب مطالع هذه الرسالة مراد التمشكي ربك مقنطره طرفني برزجه
 ابدہ کی جستجو فرم اسهل اولسون وجہا نندن صکرہ بر اثر باقی قلہ
 ابتر اسمندن خلاص الجون الله تعالى اوستا دلرک دوینا دہ وخرتہ
 مرادنی حاصل الہ آمین جیب طرفنی اوستا ذون اشدم واوردنہ
 بر رالہ نرجہ انشا ایتد اسم زبہ الفصل در کس مقنطرہ طرفنی
 اشدم دم اقا فکر مطالع قیاس ایلہ بولہ دخی نرجہ انشا ایتد
 اسمہ زبہ المحمل درم بر مقدمہ یکرم اوج باب اوزرنہ در
 اون بری شمالی واون بری جنوبیہ الجون وبری کی درجہ
 شمسدر ایکسک بنینہ مشترکدر وبحث شمالی بحث جنوبی
 ایروب جنوبیہ اوزرنہ تقیم ایلدم ہر نقیسنہ اسبک
 عن شمالیہ دائما اول طرفتہ نظر ایلر وجنوبیہ دائما
 اریوب جنوبیہ بحثہ نظر ایلر
 والسلام

اسمہ الذی یسجد
 فیہ الخلق طاعت

الباب الاول درجه شمس الثاني نصف الفضله الثالث ميل وبتا ارتفاع والكله
 مقنطه في عرضته اولدغونو ايتا ايدر الباب الرابع قبل الزوال ارتفاع عمل
 الباب الخامس بعد الزوال ارتفاع الباب السادس ظهر الباب السابع عصر اول الباب الثامن
 عصر الثاني الباب التاسع فجر ولسا الباب العاشر طلوع شمس الثاني عشر تمام النهار
 وتمام النهار ونصف النهار ايدر جنوبيله بالفضل نصف الفضله بالفضل قبل الزوال
 ارتفاع والكله في مقنطه في عرضته اولدغونو ايتا ايدر باب الحادي عشر
 باب خامس بعد الزوال ارتفاع باب خامس ظهر باب خامس عصر اول باب خامس
 باب خامس غروب ولسا باب خامس طلوع شمس باب حادي عشر تمام
 تمام ميل ونصف وتمام النهار ونصف النهار ايدر
 المركز ربعك كوشنده بر دلكدر كه براسمنه قطب دخی
 دیر لر الخط مركزه كچر لن اوزون ايلكدر المری
 خطه بفلا نلن باسياه يا خود بيضا بر كوچوك ايلكدر
 شاقول ارتفاع الوكن خطك او جونده كي خلقيه
 كچر بلان برج سمدربا بر نچدن اولور يا خود قور
 اولور قوس ارتفاع بودخی ربعك انكي خورش
 بر قوسدر كه طقسا ن درجه منقسم اولوشدر
 هر درجه سي دور در دقيقه دیر اون بش درجه سي

باب العاشر

ساعت دیر اول طرف صاع طرفكه كندیر و آخري
 صول طرفكه كندیر خط المشرق والمغرب بودخی مركز
 جقمش صاع طرفكه طغروا قوس ارتفاعك اولنه
 ايتان بر خط دیر مدار سرطان دن نقطه مشرقه قدر
 با جزله مشدیر خط وسط السماء ونصف النهار بودخی
 كنه مركز دن جقمش بر خط دیر صول طرفكه طغروا
 قوسك اخزنه ايتاندر التي ساعت اعتبار ايد سين
 بعد الزوال ارتفاعه او طرف دن صابرسك ستاحتی
 المدار الثلاث بودخی اوج قوس دیر اك كوچوك و كوا مكره
 یقشدیر نصف الفضله با ن قوس دیر بوندن بویوك و املا
 الحمل والمیزان دیر لر خط المشرق تقاطع ايتكي نقطه مشرق
 اوج قوس دیر جقمشدر اورطاسنده كنه مدار حمل و ميزان
 دیر لر بوندن دخی بویوك و املا جدي دیر قوس ارتفاعك
 ايج طرفنده اولان قوس دیر منطقه البروج بودخی ايكی
 قوس دیر خط المشرق تقاطع ايتكي نقطه مشرق دن

اولدغونو ايتا ايدر
 مستويه دیر لر سياه
 هر فيحه الله يا زلشدر
 هكي يله خكه لاله م
 قه ن نه سسه عه ف
 فنه ص اخرد صابرسك
 اعداد كوسه قهر لر
 قهر لر لاله يا زلشدر

جفتش در مدار الحمل والمیزانك اوستوننه كدن
 قوسكي بوج شمالی دیرلو آخری وسط السمان مدار
 سرطان نهایت بولشد و مدار الحمل والمیزانك التتلك
 كدن قوسكي بوج جنوبی دیرلو طقسان درجه دیر
 اشارت التشار مثلاً حوت
 آخری مدار جدیدی کی قوس ارتفاعك
 اخر نه نهایت بولشد بر یقینه صوتی بوند معلوم اولور
 مقطرات بود فی مخرج مقطره انبیه بولمدار
 سرطان جقوب صاع طرکه طغوا چکامش ابکی قرزی
 بر سیاه کاه کره دور قرزی بر سیاه قوس بولمدار جدید نه
 بولشد بر مثلاً السوت بود
 مقطرات ارفور کسوب صاع طرکه طغوا چکامش
 بعضی سیاه بعضی قرزی اکثر با ابکسک بینی بشر عدایله
 مدار سرطان جفتش مدار جدید نه نهایت بولشد در راءه
 اول السوت نقطه مشرق جفتش بوج شمالی اوستوننه

بعضی بولده موافق اول و موافق شمالی التشار التشار اکر قوس در مدار سرطان
 جفتش اول و قوس التشار اکر قوس در مدار سرطان
 مدار اول و قوس التشار اکر قوس در مدار سرطان
 كدن قوسدیر مدار سرطان منتهی اولو شد اوسم شمالی ابله
 جنوبی بینی فصل ایدراست طرف شمالی الت طرف جنوبی
 ساعات زمانیه مرکز جفتش الت قوسدیر سرطان نهایت
 بعض کره سرطان ابله مدار جدیدك ما بیننده خط وسط یقین
 قوسد اوجاری خط الوسط طافنه و کفی طافنه
 اولو شد بر اوزرینه ز اشارت اولو شد بر قوس العصر سرطان
 جقوب جدید نهایت بولشد در اوزرینه اول و شمالی الت اشار
 اولو شد بر قوس الحشا والفج بوا یکی سرطان جقوب مدار
 جدید منتهی اولو شد در عشانیکینه شش کینه ف ابله اشار
 اولو شد در اگر خط ضعی و خط امساک و خط سمت مکه
 وار انبیه و عیدین خط وار انبیه اوزرینه ض و امساک
 سمت مکه و عیدین الت یا زلر جمله مدار سرطان جقوب
 کسی خط وسط کلر دونا رکنه خط الشرف جانبیه کدر بعض
 ربعارده معلوم در ظل مبطوط بود فی قوس ارتفاع التانته
 بر قوسکی خط التانته در جبهه منقسم در اول خط وسط
 عکسینه ظل منکوس دیرلو معلوم
 و آخر قوس اولدر اوله

نمای اولور

انتهی اولور

حوت

نمای اولور

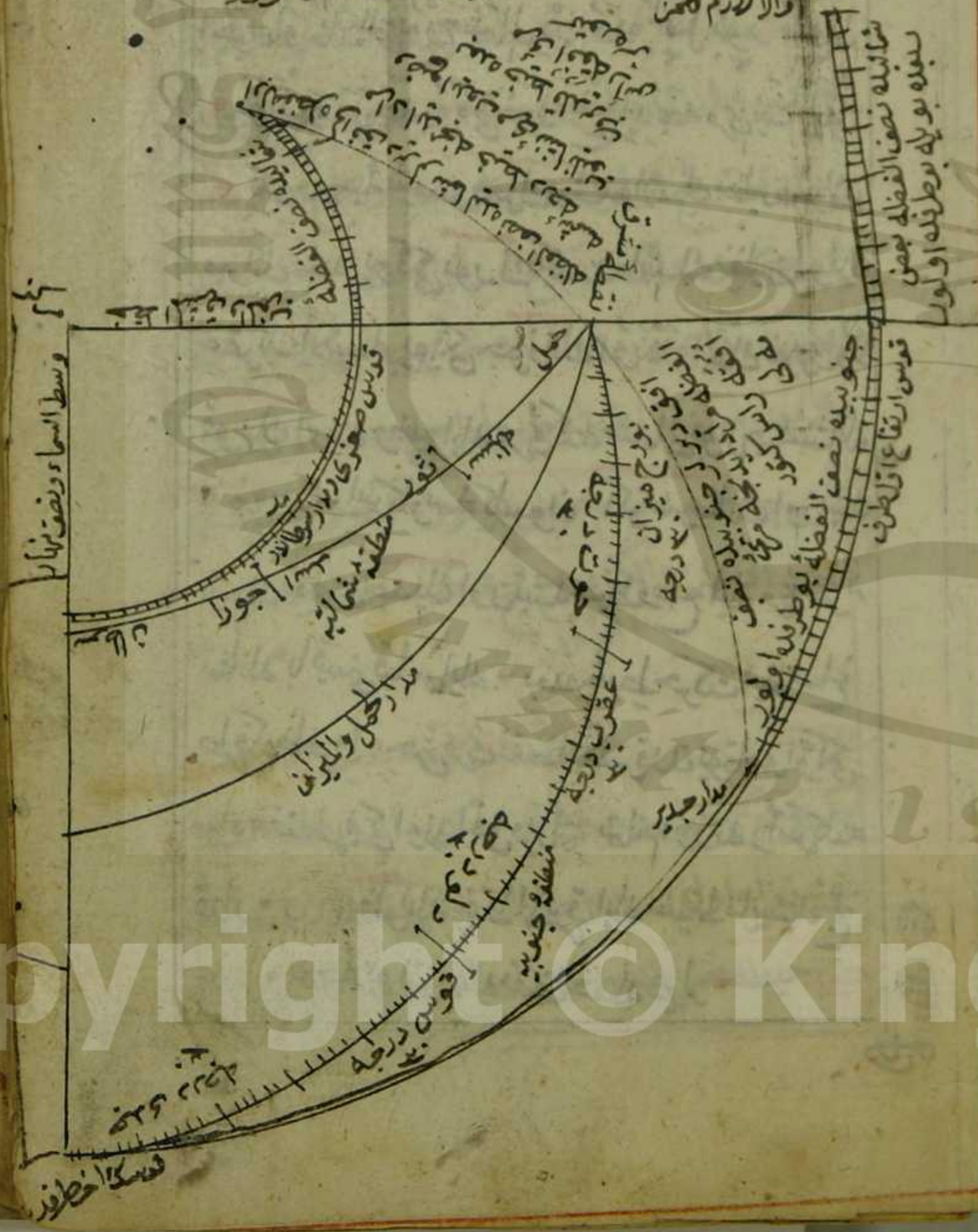
هدفتین بود خی خط وسط طرفندن یکا ایکی زائد کد کدر
 مرکز یقین اولان جکه سنه هدفه علیا دیرلر . الت جکه سنه هدفه
 سفلا دیرلر ارتفاع السنک طریق قوس ارتفاعک
 اول طرف صاع الیکه و شمس دخی صاع جانبکه کلمه لی شمس خط
 هدفه علیا دن کجوب هدفه سفلا نیک اوزرنه برابر اولنجیه قدار
 خیط دخی رجه طقنور طوقنازا اوله لی . بعله ارقا سنه دور الیه
 قوسک اولندن خیطه قدار فح درجه بولنور سه اونه ارتفاع
 دیرلر کرک قبل الزوال و کرک بعد الزوال اولسون . جیب طرفندن نظر
 اسنک بعینه او طرفه ارتفاع النان محل جقار . عمل مراد اولنجیه
 باینه رجوع الیه سر

درجه شمس بیان الیر . اعنی کونش قنغ بورجه و هر بر عدد بکرم
 دوت ساعت اعتبار اولنور بوج اوتن ایکیدر الشی شمالی و الشی جنوبی
 مدار حمل و میزانک اوستونده کی کن منطقه شمالیه اوله حمل . درجه
 دوت . درجه و جوزا . درجه در اوج ای اولدوا کری . درجه
 سرطان . درجه اسد . درجه سنبله دیر الی اولدوا
 و مدار حملک التند کدن منطقه جنوبیه الی بوج اوج اولور
 . درجه میزان . درجه عقرب . درجه قوس تمام اولدوا کری
 دون . درجه جدی . درجه دلو . هوتدر تمام الی اولدوا
 صوتلند معلوم ایله شمالیه اولسون
 جنوبیه اولسون

اع الق
 الیر

له شمس
 الیر

اول روز نامه باقوب علی آینک فح کون ایسه قوشو سنه اولان بود
 شمالی ایسه شمالی جنوبی ایسه جنوبی فح عدد بولنور سه اونه درجه شمس
 دیرلر بوج عدد بر ایکی نقصان الیه عمل الیر سنک دخی کونزل اولور
 والا لازم کلن

کی منطبق شمالیہ

الباب الثانی نصف الفضلہ بیان ابدی

طریق بوقی نقطۂ مشرق دُن چقان مدار سرطان اوزرینہ
اجری اولئان التي یوج شمالی در اودہ جمل ثور جوزا
• بونلر دہ درجہ بوقی خط وضع ایدجہ مری نشانلیہ
• لکن درجہ شمس حملک بشنہ ایسک نظیری اولان
میزانک بشنہ بوقی ثور ک ایکسندہ ایسک نظیری اولان
عقربک ایکسندہ بوقی جوزانک اوندہ ایسک نظیری اولان
قوسک اوندہ وضع ایله مری کنہ شمالی بوجینہ نشانہ
• بزہ سنہ راس کرسہ کلسون • اگر سرطانک اون بشنہ
ایسک نظیری جدیدک اون بشنہ خط وضع ایله مری سرطان
نشانہ باقیسنی قیاس ایله • بعدہ خط حرکت ایله صاع
طرفک طغروا • حتی مری نقطۂ مشرق دُن یوقاری اوکی
سیاہ مقنطرہ کی اوندہ افق دیرلر • تمام اوزندہ رأس کلنہ
قدار • بعدہ نظر ایله خط المشرق ایله خط مابیندہ فج
• درجہ بونلور سہ نصف الفضلہ دیرلر

طریق بوقی

الباب الثالث میل و غایت ارتفاع و الگہ کی مقنطرہ فج

مرئی درجہ شمسہ نشانہ • خط وسط السماء نقل
ایله • مدار حمل ایله مری مابیندہ فج مقنطرہ بونلور
اونہ میل شمالی دیرلر • خط المشرق دُن مقنطرات صاہ
مرئیہ قدر فج اولور سہ اوندہ غایت ارتفاع دیرلر
اول کون زوالہ ارتفاع السک اولقدار اولور • بوا
غایت ارتفاع قوسک اولندہ صایوب خط وضع ایله
• بعدہ میلنی اول طرفہ طغروا طرح ایله سز • اول طرف
فج درجہ قلسہ تمام عرض اولور • آخر طرف عرض
• اولور • والکہ ربع فج عرضہ اولدغوا معلوم
• اولور

الباب الرابع قبل الزوال ارتفاع النجہ ساعت فجہ دیر

طریق بوقی صا حدن زوالہ برایکی ساعت قلنہ قدر
فج ارتفاع اولور سہ • مرئیہ مثلنی مقنطردن عد ایله
• خط نظر ایله درجہ نک یا اوزندہ یا ایکسی مابیندہ

اگر نصف الفضله قوسه اوله داره تکمیل اولور سه باقی قلائی کوی دونوب
تکمل ایه کراون ایه داره مشدیر ساعت وسط السمان صایه سز اگر قوسه اوله
تمام اولور سه تمام ساعت اون ایه کیده دیر قوسه تمام

یا خود برینه یقین یرده بولنور • تکرار خیطه اورادن

نصف الفضله • تکمیل ایه اول طرفه ویره سز • اگر

قوسه اوله وارمیدن تکمیل اولور سه ساعت ۱۰

بجشدیر • ساعت اولندن حساب ایه سز • ساعتی

تعمیر ایه سز •

اگر شمس طلوع ایه لی نمقداری اولد غوانوا مراد ایدر

ساعتی بلدک بردن نصف الفضله ایکی قات ایه دور

درجه تکمیل ایه برابر اخر طرفه ویره سز • اول طرفه

صایه سز قی ساعت و دقیقه ایدر سه کوشش طوغه لی

اول مقدر اولوش

بلد کون صایه
س طوغه لی
ار اولد

اماعلی الصباح بش درجه ارتفاع السک مرئیه بش مقنطره

عد ایه • نظر ایه خیط قوس ارتفاعه بولثیموب خار

والدی طریق بوی خیط ایه خط المشرق مابینده

قوس صراحتی درجه بولند و ایه سه اوزرینه

نصف

نصف الفضله مع التکمیل ضم ایدوب قی درجه اولور

خیطه قوسه اولندن صایوب خیط وضع ایه •

تکرار ساعتی وسط السماء طرفندن التي ساعت دینی

خیطه قدر حساب ایه سز • ساعت ۱۰ ایه وارمه

الباب الخاتم من بعد الزوال ارتفاع

بیان ایدر

اما بعد الزوال ساعت سکر دن صکره قی ارتفاع

اولور سه مقنطره اندن مثلنی عد ایه • خیطه

نصف الفضله مع التکمیل اخر طرفه ویره سز • تکرار

وسط السماء التي ساعت دیوب خیطه قدر حساب

ایه قی ساعت اولور سه • ساعتی تعمیر ایه سز

معلوم اوله

اخشامه یقین بش درجه ارتفاع السک طریق

بوی بش مقنطره مرئیه عد ایه • بعده نظر ایه خیط

ایه خط المشرق مابینده نصف الفضله قوسندن

اخشامه

بیش

بیش

فج درجه وارائيه اول كونوك نصف الفضل
 جقاره سز باقی قلونه تمکینی ضم ایله فج اولورسه
 خیطله قوسك اولنده صایه سز تکرار وسط السماد
 خیطله قدر حساب ایله سز ساعت ۱۰ به وارمه مشدر
 معلوم اوله

الباب السابغ عشر

طریق بوکی نصف الفضله مع التمکین قوس ارتفاعك اخر
 صایه سز قوسك اولندن خیطله قدر صایه سز
 فج ساعت اولورسه اوله اذانی اول وقت اوقور

الباب السابغ عطر اول

طریق بوکی مرئی درجه شمه نشانله خیط حرکت
 ایله مرئی عصر اول خط اوزرنه رأس کلنه قدر قوسك
 اولندن فج درجه قطع ایدرسه حصه عصر دیرلر
 خیطله نصف الفضله مع التمکین حصه عصر دن اخر طرفه
 ویره سز ساعت وسط السماد التي ساعت دیوب

خیطله

الرحم خط یوق ایسه خط قدر اولندن غایت انواع اوزرنه وضع ایله مرئی مرکز
 التند بولان عصر یازی داریم نظر ایله فج درجه بولورسه مرید اولندن مقطره صایه
 عمل ایله

خیطله قدر حساب ایله فج ساعت اولورسه عصر اول
 اولورک

الباب الثانی عشر طریق بوکی عصر اول کی عمل ایله لکن مرئی
 عصر ثانی رأس کتوره سین

الباب الثانی عشر

طریق بوکی مرئی درجه شمه نشانله خیط حرکت
 ایله حتی مرئی ثانی یازی قوسه رأس کله قوسك
 آخرندن خیطله قدر حساب ایله فج ساعت اولورسه
 یسوا اذانی اوقور یا خود اوزرنه مقطره صایه

الباب الثانی عشر

طریق بوکی مرئی درجه شمه نشانله بقله خیط حرکت
 ایله حتی مرئی یازی قوسه رأس کلنه قدر
 آخرندن خیطله قدر فج درجه اولورسه حصه فج دیرلر
 تکرار بو حصه دن نصف الفضله ایکی قات ایدوب
 مع التمکین اول طرفه ویره سز خط المشرق طرفنی

اگر قوس شفق و فجر بوقایده درجه شمس نشانند بقوسه قوسه اول و ثانی و سیم و چهارم
صایوب درجه را شمس کنور و شفق ایچون اون طوقه عقظه اول و ثانی و سیم و چهارم کتکدن حجر ایچون
هر قوسه اول و ثانی و سیم و چهارم قوسه خطه قدر درجه کسیر سه ساعت صایوبی اذان اول و ثانی
اما حجر ایچون سینی حجر ساعت ایدرسه تمام لیلدن اخرج ایله حجر و اما اول و ثانی و سیم و چهارم

التي ساعت اعتبار ایدوب قوسه اولندن خیطه
قدار حساب ایله حجر ساعت اولورسه فجر طلوع ایدر
• تکرار • تمکین دخی امساك ایچون اول طرفه و بره
کنه خط المشرق طرفندن خیطه قدر صایبه سنر • حجر
ساعت ایدرسه امساك اولور • • معلوم اوله

الباب الحادی عشر طلوع شمس و تمام لیل و نصف لیل

طریق بویکه نصف الفضله ایکی قات ایدوب دور درجه
تمکین ایله برابر قوسه اولندن صایوب خیطه
ایله • وسط السماء التي ساعت دیوب خیطه قدر
حساب ایله حجر ساعت ایدرسه شمس طلوع ایدر
بونه تمام لیل دیرلر • ایکی بول نصف لیل اولور
بعده وسط السماء و خط المشرق طرفلرله اون ایکی
ساعت اعتبار ایدوب قوسه اولندن خیطه قدر
حساب ایله وضع ایله حجر ساعت ایدرسه تمام لیل اولور

انقلاب حجر درجه اولورسه
ایکی

ایکی بول نصف نهار اولور • • • معلوم اوله

الباب الثاني عشر تمام لیل و نصف و تمام نهار و نصف نهار

طریق بویکه نصف الفضله مع التمكن قوسه آخر دنك
صایوب خیطه وضع ایله • بعده وسط السماء التي
ساعت دیوب خیطه قدر حساب ایله حجر ساعت
نصف نهار اولور • ایکی قات ایله تمام نهار اولور
• بعده قوسه اولندن خیطه قدر حساب ایله
حجر ساعت اولورسه • نصف لیل اولور • ایکی قات ایله
تمام لیل اولور •

جنوبیہ نصف اول برابری
اولی باب نصف الفضله بیان آید

طریق بویکی نطق ^{جنوبیہ} جنوبیہ التي بورج جاری اولور
جنوبیہ درجه شمس بونده آرامه لی اوزرنه نشان
اتیشلر • شمعی در ^{جنوبی} فقی بورجوك قح عده دنه
ایشك خیط وضع ایله ^{جنوبی} مرئی قوشنه نشانله • خیط
حرکت ایله حتی مرئی نقطه مشرقك السنده اولکی
سیاه مقنطره کی اونه افق دیرلر • اوزرنه رأس کلنه
قدار • بعده نظر ایله قوسك اولندن خیطه قح در
بولورسه اونه نصف الفضله دیرلر • معلوم اوله

ایکین باب میل و غایت ارتفاع و انکله کی نقطه قح عرض

طریق بویکی مرئی درجه شمسه نشانله بعده خیط
وسط السمايه نقل ایله • مدار حملدن مریه قدر
مقنطری صایه سز قح اولورسه اونه میل دیرلر
• بعده خط المشرق دن مریه قدر مقنطرات صایه
قح اولورسه اونه غایت ارتفاع دیرلر • • •

• بعده غایت ارتفاعی قوسک اولندن صایوب
اوزینه میلینی ضم ایده سنراخرنه طغروا اولندن
فج درجه اولور سه تمام عرض اولور • آخر طرف
عرض بلد اولور • والکله کی ربع مقطره فج عرضنه
اولدغوا معلوم اولور

• اوجینی باب قبل الزوال ارتفاع بیابان
اولدن اول فج درجه اولور سه اولسون
من یله مقطراندن اولقدار صایه سنر • بعده
نظر ایله درجینک نره سنده بولندوا ایسه اولان
خیطله نصف الفضله قوس ارتفاعی آخر طرفنه
ویزه سنر • و • نیکنی خیطله اول طرفه ویره سنر

قوسک

قوسک اولنده خیطه قدر فج ساعت ایدرسه
ساعتی تعمیر ایده سنر • و شمس طلوع ایله
تقداری دیر مرد ایدرسک • طریق یو یوکی ساعتی
بیلدیک یزدن نصف الفضله ایکی قات ایدوب تنگین اول
طرفه ویره سنر • قوسک اولندن خیطه قدر فج ساعت
و دقیقه ایدرسه کوشش طوغنه اول قدر اولور

• ر ویدیخی باب بعد الزوال ارتفاع
بیان ایدر
طریق یوکی ساعت سنر دن صکره فج ارتفاع ارسک
مریله مقطره دن میثلی عدد ایله • خیطه نظر ایله
درجینک نره سنده بولور سه • خیطله نصف الفضله
اول طرفه ویره سنر • نگرار نیکنی آخر طرفه ویره
• بعده وسط السماء الی ساعت دیوب خیطه
قدر حساب ایله • فج ساعت ایدرسه ساعتی
تعمیر ایله سنر

شیخی باب ظہر بیان ایدر

فهركون نصف الفضلة قوسك آخر دن صايه ستر
بعده و تمكيني آخره ويره ستر • وسط السماء التي
ساعت ديوب خيطه قدر حساب ايله • قح ساع
اولور سه اويله اذاني اوقفور • والسلام

التنقيح باب عصر اول بيان ايدي

طریق بوی خیط درجه شمس وضع ایدوب مرئی
 نشانده • بعد خیط قلدیروب مرئی عصر اول
 خط او زمره رأس کلنه قدار • اقباط فندن قح
 درجه قطع اید رسه عسک ارتفاعی اولور
 خیطه نصف الفضله اورادن اول طرفه ویرم ویک
 آخر طرفه ویره سر • وسط السماء الی ساعت
 دیوب خیطه قدار حساب ایلده قح ساعت ایدر
 ایکندی اذانی او قنور

طریق بوی کی مری عمر ثانی خطنه رأس کتوبه

باقی

سکریخی باب غشاء

باقی عملی عصر اوله قیاس ایله سر
سکینه یی باب عشاء
 طریقی بوکی خیط حرکت حتی مرئی شبن یازلی قوس
 اوزرنه رأس کتنه قدار • بعده قوس ارتقاع آ
 اخرن دن خیطه قدار حساب ایله • فج ساعت
 ایدر سه یئسو اذانی اوقفور • معلوم اوله

طوقوز بنی باب فخر و عسائی بیان آید

طریق بوی مری درجه شمس نشانده بعه
خیط حرکت ایله حتی مری ف یازلی قوسه رأس کله
بعده نصف الفضله ایکی قات ایدوب خیطله آخر
طرفه ویره ستر • بعده • تمکینی اول طرفه ویره ستر
خط المشرق طرفه الی ساعت دیوب قوسک ا
اولندن خیطه قدار حساب ایله فجر طلوع ایدر
تکرار • تمکینی کنه اول طرفه ویره ستر کنه خط الشر
خیطه قدار حساب ایله فجر ساعت اولور است اولور

دور آخر اما امساك ۷۷ تكني آخر و برجه كنه دور
 ايدر خط المشرق اولكي كوي حساب ايله خطه قدار
 في ساعت اولور سه امساك اون ايكينه وارده مستدر
 الكريش درجه قلسه تمام امساك اون ايكينه اولور
 بوند بدن صكره كرك ۶ كرك ۷ كرك ۸ كرك ۹ كرك
 ۱۰ كرك زياده درجه اولسون ۷۷ تكني فخر الجون
 ۷۷ تكني امساك الجون خيطة آخر طرفه ديده
 تكرار خط المشرق و خط وسط السماء طرفتي اون
 ايكي ساعت ديون قوسك اخري دن خيطة قدار
 حساب ايله في ساعت ايدر فخر و امساك اولور

اون ايكينه اول فخر بيان ايدر
 اون ايكينه اول امساك بيان ايدر
 درجه و دقيقه

درجه ۸	دقيقه ۸	الفناء ۳	طريق بوي نصف	درجه ۸	دقيقه ۸
درجه ۹	دقيقه ۹	درجه ۴	ايكي قات ايدر	درجه ۹	دقيقه ۹
درجه ۱۰	دقيقه ۱۰	درجه ۵	آخر طرفه و برجه كنه	درجه ۱۰	دقيقه ۱۰
درجه ۱۱	دقيقه ۱۱	درجه ۶	اول طرفه دور ايدر	درجه ۱۱	دقيقه ۱۱
درجه ۱۲	دقيقه ۱۲	درجه ۷	نظرة ايله خيطة قوسك	درجه ۱۲	دقيقه ۱۲
درجه ۱۳	دقيقه ۱۳	درجه ۸	اخريه في درجه حاصل	درجه ۱۳	دقيقه ۱۳
درجه ۱۴	دقيقه ۱۴	درجه ۹	اولور بر درجه دن	درجه ۱۴	دقيقه ۱۴
درجه ۱۵	دقيقه ۱۵	درجه ۱۰	اون درجه قدار دني	درجه ۱۵	دقيقه ۱۵
درجه ۱۶	دقيقه ۱۶	درجه ۱۱	زياده اولور حيله	درجه ۱۶	دقيقه ۱۶
درجه ۱۷	دقيقه ۱۷	درجه ۱۲	نظم ايدوسر منه	درجه ۱۷	دقيقه ۱۷
درجه ۱۸	دقيقه ۱۸	درجه ۱۳		درجه ۱۸	دقيقه ۱۸
درجه ۱۹	دقيقه ۱۹	درجه ۱۴		درجه ۱۹	دقيقه ۱۹
درجه ۲۰	دقيقه ۲۰	درجه ۱۵		درجه ۲۰	دقيقه ۲۰

از بیجی باب طلوع شمس بیان ایدر

طریق بوی نصف الفضله ایکی قات ایدوب قوسک اولند
خیط وضع ایله • تکرار • درجه تکی اول طرفه طغوا
طرح ایله خیط وضع ایله سز • بعد وسط السماء
و خط المشرق طرفلری اون ایکی ساعت دیوب
قوسک اولندن خیطه قدار اولان درجه
حساب ایدوب اوزرنه ضم ایله سز • فج ساعت
اولور سه شمس طلوع ایدر • بونه تمام لیل •
دیر لر • ایکی بول نصف لیل اولور • تکرار
وسط السماء التي ساعت دیوب خیطه حساب
ایله فج ساعت اولور سه اونه تمام نهار
دیر لر • ایکی بول نصف نهار اولور • و کلام
از بیجی باب تمام لیل و نصف لیل و تمام نهار
نصف الفضله آخرندن حساب ایدوب الجند
ایکی تکی آخر نه طغوا طرح ایله سز

اخذند

اخذند فج درجه قوسه وسط السماء التي
دیوب اوزرنه ضم ایله سز • فج ساعت اولور سه
نصف لیل اولور • ایکی قات ایله • تمام لیل اولور
بعد قوسک اولندن خیطه قدار حساب ایله
فج ساعت اولور سه نصف نهار اولور •
ایکی قات ایت تمام نهار اولور •
بعینه اولکی نک عین
اولور

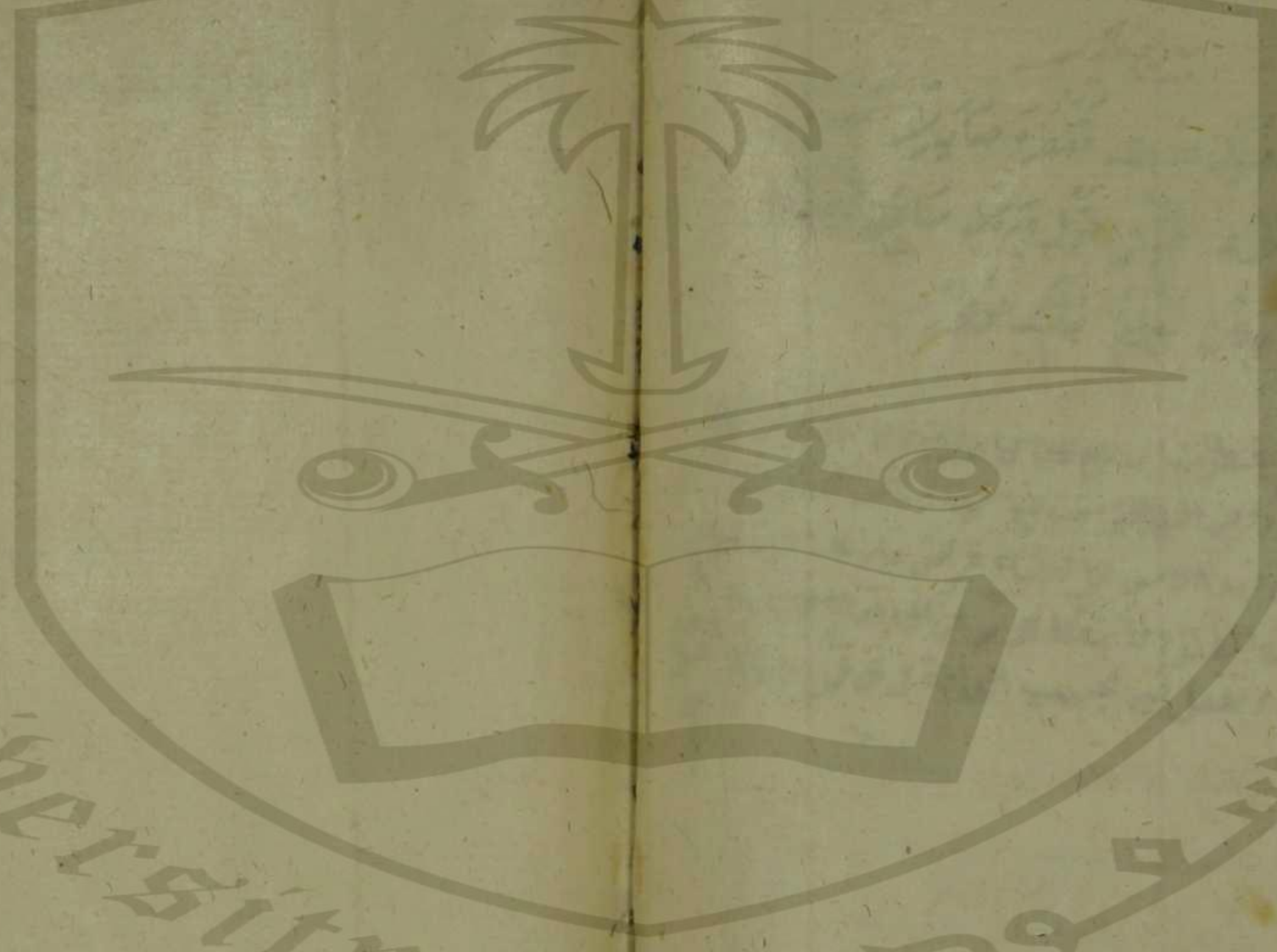
بسم الله الرحمن الرحيم

طَبَقِي يُوَكِّي مُرِيدَ دَوْرَتِ مَقْطَعَةِ صَاكِيَةٍ بَعْدَ يَصِفُ
الْقُصَّةَ أَخِيهِ تَمَكِّي أَوَّلَ وَرَيْدٍ سَاجِدَةٍ أَوَّلِيَّةٍ
حَاطَ أَيْدِيهِمْ بَيْلَهُمْ نَمَازِي أَوَّلُورِمْ

قاعدة في العمل بمقننات اى ربيع كان في اى عرض كان تنظر عرض الربيع
الخاص في يدك وعرض البلدة انت فيها ايضا وتأخذ الفضل بينهما
واحفظ الباقي فهو كالاس لكل ارتفاع فرض فان كان عرض الربيع
اكثر من عرض المطلوب فاسقط الاس عن الارتفاع والافرضه
على الارتفاع وتعمل فيه بحسب العادة في كل عمل والله اعلم بالصواب

King Saud

University

1957

جامعة الملك سعود

Copyright © King Saud University

King Saud University

University

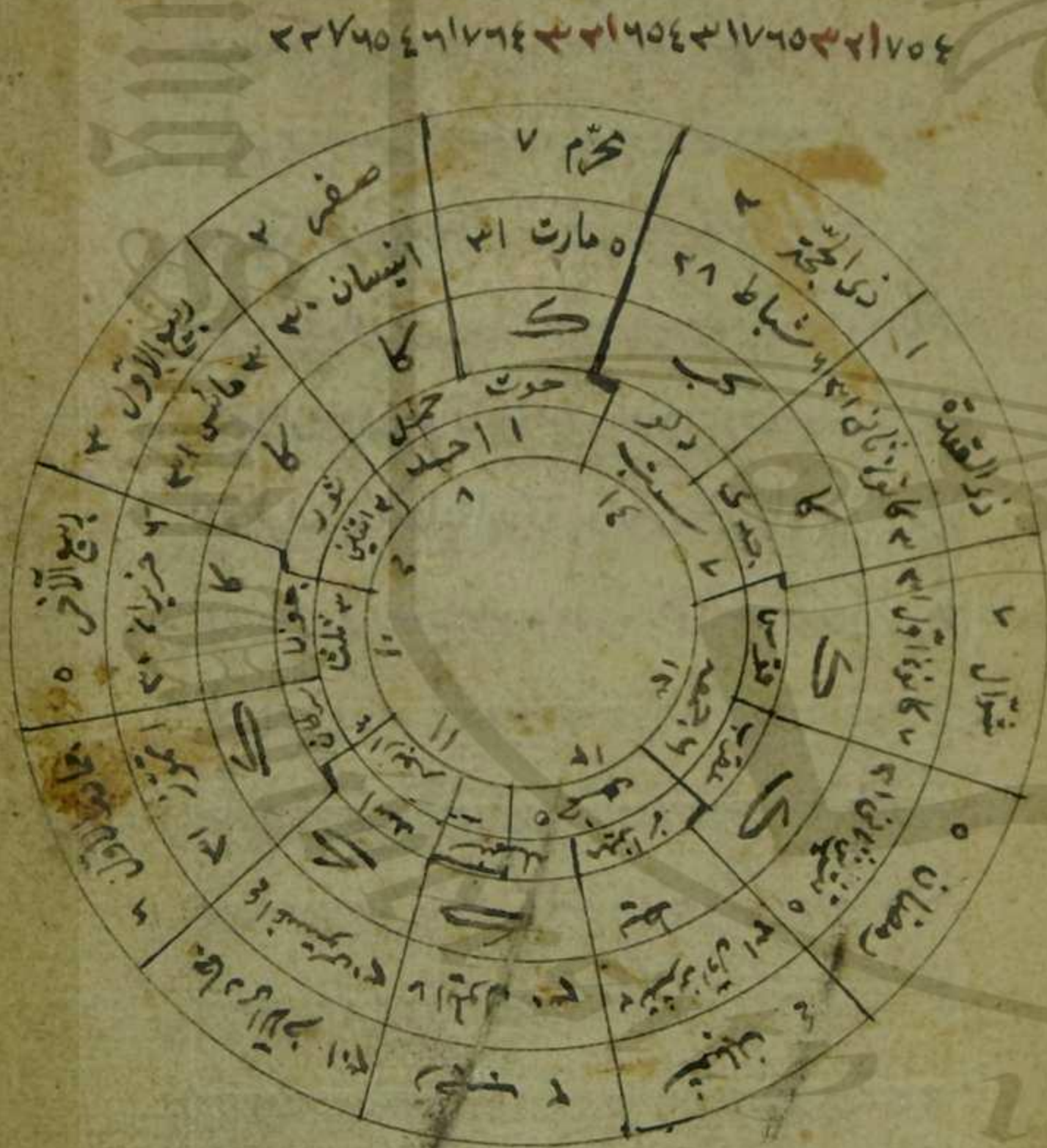
1957

جامعة الملك سعود

Copyright © King Saud University

وروي في الاشارة ان البركة لا تقطع من بيت تكون فيه
البناء وقد تنقطع المذكرة عن زيارة ذلك البيت
فيذكر علم الرسل ان لا يقين على اولاده وعيالهم بسبب
الفاقة عليهم ردة في هذه الامتنان آفة عظيمة

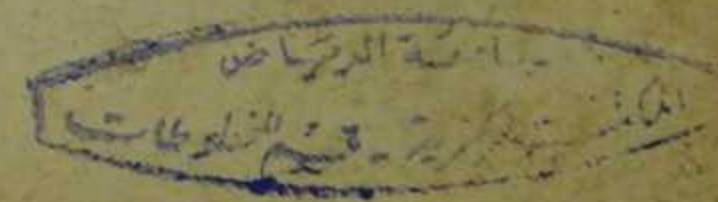
منقولاً

رسالة حل الرموز بسبب الله الرحمن الرحيم من الاربعاء

الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى **اما بعد** بو عبد
فقير بر تقصير اضعف خلق الله السيد محمد سعيد الفرضي
ابن محمد الفرضي ديلمكه آلات ارتفاعية دن ربع تحت حقیقه
زبان ترك اوزم بر رساله جمع ايليه يكه اكثر يا بين الناس
اهم والزم اولان مواد انده موجود اولوب بوفته سالك وراغب
اولانلر اندن استفاده ايدوب بوفتير خير له ياد ايدلر زيرا
بوفندن چوق رسالیه منظوم اولد يكه زهن سقیم اولان كسسه اندن
برشي اخذ ايلمكدن ماعدا چاه دغدغه دوشمكي دركار در و بو
رساله اسمي حل الرموز ديومستما قلدن وشوره معلوم اولاكه
بوفن اهل فراست و صاحب كياست اولنلر كركدر و بو رساله
مسقط لاسمن اولان مدينه عموريه كه بين الناس بورسله ديور
مشهور در انك عرضنه كوره ترتيب ايلدم زير امدينه مزبور نك
خط استوان عرضي **درجه** و **ثانيه** در و طول **درجه**
و **ثانيه** در و بولده مذبوره اقليم خامسه در زيرا اقليم اول

زخلة

زخلة منسوبدر بواقليمك ابتداسي شول يردن محسوبدر كه نهايت
اطول نهار اول محله اون اوج ساعتدر و بواقليمك اوزنلغ من
المشرق الى المغرب **۱۳۵۰** فرسخدر و انلكي **۱۴۰۰** فرسخدر و مساحت
۱۸۰۰ فرسخدر و بواقليمك خط استوان طول و عرضي **درجه**
درجه در اقليمك ثاني مشتمله منسوبدر و بواقليمك خط استوان
طول و عرضي **درجه** و **درجه** دقيقه در و ابتداسي شول يردن
محسوبدر كه نهايت اطول نهار اول محله **درجه** ساعت و چايريك
ساعتدر بعضيلر **درجه** ساعتدر ديمشكر و وسطه شول محله
انده نهايت اطول نهار **درجه** ساعت و نصف ساعتدر و اوزنلغ
من المشرق الى المغرب **۱۴۰۰** فرسخدر و اقليمك ثالث مريجه منسوبدر
و بواقليمك خط استوان طول و عرضي **درجه** و **درجه** دقيقه در
بعضه شول **درجه** دقيقه در ديمشكر و بواقليمك ابتداسي شول محله
محسوبدر كه نهايت اطول نهار **درجه** ساعتدر و اوزنلغ من
المشرق الى المغرب **۱۴۰۰** فرسخدر و مساحت **۱۸۰۰** فرسخدر
و عرضي وسطه **درجه** و **درجه** دقيقه در بعضه شول **درجه** دقيقه در

ديمشتر اقليم رابع افتابه متعلقدر بوند دخی طول وعرض **ل**
 درجه و **د** دقیقه در بعضی نسخده **ل** درجه و **د** دقیقه در ديمشتر
 اقليم خامس زهریه منسوبدر بوند دخی خط استوا دن طول
 وعرض **ل** درجه و **د** دقیقه در بعضی نسخده **ل** درجه و **د** دقیقه در
 ديمشتر اقليم سادس عطارده منسوبدر بود دخی **ل** درجه و **د** ک
 دقیقه دن آغا ایدر **م** درجه و **د** دقیقه در کن بعضی نسخده
م درجه و **د** ک دقیقه در و وسطی **م** درجه و **د** دقیقه در
 اقليم سابع قره منسوبدر بود دخی بالحقیقه **م** درجه و **د**
 دقیقه در بعضی نسخده **م** درجه و **د** دقیقه در ديمشتر امدی بوساده
 ایکی باب اوزینه مرتبدر **الباب الاول** فی بیان جوانب المقنطرات
الباب الثاني فی بیان جوانب الجیب **الباب الاول** فی بیان معرفة جوانب
 المقنطرات امدی بویا مقنطرات اونیة فصل اوزینه
 ترتیب اولونیک **الفصل الاول** فی بیان الاصطلاحات الروحانیة
الفصل الثاني فی معرفة جمل الکبیر **الفصل الثالث** فی معرفة البروج
الفصل الرابع فی معرفة وضع المری خارجة الشمس فی اجزاء المنطقة

الفصل الخامس

الفصل الخامس فی معرفة نصف الفضلة **الفصل السادس** فی معرفة اخذ
 الارتفاع **الفصل السابع** فی معرفة خلاصة الارتفاع **الفصل الثامن** فی
 معرفة میل الشمس وغایة ارتفاعها **الفصل التاسع** فی معرفة استخراج عرض
 البلد من اشی بلد شئت **الفصل العاشر** فی معرفة طلوع الشمس **الفصل الحادي عشر** فی معرفة نصف قوس النهار ونصف قوس الليل و متمم
 قوس النهار و متمم قوس الليل **الفصل الثاني عشر** فی معرفة وقت الظهور
الفصل الثالث عشر فی معرفة وقت العصر **الفصل الرابع عشر** فی معرفة
 وقت العشاء **الفصل الخامس عشر** فی معرفة الامساک **الفصل السادس عشر**
 فی معرفة المتفرقات **الفصل الاول** فی بیان الاصطلاحات
 والرسوم **المركز** ربع کونته سنده اولان دلدکرکه اکا خیط
 کجور لرو بوکاقطب در لرو بخش دخی در **الخيط** مرکز کجی
 ابلکه در لرو **المري** خیطک رنکنک غیری اولر قدن خیطه بغلن
 ایلکه در لرو قائم مقام شمسدر **الخالقة** خیطک ارجنه بغلن
 حلقة در **الشاقول** هوای منع ایچون حلقیه طاقلان جسم
 نقیقدر قوس الارتفاع ربعک اشانی اتکنی سراسر طاقلان

ص ۱۰۰
 که در حیه منقسمه و حروف هجا یله بحر را اولوب اول قوسده
 اولی ه ثانی بی ثالثیه آخری ص اولنه اعداد مستویه در برابر
 آخر قوسک اولی ه ثانی بی ثالثیه آخری سینه ص اولنه اعداد معکوسه
 در لر خط المشرق والمغرب مرکز دن قوسک اولنه این طوغری خط در
 خط وسطا سما بودنی مرکز دن قوسک آخری سینه این طوغری خط در
 بوکا خط نصف النهار و خط استواء دخی در لر مدارا الثالث بودنی
 هر بری مرکز دن جزیشدر و بر بریدن بیکدر اک بیک اولان
 مدار که قوسه یقیندر اکا مدار جدی و اک کوچک اولان مدار که مرکز
 یقیندر اکا مدار سرطان در لر بودمدارینک مابینده اولانه مدار
 الحمل والمیزان در لر و مدارا اعتدالین دخی در لر نقطه المشرق والمغرب
 مدار الحمل والمیزان اک خط المشرق والمغرب تقاطع اندکی نقطیه در لر
 المقنطرات بشو قوسلدر که بر بری ایچند و بر بریدن طار جملینک
 فضل فی اولان ربعده برادر جلی مدار سرطان ملامقدر لکن
 فضلک سنا اولان ربعده بعضینک برادر جلی خط المشرق ملامق
 و بعضینک خط وسطا سما ملامق و بعضینک مدار جدی

ملاصق

ملاصق اولور و اکثر ربعده مقنطراتی ایکی قمری بر سیاه جزر لر
 الیه مقنطرات اعتدال نور و بعضی دوت قمری بر سیاه جزر لر
 مقنطرات عدال نور اول مقنطرات فضل فی اولان ربعده مشرق
 اول مقنطرات نقطه مشرق اوزرینی چینیوب کجوب تا مدار سرطان
 ملاصق اولور و اما فضل سزا اولن ربعده نقطه مشرقده
 مقنطرات و بوکا افق دخی در لر السموت مقنطراتی ارقوی
 کسن قوسلدر که جملینک برادر جلی مدار سرطان ملاصق و
 بعضینک برادر جلی مدار جدی به ملاصق و فضل فی اولان
 ربعده بعضینک برادر جلی افقده قرار ایلماق فضل سزا اولن
 ربعده جنوبی سی افق ملامق و شمالی سی خط المشرق ملامق
 دائرة اول السموت بودنی نقطه مشرق ملامق و برادر جلی مدار
 سرطان ملاصق اولور و بر سیاه خط که سمتک شمال و جنوبی
 فصل ایچیدر و اکثر ربعده سمتی بینی بیش عدا یدر لر ملک
 منطقه فلك البروج ایکی قوسدر که ایکسیده نقطه مشرقده
 کجوب بری خط وسطا سما قاسند مدار سرطان منتهی که

اکا منطقه شمالیه در لر و برینه نقطه مشرقن جقوب مدار جدیه
 منتهید که اکا منطقه جنوبیه در لر و بوا یکی منطقه اجزاء بر وجهه
 منقسم در لکن اکثر بوده منطقه جنوبیه ده وسعت اولد غیون اکا
 تقیم اید لر ساعت زمانیه مرکز ایل مدار سرطان مابینده اولن
 ربع قوسه و کاه ساعت زمانیه مدار سرطان ایل مدار جدیه بیننده
 خط وسطه قریب بر خط رسم اید لر که خط اولد اوجلی خط الوسط طرفه
 و کی طرفی خط المشرق طرفه در و بو خط اوز برینه دیو اشارت
 اولونمدر قوس العصر مدار سرطان مدار جدیه منتهی بر خط جدیه
 و اکثر بوده خط قوس العصر یکی رسم اید لر بر برینه عصر اول دیو
 یاز لر که قول اما میندر اکثر بلدانده معموله اولن بود و بر برینه
 عصر ثانی یاز لر که مختار ابو حنیفه در قوس الشفق و الفجر بونلر یکی
 قوسه در که مدار سرطان مدار جدیه منتهید قوس الشفق **ش**
 و قوس فجر اوز برینه **ف** دیو محردر الهدفتان ربع خط وسطه
 جانبی سری سنده یکی زائد جفت در لر که مرکز قریب اولان هفت
 علیا و قوسه قریب اولان هفت سفلی دیو بود و هفت لیه دخی
 در لر

دیو التبتین هفتانده اولن یکی دلو که در لر خط ضحیه مدار سرطان
 ایل مدار جدیه بیننده محردر که اوجلی خط المشرق طرفه و کی طرفی
 خط وسطه طرفه در و اوز برینه ضی دیو محردر خط صلوٰۃ العید
 مدار سرطان خط وسطه ملاصق و اورادن دونوب مدار جدیه
 منتهی بر خط اوز برینه صلوٰۃ عید دیو محردر خط امسال
 مدار سرطان آخرین رسم اولنوب تا خط المشرق ملاصق و
 اورادن دونوب قوس الارتفاع منتهی بر خط اوز برینه خط
 امسال دیو محردر خط سمت مکه مدار سرطان مدار جدیه
 منتهی بر خط اوز برینه خط سمت مکه دیو محردر قوس الظل
 قوس ارتفاع تحت المشرق رجیه منقسم بر خط واسعه در
 مرکزی ربع مرکزیدر اولی خط وسط النهار در و اصابع ایل منقسم
 آخری خط المشرق تضایق بولار هر بقدر ارتفاع جوق اولسه
 ظل تناقض بولور بو کا ظل مبسوط در لر و عکسنه ظل منکوس در لر
 و بعضی بعلوده مرکز ایل مدار سرطان مابینده میل کی و عطر اول
 و عصر آقایی جز لر انلرک دخی چاب یسر لر زده اسملری

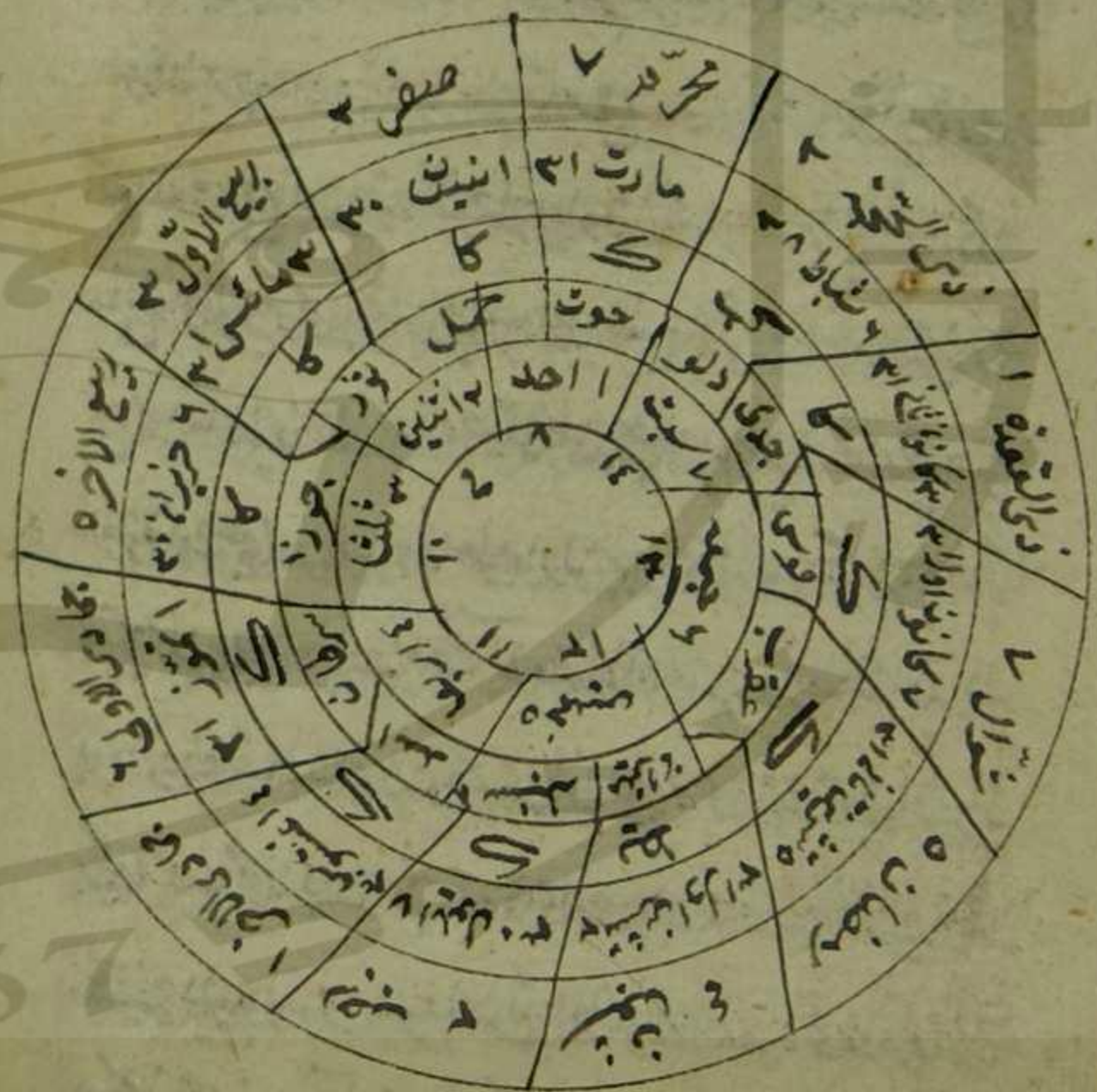
محرر در انتهای **الفصل الثاني** في معرفة جمل الكبير بوقتك فصل
 جمل كبير که **ک** حرفن عبارت در سکن کلمه مرکب اولی کردن جمع
 ایلدیر که بونلدر را بجد هوز خطی کلنی سغفص قرشت تخت
 ضطغ امدی بومر کتبه مفرد قلدیغوزده بویله اولور اب ج د
 هوز ح ط ی ک ل م ن س ع ف ص ق ر ش ت ث
 خ ز ض ظ غ امدی بومفردات بوالنده استعمال مراد اولو
 اکثر اولانی اقل اوز سرنیه تقدیم ایدر لر یعنی اون بریا زلق مراد
 اولوندرده **یا** یز لر و ده ۲ یازلق مراد اولوندرده **که** یز لر و ۱۸
 یازلق مراد اولوندرده **قف** یاز لر و ده ۳ یازلق مراد اولوندرده
 یز لر الی غیر النهایه بیکه قدر بویلد اما بیک یازلق مراد اولوندرده
غ یاز لر و ده ۴ یازلق مراد اولوندرده **بع** یاز لر و قس علی هذا
 دخی قاعده کلیه دندر که ۵ یازلق مراد اولوندرده **لا** بویله یز لر
 و ده ۶ یازلق مراد اولوندرده قور قسرا اولوندرده ح بویله یز لر سنی
الفصل الثالث في معرفة البروج معلوم اولکه ربع دائره درجه
 شمس قننی برجده اولدیغنی وقننی برجک اجناسنه اولدیغنی

بملك

بملك اهم امور دندراسدی بونلدر ایکی نوع اوزر بنیاید لیم بونل
 طریق بود که شهر و رومیته قننی مالهک قاجچی کوننده ایسنک اول
 مالهک اول کوننده قدر عددی بوننی لوب بود ائزده اول ماهی بکوب تختنده
 حرفی هجه ایلدیر سرائلنا عدد بعد الضم هرنیه بالغ اولور س انک تختنده
 اولان برجده اولمش اولور سن اما بروج شمالیه نک جمله اوتوز بر
 کونندر و بروج جنوبیه نک جمله سی اوتوز کوندر اگر بروج شمالیه
 مایله اوتوز بر کونی تجا و زاید سه اول معلوم اولن بروج اوتوز بر
 دیر ب مایه این اول برجده صکون کلنی بروج دیر سن و اما بروج جنوبیه
 اوتوز کونما می و زایسه اول معلوم اولن بروج اوتوز کونن و بروج مایه این
 صکون کلنی بروج ویر سن مثلاً شباطک ابتدا سی کون نظر الیدیک
 بود ائزده شباطک تختنده مکتب یازلق در اول ابتدا شباط اولن
 بر کونی ۲ کوننده بعد الضم ۳ اولدی بعد دائره ربع نظر الیدیک
 تختنده دلوب اولندی معلوم اولدیک اول کون شمس دلوا یکرمی قننی
 درجه سنها می اما شباطک یکرمی کونی شباطک تختنده اولن
 کب عددی بعد الضم ۴ کون اولور امدی بروج جنوبیه اولدیغنی

۱۹

تحتنه اولی دلوه مپ کونک او تورنی بعد الطرح یا قی ب کون قالدی بعده
نظر ایلدک دلوه صکره حوت کلور معلوم اولدیکه اول کون درجه شمس
حوتک اون ایکی درجه سنده ایمش و قس علی هذا بهذه التصویب

۳۵۷۸۹۱۰۱۱۱۲۱۳۱۴۱۵۱۶۱۷۱۸۱۹۲۰۲۱۲۲۲۳۲۴۲۵۲۶۲۷۲۸۲۹۳۰۳۱۳۲۳۳۳۴۳۵۳۶۳۷۳۸۳۹۴۰۴۱۴۲۴۳۴۴۴۵۴۶۴۷۴۸۴۹۵۰

درجه شمس معلوم اولدق درجه ماه رومیته نک

عددیوت

عددیوتی دخی معلوم اولمه سرطینی بودرکه منطقیسندن مری تی بر مکان
بلا علامه رصد ایلد اول کونک غایت ارتفاع تحصیل ایدرسن مثلاً
۳۱ درجه غایت ارتفاع تحصیل اولونسه خیطی خط وسط اوزرینه
بعد النقل مری تی ۳۱ درجه مقنطره اوزرینه علامتلیسن بوندن معلوم
اولدیکه درجه شمس بروج شمالیه ده ایمش زیر غایت ارتفاع مدار
حمله فوق مذمواق اولدی اما بروج جنوبیه ده غایت ارتفاع مدار حمله
تحتنه واقع اولور امدی خیطی خط المشرق طرفنه آزار حرکت اندوزرسن
تامری نقطه شمالیه نور اولی اوزرینه واقع اولور معلوم اولدیکه اول
کون درجه شمس ثور بک ابتدا سی کونی ایمش و بروج جنوبیه دخی بویاقد
در وقس علی هذا **الفصل الرابع** فی معرفه وضع المری علی درجه الشمس
فاجزاء المنطقة معلوم اولکه بروج اون ایکی در الشمس شمالیه والشمس
جنوبیه در شمالی اولنلر حمل ثور جوزا سرطان اسد سنبله
در و جنوبی اولنلر میزان عقرب قوس جدی دلو حوت در
و بروج جالتا طبری او تور کونه منفحدر اما اکثر ربعده هر رجه
اون بشه قسمت ایدر لکه ایکشر درجه اعتبار اولنور پس بروج

شمالیه نک ابتدای برج حمل در نقطه مشرقه چقبوب منطقه
 شمالیه اوزینه کمتشدرا یکجی نور او چینی جوزا در منطقه شمالیه نک
 آخر اولان محله که مدار سلطان ملاصق و خط نصف النهار منتهیه
 اول محل جوزا نک تا آخری اولور آندن کیرویه عودت ایله که اول محل سلطان
 اولیدر آندن آسدا آندن سنبه در که آخری نقطه مشرقه قرار ایدر
 اما بروج جنوبیه نک ابتدای برج میزان در نقطه مشرقه مشرق
 چقبوب منطقه جنوبیه اوزینه کمتشدرا یکجی عقرب او چینی قوس در که
 منطقه جنوبیه نک آخری اولن محل در که مدار جدی به ملاصق و خط
 نصف النهار منتهیه و اول محل قوس آخریدر آندن کیرویه عودت
 ایله که اول محل اول جدیدر آندن دلوانده حوت در که آخری بینه نقطه
 مشرقه قرار ایدر آمدی خط منطقه درجه شمس اوزینه بعد از
 مرتکب اوزینه راست نشانده قوس مرئی قائم مقام شمس اولور پس درجه
 شمس علامتله دینلده که بصورت ایدر سین اما اکثر رعبده اجزاء
 بروج منطقه جنوبیه ده وسعت اولدو و یغیون اکا تقسیم ایدر بر تقدیر
 بروج شمالیه ده اجزاء اولدو و یغیون هر برجک نظیر به عمل ایدر لر

مثلا

مثلا حملک نظیری میزان و ثور لا عقرب و جوزا نک قوس و سرطان
 جد و اسد نک دلو و سنبل نک حوت در ایدر درجه شمس نور اولدو
 اولیه اول اخیطی ثورک نظیری اولان عقرب اولنه وضع ایدوب
 و مرتکب منطقه شمالیه دن نور اولنه علامتله سن بو تقدیر برج شمس
 درجه آخری اولور و قوس علامتله انتهای **الفصل الحامی** فی بیان نصف
 الفضله معلوم اوله که نصف فضل دیو اعتدال وقت نک نصف قوس
 النهار له اعتدال وقت نک غیر نیک نصف قوس النهارینک یا خود
 اعتدال وقت نک نصف قوس الیلیده اعتدال وقت نک غیر نیک نصف
 قوس الیلینک مابینند اولن تفاوت در ربعی ابتدا حمل که نور
 سلطانیدر اول کوندر روز و شب مساویدر که مدت ایام یب ساعت
 و مدت یال دخی یب ساعت در اول کوندر نهار کون بکون ترقی و لیال
 کون بکون تنزل بولوب تا جوزا نک آخرند نهایت بولوب آندن ابتدا
 سلطان اولدو و قد کیرویه عودت ایدوب اول وقت لیال کون بکون ترقی
 و ایام کون بکون تنزل ایدوب تا سنبل نک آخرند نهایت بولوب
 پس آنده دخی لیل و نهار مساوی اولوب اولکی منزله کلور بعد

ابتداء میزان اولدوقده نهار کون بکون تنزل و لیا کون بکون ترقیده اولون
 تا قوسلا آخرینده نهایت بولور و قضا که ابتداء جدی اولدوقده کیر ویه عوکه
 ایدرک اول وقت نهار کون بکون ترقی و لیا کون بکون تنزلده اولون تا حوت
 نهایت بولور و قده منزل اولون کلوبانده دخی لیل و نهار مساوی اولور پس
 عرض میمه نصف فضلک نهایتی کا درجه اول دقیقه ر بولور یلمنک
 طریقی بودر که خیط درجه شمس اوزرینه قیوب مرتبی اوزرینه بعد العلة
 خیطی حرکت اندوب تا مری افق اوزرینه واقع اوله بعده نظر ایدرین
 قوس ارتفاعک درجانتد خیطه خط المشرق بیننده قی درجه واریسه
 اول کونک نصف فضلک اول اولور مثلاً درجه سمر ابتداء نوره
 اول خیطی درجه شمس اوزرینه قیوب مرتبی اوزرینه بعد العلة خیطی
 حرکت اندوب تا مری افق اوزرینه کلاکه نظر ایلدک خیط ایلر خط
 المشرق بینندی درجه نصف فضلک بولوندی معلوم اولدیکه شور
 اولینک نصف فضلک درجه ایمنی و قی علیه هذا **الفصل**
السادس في معرفة اخذ الارتفاع او الارتفاع دیوشمسک افقده
 یوقاری بعده دلمر آمدی اخذ ارتفاعک طریقی بودر که مرتبه درجه

شمس

شمس اوزرینه بعد العلة شاقولی خیطه آه سین و ربع دائره ایکی الکله
 طوتوب ربعک هدفده خالی اولن طرفه شمسک یکا دوندور سین
 و ربعی آن حرکت اندوبین تاکه هدفه علیانک ظلی هدفه سفلی
 اوزرینه کلوبستریلیه و ربعک خیطی اول وقت نه بعد طوقنه و نه
 اوله هما طوقنور طوقن زاوله دقت اولون زیر المزالق اقدامند
 پس نظر اولون خیط قوس ارتفاعک اولونده قی درجه قطع ایلدک
 اول وقت شمسک ارتفاعی اول اولور ربع افقده بعدی اول مقدار اولور
 اگر ارتفاع قبل الزوال ایه اکا ارتفاع شرقی در لمر و اگر بعد الزوال ایه
 اکا ارتفاع غربی در لمر آمدی هدفه لرده ثقبین واریسه منوال مشرق
 اوزرینه ربعی ایکی الکله طوتوب آن حرکت اندوبین تا شعاع شمس
 هدفه علیانک دلوکنده کجوب هدفه سفلیک دلوکی اوزرینه واقع
 اوله بعده عملی تمام ایلد و اگر شمسک شعاع اولمیوب هما قوس کورینور
 اخذ ارتفاعک طریقی بودر که ربعی منوال مذکور اوزرینه طوتوب یوقاری
 قلدور سین بعده بر کوزک ایلد هدفه سفلیک دلوکنده نظر ایلدک
 تا شعاع بصر هدفه علیانک دلوکنده کجوب قوس شمس اوزرینه واقع اوله

طرفه ۳ درجه و ۳۰ ثانیه نقل ایلدک باقی کط درجه و ۳۰ ثانیه قالور
 بعد بوندر ۲ درجه تمکینی دخی بعد الطرح باقی کط درجه و ۳۰ ثانیه
 قالدر که بر ساعت و مود دقیقه و ۳۰ ثانیه ایدر امدی بو محصل بعد الزوال
 اولدو غیری الی ساعت اوزرینه بعد الضم نظر ایلدک ساعت و مود دقیقه
 و ۳۰ ثانیه ایلدی معلوم اولدی که ثورک ابتداء کونه بعد الزوال
 مه درجه ارتفاع قطع اولونسه اول آنده ساعت و مود دقیقه
 و ۳۰ ثانیه ده اولوش اولور مثلاً بروج جنوبیته ده ارتفاعی
 مقنطراته بعد العد قوس الارتفاعک درجه سنده نه مقدار خلاصه
 قطع ایلدیس که قبل الزوال و لو کرک بعد الزوال آنک اوزرینه نصف
 فضل بعد الضم هرینه بالغ اولور ۲ درجه تمکینی طرح ایلد باقی
 ساعت مستویه درجه ساع اولور مثلاً شمس عقربک اونی بشیخه در
 سند اولسه اول کونده قبل الزوال یه درجه ارتفاع قطع اولونسه
 کالاول یه درجه ارتفاعی مرایله مقنطراته بعد العد نظر ایلدک
 خیط قوس ارتفاعک اعداد مستویه سنده ۲ درجه خلاصه قطع ایلدک
 بعد نظر ایلدک اول کونک نصف فضل ۲ درجه در بونی

خلاصه

خلاصه اولی ۳ درجه اوزرینه ضم ایلدک یوغ خیط کس ۳ درجه
 خلاصه اوزرینه ایدی خیطی درجه اوزرینه خط وسط طرفه ۲ درجه
 بعد النقل نظر ایلدک خیط اعداد مستویه ۲ درجه اولدی بوندر ۲ درجه
 ۲ درجه تمکینی بعد الطرح باقی ۲ درجه قالدر که ساعت و مود دقیقه
 ایدر معلوم اولدی که عقربک اونی بشیخه کونی قبل الزوال یه درجه ارتفاع
 قطع اولونسه اول آنده ساعت و مود دقیقه ده اولوش اولور
 مثلاً یه عقربک اونی بشیخه کونه بعد الزوال که درجه ارتفاع
 قطع اولونسه کالاول که درجه ارتفاعی مرایله مقنطراته بعد العد
 نظر ایلدک خیط قوس الارتفاعک اعداد معکوس سنده له درجه
 خلاصه قطع ایلدی بعده اول کونک نصف فضل ۲ درجه ایدی
 بو خلاصه اولی له درجه اوزرینه ضم ایلدک یوغ خیط که له درجه خلاصه
 اوزرینه ایدی خیطی درجه اوزرینه خط المشرق طرفه ۲ درجه
 بعد النقل نظر ایلدک خیط اعداد معکوس درجه سنده ۲ درجه
 اوزرینه بولوندی بسی بوس ۲ درجه دین ۲ درجه تمکینی بعد الطرح
 باقی درجه قالدر که ساعت و مود دقیقه ایدر امدی بو محصل

بولند و اولد و غیره الیه سرعت اوزرینه بعد الفهم نظر ایلدک ۲ سکت
 و ۸ رقیقه ایلدی معلوم اولدیکه عقربک اون بشتی کونی که درجه
 ارتفاع قطع اولدوسه اول آنده ساعت ۷ سکت و ۸ دقیقه اول
 اولور و قیام هذا انتهى **الفصل الثامن** فی معرفة میل الشمس و غایت
 ارتفاعها یعنی هر کونک میلنی و غایت ارتفاعی و دخی شمالی مدربا
 جنوبی مدربا فصل آتی مبیند بر پس بولری بلمک طریق بود که
 خطی منطقه درجه شمس اوزرینه کتوبه مرتبی اوزرینه
 بعد العلامة خطی خط وسط اوزرینه بعد النقل نظر ایلدین مرکب ایلد
 مدار حمل بینند یا خود مدار سلطان بینند مقنطراته نه مقدار
 مقنطره و اریسه اول کونک میل اول اولور اگر مرید مدار حمل ایلد
 مدار سلطان مابینند واقع اولدیه اول میل شمالی مدربا اگر مرید
 مدار حمل ایلد مدار جدی مابینند واقع اولدیه اول میل جنوبی مدربا
 و مرید قنونی مقنطره بصدیسه اول کونک غایت ارتفاعی اول اولور
مثلا عرض میمه درجه شمس اولدیه اولدیه اولدیه مرتبی درجه
 شمس بعد العلامة خطی خط وسط بعد النقل نظر ایلدیک

میرله مدار

کتابخانه المکتب
 المکتب المکتب
 قسیم المکتب

هر ربعی مقنطرات طرفدن قطع عرضده اولدیکه بلمک طریق بود که قنونی بود
 اسکت مرتبی شمس اوزرینه خطی خط وسط ایلد بعد مدار حملون مرتبی قدر
 مقنطرات صایر سرخ اولور اول کونک او قدر میل اولور خطی ایلد بعد خط المشرقون اولدیه قدر
 مرید ایلد مدار حمل مابینند ۱۲ درجه میل بولندی و بومیل شمالی مدربا
 زیر مدار حمل ایلد مدار سلطان مابینند واقع اولدی اول کونک غایت
 ارتفاع ۶۱ درجه اولدیه درجه شمس مقنطراته ۶۱ درجه اوزرینه بولند
مثلا درجه شمس عقرب اولدیه اولدیه مرتبی درجه شمس بعد العلامة
 خطی خط وسط نقل ایلدیک بعد نظر ایلدیک اول کونک میل ۱۱ درجه
 بولندی و بومیل جنوبی مدربا مدار حمل ایلد مدار جدی مابینند واقع
 اولدی اول کونک غایت ارتفاع ۸۴ درجه درجه شمس مقنطراته
 ۸۴ درجه اوزرینه بولند اما شمس ابتداء حمل و ابتداء مابینند
 اولدیه بلا میل اول ایکی وقتده غایت ارتفاع ۵۰ درجه در وقتی هذا
الفصل التاسع فی معرفة غایت الارتفاع اولاد درجه شمس شمالی اریسه
 میل و قی صی درجه قوسی اوزرینه بعد الفهم ما حصله عرض
 بلدی طرح ایلد مابقی غایت ارتفاعی اما جنوبی ده میل عرض
 بلدی صی درجه قوسی بعد طرح مابقی غایت ارتفاع اولور
الفصل العاشر فی معرفة غایت الارتفاع مرتبی درجه شمس
 کرک علامه و کرک علامه شمس نصف النهار و قریب اولدیه

مقنطرات صایر
 جملک سرخ اولور
 غایت ارتفاع
 اول کونک بولند
 قوسک اولدیه
 صایر خط
 وضع ایلد بعد
 اگر شمالی ایلد
 اسکت میلنی
 اول طرفه طرف
 جفا نه عرض
 بلد اولدیه طرف
 تمام عرض اولدیه
 طرفی اما اگر
 جنوبی ایلد
 مینوی اوزرینه
 ایلد آخره طرف
 سرخ درجه اولور
 آخر طرف عرض
 بلد اولور اول
 طرف تمام عرض
 اولور
 قنونی عرض اولور
 اولور
 معلوم اولور
 حافظ

اوج بنی دقیقه قلده رصد بکلیه سین یعنی نور اولی رصد بکلسد
 اول کونک غایت ارتفاع ۴۱ درجه ده نهایت بولور بعد ۴۱ درجه
 نهایت بولجی تنزل بشمار اول وقت معلوم اولور که نور اول کونک غایت
 ارتفاع ۴۱ درجه ایمن و قس علی هذا **الفصل الحادی عشر** معرفة استخراج عرض
 البلد من الغایة والمیل من ای بلد شئت پس هر شهر که عرض بلد فی
 بلدک طریق بود که اول اول کونک غایت ارتفاع و میل بلد سن و اول
 شمسک میل و ارمی یا خود یوقی زیر حمل و میزان اولنده میل یوقی کسیر
 پس اول بولک غایت نه مقدار ایه قوس الارتفاع اولی ص درجه دخی
 بعد الطرح باقی نه قالور اول شهر که عرض بلدی اول اولور **مثلا** درجه شمس
 حمل و میزان اولنده اولسه اول یکی وقت بدلا میل غایت ارتفاع
 الیشر درجه در بویه درجه غایت ۲۰ درجه قوسه بعد الطرح نظر اندیک
 تم درجه ظاهر اولدی معلوم اولدیکه بر و سنک عرض ۴۱ درجه ایمن اما
 شمسک میل اولور یل شمالیدر یا جنوبیدر اگر شمسک میل شمالی اولور
 اول وقت میل اول کونک غایت ارتفاع عند طرَح ایلد زیر امیل شمالی
 غایت جنوبیدر ماباقی ص درجه قوسه طرَح ایلد ماباقی عرض بلد

اولور

۱۹۷
 اولور **مثلا** عرض میمه درجه شمس اول ثوره اولسه اول کونک غایت
 ارتفاع ۴۱ درجه در و میل ۴۱ درجه پس اول ۴۱ درجه میل
 ۴۱ درجه غایت ارتفاع بعد الطرح باقی ده عدد قالدر پس بویه
 عددی ص درجه قوسه بعد الطرح ماباقی م درجه عرض بلد ظاهر اولد
مثلا شمسک میل جنوبی اولور اول وقت میل اول کونک غایت
 اوزرینه ضم ایلد زیر امیل جنوبی غایت دخی جنوبیدر ماحصل ص
 درجه قوسه بعد الطرح مابقی عرض بلد اولور **مثلا** عرض میمه درجه
 شمس اول غقب بویه اولسه اول کونک غایت ارتفاع ۴۱ درجه
 و میل ۴۱ درجه در آمدی پس ۴۱ درجه میل ۴۱ درجه غایت
 ارتفاع اوزرینه ضم ایلد ده عدد ظاهر اولدی و بویه عددی ص درجه
 قوسه بعد الطرح مابقی م درجه عرض بلد ظاهر اولدی و بوطریق جمیع
 بلدانده جارید و قس علی هذا **الفصل الثانی عشر** فی بیاطلوع الشمس
 بوند طریق بود که بروج شمالیه ده نصف فضل بعد التضمیف قوس
 الارتفاع اولنده طرَح اولنوب باقی نه قالور سه آندن دخی ۳ درجه
 تمکین اعتبارت دخی بعد التضمیف طرَح اولنوب باقی حیط ایلد خط

بینده قوسه معکوسه سنده نه قالور ۶ ساعت اوزرینه بعد الضم هرنیه
 بالغ اولورسه اول وقتده شمس طلوع ایدر **مثلا** درجه شمس ثورک افون بشی
 کوننده اولسه اول کوننده نصف فضل ۴۰ درجه در بونه تضعیف اند
 کط درجه اولدی پس خطی قوسه مستویه سنده ۲۲ درجه اوزرینه
 وضع ایلدک بعد ایکی درجه تمکین اعتباریه دخی بعد تضعیف ۲۲ درجه
 اوزرینه ضم ایلدک خط مستویه دخی لجز اوزرینه بولندی بعد نظر
 ایلدک خط ایدر خط وسط بینده قوسه معکوسه سنده ۱۲ درجه قوس
 بولندیکه ۳۶ ساعت و ۴ دقیقه ایدر بومخصوص ۶ ساعت اوزرینه بعد الضم
 ۲ ساعت و ۴ دقیقه ایلدک معلوم اولدیکه ثورک افون بشی کونی ۲ ساعت
 ۸ دقیقه کلدکه شمس طلوع ایدر ایشی بروج جنوبیه ده نصف
 فضل بعد تضعیف صودرجه قوسه بعد الضم هرنیه بالغ اولور
 اند تمکین اعتباریه بعد تضعیف طرح اولنوب هرنیه باقی قلد
 ۱۲ ساعت اوزرینه بعد الضم هرنیه بالغ اولورسه اول وقتده شمس
 طلوع ایدر **مثلا** شمس عقربک یکر منی کودرجه سنده اولسه
 اول کوننده نصف فضل ۱۰ درجه و ۴ ثانیه در بونی تضعیف

ایلدیک

ایلدیک ۱۰ درجه اولدی خطی اول قوسه ۱۰ درجه
 اوزرینه وضع ایلدک بعد ایکی درجه تمکین اعتباریه بعد
 تضعیف ۱۰ درجه بعد الطرح نظر ایلدک خط قوسه
 مستویه سنده ۲۲ درجه اوزرینه بولندیکه بر ساعت و ۴ دقیقه
 ایدر بومخصوص ۶ ساعت اوزرینه بعد الضم نظر ایلدک ۳۶ ساعت
 و ۴ دقیقه ایلدک معلوم اولدیکه عقربک یکر منی کونی ۳۶ ساعت
 و ۴ دقیقه کلدکه شمس طلوع ایدر ایشی دخی علی هذا **الغرض**
 ۲ مرفه نصف قوس النهار و نصف قوس الليل و متمم قوس
 النهار و متمم قوس الليل اسدی بولمیک طریقنی کابوس
 بنیایدیم پس بروج شمالیه ده نصف قوس النهار کلا طریقی
 بودرکه اول کوننده نصف فضل ۱۰ درجه قوس اوزرینه
 بعد الضم ۲ درجه تمکین اعتباریه دخی ضم ایلدک هرنیه حاصل
 اولوراسیه نصف قوس النهار اول اولور **مثلا** شمس ثورک
 بشی کوننده اولسه اول کوننده نصف فضل ۱۱ درجه
 خطی قوسه اولنده ۱۱ درجه نصف فضل اوزرینه بعد الضم

۲ درجه تمکین اعتباریه دخی اوزرینه بعد الضم نظر الیلاک
 قوسک اجزا سند ۱۳ درجه قطع الیلاک و بوم مقطوعی
 ۲۰ درجه قوس اوزرینه بعد الضم نظر الیلاک ۱۳ درجه
 قوس الیلاک ۶ ساعت و ۵ دقیقه ایدر معلوم اولدیکه ثورک
 بشیخی کونند نصف قوس النهاری ۶ ساعت و ۵ دقیقه
 ایدر ایمنی بروج جنوبیه به نصف قوس النهاری
 طریق بودر که نصف فضل ۲۰ درجه قوسه بعد الطرح
 هر نه باقی قوسه اوزرینه الکی درجه تمکین اعتباریه بعد الضم
 نظر اولونه هر نه حاصل اولور نصف قوس النهار اول
 اولور **مثلا** شمس عقربک او بنی کوننده اولسه اول کونده
 نصف فضل ۱۳ درجه در خطی قوسک اولنده ۱۳
 درجه اوزرینه بعد الوضع ۲ درجه تمکین اعتباریه نصف
 فضل ۵ بعد النقص نظر الیلاک قوسک اجزا معکوسه
 خط عطر درجه قطع الیلاک ۶ ساعت و ۵ دقیقه ایدر معلوم اولدیکه
 عقربک او بنی کونی نصف قوس النهاری ۶ ساعت و ۵ دقیقه ایدر

ایمنی

۱۹۹
 ایمنی **مثلا** بروج شمالیه نصف قوس الیل جعفر منک طریق بودر که
 اول اول کونک نصف فضل ۱۳ درجه قوسه بعد الطرح ۲ درجه
 تمکین دخی بعد الطرح باقی نه قالور اول کیمی نصف قوس الیل اول
 اولور **مثلا** شمس عقربک او بنی درجه سنه اولسه اول کونده
 نصف فضل ۱۳ درجه در بون قوسه بعد الطرح قوسک اجزا
 معکوسه سنه نه قالور ۲ درجه تمکین اعتباریه دخی طرح الیل نظر
 الیلاک خط اجزا معکوسه ۶ ساعت و ۵ دقیقه قوس قطع الیلاک ۶ ساعت
 و ۵ دقیقه ایدر معلوم اولدیکه ثورک بشیخی کیمی نصف قوس
 الیلاک ۶ ساعت و ۵ دقیقه ایدر ایمنی **مثلا** بروج جنوبیه به نصف
 قوس الیل جعفر منک طریق بودر که اول کونک نصف فضل ۱۳
 درجه قوس اوزرینه بعد الضم هر نه حاصل اولور اند ۲ درجه
 تمکین اعتباریه بعد الطرح باقی نه قالور اول کیمی نصف قوس
 الیل اول اولور **مثلا** شمس عقربک او بنی درجه سنه اولیه
 اول کونده نصف فضل ۱۳ درجه در خطی قوسک اولنده ۱۳
 درجه قوس اوزرینه بعد الوضع بونده ۲ درجه تمکین اعتباریه بعد الطرح

نظرا لبلدك قوسه ١١ درجه باقى قلدى و بوما پقى اولى ادرجه
 ص درجه قوسه بعد الضم نظر ايلدك ١٠ ادرجه ايلديك ٤ ساعته و ٤
 دقيقه ايدرم معلوم اولديك عقربك او بنجي كيجي سنك نصف قوس الليل
 ٤ ساعته و ٤ دقيقه ايدرم ايشى و قسى على هذا **امد** بومحصلاتك
 جمله نصف قوس النهار و نصف قوس الليل ر بولرى متمم نهار و متمم
 ليل اتمند طريقى بود كه **مثلا** ثورك بيشي كونه نصف قوس
 النهار ٤ ساعته و ٤ دقيقه ايدرم بونى بعد الضعيف نظر ايلدك اول
 كونا متمم نهارى ١٢ ساعته و ٨ دقيقه ايشى **مثلا** عقربك او بنجي
 كونه نصف قوس النهار ٤ ساعته و ٤ دقيقه ايدرم بونى بعد الضعيف
 نظر ايلدك اول كونا متمم نهارى ١٢ ساعته و ٨ دقيقه ايدرم ايشى
مثلا مكك ثورك بيشي كوني نصف قوس الليل ٤ ساعته و ٤ دقيقه
 ايدرم بونى بعد الضعيف نظر ايلدك اول كيجي سنك متمم ليل ١٠ ساعته
 و ٢٠ دقيقه ايشى **مثلا** عقربك او بنجي كوني نصف قوس الليل
 ٤ ساعته و ٤ دقيقه ايدرم بونى بعد الضعيف نظر ايلدك اول كيجي سنك
 متمم ليل ١٢ ساعته و ٨ دقيقه ايدرم ايشى و قسى على هذا و تفكر انتم

الفصل
 الشايد

الفصل في معرفة وقت الظهور بوندك طريقى بود كه بروج شمالية
 نصف فضل قوسه بعد الطرح ما باقى بده ٢ درجه تمكيني دى طرح
 ايله باقى ناله قوسه وقت ظهور اول اولور **مثلا** درجه شمسى بروج شمالية
 ثور اولنده اولسه اول كونا نصف فضل ١٠ درجه و ١٨ ثانياً در
 بونى قوسه اولنده بعد الطرح نظر ايلدك درجه قوسه ٧ درجه
 و ٢ ثانياً قالى بده بوحاصلده ٢ درجه تمكيني بعد الطرح
 نظر ايلدك باقى ٧ درجه و ٢ ثانياً قالى بده ٨ ساعته و ٨ دقيقه و
 ٣ ثانياً ايدرم معلوم اولديك ثورك اولكي كوني ٨ ساعته و ٨ دقيقه
 و ١٢ ثانياً كلكده تمام وقت ظهور اولور **اما** بروج جنوبية
 هره كونا ايسه اول كونا نصف فضل ١٠ قوس الارتفاعك
 اوزرينه بعد الضم هرينه بالغ اولور **مثلا** ٢ درجه تمكيني بعد
 الطرح نظر اولنده باقى ناله قوسه اول كونا وقت ظهور اول اولور
مثلا بروج جنوبية شمسى عقربك اولنده اولسه اول كونا
 نصف فضل ١٠ درجه و ١٨ ثانياً بونى قوس الارتفاعك
 اوزرينه بعد الضم نظر ايلدك ١٠ درجه و ١٨ ثانياً اولدى بونى

ما حصله ۷۰ درجه تمکین بعد الطرح نظر ایلدک قوسه ۲۷ درجه
 و ۸۰ ثانیه قالدیکه ۶ ست و ۱۰ دقیقه و ۳۰ ثانیه ایدر معلوم اولدیک
 عقرب اولکی کوه ۶ ست و ۱۰ دقیقه و ۳۰ ثانیه ایدر کله کده اول کونلا
 تمام وقت ظهری اولی اولور و قس علی هذا **الفصل الرابع عشر**
 فی بیان وقت عصر بونلا طریق بودر که خیطه درجه شمس اوزینه بعد
 الوقوع و سوی اوزینه بعد العلامه خیطه قوس العصر الاول اوزینه
 نقل ایلدک سویکه مری راست اوزینه کله بعده نظر ایلدک خیطه قوسه
 الارتفاع اعداد مستویه سنده بمقدار درجه قطع ایلدک اول کونلا
 حصه عصری اول اولور **مثلا** بروج شمالیه خیطه حصه
 عصری قطع ایلدکی قنق درجه ایسه اول درجه ۱۰۰ عدا ایدوب
 اول کونلا نصف فضلک خیطه الوسط طرفه عدا ایدر کدن
 خیطه بعد النقل و ۲ درجه تمکین ایچون دخی خیطه خط و وسط
 طرفه بینه بعد النقل نظر ایدر سین خیطه ایلدک خط وسط بیننده
 اعداد معکوسه ۱۰ بمقدار درجه بولور ایسه الی ست اوزینه بعد الضم
 وقت عصر اول اولور **مثلا** بروج شمالیه ۱۰ شمس ثور اولنده اولسه

مری

مری درجه شمس بعد العلامه خیطه نقل ایلدک تاسری قوس عصر اوزینه
 راست کلدی نظر ایلدک خیطه قوس اعداد مستویه سنده ۱۰
 درجه حصه عصر قطع ایلدک بعد خیطه ۲ درجه اوزینه ایکن اول
 درجه ۱۰۰ عدا ایدوب اول کونلا نصف فضلک ۱۰ درجه و ۸۰ ثانیه
 در خیطه خط و وسط طرفه نقل ایدر کده نصف فضلک بعد الطرح
 نظر ایلدک خیطه قوس مستویه سنده ۱۰ درجه و ۸۰ ثانیه درجه
 بولور بعده ۲ درجه تمکین دخی خیطه قوسه خط و وسط طرفه
 نقل ایدر کده بعد الطرح نظر ایلدک خیطه قوس الارتفاع اعداد
 مستویه سنده ۱۰ درجه و ۸۰ ثانیه بولور پس نظر ایلدک خیطه
 ایلدک خط وسط بیننده اعداد معکوسه ۱۰ ۷۰ و ۸۰ ثانیه بولور یک
 ایکن ست و ۱۰ دقیقه ایدر پس بوحصوله ۶ ست اوزینه بعد الضم
 نظر ایلدک ۸ ست و ۱۰ دقیقه ایلدک معلوم اولدیک ثور اولنده
 کون ۸ ست و ۱۰ دقیقه کله کده عصر اولک وقت دخول الشمس
 اولور **مثلا** بروج جنوبیه خیطه حصه عصر درجه ۱۰۰ اوزینه
 ایکن اول درجه ۱۰۰ عدا ایدوب نصف فضلک خط المشرق طرفه

الده

نقش

ور

علمت

فائدة

نوی

نا

تبع

در

ای

سلا

ک

ن

ن

ن

ن

ن

قوسه خط ایلدیم ایدر که بعد النقل نظرایه بین خط ایلدیم
 دن مقدار درجه قطع ایلدیم به درجه تمکینی خط وسط طونه قوسه
 خطی نقل ایدر که بعد الطرح نظرایه بین خط ایلدیم خط وسط طونه
 اعداد معکوسه مقدار درجه فالدیمه ست اورزیه بعد المهره
 حاصل اولد ایدر اول کونک وقت عصر اول اول اول درجه
 شمس عقرب اولنده اولسه مرئی درجه شمس بعد الفلا خطی
 قوس عصر اول اورزیه بعد النقل تاسی قوس عصر اول اورزیه راست
 کلدی نظر ایلدیم خط قوس اعداد مستویه سنده ۴۵ درجه
 بولندی بعده خط اول درجه اورزیه ایکن اول کونک نصف فضل
 ۱۰ درجه و ۱۸ ثانیه در اول درجه بداید و قوسه خطی
 درجه و ۱۸ ثانیه خط المشرق طرفه بعد النقل نظر ایلدیم خط قوس
 مستویه سنده ۴۵ درجه و ۱۸ ثانیه بولندی بعده ۴۵ درجه
 تمکینی خط وسط طرفه اول درجه خطی نقل ایدر که بعد
 الطرح نظر ایلدیم خط ایلدیم خط وسط طونه قوس اعداد مستویه
 سنده ۴۵ درجه و ۱۸ ثانیه قوس بولندی که ست و ۴۵ دقیقه

ایدر و بمخصوصه ست اورزیه بعد المهره نظر ایلدیم ست و ۴۵ دقیقه ایلدی
 معلوم اولدی که عقرب ابتدا کونی ست و ۴۵ دقیقه کلدر که اول کونک وقت
 عصر اولی دخول ایشی اولور پس بو عصر اول امامین رح قوی اورزیه در که اکثر
 سواد اعظم ده مول به اولان بو عصر در و اما عصرانی امام اعظم رح علیه
 قوی اوزه ره در و بو عصر تا بینک دخی طریق و رسوم بعینه عصر اول مثالید
 و قیاس هذا العصر **الاعشر** معروفه وقت العشاء یعنی زبان ترکیده
 يتسوق و قیاس دیکلریدر بونجه بلندی طریق بود که اول امری درجه شمس
 اورزیه بعد الفلا خطی خط شفق اورزیه وضع ایدر که شمس خط شفق
 اورزیه راست کله بوده نظر ایدر بین خط ایلدیم خط وسط طونه قوسه
 نه بولور ایسه حصه شفق اول اولور پس شفق دید کلر امامین قوی
 اورزیه افق مغریه شمس اول قن لکدر که بعد غروب شمس اول قن لک واقع اولور
 و حصه شفق دیو غروب شمس ایل اول قن لک غائب اولم سنک ما بینک
 اولن مدته در لر اکثر مول به اولن بود **مثلا** درجه شمس ثورا اولنده
 اولسه درجه شمس بعد الفلا خطی خط شفق اورزیه بعد النقل مرئی
 خط شفق اورزیه راست کلدی نظر ایلدیم خط قوس الارتفاع

در
 ان
 ت
 رة
 ی
 ح
 ی
 در
 فلق
 الفلک

اعداد معکوسند که درجه حقه شفق قطب ایلدیک برشتا و دقیقه
 ایدر معلوم اولدیکه ثورک ابتدا کی سی وقت ثا برشتا و دقیقه
 ایمن **مثلا** درجه شمس بروج جنوبیه ۵۰ عقرب اولنده اولسه کذلک
 درجه شمس بعد الهمته خط شفق اوزینه بعد النقل مرئی خط
 شفق اوزینه رت کدی نظر ایلدک خط قوس الارتفاع اعداد
 معکوسه کب درجه حقه شفق قطب ایلدیک برشتا و دقیقه ایدر
 معلوم اولدیکه عقرب ابتدا کی سی وقت ثا برشتا و دقیقه
 ایمن **وقتی علی هذا الفصل عشره** موفیه وقت الامسال معلوم
 اولکه جانب مقطره بر خط وارد که انک بروج مدار سوا لنفقو
 مدار کیه منتهی اولر و قوس اجزاء مستویه سند ۹۰ درجه
 اوزرنه واقع اولمشد و اول خطک اوزرنه فی خط اولد و عنه اشار
 ایچو برف یا زلشد و امری درجه شمس بعد الهمته خط شفق
 اوزرنه نقل ایلد شویکه مرئی اوزرنه رت کله بعد نظر ایلد قوسک
 اعداد معکوسه سیل خط بیند اجزاء قوسه نه بولنور سیه اکاحقه
 فی در لیسو فی دید کاری شول افقکه مشرق اوقور یسند آغران

ایدنلف

ایدنلف در رد مقصده فی دیو کند و نک طلوع عید طلوع شمس هما بیند اولن مدته
 در **مثلا** بروج شمالیه خطی قوسه حقیقی اوزرنه بعد الوضع اول کونک
 تمام فضله سین قوسه خط خط المشرق طرفه عد ایلد بود ۲ درجه
 تمکینه دخی قوسه خط المشرق طرفه بعد العد نظر ایلد خط ایلد خط المشرق بیند
 قوسه مستویه سند نه بولنور سیه ۴۰ اوزرنه بعد الضم طلوع فی ظا هر اولر
 بود ۲ درجه تمکینه دخی بیند قوسه خط ایلد خط المشرق طرفه بعد النقل
 نظر ایلد خط ایلد خط المشرق بیند قوسه مستویه سند نه بولنور سیه ۴۰
 اوزرنه بعد الضم نه اولر و وقت امسال اول اولر **مثلا** درجه شمس
 اوینکی کوننده اولسه اولادجه شمس بعد الهمته خطی خط فی اوزرنه نقل اندک
 شویکه مرئی خط فی اوزرنه رت کله بعد نظر ایلد خط قوسک
 معکوسه سند کله درجه اوزرنه بولندی معلوم اولدیکه اول کونک حقه
 فی کله درجه ایمن بعد خطی کله درجه اوزرنه ایکن اول کونک نصف
 فضله سیکه بج درجه در بونی تمام ایلد کورجه اولای بونی خط
 ایلد قوسه معکوسه سند خط المشرق طرفه بعد العد نظر ایلد خط
 قوسه معکوسه سند نه درجه اوزرنه بولندی بود ۲ درجه تمکینه

دخی خط اید قوسک معکوسه سنده خط المشرق طرفه بعد النقل نظر اید لک
خط قوسک معکوسه سنده ۵۷ درجه اورزنده بولند آمدن نظر الیسا
خط خط اید خط المشرق بینده قوسک مستویه سنده ۲۲ بولند یک
۲۲ شتا و اذیقه اید بولند شتا اورزنده بعد الضم نظر اید لک ۸ شتا و ۱۰
دقیقه اید بولند وقت طلوع فجر در بریده خط قوسک معکوسه سنده ۵۷
درجه اورزنده ایکه ۲۲ درجه تمکینی خط اید قوسک معکوسه سنده خط المشرق
طرفه بعد النقل نظر اید لک خط خط قوسک معکوسه سنده ۵۷ درجه اورزنده
بولند آمدن نظر اید لک خط خط المشرق بینده قوسک مستویه سنده
۲۲ درجه بولند یک ۲۲ شتا اید و بولند ۲۲ شتا اورزنده بعد الضم نظر
اید لک ۸ شتا اولک معلوم اولدیک ثورک او بنی کیچی وقت اسات
شتا سکره ایست **مثلا** بروج جنوبیه خط خط اورزنده بعد الضم
اول کونک تمام فضله خط اید قوسه خط وسط طرفه عدا اید بعد
۲۲ درجه دخی تمکینی قوسه خط اید خط المشرق طرفه بعد النقل نظر اید
خط اید خط المشرق بینده قوسک مستویه سنده نه بولند وایسه
۲۲ شتا اورزنده بعد الضم حاصل اولدیک طلوع فجر اولور بعد ۲۲ درجه

تمکینی دخی

تمکینی دخی قوسه خط اید خط المشرق طرفه بعد النقل نظر اید خط اید
خط المشرق بینده قوسک مستویه سنده نه بولند وایسه شتا اورزنده
بعد الضم حاصل اولدیک وقت اسات اولور **مثلا** ۲۲ درجه شمس
عقبیک بشبخی کونده اولسه اولامری ۲۲ درجه شمس اورزنده بعد الضم
خط خط فجر اورزنده بعد النقل تا مری خط فجر اورزنده رست کللی نظر
اید لک خط قوسک معکوسه سنده ۵۷ درجه حصه فجر قطع اید بعد
نظر اید لک اول کونک نصف فضله ۵۷ درجه در بوی تمام اید لک
کچم درجه اولدی و بولند کچم تمام فضله حصه فجر در بولند اید و
قوسه خط اید آخر قوسه بعد النقل نظر اید لک خط قوسک مستویه سنده
۸۸ درجه اورزنده بولند بعد ۲۲ درجه تمکینی قوسه خط اید
خط المشرق طرفه بعد النقل نظر اید لک خط قوسک مستویه سنده ۸۵
درجه اورزنده بولند که ۵ شتا و ۵ دقیقه اید بولند ۲۲ شتا اورزنده
بعد الضم نظر اید لک یا شتا و ۵ دقیقه اید یک طلوع فجر بولند اولور
بعد خط ۸۵ درجه اورزنده ایکه ۲۲ درجه تمکینی دخی خط اید قوسه
خط المشرق طرفه بعد النقل نظر اید لک خط قوسک مستویه سنده

د الزهر
نخ منان
ور
علت
فایده
نوی
نا
تبع
ند
ای
اللائم
د
ی
نقل
الصف

- ٨٣ درجه اوزر نه بولنديکه عشت و لم رقيقه ايدرامدي بوما حصيل
 عشت اوزر نه بعد الضم نظر ايلدک يا عشت و لم رقيقه ايلدک معلوم
 اولديکه عقر يک بشخي کچمه وقت امسا يا عشت و لم رقيقه امشن
 وقس على هذا انتهى تم ترس رخت الرمز
 ٢ المقنطرات

٣

٣

٣

المناسبة بهذا المقام ويصلح العطا وما افاد الدهر
 في علم غير انك انا انما الافا ان الالف لا شباع الفتح من ان
 رول من غير ذكر المعطى اما سببا او تقدير رول
 وقد يحد في سببا او تقدير رول لمن نقول علمت
 في بحث اذ لا يلزم من عدم افادة بعض الواو فائدة
 عدم الافادة في جميع المواضع وقوله مع قد بسوى
 الذين يعلمون والذين لا يعلمون من امثلة حذف
 المفعولين معا سببا عند اهل المعانيذ كعليه تتبع
 كتبهم بكفالك النظر في او ايز احوال المتعلقة بالفعل
 من التلخيص فالتحقيق ان المفعولين من هذين البابي
 قلبه فاما ما بطريق تنزيل المتعدي منزلة اللازم
 نحن فلان يعطى اي يفعل الاعطاء وقوله مع قد اهل
 يسوى الاية وبطريق التقدير رول روية حال من
 مفعول او اني لا مفعول ثان اذ الروية البهرية لا تنطق
 بالوصف ولو كان روية مفعولا ثانيا يلزم ذلك اذ المفعول

Copyright © King Saud University

مكتبة
 جامعة الملك سعود
 الرياض

مطلقا متحقق الظاهر والاصل كما بين في موضعه قول
 في المتكلم الواحد فانه عالم بمعي المتكلم الواحد عما صوره
 امر المخاطب المعلوم واسناد به لم يعتب الا بالظاير فيه
 اي في امر المخاطب في حذف بخلاف امر الغائب لم يعلموا
 او جرحوا لا فافهم ولا تغفل **قوله** ببيانته بل هو من
 قبل اضافة شجر الاراك فكان الشارح غفلا في بحث
 الاضافة من ان الاضافة البانية انما تكون فيما
 اذا كان بين المضاف والمضاف اليه عموم وخصوص
 من وجه **قوله** وتبعية ذكر معتل العبي ههنا
 خبط لا يصد رعتي انصف بالفضل فهو من
 الناسخ المتصف بالجهل فانه الامر بعكس ما ذكر
 مع ان اللوالة في ضمن كما ذكر تنبي عن كذب صريح ظ
 لمن تتبع ما سبق ولعل هذا الشرح وقع من الشارح
 في صدر شرح قول المصنف في آخر البحث ومعتل العبي
 ينقلب الفاكن لا يدل موضعه غير غير واصلح

من ضمير ناقصة قوله وهو يكون الفاعل اي كون الفاعل
 منقلا اليه اثر انتقال زير الفاعل اعني كونه منقلا
 بكسر القاف فاو كاشنة حال ضمير ناقصة
قوله وانما العمل الدوام انما اعتب بالنسبة الى
 وجود الاسم الذي اسند اليه الجبر والافتقار
 للمثال الذي اورد الشارح دلالة عقلية فيهم
 قاطعة بعدم سابق وانقطاع لاحق ادنبوت
 شئ الشئ فرع ثبوت لا ثبت لم يختلف ما اذا
 اعتبر من وقت وجود الاسم فانه ليس فيه
 دلالة عقلية قاطعة على ذلك نعم فيه
 دلالة عارية لكنهما لا تفيد القطع فاعلم
 مما ذكر ان المراد بالدلالة علم ما يدل عليه
 لمثال المنقطع الدلالة من خارج عقلية
 اولفظية كما هو اللايق بالمقام علم ما لا
 يخفى علم المستأمن من ذوي الافهام وبالحكمة

المادة بالذوات الثبوت كون الثبوت ورو
ووجوده في جميع اوقات وجود الاسم
والمراد بانقطاعه ضربان العدم اللاحق
مع وجود الاسم والمراد بانتقال وجود
العدم السابق مع وجود الاسم وهذا
هو معنى صار هكذا اجيب ان يفهم المقام
ما هو قسم منه يعني مقسمه ان هذا انما
يكون اذا عطف على ناقصة **قوله** كان الناس
اسم كان ضمير الشأن والناس مبتدأ
وصفتان خبره والجملة خبر كان **قوله** بالذات
البناء للسببية **قوله** كانت الكاينة بفتح
الاستشهاد بكل من كانت **قوله** من نفى
نفى اسم جنسي يعني النعمة ومن بيان ملك
ارحالك وشانك وجمع نحو حسن
وابوسا باعتبار ان الياء تميز بنفي **قوله**

ومادام

وما دام اه اعلم ان مادام قد يكون تامة بمعنى
بقي كقوله تعالى مادامت السموات
وبمعنى سكن ايضا كقوله عليه السلام ولا يولن
احدكم في الماء الدائم اي الساكن فيما هو عامل
فعله وهو اسر جابر لقوة الفعل في العمل **قوله**
عنكم لانكم خبر كان يجب تقديمه عليه لكونه
للاستفهام **قوله** صدق خبر كان يجب
تأخير عن اسم الذر هو وعد وى لدفع الالتباس
وكذا كان او غيره من ذلك الكلام اعني المحكوم
عليه اوبه وهذا مخالف لما حقه الشريف
الفتال في بعض مصنفاته من حاشية المطول
والترسار الحرفية من ان الحرف لا يكون
محكوما عليه اولا به لا وحده ولا مع غيره وان
كان موافقا لما قال في حاشية الصغرى

في تقسيم اللفظ الى الاسم والكلمة والاداة
 فعليك بالناسخ المتصادق **قول** فان معنى
 الافضاء الوصول وهو لازم دون الوصول **قول**
 الى ما يليه اي يلى كل واحد من تلك الحروف
 والحرف مذكور فانهم **قول** يعتبر بها عشرها
 بل الاسم الذي يعتبر بها انما هو عام لغير
 حروف الحجة وحرف الاضافة **قول** للشوق
 او الحيرة فان المعلق المقدر ههنا اما من
 الشوق او الحيرة او نحوهما فيكون هو المسمى
 الى الخطاب **قول** مقابلة ليس يفهم من
 ههنا ان الاولى نعم معنى من اخرى الا ابتداء
 لغير الزمان كما عظم الاشراف الذي هو معنى الى
 الشارح الجامى **تم** الرسالة على الشارح الجامى
 تم هذه الاوراق في وقت الفجر يوم الجمعة عشرين

من جملة النسخة